IAIN PEARS
PLINA
Al doilea volum al seriei MISTERELE ITALIENE
MISTERUL
Tiziano
GRATIA
SUSPANS

De același autor, au apărut la Editura Nemira:

Cercul crucii
Afacerea Rafael

Iain Pears s-a născut în 1955 la Coventry, Anglia. A studiat la Wadham College, Oxford, apoi tot aici a obținut doctoratul în filozofie și istoria artelor. A fost consultant pentru BBC, Channel 4 și ZDF pentru mai multe emisiuni consacrate artei, iar între 1982 și 1990 a fost corespondent pentru Reuters în Italia, Franța, Anglia și Statele Unite. S-a impus pe scena literară cu volume precum *Cercul crucii* (1998 Editura Nemira, 2007), *The Dream of Scipio* (2002) și *The Portrait* (2005), dar recunoașterea internațională și-a câștigat-o prin seria *Misterele Italiene,* al cărui protagonist este istoricul de artă Jonathan Argyll. *Afacerea Rafael* (1991 Editura Nemira, 2008), primul volum al seriei, este urmat de *Misterul Tiziano* (1991), *The Bernini Bust* (1992), *The Last Judgement* (1993), *Giotto's Hand* (1994), *Death and Restoration* (1996) și *The Immaculate Deception* (2000).

Iain Pears

MISTERUL TIZIANO

Traducere din limba engleză Adriana Bădescu

Pentru Dick

NOTA AUTORULUI

Unele dintre clădirile și picturile menționate în acest roman există, altele nu, dar toate personajele sunt imaginare. Există un departament care se ocupă de furturile de artă, situat într-o clădire din centrul Romei, dar i-am schimbat în mod intenționat afilierea de la carabinieri la poliție, pentru a sublinia caracterul fictiv al romanului.

1

Descoperirea a fost făcută de grădinarul de la Giardinetti Reali, un bătrân adus de spate, a cărui activitate trece în general neobservată de milioanele de turiști care vin în fiecare an la Veneția, chiar și de cei care își mănâncă sandviciurile în mijlocul creațiilor sale în timp ce-și trag sufletul după o supradoză de splendoare arhitecturală.

În ciuda lipsei unanime de apreciere, bătrânul era obsedat de munca sa, iar din acest punct de vedere putea fi considerat o raritate. Veneția nu este celebră pentru entuziasmul cu care se apleacă asupra naturii; dimpotrivă, întreaga sa istorie a fost dominată de nevoia de a împiedica forțele acesteia să se amestece în treburile ei. Un ghiveci în fața ferestrei este, pentru localnici, cel mai apropiat echivalent al sălbăticiei naturii. Cei mai mulți dintre ei nici măcar nu pot privi un colț de oraș fără să și-l imagineze plin de beton și de asfalt. Dacă vrei să crești plante, du-te pe continent. Venețienii veritabili nu sapă pământul.

De aceea, bătrânul grădinar simțea că face parte dintr-o restrânsă și oarecum persecutată minoritate. Câțiva acri de grădină înghesuiți între Piazza San Marco și Canal Grande. Straturi de flori de plivit, iarbă de tăiat, copaci de îngrijit, apa mării de ținut în frâu. Și toate acestea, cu prea puțin ajutor, și bani nici atât. Dar astăzi, sâmbătă, era o zi mare. Primăria îi solicitase în mod special să furnizeze florile pentru un banchet ce urma să fie organizat în seara aceea pe Isola San Giorgio. Avea să le ofere cei mai frumoși treizeci și cinci de crini pe care îi creștea de luni întregi într-una dintre serele lui prea puțin încăpătoare. Crinii vor fi admirați, iar el va fi lăudat. Într-adevăr, o zi mare!

Dar mai erau multe de făcut. Să taie florile, să le pregătească, să le aranjeze, să împacheteze fiecare fir separat, cu grijă, și apoi să le trimită pentru a-și ocupa locul în splendidele aranjamente care – bătrânul nu se îndoia de acest lucru – aveau să fie senzația serii. Așa că s-a trezit devreme, imediat ce a bătut de ora șase, a dat repede pe gât o cană de cafea și un pahar cu *acqua vita,* ca să-și pună sângele în mișcare, și a ieșit la treabă în aerul rece și umed al sfârșitului de toamnă. Deși îi era frig și încă nu se trezise bine, simțea în suflet un mic tremur de plăcere anticipativă în vreme ce se apropia de sera ale cărei contururi se întrezăreau în ceața ce acoperea laguna în fiecare

dimineață, în această perioadă a anului.

Tremurul îi dispăru însă imediat ce deschise ușa și privirea îi căzu pe rămășițele culcate la pământ și strivite ale splendidelor flori pe care le îngrijise cu atâta dăruire. Minunatele creaturi de care se despărțise cu o seară în urmă nu mai existau. Nu-și putea crede ochilor. Și apoi zări silueta încovrigată a bețivului prăvălit în mijlocul stratului de flori.

Încercă să se stăpânească, dar nu izbuti și-și revărsă veninul din suflet încercând să-l trezească pe ticălos cu un șut bine țintit. Era o femeie! În tinerețea lui, femeile știau să se poarte cuviincios, își spuse cu amărăciune. Acum însă...

— Mișcă-te, lua-te-ar să te ia! Trezește-te! Uite ce ai făcut aici! strigă furios.

Nici o reacție. Își îndesă vârful ghetei sub trupul întins la pământ și îl întoarse cu fața în sus, ca s-o poată boscorodi pe ticăloasă mai cu spor.

— Măiculiță, Doamne! icni el și în aceeași clipă o luă la fugă după ajutor.

— Crimă, spuse generalul Taddeo Bottando cu un zâmbet sinistru întins pe față, în vreme ce ședea în biroul său scăldat de soare din centrul Romei. Crimă, repetă apoi, evident încântat de sonoritatea cuvântului și de reacția întipărită pe figura asistentei lui. Sângeroasă și violentă, adăugă încrucișându-și brațele pe abdomenul rotunjor, ca să nu lase loc de dubii.

Era duminică, la o zi după ce grădinarul din Veneția descoperise catastrofa din straturile lui de flori. Imediat, omul alergase îngrozit la un telefon și anunțase poliția, iar de atunci toate oficialitățile italiene intraseră, dacă nu într-o agitație febrilă, măcar într-o stare de respectabilă activitate. Drept urmare, generalul Bottando venise fără nici o tragere de inimă la birou, în zi de odihnă, și o sculase din pat și pe asistenta lui, ca să-l ajute.

La urma urmei, e un comportament foarte nesăbuit să vii și să mori într-o țară străină. Păi, dacă turiștii și-ar da seama câte necazuri provoacă, majoritatea și-ar amâna probabil plecarea de pe lumea asta până ce ar ajunge la ei acasă. În primul rând, trebuie informată poliția locală. Pe urmă, vin medici, ambulanțe, patologi și așa mai departe, ca să se ocupe de cadavru. Apoi trebuie transmis un mesaj către consulat, consulatul anunță ambasada, ambasada vorbește cu autoritățile de acasă, autoritățile contactează poliția, iar aceasta ia

legătura cu rudele defunctului. Și acesta e doar începutul. Dacă mai adaugi scrierea unor rapoarte în diverse limbi și contactarea autorităților vamale și de imigrare, pentru a organiza transportul corpului neînsuflețit, nu e de mirare că multe oficialități și-ar dori ca străinii, dacă e să moară, s-o facă în altă parte.

Și devine chiar mai obositor atunci când străinul în cauză – sau străina, în acest caz – este victima unui asasinat. Iar când respectiva face parte dintr-un comitet de istorici ai artei înființat de Ministerul Artelor din Italia, și când activitatea acestui comitet se concentrează asupra lui Tiziano Vecellio (1486-1576), un venețian, într-o perioadă în care ministrul de Interne este și el venețian, telefoanele sună, faxurile circulă, ordinele zboară și banii curg. Toată lumea vrea măsuri imediate, luate de alții.

Și așa se explică, pentru a reveni de unde am plecat, zâmbetul superior al generalului Taddeo Bottando în clipa în care îi povestea Flaviei di Stefano, cea mai pricepută asistentă a sa din cadrul Departamentului Național al Furturilor de Artă, despre circumstanțele decesului inoportun al doctorului Louise M. Masterson.

— Ei, bine, replică asistenta cu un oftat de ușurare, pentru o clipă m-am speriat. Și atunci, de ce mă aflu eu aici și nu în pat, citind ziarul de dimineață?

Să nu ne închipuim că vreunul dintre ei era lipsit de sentimente sau nepăsător. Dacă s-ar fi gândit cu adevărat la acest lucru, ambii ar fi fost în mod firesc afectați de faptul că o femeie de treizeci și opt de ani, în floarea vârstei și cu un viitor strălucit în domeniul iconografiei renascentiste, a fost trimisă în mormânt înainte de vreme de un asasin necunoscut. Dar lipsa momentelor libere, în care să ai răgazul să te gândești la chestiuni care nu te privesc, este o constantă a muncii de poliție.

Iar acest deces, deși tragic, intra fără îndoială în categoria susmenționată. Micul lor departament, restrâns și slab finanțat, fusese înființat cu câțiva ani în urmă pentru a lupta vitejește, deși fără mari sorți de izbândă, împotriva potopului de hoții care văduveau Italia de numeroase opere de artă. Membrii departamentului se ocupau de fraude și furturi de picturi, gravuri, desene, statui, ceramică și chiar – așa cum s-a întâmplat o dată – de dispariția unei întregi clădiri, care a fost furată *en bloc*, pentru a fi transportată în Coreea de Sud. Angajații erau mândri de faptul că recuperaseră o scară, o încăpere și o parte dintr-o bibliotecă. Din păcate, zidurile și fundația nu au mai fost

găsite. A fost, după cum îi explicase Bottando nefericitului proprietar ce privea grămada de moloz și lemnărie din remorca unui camion, un succes parțial.

Problema era că, în vreme ce infracțiunile la adresa operelor de artă intrau în domeniul lor de activitate, crimele împotriva istoricilor artei se încadrau într-o altă categorie. De astfel de fapte urma să se ocupe altcineva, chiar dacă întregul conținut al Muzeului Național ar fi fost furat odată cu săvârșirea crimei. Într-adevăr, multe depindeau de disputele birocratice dintre diversele departamente ale forțelor de poliție, dar un ins hârșit precum Bottando ar fi putut evita cu ușurință să preia un caz ce implica o crimă dacă n-ar fi vrut să se ocupe de el.

Și în mod cert nu voia, își spuse Flavia, încă încercând să-și dea seama de ce fusese sculată din pat. Nu-ți faci nici un bine, categoric, dacă ești în poliția italiană și începi să te oferi voluntar pentru diverse chestii. Lumea nu te mai ia în serios. Ceea ce trebuie să faci este să aștepți să fii solicitat de cineva de sus, de un ministru de pildă, apoi să-ți dai ochii peste cap, să te plângi de câte lucruri ai de făcut (tu sau departamentul tău) și pe urmă să te arăți de acord, fără mare tragere de inimă, că, deoarece nu există nimeni altcineva capabil să rezolve o asemenea problemă serioasă, ai putea să-ți găsești puțin timp în orarul încărcat. Numai fiindcă ai o părere atât de bună despre ministrul în cauză și, dacă tot a venit vorba, poate că ministrul va găsi o cale să te ajute în privința...

Ceva de genul ăsta se petrecuse acum, hotărî Flavia în sinea ei. Deci nu-i mai rămânea decât să găsească răspuns la o singură întrebare: care era legătura ei cu toate astea? O anume idee în acest sens avea. Statul italian cheltuiește în mod obișnuit mai mult decât își poate permite, administrând vaste deficite bugetare din cauza cărora toți cei din afara guvernului se dau de ceasul morții și-și frâng mâinile, disperați. Periodic, câte o nouă administrație decide să se ocupe de problemă. Aceste eforturi însă nu sunt niciodată de durată, dar vreme de aproximativ șase luni se implementează programe, se fac reduceri de personal și se înregistrează economii. Apoi însă, toată lumea se plictisește, lucrurile revin la normal și deficitul își reia obișnuita creștere.

Din păcate, acum se aflau exact într-unul dintre accesele periodice de austeritate și departamentele rivale din cadrul poliției fluturau de zor o idee de reducere a cheltuielilor prin desființarea celui condus de Bottando și desemnarea unor carabinieri din forțele locale care să se ocupe de furturile de artă. Soluția nu putea fi eficientă și nici n-ar

duce la reducerea costurilor, dar Bottando știa bine că esența problemei era de fapt alta. Carabinierii nu acceptaseră niciodată ideea că departamentul lui fusese plasat sub controlul poliției. În mod normal, nu s-ar fi sinchisit de ei, dar acum avea griji serioase. Inamicii lui câștigau teren. Propunerile pentru bugetul anual urmau să fie înaintate peste opt zile, iar confruntarea era periculos de aproape.

— E posibil ca toată chestia asta să aibă legătură cu bugetul? întrebă Flavia, oftând când îl văzu că înclină din cap, afirmativ. Oh, nu, te rog! Nu eu! Am și așa prea multe de făcut! exclamă apoi cu disperare, privindu-l cu toată implorarea pe care ochii ei albaștri, nord-italieni, izbutiră s-o adune atât de repede.

Dar Bottando era un tip inflexibil.

— Îmi pare rău, draga mea. Sunt sigur că putem redistribui unele dintre problemele de care te ocupi acum.

— Vineri, când ți-am cerut o zi liberă, nu s-a putut.

Dar generalul nu era omul care să se încurce în detalii.

— Asta a fost vineri, sublinie el, tranșând problema cu un gest al palmei lui grăsuțe. Ai auzit vreodată despre Comitetul Tiziano?

Flavia lucra cu el de suficient timp pentru a-și recunoaște înfrângerea când o privea în față.

— Sigur că am auzit. Este un organism vast, constituit cu fonduri guvernamentale, care trebuie să alcătuiască un catalog cu tot ce poartă semnătura lui Tiziano, autentificându-i chiar și notele de plată de la spălătorie. Un proiect monumental, nu?

— Cam așa ceva, replică șeful ei. Olandezii au înființat o instituție similară, iar ministrul Artelor a decis că, dacă e să se bucure cineva de prestigiul unui megaproiect internațional cu fonduri uriașe, respectivul trebuie să fie un pictor italian, nu vreun pigmeu olandez precum Rembrandt. Așa că au alocat sume și mai mari pentru Tiziano. Șase experți care înghit anual mai mulți bani decât ne-ar trebui nouă să ne lăfăim în lux zece ani. Un efort de echipă! Habar n-am de ce, dar în epoca asta hârțogărească toți au impresia că șase opinii personale sunt mai bune decât una singură. Că totul pare mai corect așa. Eu nu-s deloc convins. Și experții aceia muncesc pe rupte, scoțând cataloage de picturi, de schițe și așa mai departe. Știi tu cum vine chestia.

— Da, am auzit. Și?

Bottando îi aruncă o privire șovăitoare.

— Și, continuă el lungind cuvântul ca să-i arate că îi remarcase lipsa de entuziasm, acum au rămas doar cinci. Ca să mă exprim altfel,

al șaselea membru al acestui comitet internațional de mare preț a fost asasinat. Și faptul a stârnit o oarecare agitație în anumite cercuri. Cu alte cuvinte, din diverse motive, Ministerul Artelor, Ministerul de Externe, cel al Turismului și cel de Interne sunt în mare fierbere. Ca să nu mai punem la socoteală autoritățile locale din Veneto și pe cele din Veneția. Agitație mare!

— Înțeleg. Dar e o afacere din jurisdicția carabinierilor, nu-i așa? La urma urmelor, cred că deja s-au obișnuit cu asta. Mereu moare câte un străin în Veneția. S-au scris chiar și cărți pe tema asta.

— Așa este. Dar nu mulți sunt asasinați. Și, oricum, s-a decis că autoritățile italiene vor face tot ce le stă în puteri ca să rezolve cazul. Vin experți, efort la nivel național și așa mai departe. Iar tu, draga mea, ești instrumentul ales pentru a demonstra cât de serios se implică guvernul în această provocare la adresa capacității Veneției de a obține venituri din activitatea turistică.

— Eu? exclamă Flavia cu un amestec de uimire și iritare. De ce să mă trimită pe mine? Nici măcar nu fac parte din poliție!

Ăsta era un lucru adevărat, deși ea și-l amintea doar atunci când îi convenea. Tehnic vorbind, Flavia era doar un investigator și rezistase cu eroism tentației de a se implica într-o activitate regulată. Uniformele nu-i plăceau. Și nici bizarele accese de disciplină militară la care se deda uneori poliția, pentru a le reaminti membrilor ei că făceau totuși parte din rândurile armatei.

— Exact, replică Bottando vesel, mulțumit că asistenta lui se prindea atât de repede, în ciuda orei matinale. E doar o problemă de aparențe, vezi tu? Într-un cuvânt, de politică. Cei de la putere vor să arate că se străduiesc. Însă n-au de gând să le ia prada de sub nas celor din Veneția. Așa că trimit în primul rând pe cineva de la departamentul furturi de artă ca să-i ajute cu experiența noastră în domeniu și, în al doilea rând, pe cineva suficient de mic în rang încât carabinierii venețieni să n-aibă impresia că sunt criticați. Iar acest cineva ești tu.

— Mulțumesc pentru încredere, ripostă Flavia, cu o anume aciditate în glas.

Iar ăsta era un comportament irațional din partea ei. Venise în biroul lui Bottando sperând că nu i se va încredința o investigație, iar acum uite că se simțea jignită tocmai fiindcă nu i se încredința. Era însă enervant să se gândească la faptul că principalul ei atu pentru noua misiune era acela că ar fi inofensivă.

— Tot mai cred că o să fie o totală pierdere de vreme, adăugă apoi.

Bottando ridică din umeri.

— Păi, depinde: mai vrei și luna viitoare ceva de lucru?

Iată un argument convingător.

— Of, bine! Dacă trebuie, trebuie.

— N-o lua și tu chiar așa, o îndemnă Bottando pe un ton liniștitor. Ți se oferă o oportunitate minunată. Nu trebuie să faci nimic, și îți vei atrage recunoștința celor mai puternice trei ministere din guvern tocmai pentru că nu faci nimic. La fel ca întregul departament, desigur, ceea ce este chiar mai important în momentul de față. Ba ar putea fi chiar crucial, dacă știm să aranjăm lucrurile cum trebuie. Consideră toată afacerea asta un fel de vacanță plătită. Poți să pleci mâine, petreci o zi acolo și te întorci acasă marți seară. În plus, din câte-mi amintesc, la Veneția e foarte frumos în perioada asta a anului.

— Alta e problema! protestă ea.

Într-adevăr, hotărârea generalului de a ignora anumite lucruri numai ca să-i fie lui bine era însă extraordinară. Știa foarte bine că Flavia avusese de gând să plece în Sicilia. Oricât de splendid ar fi fost la Veneția, ea avea alte planuri. Dar ce-i păsa lui?

— Vei fi nevoită să dai ochii cu poliția de acolo, dar trebuie să subliniezi ferm că nu ai nici o intenție de a te amesteca în ancheta lor, continuă Bottando, luându-și un aer profesional acum, când știa că a câștigat bătălia.

De obicei câștiga, dar uneori Flavia o lua razna când venea vorba de respectarea ordinelor.

— Nu trebuie decât să stai și tu pe acolo, să-ți pui la treabă contul de cheltuieli și pe urmă să încropești un raport inofensiv, în care să lași o impresie strălucită și să-i dezvinovățești pe toți fiindcă nu au prins criminalul, lăsând însă să se înțeleagă clar că problema nu ține de departamentul nostru. Știi tu, raportul standard. Cu el ar trebui să fie totul în regulă.

Flavia oftă adânc, pentru ca generalul să-și dea seama ce sacrificiu făcea ea pentru binele public. Era un ins drăguț, un suflet plăcut, dar cam buldozer, din multe puncte de vedere. Și îl cunoștea suficient de bine pentru a ști că nu avea nici un rost să se opună. Va pleca la Veneția și cu asta, basta.

— Crezi că nu-l vor găsi pe făptaș?

— În nici un caz. Nu cunosc foarte bine detaliile, dar din primele rapoarte bănuiesc că a fost un jaf care s-a terminat prost. Nu mă îndoiesc că asta o să constați și tu când vei ajunge acolo.

2

Când cursa internă Alitalia își începu coborârea spiralată spre aeroportul Marco Polo din Veneția, în acea dimineață senină de luni, Flavia izbutise să revină la sentimente relativ mai bune, cu toate că se trezise din nou la o oră imposibilă, pentru a prinde avionul.

În alte circumstanțe, ar fi fost încântată de perspectiva de a mai ieși din biroul ei supraaglomerat și insuficient aerisit din centrul Romei. La urma urmei, Veneția nu era un loc *chiar atât* de neplăcut în care să-ți petreci o zi sau două. Cum avea să fie o deplasare de scurtă durată, își luase cât mai puține bagaje posibil, fiind totuși pregătită pentru orice situație. Pantaloni, rochii, fuste, bluze, pulovere și vreo zece cărți. Hărți ale Veneției și ale zonei înconjurătoare, orarul trenurilor și al curselor aeriene, pardesiu pentru vreme rece și pelerină pentru ploaie. Ghete pentru mers pe jos, pantofi buni pentru orice eventualitate, topuri de hârtie și carnețele, câteva dosare de serviciu, prosoape, un halat de casă, mănuși, o lanternă pentru urgențe. Probabil că nu va îmbrăca nimic din toate astea, decât blugi și pulovere, ca de obicei, dar nu strica să fie pregătită.

În vreme ce avionul se pregătea de aterizare, își netezi părul și își aranjă hainele. Voia să arate bine când va coborî. De obicei nu se preocupa de asemenea fleacuri; era suficient de norocoasă că se putea dispensa de ele fără ca înfățișarea ei să aibă de suferit. Și în plus, oricât l-ar fi pieptănat, părul ei tot avea să arate ca o claie după ce i-l va aranja vântul ce sufla în jurul aeroportului Marco Polo. Dar Veneția este unul dintre acele locuri în care totdeauna trebuie să fii prezentabil. E un oraș vechi și plin de demnitate, care insistă să fie respectat de vizitatorii săi; chiar și turiștii se străduiesc câteodată să arate mai îngrijit decât de obicei, după ce cad sub vraja lui.

Începu exact așa cum își propusese. Bottando insistase că e important să cheltuiască cât mai mulți bani și era hotărâtă să-i respecte instrucțiunile. Valoarea prezenței ei la fața locului avea să fie stabilită direct proporțional cu dimensiunile contului de cheltuieli, îi spusese generalul, nu în funcție de ceea ce izbutea să facă. Mai cinicii ei colegi din departament botezaseră această atitudine „proporția Bottando". Pentru ca guvernul să fie convins că departamentul avusese un rol crucial în soluționarea acestei nefericite afaceri, nota de plată trebuia să fie una impresionantă.

Așa că Flavia renunță la vaporașul-navetă și, pentru a ajunge în oraș, se așeză comod pe bancheta din spate a unuia dintre taxiurile

acvatice care fac legătura între poarta aeriană a Veneției și insula principală. Nici un aeroport din lume nu oferă o perspectivă mai plăcută asupra orașului pe care îl deservește. În locul unui autobuz care se târăște pe o autostradă aglomerată sau al unui tren ce străbate o dezolantă zonă industrială, de Veneția te apropii traversând în viteză laguna, printre insule uitate de vreme, până ce orașul în sine se ivește la orizont. Lăsând la o parte faptul că drumul pe apă îi provocase o ușoară greață, experiența pe care i-o oferea era una magnifică, mai cu seamă că vremea părea perfectă, în ciuda câtorva nori nu tocmai încurajatori.

Pilotul taxiului, un veritabil marinar cu tricou negru, șapcă și eșarfă roșie la gât, manevra ambarcațiunea rapid și cu îndemânare, pe traseul marcat de străvechii piloni din lemn ce străpungeau oglinda apei. Omul aproape că nu-i acordă nici o atenție cu excepția obligatoriului clipit șmecheresc și a zâmbetului orbitor pe care i le oferi când o ajută să urce și-i aranjă bagajele în barcă. Celălalt pasager al taxiului era mult mai înclinat spre socializare. Dacă Fellini ar fi hotărât la un moment dat să pună în scenă *Balada bătrânului marinar*{1}, n-ar fi putut găsi un actor mai potrivit pentru rolul principal. Chipul lui era parcă un ciot de lemn plutind pe mare, iar vârsta, deși incertă, trecuse fără îndoială de șaptezeci de ani. Era scund, încărunțit peste măsură, avea o proteză dentară oribil lucrată, care clănțănea alarmant când omul zâmbea, și părea că e-n stare să frângă în două un bloc de beton cu mâinile goale.

Individul se așeză alături pe banchetă, zâmbi și clănțăni la ea câteva minute bune, după care se lansă în divertismentul său matinal. Venise doamna în vacanță? Și stătea mult? Se întâlnea cu cineva? (Aici îi aruncă o privire vicleană.) Mai fusese și înainte la Veneția? Flavia îi răspunse răbdătoare. Bătrânilor le place să vorbească, agreează compania celor tineri și, în plus, cel de aici avea o curiozitate atât de nestăpânită, încât nu-i puteai reproșa nimic. Omul era așa cum îi spuse chiar el cu mândrie tatăl pilotului și fusese toată viața gondolier. Acum devenise prea bătrân pentru a mai lucra, dar îi plăcea să-l însoțească din când în când pe fiul său.

— Sunt sigură că nu aveați asemenea ambarcațiuni când erați de vârsta lui, spuse Flavia, mai mult pentru a-și puncta și ea conversația cu altceva decât cu un șir de da-uri și nu-uri.

— Asta?! făcu omul încrețindu-și fața atât de mult, încât nasul aproape că-i dispăru printre cute. Numești asta ambarcațiune? Puah!

— Mie mi se pare drăguță, remarcă ea vag, conștientă că termenul

ales nu era unul din repertoriul nautic.

— Prea lucioasă și prea zgomotoasă. Și cam la fel de bine lucrată ca o ladă de portocale. Nu se mai pricepe nimeni să facă bărci acum. Nimic nu se mai face cum trebuie în lagună.

Flavia privi peste luciul apei spre insula Burano, în stânga, văzu pescărușii rotindu-se în aer și observă un petrolier croindu-și liniștit drum spre mare, undeva departe. Barca lăsa în urmă o dâră spumoasă în apa de un verde întunecat a lagunei.

— Mie totul îmi pare cum trebuie, spuse apoi.

— Pare, așa este. Însă nu aparențele contează. Toată lumea a uitat de flux.

— Poftim?

— Scurgerea, domniță, scurgerea. Laguna asta e plină de canale. Rețea complexă, și fiecare are rolul lui, atribuit de natură. Înainte nimeni nu le deranja. Acum taie drumuri uriașe prin lagună, ca să aibă loc chestii ca aia, explică omul, gesticulând disprețuitor spre petrolier. Când vântul și fluxul au direcția cea bună, totul o ia razna. Uite-așa! În numai câteva minute. Apa curge în direcție greșită, aduce totul la suprafață, se revarsă și gata. Mirosul e dezgustător. Asta se întâmplă când vor să fie prea deștepți! Orașul se sufocă în propriile-i mizerii din cauza prostiei lor.

Bătrânul se ambalase și perora mai departe despre nedreptățile epocii moderne, când fiul lui, aruncând o privire peste umăr și temându-se pentru bacșișul său, făcu câțiva pași în spate. Flavia și-ar fi dorit ca el să rămână însă la locul lui. Nu exista, fără îndoială, nici un risc în a lăsa o barcă în viteză fără pilot, dar ea s-ar fi simțit mai bine dacă la timonă s-ar fi aflat cineva, pentru mai multă siguranță. Șofer turbat pe șosele, era însă mult mai precaută când venea vorba de apă. Așa se întâmplă, desigur, când crești la poalele Alpilor.

Câteva cuvinte repezite îl trimiseră pe bătrân spre prova să strângă niște frânghii sau să facă vreun alt lucru obișnuit pe bărci, iar ea rămase singură, să admire peisajul. Și Flavia zări cu încântare primele imagini ale Veneției apărând la orizont. Campanila, turnul de la San Giorgio, zidurile scorojite de la Frari. Bărci, vaporașe, gondole și barje încărcate, care duceau mărfuri de colo-colo, tăiau luciul apei. Apoi se iviră zidurile și stucatura roasă de ani a clădirilor de pe insula principală, în vreme ce taxiul îi înconjura extremitatea nordică, îndreptându-se spre Piazza San Marco.

Taxiul înainta cu o viteză nebună, șerpuind prin trafic și îndreptându-se glonț spre marginea canalului. În ultima clipă, pilotul

îl puse în marşarier, îl răsuci şi, cu o mică înfloritură, îl opri cu precizie studiată, exact în locul cuvenit. Rezultatul anilor de practică. Flavia plăti, adăugă un bacşiş generos şi urcă treptele spre Riva Schiavoni, în vreme ce pilotul venea în urma ei cu bagajele.

Cazarea la hotelul Danielii nu-i luă decât câteva clipe. Şi de data asta respecta cu stricteţe instrucţiunile lui Bottando. Nu i se întâmpla prea des să i se ceară să stea la cel mai cunoscut şi mai scump hotel din nord-estul Italiei şi era hotărâtă să nu rateze o asemenea ocazie. De obicei, Danielii era plin-ochi de tagma cea mai bogată a turiştilor americani şi germani; uneori, chiar şi monumentalul hol gotic amintea de o staţie de autobuz, cu puhoaie de turişti agitaţi, mişunând care încotro, temându-se să nu rămână în urmă, şi cu grămezi de bagaje înghesuite în colţuri. Dar sezonul era pe sfârşite şi, cu toate că turiştii erau încă pretutindeni, puhoaiele fuseseră reduse la dimensiuni rezonabile. Drept urmare, personalul hotelului era mai puţin stresat decât de obicei şi, pentru standardele veneţiene, aproape politicos.

Camera era încântătoare, soarele domnea încă afară, iar patul părea extrem de confortabil. Singurul lucru pe care l-ar mai fi putut cere cineva era o masă bună, şi Flavia decise să se ocupe imediat şi de acest aspect. Drumul durase o oră şi depăşise cu mult pauza ei de prânz, aşa că se schimbă în nişte haine cu aspect mai profesional şi coborî la parter. Dacă învăţase ceva de la Bottando, acel ceva era că, în poliţie, nu poţi să faci o muncă de calitate dacă ai stomacul gol. La recepţie, întrebă cum să ajungă la chestura centrală, cumpără un ziar ca să vadă cum era reflectată crima în presa locală şi se îndreptă apoi spre un prânz copios, deşi solitar.

Era mulţumită şi doar uşor afectată de o mică indigestie în vreme ce urca fără grabă treptele spre chestură, pe la ora trei după-amiaza. Clădirea era una cât se poate de veneţiană. În mod evident, fusese odinioară palatul vreunui nobil putred de bogat, dar cu timpul ajunsese atât de departe de gloria ei trecută, încât fusese preluată şi cotropită de stat. Încăperile, iniţial uriaşe şi bine proporţionate, fuseseră compartimentate şi iar compartimentate, până ce se transformaseră în nişe mici şi cenuşii, legate între ele de culoare mai întunecate, mai neîngrijite şi mai deprimante. Oricare ar fi fost bugetul poliţiei, o prea mică parte din el era alocată menţinerii în bune condiţii a cartierului ei general. O atitudine corectă şi economicoasă, fără îndoială, dar tot era păcat. Departamentul ei de la

Roma ocupa un sediu mult mai mic, dar abilitatea lui Bottando de a amâna înapoierea operelor de artă furate și recuperate (întotdeauna făcea apel la hârțogărie pentru a mai păstra vreme de câteva luni piesele care îi plăceau în mod deosebit) îi conferea un aspect mult mai plăcut. Iar ăsta era un lucru foarte bun pentru moralul personalului, chiar dacă, din motive de siguranță, cele mai frumoase opere de artă erau păstrate în biroul lui.

Dispoziția de vacanță a Flaviei era în curs de rapidă evaporare după ce, vreme de zece minute, rătăcise de colo-colo, în căutarea destinației dorite. Și aproape că dispăru cu desăvârșire când, invitată în biroul comisarului Alessandro Bovolo, văzu că omulețul prost-dispus, așezat la masa lui de lucru, nu-și ridică ochii din hârtiile pe care le citea, prefăcându-se că n-o observă. Dar hotărâse de la bun început că se va comporta ca o întruchipare a perfecțiunii colegiale, așa că intenționa să-i mai dea individului o șansă. Și așteptă răbdătoare, luându-și o expresie de veselă nonșalanță. În birou se așternu liniștea, întreruptă de câte un pufnet al lui Bovolo, de foșnetul hârtiilor și de zumzetul vag, dar cu atât mai iritant, al Flaviei, care fredona ca pentru sine. În cele din urmă, comisarul nu mai suportă îndoielnicele ei talente muzicale. Dădu drumul din mână hârtiilor atât de captivante, își netezi părul moale și tern și își ridică privirea cu aerul unui om important, deranjat de la treburile sale.

Nici cea mai binevoitoare și mai zburdalnică imaginație, nici chiar în cele mai favorabile circumstanțe, nu l-ar fi putut considera arătos. Bătând spre cincizeci de ani, avea o față subțire, nasul ascuțit, tenul pătat și ochii mici, incolori. Pe lângă asta, nu mai erau multe de spus despre el. Dacă vreunul dintre pescarii lagunei ar fi prins însă la un moment dat un hering uriaș, pe care l-ar fi îmbrăcat într-un costum cenușiu boțit și l-ar fi așezat într-un fotoliu, cu o pereche de ochelari cu ramă de sârmă pe nas, asemănarea cu insul din fața ei ar fi fost spectaculoasă.

— *Signorina* di Stefano, spuse el într-un târziu, accentuând primul cuvânt prea mult pentru gustul ei. O tânără și elegantă expertă de la Roma vine să ne învețe pe noi cum să prindem criminali.

Zâmbetul ușor apos care însoți această remarcă îi dădu de înțeles că Bovolo nu era foarte entuziasmat de sosirea ei. Așa că nu întârzie cu replica.

— De la Roma, da. Expertă, nu, pară ea, cu cel mai dulce și mai dezarmant zâmbet de care dispunea. Oricare ar fi realizările departamentului meu, prinderea criminalilor nu se numără printre

ele.

— Și atunci, de ce te afli aici?

— Doar pentru a ajuta, dacă veți decide că aveți nevoie de ajutor. La urma urmei, noi știm foarte multe despre lumea artei. Generalul Bottando a fost de părere că vizita mea aici nu-și are rostul, dar cum ministrul a insistat, iată-mă. Știți și dumneavoastră cum sunt miniștrii.

— Și presupun că vei pleca peste câteva zile și vei scrie un raport despre noi, răspunse comisarul, cu o vagă tentă de sarcasm suspicios în glas. Fără îndoială, încercând să-ți salvezi propria piele.

Aha! Plasa țesută de carabinieri își făcea simțite efectele cu obișnuita ei eficacitate. Era limpede că Bovolo auzise de problemele lui Bottando și, după cât se părea, nu avea de gând să fie de prea mare ajutor. Flavia se temuse de o asemenea eventualitate, dar se pregătise așa cum putuse.

— Speram să vă pot cere o mică favoare în acest sens, îi spuse ea pe un ton conspirativ. Cum dumneavoastră veți fi cel care va conduce operațiunile, știind cu exactitate tot ce se întâmplă, m-am gândit deși știu, desigur, cât de ocupat sunteți m-am gândit că ați putea scrie dumneavoastră raportul în locul meu. Astfel vom putea evita orice erori inutile...

Zâmbi încă o dată cu drăgălășenie și își dădu seama că omul din fața ei prinsese mișcarea. La urma urmei, îi oferea șansa de a hotărî singur ce anume va conține – și nu va conține – raportul. O ofertă tentantă, după părerea ei. Dacă nici asta nu-i va reduce din ostilitate, nu mai era nimic de făcut. Și firește că ea îl va putea completa cu o notă de subsol ori o adăugire, ceva, când va ajunge la Roma.

— Mă rog, începu Bovolo. Nu consider că departamentul meu ar trebui să vă facă vouă munca, dar poate că asta ar fi cea mai bună modalitate să ne asigurăm că birocrații ăia care-și vâră nasul peste tot primesc un raport corect.

Înclină din cap și surâse, gândindu-se la cuvintele de laudă pe care le va plasa ici și colo în raport, prin locurile strategice.

— Da, spuse apoi, mult mai bine dispus. E o soluție înțeleaptă. Dar să știi că n-am chef să-ți pierzi vremea pe aici și să ne stai în drum. Suntem ocupați, aglomerați și avem chestii mult mai serioase de care să ne ocupăm decât asasinarea unei străine care n-a avut bunul-simț să aibă grijă de ea însăși.

Da, era clar, Bovolo nu era omul care să știe să primească un dar cu grație.

— Nu mă îndoiesc, replică Flavia uşor tulburată, dar mulţumită de uşorul progres pe care se părea că-l înregistrase. Şi m-aş bucura să vă fiu de ajutor aşa cum veţi dori.

— Păi, răspunse el meditativ, încercând în mod limpede să găsească ceva, o activitate cât mai lipsită de importanţă. Înţeleg că eşti genul cu şcoală. Limbi străine.

Rostise ultimele cuvinte de parcă ar fi fost vorba de o preocupare jenantă, iar Flavia constată că-i vine tot mai greu să-şi menţină zâmbetul stupid; spera din tot sufletul ca atitudinea lui să se schimbe înainte ca resursele ei de toleranţă să se epuizeze.

— Ce-ar fi să discuţi cu unii dintre colegii ei? propuse comisarul, fără a acorda atenţie încordării tot mai evidente de pe chipul Flaviei. Sigur, n-are nici un rost, fiindcă deja suntem pe urmele criminalului, dar trebuie să demonstrăm că am acoperit toate pistele. Vorbeşti repede cu ei, citeşti documentaţia şi te întorci mâine la Roma. Te *întorci* mâine la Roma, nu-i aşa? întrebă apoi, suspectând cine ştie ce complicaţie neplăcută.

— Da. Sau poimâine. Şi voi fi încântată să discut cu ei. Dar nu i-aţi interogat deja dumneavoastră? se arătă ea oarecum surprinsă.

— Ba da, ba da, firește, replică Bovolo cu grabă. Sigur că i-am interogat. Categoric. Discuţii detaliate. Dar nu strică să repeţi operaţiunea. Sunt sigur. Asta o să-ţi dea de lucru şi n-o să ne stai în cale.

— Păi, în acest caz, replică ea iute, renunţând la zâmbetul care şi aşa nu-i folosea la nimic, poate-mi veţi spune şi mie despre ce e vorba. Detaliile pe care le-am aflat la Roma sunt foarte vagi. Nimeni de acolo nu ştia ce şi cum s-a întâmplat. Mi-ar fi de ajutor să ştiu. Vreau să zic, dacă dispuneţi de timpul necesar.

Comisarul îşi întoarse spre ea ochii mici, ca de peşte, neştiind sigur dacă era doar politicoasă sau mai degrabă sarcastică.

— Hm, mârâi el, delicat ca întotdeauna. Mă rog, de ce nu? Poate că opiniile cuiva din exterior se vor dovedi chiar utile.

Era limpede că gândea cu totul altceva, dar încerca măcar să se arate politicos. Flavia se strădui să pară flatată.

— Numele victimei, începu el după ce răsfoi îndelung teancurile de dosare îngrămădite pe biroul său, este Louise Mary Masterson. Cetăţean american, treizeci şi opt de ani, necăsătorită. Locuia la New York şi era custodele departamentului de artă occidentală de la un muzeu de acolo. Un metru cincizeci şi unu înălţime, stare de sănătate bună. A devenit membru al Comitetului Tiziano acum un an şi

jumătate. Urma să participe la a doua ei sesiune. Membrii se reunesc în fiecare an la Veneția, pe cheltuiala contribuabililor. A venit în oraș lunea trecută, iar joi după-amiază a început întrunirea. A lipsit de la prima sesiune, dar s-a prezentat la lucrări vineri. Moartea ei a survenit, după părerea medicilor, în jurul orei 21.30, în aceeași seară.

Vorbea în cadența unei mitraliere, dându-i limpede de înțeles că nu se sinchisea câtuși de puțin s-o informeze cum se cuvine. De fapt, depunea eforturi serioase să-i comunice cât mai multe date în cât mai puțin timp, ca să scape mai repede de vizitatorul inoportun. Flavia îl lăsă să turuie în continuare; deocamdată, rafalele lui nu aduseseră la lumină nici un detaliu care să merite urmărit.

Cadavrul fusese descoperit în Giardinetti Reali, adică între Piazza San Marco și Canal Grande. Victima lucrase până târziu la biblioteca Marciana, din apropiere, și apoi plecase să se plimbe. Transportul public era paralizat de o grevă neanunțată și poate că așteptase un taxi. Fusese găsită într-o seră, înjunghiată de șapte ori cu un cuțit cu lama lungă de circa zece centimetri. Un briceag, probabil Swiss Army, sau pe aproape. O dată în gât, de patru ori în piept, o dată în umăr și o dată în braț. Nici o lovitură nu i-ar fi fost fatală dacă ar fi primit ajutor medical la vreme, dar ucigașul a târât-o în seră pentru a fi sigur că va muri acolo.

— A sângerat până la moarte?

— Exact. Neplăcut mod de a sfârși, recunosc. Era într-o zonă liniștită. În altă parte, cineva ar fi găsit-o la timp. Dar, din păcate, asta a fost situația. Nici unul dintre colegii ei nu știe ce căuta ea acolo și n-am găsit pe nimeni care s-o fi văzut în grădină. Nu era prea multă lume în jur, din cauza grevei ăleia afurisite. Crimă, evident. Dar cine a comis-o și de ce nu știm.

— Suspiciuni?

— Ei, asta-i! Suspiciuni sigur că avem. Și chiar mai mult. A fost în mod cert un jaf care s-a terminat prost. Nu există indicii de viol, iar servieta a dispărut. Evident, făptașul n-a fost un venețian. Vreun sicilian sau un alt soi de străin, fără îndoială.

Flavia hotărî să nu comenteze această afirmație execrabilă. Ea, cel puțin, nu-i considera pe compatrioții din Sud niște străini și nici nu pleca de la premisa că venețienii sunt incapabili de crimă. Dar n-avea rost să agite și mai mult apele.

— Nu au existat alte indicii sau semne care să sugereze ce anume s-a întâmplat?

Bovolo ridică din umeri ca omul care a spus ce-a avut de spus și nu

vede pentru ce ar mai continua discuția. Totuși, încheiaseră o înțelegere: ea nu-l va critica, iar el îi va face pe plac. Împinse câteva hârtii pe birou, spre ea, în vreme ce continuă:

— Ai aici tot ce știm despre activitățile ei până în momentul morții. Nu e absolut nimic ieșit din comun. Nu cunoștea pe nimeni în Veneția, cu excepția colegilor ei. Când nu era la bibliotecă, își petrecea aproape tot timpul pe Isola San Giorgio, în camera ei ori la masă sau la întâlniri cu alți membri ai comitetului. Iar astea, adăugă comisarul în clipa în care Flavia voia să spună că detaliile par a fi foarte firave, sunt fotografiile victimei.

Le privi cu atenție, mai degrabă din dorința de a afișa un aer profesional, decât fiindcă voia să le studieze. Chiar și o singură privire aruncată asupra lor i se părea o încălcare a intimității decedatei.

Chiar și moartă, era limpede că Masterson fusese o femeie tulburătoare. Un chip armonios, cu fardurile întinse. Hainele, răvășite și pătate de sânge, erau evident de bună calitate și, după părerea ei, puțin cam prea severe și conservatoare. Un prim-plan al mâinii îi arăta degetele strânse în jurul unor flori, pe care le apucase probabil în clipa morții. Și mai era ceva ce nu izbutea să deslușească.

— Ce-i asta?

— Un crin, răspunse Bovolo.

— Nu floarea. Asta, precizează, arătând cu degetul.

— Un crucifix. De aur. Pe un lanț din argint.

— Trebuie să fie foarte valoros. Aș fi zis că un hoț l-ar fi înhățat imediat.

Comisarul ridică din umeri indiferent.

— Poate că da, poate că nu. Probabil că femeia s-a luptat, ceea ce l-a determinat s-o ucidă, după care a intrat în panică și a fugit. Sau poate că voia doar bani lichizi. La urma urmei, banii sunt mai siguri.

— Și în servietă ce era?

— Documente de serviciu, un portmoneu, pașaportul, chestii de astea, din câte ne-am putut da seama.

Îi întinse o listă și câteva copii xeroxate. Flavia se gândi câteva secunde. Întotdeauna dădea atenție primelor impresii deducții instantanee care de fiecare dată îl determinau pe Bottando să adopte o expresie de grea suferință. Lui îi plăcea rutina și încercase ani de-a rândul s-o convingă și pe Flavia de utilitatea ei. La drept vorbind, omul era polițist, iar rutina făcea parte din slujba lui. Ea însă nu era și prefera imaginația, care se dovedea de multe ori la fel de corectă ca meticulozitatea șefului ei. Totuși, putea acum să-și demonstreze

adeziunea la metodele uzuale.

— N-au fost găsite amprente, nimic de genul ăsta?

— E o grădină publică, replică Bovolo sarcastic. Turiștii se plimbă pe acolo tot timpul și tratează parcul de parcă ar fi o groapă de gunoi. Zona de la malul apei e absolut dezgustătoare. Ai idee câte doze goale de răcoritoare și sandviciuri mâncate pe jumătate au fost nevoiți oamenii mei să adune?

Ultimul lucru pe care voia Flavia să-l audă acum era o prelegere interminabilă despre obiceiurile deranjante ale turiștilor. Lăsând la o parte faptul că lui Bovolo i-ar fi plăcut să interzică accesul tuturor străinilor în oraș, ea locuia în Roma, așa că problema îi era deja cunoscută.

— Mi-am închipuit că, dacă a fost târâtă în seră, ar fi trebuit să existe niște amprente în jur.

— Ei, bine, nu există. Nu unele recente, în orice caz. Vara a fost secetoasă, iar pământul e uscat. N-a mai plouat de câteva săptămâni. Cu puțin noroc, s-ar putea să vedem curând măcar niște stropi; avem nevoie, fără îndoială. Sigur, poți să pierzi timpul căutând și tu, dacă ți se pare că poți să faci o treabă mai bună decât experții noștri, care au petrecut deja ani întregi examinând asemenea scene...

Flavia înclină capul într-un mod care sugera că ar putea face exact acest lucru. Nu-l va face, în nici un caz, dar sugestia era enervantă pentru Bovolo, așa că merita efortul.

Nu prea avea pe ce să-și încerce imaginația, trebuia să recunoască asta. Dar fotografiile femeii aveau ceva ciudat, interesant. Ce poți spune despre niște poze? Nu prea multe, într-adevăr, dar Masterson avea aerul unei persoane oarecum complicate. Era îmbrăcată în stilul sec, rațional, pe care îl preferă adesea americanii. Nu avea nimic din feminitatea pe care ar fi afișat-o o italiancă în situația ei. Și expresia întipărită pe față era una de hotărâre. Dar exista în ea și un soi de ambiguitate. Dincolo de suprafață era ceva mai blând, mai cu seamă în jurul ochilor, ceva ce contrazicea linia fermă a buzelor. Masterson lăsa impresia că încercase să fie mai dură decât era în mod natural. Poate că fusese chiar plăcută, pentru cei ce reușeau să ajungă la sufletul ei.

Flavia surâse, gândindu-se cum s-ar fi strâmbat Bottando la raționamentul ei, care de fapt nu avea nimic concret la bază. O scurtă privire spre Bovolo o convinse că și el urmase aceeași școală de poliție ca șeful ei.

— Bănuiesc că ați aflat cum și-au petrecut colegii ei timpul, spuse

ea.

Comisarul reacționă iar ca și cum n-ar fi știut dacă e doar respectuoasă sau îl ia în răspăr, înclinând spre a doua variantă.

— Desigur, replică el imediat, scoțând la iveală un alt set de hârtii.

Își puse ochelarii pe vârful nasului și cercetă atent documentele, în eventualitatea că se schimbase ceva în ele în ultimele cinci minute.

— Toți au oferit informații perfect rezonabile cu privire la activitatea lor. Și înainte să întrebi, da, am verificat deja hainele din camerele lor și n-am găsit nici o pată de sânge, nici un pumnal însângerat și nici vreun jurnal cu mărturisiri complete. Profesorul Roberts și doctorul Kollmar și-au asigurat unul altuia alibiul, amândoi fiind la un spectacol de operă. Dr. Van Heteren a luat cina împreună cu niște prieteni în apropiere de gară. Dr. Lorenzo era acasă, iar servitorii și prietenii lui pot depune mărturie în acest sens. Toți patru stau pe insula principală, nu la fundație. Și mai rămâne dr. Miller.

— Povestiți-mi atunci despre el. Înțeleg că nu are martori.

Bovolo încuviință.

— Așa e. Pentru o clipă și noi ne-am pus speranțele în el. Omul era însă pe insulă, fără posibilitatea de-a o părăsi din cauza grevei. S-a dus la bucătărie puțin după ora zece, pentru a cere niște apă minerală cu care să ia un somnifer, a înghițit pastila în timp ce vorbea cu personalul și s-a dus pe urmă să se culce.

— Și totuși, rămâne singurul care nu are martori pentru ora crimei?

— Da. Însă portarul e gata să jure că nimeni nu a plecat și nu a sosit la hotel după ora șase. Dacă omul era pe insulă la ora zece, înseamnă că se afla acolo și la nouă – caz în care nu el a ucis-o pe Masterson. Și în plus, toți membrii comitetului sunt persoane distinse, care aparent nu au nici un motiv pentru a ucide. Era o reuniune științifică cât se poate de armonioasă, nu o bandă mafiotă.

Flavia înclină din cap, gânditoare.

— Și astfel, eliminându-i pe colegii ei, ați ajuns la varianta hoțului care a acționat singur.

Bovolo încuviință.

— Și rămânem la ea. Dacă nu cumva ai tu o altă propunere, replică el cu o privire de tip „să nu care cumva să-ndrăznești“.

— Dar asta ce-i? întrebă ea arătând spre o altă mapă.

— Asta? Corespondența ei. I-a fost adusă în cameră azi-dimineață și am luat-o noi. Am crezut c-o fi importantă, dar nu e. Ia-o tu, dacă vrei, și verifică. Sunt numai chestii legate de artă.

Flavia citi rapid. Circulare, note de la muzeul la care lucra femeia, o scrisoare de la o agenție foto și câteva facturi. Nici o inspirație! Le puse pe toate pe birou.

— Și totuși, spuse apoi, încă nemulțumită. Mi se pare ciudat ca hoțul să-și dea atâta osteneală să-i smulgă crucifixul de aur de la gât și pe urmă să-l lase pur și simplu acolo. Apropo, Masterson era catolică?

Bovolo clătină din cap.

— Nu cred. Știi cum sunt americanii ăștia. Toți par niște fanatici religioși.

O altă națiune tăiată de pe lista lui! Nu era tipul care să aprecieze larga diversitate a culturii umane.

— Fă copii după astea dacă vrei, spuse comisarul, gesticulând spre dosarele cazului, într-un acces de generozitate colegială. Nu după fotografii, normal, dar în rest, după orice. Atâta vreme cât le aduci înapoi și nu le arăți nimănui. Sunt confidențiale, pricepi?

Oare de ce luase toate nimicurile astea? se întrebă ea în vreme ce se îndrepta spre hotel, după ce plecase strângând mâna mică și umedă a comisarului. În mod evident, acesta din urmă le considera inutile, altfel nu i-ar fi permis să le ia. În ciuda ordinelor lui Bottando, care îi ceruse să nu se implice în anchetă, simțea un vag interes pentru cazul respectiv. Poate că figura femeii era motivul. Nu se zărea pe ea nici urmă de spaimă. Nu era chipul cuiva care moare în timpul unui jaf. Singura expresie întipărită pe fața ei era hotărârea. Și indignarea. Și nici una nu se potrivea deloc cu varianta jafului pe care o susținea Bovolo.

3

Jonathan Argyll ședea la o masă într-un restaurant din Piazza Manin, încercând fără prea mare succes să-și mascheze atât iritarea stârnită de mesaj, cât și dezgustul provocat de mesager. Și nu era ușor. Se simțea scos din ale lui, ca de obicei, și începea să aibă o vagă senzație că natura nu-l menise deloc să se ocupe de comerțul cu artă, oricât de asiduu încerca el să-și câștige pâinea din asta. Știa foarte bine care era rostul lui. Să pună urechea la pământ, să mai prindă câte o bârfă din domeniu, să caute prin biblioteci, să beneficieze de câte o oportunitate și să-i abordeze delicat pe proprietari cu o ofertă pe care, teoretic, ei se repezeau s-o accepte. Simplu! Și se putea achita de toate fără probleme, cu excepția ultimei părți. Cumva, proprietarii picturilor nu erau niciodată atât de dispuși să se despartă de

posesiunile lor, așa cum sugera teoria că ar fi trebuit să fie. Poate că avea el nevoie de mai multă practică ceea ce-i tot sugera șeful lui. În zilele bune, așa îi plăcea să creadă. În zilele proaste – și asta era una dintre ele – era mai înclinat să considere că fusese făcut pentru cu totul altceva.

— Dar, *Signora* Pianta, de ce? întrebă el într-o italiană marcată doar de accentul inconfundabil al disperării exasperate. Dacă termenii nu erau convenabili, de ce Dumnezeu n-a spus asta de luna trecută?

Baborniţa cu mutră de uliu, ticăloasă şi hidoasă, îi aruncă un zâmbet subţire şi deloc înţelegător. Avea un nas de dimensiuni alarmante, încovoiat aproape ca o seceră, iar privirile lui erau atrase irezistibil de monstruoasa protuberanţă, în vreme ce mâncarea dispărea din farfurii, iar calitatea conversaţiei se deteriora constant. Îi remarcase aspectul deloc atrăgător şi înainte ca ea să-i ceară mai mulţi bani, dar şocul solicitării îi ascuţise şi mai mult simţurile. Pe de altă parte, niciodată nu-i plăcuse să facă afaceri cu ea, aşa că îi era din ce în ce mai greu să continue să se arate politicos.

Teribil de enervant! Mai cu seamă că discuţia cu bătrâna *Marchesa* decursese destul de bine. Era o femeie abilă, plină de energie, cu ochi strălucitori pe chipul brăzdat de riduri, cu un bizar simţ al umorului şi o extrem de mulţumitoare dorinţă de a scăpa de câteva picturi. Totul mersese bine, mai mult sau mai puţin. Apoi bătrâna se îmbolnăvise, iar boala o făcuse să devină ţâfnoasă. De când controlul fusese preluat de asistenta ei – însoţitoare, cum îi plăcea să-şi spună – negocierile se poticniseră, iar acum păreau că ajunseseră într-un punct mort.

— Şi ţi-am spus deja că e inutil. Noi avem o experienţă vastă cu astfel de lucruri.

Obositoare femeie! Îşi petrecuse întreaga seară făcând bizare aluzii eliptice, până când, în cele din urmă, el o întrebase de-a dreptul ce naiba vrea, pe lângă un procent din preţul de vânzare în locul unei sume fixe. Asta putea accepta, deşi ar fi fost amabil din partea ei să-şi fi formulat pretenţiile până acum.

Celălalt mic detaliu era însă enervant. Să scoată picturile din ţară clandestin, îi sugerase ea. Ce să se mai încurce cu permisul de export, cu reglementările oficiale şi alte aiureli asemănătoare?! Vâră picturile în spatele maşinii, condu până în Elveţia şi vinde-le. Şi termină odată!

Nu era, desigur, ceva neobişnuit. Mii de picturi părăseau astfel Italia în fiecare an, iar unii dintre colegii lui mai puţin respectabili de la Roma câştigau binişor dintr-un astfel de comerţ. Dar, precizase el cu fermitate, Galeriile Byrnes nu procedează aşa, ci respectă legea şi

știu să grăbească autoritățile. În plus, picturile erau relativ lipsite de importanță – imagini de familie, peisaje de mâna a doua, portrete ale unor anonimi și așa mai departe – și deci riscul unor complicații era inexistent. Prețul pe care el îl oferise nu era grozav, într-adevăr, dar atât valorau tablourile. Iar după ce vor fi fost încasați banii, iar ele transportate în Anglia, curățate, pregătite și vândute, el și patronul lui vor obține un profit frumușel. Calculând tariful pe oră pentru timpul alocat, probabil că ar fi câștigat mai mult vânzând hamburgeri într-un local fast-food.

Femeia era iritată de refuzul lui încăpățânat. În acest caz, spuse ea, lui îi revine sarcina de a achita toate taxele de export și de înregistrare. Chiar dacă nu știa dacă vorbea serios sau era doar o stratagemă menită să-l determine să-i accepte propunerea de eludare a legii, Argyll hotărî că venise vremea să pună piciorul în prag.

— Am verificat încă o dată toate cifrele. În nici un caz nu putem să vindem picturile, să plătim toate cheltuielile și să obținem un profit la procentul ăsta. Ori asta, ori să renunțăm la afacere, pentru noi e totuna.

Signora Pianta zâmbi și sorbi din cafeaua pe care, după cum decurgeau lucrurile, tot Argyll o plătea. O masă menită să încununeze o afacere amiabilă se transforma într-o costisitoare pierdere de timp. Inițial simțise o anume simpatie pentru femeia din fața lui, care deținea deloc invidiatul post de însoțitoare a răutăcioasei *Marchesa*. Acum însă, orice urmă de înțelegere se spulbera în vânt.

— Îmi pare foarte rău, spuse ea, deși era evident că nu regreta câtuși de puțin. Acestea sunt însă instrucțiunile pe care le-am primit. Și cum în ultima vreme s-au mai interesat și alții de tablourile noastre...

Ultima remarcă îl lăsă cu gura căscată. Cine naiba ar mai putea fi interesat? Doar nu se va pomeni nevoit să liciteze pentru chestiile acelea! Fiindcă în mod cert nu meritau. Dacă n-ar fi fost nevoit ca din când în când să-i ofere lui Edward Byrnes, din Londra, câteva picturi în schimbul salariului pe care îl primea, acum ar fi fost deja pe drum înapoi, spre Roma.

— Of, bine, atunci, replică el fără tragere de inimă. O să mă mai gândesc și vă sun mâine.

O atitudine rece și profesionistă, își spuse în sinea lui. Nu le permite să te calce în picioare. Lasă-i să se frământe. Probabil fără rost, oricum.

Din acel moment și până la sfârșitul mesei, se strădui să rămână

cât mai calm și mai politicos. Procedă cu totul cum se cuvenea: achită nota de plată scrâșnind neauzit din dinți, o ajută să-și îmbrace haina, o conduse afară din restaurant și tocmai îi săruta mâna – gestul ăsta dădea întotdeauna rezultate bune, chiar și în cazurile în care era nemeritat – când auzi o tuse discretă undeva în spatele lui, în Campo.

Se întoarse și iritarea i se evaporă când o recunoscu pe femeia care stătea lăsându-și toată greutatea pe piciorul stâng, cu brațele încrucișate la piept și o expresie de condescendență amuzată în priviri.

— Ce faci aici, în Veneția?

— Mă distrez mai puțin decât tine, mi se pare, spuse Flavia.

Derutat așa cum i se întâmpla adesea când intervenea ceva neașteptat, Argyll chinui niște prezentări agitate și nu tocmai competente:

— Flavia di Stefano, de la departamentul de artă al poliției din Roma.

Pianta nu fu deloc impresionată. Moțăi un salut înghețat, sugerând că pentru ea polițiștii nu sunt membri respectabili ai societății, îi cercetă dezaprobator hainele cam șifonate – zăbovind cu privirea asupra ghetelor prăfuite – și apoi o ignoră cu desăvârșire. Îi mulțumi lui Argyll pentru masă într-un stil rece ca gheața, care nu avea nici o legătură cu valoarea notei de plată, și plecă.

— Ei, uite o persoană foarte drăguță, remarcă Flavia pe un ton calm.

Argyll își frecă nasul într-un gest de iritare și frustrare.

— Nu pare să te fi plăcut, nu-i așa? Dar n-o lua ca pe ceva personal. Poate că motivu-i doar acela că tocmai mi-a cerut să încalc legea. În plus, nici pe mine nu mă place, iar eu tocmai i-am plătit cina.

Urmă o lungă tăcere, în cursul căreia Argyll o privi cu o expresie de afecțiune, pe care ea o interpreta întotdeauna ca fiind una de disconfort. El nu știuse niciodată cum să trateze o persoană supraîncărcată emoțional și totodată calmă și detașată. Cumva piesele nu se potriveau între ele sau, pentru a spune altfel, se potriveau, dar el nu-și dădea deloc seama unde anume se îmbinau.

— Dar ce faci aici? întrebă în cele din urmă. Nici nu-ți pot spune cât de încântat sunt să te revăd. Un chip prietenos, știi tu.

— Mulțumesc, replică ea pe un ton oficial, înțelegând că perioada în care locuise în Roma nu-l schimbase câtuși de puțin. Iar dacă el n-o înțelegea, sentimentul era cel puțin reciproc. Afecțiunea lui distantă, deși evidentă, o nedumerise mereu. După părerea ei, ar fi trebuit ori s-

o dea uitării, ori s-o ia în brațe. Ambele variante ar da rezultate, dar a nu alege nici una părea o lipsă de hotărâre.

— Stau aici vreo două zile, pentru un caz. Oarecum. Nu prea interesant.

— Oh!

— Dar tu?

— Îmi pierd vremea, după cum se pare.

O nouă tăcere se așternu.

— Vrei să-mi povestești? întrebă ea în cele din urmă. Pari a avea nevoie să-ți descarci puțin sufletul.

Argyll îi aruncă o privire piezișă, recunoscătoare.

— Da, răspunse. Mi-ar plăcea. Bănuiesc că ți-e foame.

Flavia dădu din cap cu înflăcărare.

— Da. De unde știi?

— Am nimerit-o. Vino! O să iau și eu o cafea. Îmi place grozav să văd un profesionist la lucru.

Intrară în restaurant și se așezară la aceeași masă la care mâncase el mai devreme.

— Același loc, o companie mai plăcută, remarcă Argyll cu o tentativă de zâmbet fermecător puțin mai reușită decât anterioara.

În vreme ce Flavia studie meniul cu meticulozitatea ei obișnuită, el îi expuse pe scurt problemele și necazurile lui. Nu erau multe de spus referitor la ele. Afacerea, după părerea ei, era ratată și singurul lucru rațional care-i rămânea lui de făcut era să se întoarcă la Roma. Dar se strădui să pară optimistă. Ar trebui, îi sugeră ea, să mai zăbovească în oraș câteva zile. La urma urmei, nu se știe niciodată; ar putea să-ncerce și un pic de contrabandă.

Argyll se arătă șocat.

— Și lucrezi pentru poliție! Mi-e rușine pentru tine!

— Ei, a fost doar o idee.

— Nu, mulțumesc. Voi mai persevera câteva zile, urmând căile legale, și apoi voi renunța. Uite însă ce-o să fac, adăugă el cu un nou entuziasm în glas: o să încerc să iau legătura direct cu *Marchesa,* mâine. Să mă duc direct la vârf. Ar putea da rezultate.

Căscă apoi, se rezemă de spătarul scaunului și se întinse.

— Dar gata cu asta. M-am săturat de asemenea prostii. Distrează-mă! Cum mai e viața la Roma zilele astea?

Era o aluzie la faptul că, deși locuiau în același oraș, nu se văzuseră deloc în ultima vreme. Pe el asta îl mâhnea, iar Flaviei îi lipsea la rândul ei compania lui. Dar, așa cum îi explică, el lipsise din oraș, iar

ea fusese ocupată. Erau vremuri grele și presiunile se făceau simțite în vreme ce Bottando se străduia să-și salveze departamentul.

— De fapt, încheie ea, singurul motiv pentru care am venit aici este acela că la Roma toată lumea se agită, iar Bottando complotează.

— Ca de obicei, nu-i așa?

Opiniile lor în privința asta erau divergente. Pentru englez, faptul că Bottando avea mereu de tras niște sfori îl califica drept un manipulator înveterat. Deși nutrea un respect considerabil pentru bonomul italian, era de părere că acesta și-ar petrece mai cu folos timpul prinzând criminali. Flavia, pe de altă parte, era de aceeași părere cu Bottando, că eficiența nu mai avea nici un rost dacă întregul lor departament ar fi fost ras de pe fața pământului. Numai că și-ar fi dorit să n-o mai implice și pe ea atât de des.

— De data asta e serios, spuse încruntându-se. Trebuie să ducem o veritabilă bătălie. Sper să ne poată scoate el din bucluc.

— Sunt sigur că va putea. La urma urmei, are o experiență extraordinară. Bănuiesc că ai venit pentru afacerea Masterson, despre care am citit în ziare.

Flavia încuviință, cu gândurile în altă parte.

— Și cine i-a făcut felul?

— De unde să știu eu? Poliția locală crede că a fost jefuită. Oricum, nu e treaba mea. Eu mă aflu aici doar pentru a conferi o anume respectabilitate, pentru a urma un eventual fir artistic și a aduna niște puncte în plus pentru departament într-o perioadă dificilă. Apropo, tu știi ceva despre... Se întrerupse pentru a căuta scrisoarea și a verifica numele, apoi continuă:... Agenz*ia Fotografica Rossi?*

— Cât se poate de respectabilă. O mică firmă din Bologna, cu o arhivă de fotografii. E solicitată adesea de istoricii de artă care au nevoie de ilustrații pentru cărțile lor. De ce?

— Așa, fără nici un motiv. Doar că azi-dimineață a sosit o scrisoare de la ei pentru Masterson. Mi-am spus că ar trebui să fiu conștiincioasă și să verific. Ca să am ceva de scris în raport, adăugă ea în vreme ce Argyll îi luă scrisoarea din mână și începu s-o citească.

Nu se întâmplă prea des să poți spune că ai văzut pe cineva dat pe spate de surprindere, mai ales când respectivul stă pe scaun. Și nici nu ai de multe ori prilejul de a privi pe cineva schimbându-și culoarea feței. Argyll însă îi oferi Flaviei, în numai câteva secunde, două noi experiențe de viață. Pentru o clipă, avu impresia că va cădea de pe scaun sub privirile ei. Tenul lui roz deveni alb, după care căpătă o

nuanță verzuie în vreme ce el citea scrisoarea – sau mai bine zis se holba la ea.

— Ce...? începu el pe un ton ce lăsa de înțeles că-l vor apuca istericalele. Ce naiba faci tu cu asta?

În mod evident, văzuse acolo ceva ce ea nu observase, așa că se aplecă într-o parte pentru a privi din nou scrisoarea.

— Dar ce s-a întâmplat?

— Nimic, răspunse el. E o scrisoare cât se poate de drăguță. Un model de perfecțiune, fără îndoială. E plăcut să știi că stilul epistolar se mai păstrează încă, în epoca asta a telefoanelor mobile și a electronicii.

— Jonathan! izbucni ea cu o notă de avertizare în glas.

Când era enervat sau supărat, Argyll avea tendința de a intra în fundături conversaționale.

— Masterson întreabă de fotografia unei picturi.

— Iar ei îi spun că n-o au. Știu asta.

— Un portret, continuă el metodic, aparținând *Marchesei* di Mulino. Neinteresant pentru nimeni, vreme de aproape o jumătate de secol. Cu excepția mea, iar eu am petrecut ultimele luni încercând în van să-l cumpăr. Și tocmai când credeam că totul merge bine, oroarea aia de Pianta îmi zice că mai e cineva interesat să cumpere. Iar acum constat că persoana interesată este femeia care a fost înjunghiată.

Flavia se gândi o clipă. Își dădea seama că Argyll e tulburat, dar nu credea că are de ce.

— Păi, asta reduce competiția, replică ea cu umor.

El îi aruncă o privire severă.

— Da, o reduce în adevăratul sens al cuvântului.

— De cine e pictura respectivă?

— De nimeni.

— Ei, cineva trebuie s-o fi pictat!

— Fără îndoială. Dar nici eu nu știu și nimeni altcineva nu are habar cine. Doar că aparține școlii venețiene și datează de pe la 1500 sau pe aproape. Mediocră de-a binelea.

— Atunci, pe cine reprezintă portretul?

— Nici asta nu știu, răspunse el. Dar este probabil un autoportret.

— Nu de Tiziano, presupun.

— În nici un caz. Tiziano știa să picteze.

— Și cum e?

— Simplu. Bărbat cu nasul mare, îmbrăcat în robă, oglindă, șevalet în fundal. Nimic deosebit, crede-mă.

Flavia se încruntă.

— Pare o coincidență, trebuie să recunosc, spuse ea cu evidenta reținere a celui care își vede viața complicată în mod inutil.

— Asta m-a frapat și pe mine, replică Argyll morocănos, recitind scrisoarea pentru a fi sigur că a înțeles-o cum trebuie. O înțelesese. Și e foarte ciudat! Îmi dă fiori.

Apoi se lăsă pe spate în scaun, își încrucișă brațele la piept, într-o postură defensivă, și se încruntă la ea.

— Poate că ar trebui să-i întrebi pe colegii ei, sugeră după câteva clipe. Să afli ce avea de gând. Poate că vor lămuri ei situația. A discutat cineva cu ei?

— Desigur. Carabinierii nu-s chiar niște idioți iremediabili. Nu în totalitate, cel puțin. Dar în principal le-au verificat alibiurile. Șase membri în comitet, unul mort, cinci alibiuri rezonabile.

— Hm! Departe de mine gândul de a te învăța cum să-ți faci treaba, dar cred că se impune o discuție cu oamenii ăștia. De dragul meu, cel puțin.

— O să vorbesc cu ei. Nu de dragul tău, însă. Dar nu am prea mult timp și va trebui s-o fac cu discreție. La urma urmei, am fost trimisă aici numai pentru a fi de decor, nu să fac ceva concret.

— Tu ești întotdeauna decorativă, replică Argyll cu stângăcie. Și nu mi te pot imagina nefăcând nimic. Nu s-ar putea, nu-i așa, să vin și eu cu tine?

Se străduí să arate încântător, genul de persoană capabilă să stea într-o cameră de interogatoriu fără a fi remarcată.

— Imposibil. În nici un caz. Relațiile mele cu Bovolo sunt și așa tensionate, iar asta l-ar face să explodeze. În plus, nu e treaba ta.

Se făcuse târziu, Flavia era obosită și devenea iritabilă. Bănuia că va avea nevoie de mai mult timp decât i se va acorda în acest caz și, fără un motiv rațional, începea să-i poarte pică lui Argyll fiindcă apăruse și complica situația cu pictura lui afurisită. Sigur, nu era vina lui și părea nedrept să se repeadă asupra lui. Dar avea nevoie urgentă de somn, așa că ceru nota de plată și ieșiră amândoi în aerul rece al serii cât putură de repede.

Flavia rămase în fața restaurantului, cu mâinile în buzunare, admirând priveliștea și întrebându-se care dintre numeroasele străduțe înguste ducea la hotelul ei. Avea un bun simț al orientării și totdeauna era dezamăgită atunci când acesta o lăsa baltă. Iar în Veneția i se întâmpla mereu. Argyll stătea în fața ei, legănându-se de pe un picior pe altul, așa cum făcea de obicei când se gândea la ceva.

— Bine, atunci, spuse el în cele din urmă. Mai bine mă duc la hotelul meu. Sau poate vrei să te conduc spre al tău...

Flavia oftă și îi zâmbi.

— N-aș mai ajunge niciodată, răspunse ea ratând aluzia. E în regulă, o să mă descurc. Vino mâine și-ți spun ce am aflat.

Și cu asta plecă, lăsându-l pe Argyll să rătăcească morocănos învârtindu-se în cerc, până ce întâmplarea îl aduse în fața hotelului său.

4

A doua zi dimineață, Argyll ședea în fotoliul din dormitorul Flaviei, citind ziarul. Știind bine că țâfna ei de cu o seară înainte se va fi spulberat după opt ore de somn, venise la micul dejun pentru a-i aminti să întrebe de pictura lui. Petrecuse ceva timp gândindu-se la ea și încă era îngrijorat.

Nu se grăbea deloc să se ducă să-și vadă de treburile lui. De fapt, în momentul de față nici nu avea vreo treabă. Urma să joace un joc al așteptării, îi explică el cu ceea ce spera că este aerul abil al profesionistului hârșit. Dacă ei îl luau de prost, cel puțin putea și el să le răspundă cu aceeași monedă.

— Vreau tablourile acelea, însă lucrurile se complică. Dragul și iubitul meu patron nu m-ar ierta niciodată dacă l-aș implica într-un alt scandal, spuse gânditor în vreme ce-și turna în ceașcă ultimii stropi de cafea.

Iar aici avea dreptate. Sir Edward Byrnes era un om plăcut din multe puncte de vedere, dar punea un accent deosebit pe reputația lui impecabilă de senior onest al afacerilor internaționale din domeniul artei. Rolul mic, dar important, pe care-l jucase Argyll determinându-l să vândă falsul Rafael Muzeului Național de Artă al Italiei aproape că îi distrusese cariera.{2} Nu că ar fi fost vina lui – la urma urmei, îndreptase ulterior lucrurile, oarecum –, dar fusese cât pe-aci, și un nou episod de același tip nu avea să dea deloc bine.

— Dar cum ai aflat despre picturile acelea? E tot un rezultat al eforturilor tale detectivistice în materie de istorie a artei?

Întrebarea avusese în ea o tentă de sarcasm. Isprăvile lui Argyll în respectivul domeniu fuseseră dureros de inconsecvente în trecut, așa că el trată remarca Flaviei cu dispreţul cuvenit.

— Nu chiar. Bătrâna doamnă i-a scris lui Byrnes cu vreo șase luni în urmă. Își închipuia, cred, că picturile sunt mai valoroase decât sunt

în realitate. Iar eu am fost trimis să-i scot ideea asta din minte și să închei afacerea. Așa că, vezi, n-a fost vina mea.

Oftă, copleșit de toate problemele existenței, și își goli ceașca de cafea.

— Vrei să-ți petreci timpul vizitând câteva biserici azi? Sau ai de gând să fii conștiincioasă?

Ea încuviință și se ridică de pe scaun.

— Mă gândeam eu! Membrul numărul unu al comitetului. Atunci, ar fi cazul să mergem. O să fie o zi foarte lungă.

Flavia arăta extrem de atrăgătoare în dimineața asta, își spuse englezul cu căldură în suflet. Părul lăsat liber pe spate, strălucind în lumina dimineții ce pătrundea pe fereastră, figura destinsă, ochii de un albastru viu. Hmm! Își înghiți admirația, bănuind că nu ar fi deloc apreciată la această oră matinală. Din păcate, părea a nu fi apreciată indiferent de momentul din zi.

— Și cine-i norocosul?

— Tony Roberts. Mă întâlnesc cu el pe insulă. O să-i bifez mai întâi pe anglo-saxoni. Tu știi ceva despre el?

— Suficient cât să-mi dau seama că nu e genul căruia să-i spui „Tony". Anthony, te rog! E un individ mult prea demn pentru asemenea diminutive. Ca și cum te-ai referi la Leonardo da Vinci numindu-l Lenny!

— Și cum e?

— Depinde cu cine vorbești. Pe de o parte sunt cei din fan-clubul lui. O personalitate, contribuții majore la cunoașterea umană. Gentleman și fin cunoscător. Cunoști genul. Maniere perfecte și integritate profesională neștirbită. Un veritabil sfânt. Pe de altă parte, sunt cei care consideră că, oricât de încântător ar fi, omul nu-i de fapt decât un țap pompos. Asta, recunosc, e în general părerea celor care nu au beneficiat de pe urma vastei lui rețele de patron al artelor.

— Dar e ceva de capul lui?

Argyll ridică iar din umeri.

— Și în această privință opiniile sunt împărțite. Cartea sa despre competiția în arta venețiană este considerată revoluționară în domeniul metodologiei. Cei mai puțin entuziaști adaugă că de atunci omul n-a mai făcut nimic. Iar douăzeci de ani e un răstimp cam lung ca să-l trăiești numai de pe urma gloriei trecute. Eu, unul, habar n-am. Nu l-am întâlnit niciodată. E un avid colecționar de pictură și, din câte știu, își plătește întotdeauna facturile. Ce altceva ai mai putea cere de la el?

Fondazione Gini este un alt nume al străvechii mănăstiri San Giorgio Maggiore, o capodoperă de secol XVI a lui Palladio preluată de stat și transformată în centru de conferințe elitist. Este genul de loc în care se organizează reuniuni internaționale la vârf sau conferințe pentru cei care trebuie impresionați. Nimic, se pare, nu era prea bun pentru istoricii celui mai de succes pictor venețian, astfel că în fiecare an o bine pregătită sală de conferințe, o serie de dormitoare elegante, telefoane, faxuri, copiatoare precum și o armată de cameriste și de bucătari erau gata și disponibili pentru uzul exclusiv al Comitetului Tiziano.

Dacă exista ceva capabil să le îndrepte întreaga atenție asupra misiunii lui, acel ceva era reședința pe insulă. Situată în fața bazilicii San Marco, având Santa Maria della Salute în stânga, insula cu clădirile ei din piatră, cărămidă și teracotă, învăluite în lumina palidă a toamnei, constituia prin ea însăși o dovadă a faptului că Veneția este una dintre marile minuni ale lumii.

Pe *vaporetto,* Flavia privea absorbită insula ce părea că se apropie. Tenul ei era ușor bronzat de soarele verii, iar părul îi flutura pe umeri în adierea vântului. Dacă ar fi văzut-o astfel, stând cu picioarele ușor depărtate pentru echilibru, cu mâinile în buzunarele blugilor și o ușoară încruntătură a frunții din cauza soarelui, Argyll ar fi fost și mai pierdut în admirație decât fusese la micul dejun. Dar n-ar fi știut cu nici un chip cum să-și mărturisească sentimentele, iar Flavia nu putea ghici ce se întâmplă în mintea lui.

— Prea târziu, spuse brusc paznicul când ea se apropie, și făcu semn spre orarul care anunța că după prânz accesul turiștilor în clădire era interzis.

Deocamdată era doar ora zece. Flavia scoase legitimația de serviciu și se prezentă ca ofițer de poliție. Omul studie legitimația cu atenție, și pe o parte, și pe cealaltă, privind spre ea cu neîncredere în timp ce citea.

— De la Roma, eh? făcu el, dând limpede de înțeles că ar trebui să-i fie rușine pentru așa ceva.

— Comitetul Tiziano, replică ea sever. Unde sunt sălile de reuniune?

— Oh, răspunse paznicul cu un aer atotștiutor. E vorba de doamna asasinată, nu?

Rostise cuvintele într-un fel care sugera că vina îi aparținea în întregime moartei. Toată lumea de fapt părea a gândi la fel.

— Așa e. O cunoșteai?

— Puțin. Nu prea mult. Unii mai catadicsesc să se oprească și să schimbe o vorbă cu mine, ba îmi știu chiar și numele. Ea, nu. Dar a vorbit cu nevastă-mea. Ea zice că era o femeie plăcută, deși nu aveau prea multe de discutat. Soția mea, adăugă paznicul părând că schimbă subiectul, face curat în camerele de aici, știi dumneata.

— Serios? replică Flavia, sesizând aluzia. Și de cât timp lucrează aici?

— Ei, de ani buni. A început în anul cu inundația.

Flavia se strădui să-și amintească. Să fi fost 1966? În octombrie? Cam așa ceva. Oricum, nu conta.

— Opt ore pe zi, continuă paznicul să turuie. Iar seara ajută și la spălătorie. Și știi cu cât e plătită?

Probabil cu foarte puțin, dar n-avea acum timp să asculte nemulțumirile omului, oricât de justificate ar fi fost ele.

— Dar locul nu pare foarte aglomerat. Acum sunt aici doar istoricii de artă, nu-i așa?

Paznicul recunoscu în silă că era destul de lejer.

— Asta nu-nseamnă însă că-i ușor de păstrat curățenia aici, ripostă el.

— Nu?

— Nu. Jalnic, asta e. Arată frumos, e adevărat. Dar e jalnic. Nimic nu se mai face cum trebuie în vremurile astea.

Flavia era pe punctul de a-l întreba dacă era cumva rudă cu un bătrân gondolier, dar omul nu-i lăsă răgaz:

— Profesionalism, ha! Centru internațional de conferințe, cică! Și plouă prin acoperiș! Asta-i din cauza contractelor, știi dumneata.

Paznicul îi aruncă o privire șireată și își duse un deget la nas, dând de înțeles că se făceau afaceri murdare la nivel înalt. Probabil că avea dreptate.

— Știi că săptămâna trecută a intrat apa în clădire? Poți să crezi una ca asta? Erau bălți pe coridoare. Pe care nevastă-mea a trebuit să le șteargă, deși ieșise deja din tură. Acoperișul găurit! Plouă înăuntru. Noroc că n-a pătruns și în dormitoare; altfel domnii s-ar fi plâns. Totdeauna se plâng, știi dumneata. Așa-s unii, niciodată nu-s mulțumiți.

— Probabil că vin aici oameni interesanți, interveni Flavia, încercând cu disperare să schimbe subiectul, ca să poată afla unde era sala de reuniune.

— Interesanți?! N-aș putea să zic. Ciudați, da. Am avut unii bizari

de-a binelea. Nu cred c-aș fi de acord cu ei. Și-și spun respectabili, știi dumneata.

— Dar nu sunt?

— Unii sunt. Pe alții, nici nu i-aș lăsa să-mi intre-n casă. Sigur, nu vreau să-i judec. Trăiește și lasă-i și pe alții să trăiască, asta e părerea mea, iar oamenii întotdeauna devin mai zglobii la Veneția, dacă înțelegi ce vreau să zic.

Avea ea o idee.

— Uite, s-o luăm pe doamna care s-a lăsat omorâtă, continuă paznicul.

Sclipirea din ochii lui îi spunea Flaviei că omul știa bine că o tachinează.

— Nu s-a lăsat omorâtă. A ucis-o cineva.

— Asta am zis și eu, replică omul, convins că Flavia era prea chițibușară.

— Și cum s-o luăm? oftă ea.

— Păi ce, eu trebuie să spun asta? Tot ce știu e că dama era cam pasăre de noapte.

— Adică lucra până târziu?

Paznicul făcu o strâmbătură și își frecă nasul roșu, de bețivan, cu dosul palmei.

— Poți să zici și că lucra, răspunse el cu un rânjet respingător.

— Poate că avea prieteni aici.

Replica ei i se păru o glumă nemaipomenită și îi aruncă o privire de parcă tocmai și-ar fi găsit, după îndelungi căutări, sufletul pereche.

— O, da! Prieteni, sigur! chicoti el.

Flavia oftă din nou. Totdeauna era greu cu bârfitorii. Pe de o parte, ardeau de nerăbdare să-ți povestească tot ce știau, iar pe de alta, erau înfrânați de refuzul obișnuit de a spune ceva poliției. Rezultatul era adesea o sumă de aluzii eliptice, menite să satisfacă ambele imperative.

— Povestește-mi despre ceilalți, începu ea, dar renunță rapid când văzu așternându-se pe figura lui aceeași expresie de neîncredere de mai devreme. Presupun că soția dumitale era în bucătărie cu dr. Miller, vineri seară.

La asta omul putea să răspundă. Nu era nici un păcat dacă-i dezvinovățea pe alții.

— Da. Pe la zece și jumătate, el a venit de la spălătorie în bucătărie să ceară niște apă. Și am stat puțin de vorbă. Un om încântător, foarte politicos.

— Și n-a părăsit deloc insula?

— Oh, nu! Aici a stat tot timpul. Transportul public nu funcționa și, dacă ar fi luat un taxi, aș fi văzut. Și înainte să întrebi, continuă el pe un ton ce nu admitea replică, nu erau aici ambarcațiuni particulare pe care să le fi putut lua.

— Trebuie să descui ușa ca să le dai oamenilor voie să intre după încheierea programului?

— Nu. Oamenii au propriile chei. Dar așa cum ziceam, am fost la post de la șase până la miezul nopții și aș fi văzut dacă ar fi venit sau ar fi plecat cineva. N-am văzut pe nimeni.

Spusele lui păreau convingătoare. După o scurtă pauză în care își notă detaliile discuției, Flavia intră în aripa a doua a clădirii, căutând încăperile comitetului. Nici de această dată simțul orientării nu se ridică la înălțimea situației, astfel că ajunse însă în cele din urmă la ceea ce părea a fi o intrare de serviciu, undeva într-un capăt al clădirii. Înjurând, se întoarse și o luă de la capăt, sfârșindu-și acum căutările în bucătărie.

Cum a treia oară e întotdeauna cu noroc, izbuti în sfârșit să găsească etajul corect și ajunse pe un coridor mărginit de uși în spatele cărora se aflau în mod limpede camerele acelor membri ai comitetului care optaseră pentru cazare gratuită. Și se părea că era vorba numai despre Miller și Masterson: restul își făcuseră propriile aranjamente.

Indiferent de calitatea acoperișului, sălile de reuniune păreau mai mult decât potrivite pentru destinația lor. Lambriuri de stejar, o splendidă frescă pe tavan, cu subiect religios corespunzător, chiar dacă mulțimea trupurilor goale nu păreau câtuși de puțin propice pentru gândurile cucernice ale călugărilor. La acestea se adăugau obișnuitele dotări ale oricărui centru de conferințe modern: fotolii confortabile, mese de lucru *settecento,* sticlărie venețiană, tapiserii flamande și așa mai departe.

Iar în mijloc, șezând cu spatele drept la capătul unei lungi mese din lemn folosite în mod evident în cadrul reuniunilor, era profesorul Roberts. Flavia nu se îndoia de identitatea lui, deși în încăpere se mai aflau încă doi oameni; în vreme ce unul dintre ei, cel mai vârstnic, era întruchiparea Marelui Savant, cu părul alb, jacheta de tweed, nasul acvilin și ținuta aristocratică aferentă, ceilalți doi nu arătau în nici un caz ca vreun mare ceva.

Profesorul Roberts ar fi apreciat însă scurta prezentare pe care i-o făcuse Argyll, considerând-o în general corectă. Era un om care

învățase de la o vârstă tânără că niciodată nu poți aranja lucrurile în așa fel încât toată lumea să fie, în același timp, pe deplin mulțumită și că, așa stând situația, tot ce poți face este să te asiguri că cei nemulțumiți nu-ți pot face nici un rău.

El respectase această regulă de aur încă de când o formulase, cu un sfert de secol în urmă, ceea ce nu însemna însă că era o persoană neplăcută. Dimpotrivă. Roberts era recunoscut pentru amabilitatea, ospitalitatea și delicatețea de care dădea dovadă. O întreagă generație de tineri oameni de știință vorbea despre el în termeni elogioși, datorită vastelor lui cunoștințe și a generozității cu care își trata studenții. Așa cum spusese Argyll, omul ținea la reputația sa de integritate și se străduia din greu să și-o păstreze.

Flavia îl identificase corect. Roberts se prezentă aidoma cuiva care acordă o favoare deosebită și apoi îi prezentă scurt pe ceilalți doi – care păreau mult mai puțin în largul lor – ca fiind colegii lui în cadrul comitetului, dr. Miller și dr. Kollmar. Iar din acea clipă lăsă clar de înțeles că el va fi cel care va purta discuția – deși ceilalți doi nu făcuseră nici cel mai vag semn că ar avea intenția să intervină.

Flavia începu procedura standard, fiind atentă mai mult la modul în care interlocutorul ei răspundea decât la ceea ce spunea. Datele le cunoștea deja: profesorul fusese membru al comitetului încă de la formarea acestuia, avea o catedră în Anglia, publicase cutare și cutare lucrări. Toate, detalii obișnuite și neinteresante. Aruncă de asemenea o privire în notițele ei, pentru a-și împrospăta amintirile despre ceilalți doi. Kollmar era german și făcuse parte din comitet tot de la înființarea lui. Miller era american, mai tânăr, avea un post la un colegiu din Massachusetts, unde trebuia să se prezinte anul următor.

— Cafea? întrebă Roberts, cu un gest spre cafetiera din argint de secol XVIII, din colț.

În vreme ce el turna în cești, Flavia examină teancul de hârtii de pe birou. Oricum, altceva nu avea de făcut; ceilalți doi nu păreau a dori să participe la conversație. Pe masă era o singură carte, pe care ea o ridică.

— Este scrisă de Masterson, nu-i așa? întrebă citind pe copertă.

Roberts îi aruncă o privire pătrunzătoare pe după cafetieră și apoi se relaxă.

— Într-adevăr. Am împrumutat-o miercuri de la ea. Voiam s-o consult pentru anumite aspecte ale articolului pe care îl scriu. Sunt în ea unele pasaje excelente.

Un soi de compliment nesincer, își spuse Flavia; ei i se păreau niște

chestii teribil de plictisitoare. Totuşi, femeia fusese expert în artă şi asta făcea parte din munca ei. I-o va da lui Argyll s-o răsfoiască; îi va prinde bine să citească şi el ceva serios. Întrebă dacă poate lua cartea şi celelalte bunuri ale victimei, pentru a le fi înapoiate rudelor.

Roberts nu era de acord.

— Aş prefera să n-o luaţi. Încă am nevoie de ea.

Flavia sugeră că elucidarea crimei ar putea constitui o problemă puţintel mai importantă, iar profesorul pricepu aluzia şi o acceptă fără prea multă tragere de inimă, dar cu eleganţă.

— Desigur, desigur. Ce egoist din partea mea! Mărturisesc că încă nu-mi vine a crede că a murit. Luaţi-o, firește. Sunt sigur că mă voi descurca fără ea.

Kollmar se agită uşor, dând astfel primul semn de viaţă. Era cu vreo zece ani mai tânăr decât Roberts, dar părea cu jumătate de deceniu mai bătrân. Arăta de parcă viaţa nu fusese tocmai binevoitoare cu el. Era scund şi îndesat, cu faţa boţită, purtând urmele anilor de griji şi frământări. Hainele îi erau neîngrijite, dar acceptabile, şi Flavia îl clasifică imediat ca una dintre victimele existenţei. Dar firește, îşi aminti ea cu un acces de profesionalism, asta nu înseamnă că este, automat, nevinovat. Sau că e un tip plăcut.

— Mă întrebam... începu el.

— Oh, într-adevăr, într-adevăr, îl întrerupse Roberts în vreme ce se apropia cu ceaşca de cafea a Flaviei. Ce nesăbuit din partea mea! Te rog, du-te. Sunt sigur că nu va fi nici o problemă. Crezi că-mi poţi aduce rezultatele în seara asta? Am nevoie rapid de informaţiile acelea. Dr. Kollmar – explică el întorcându-se spre Flavia – este foarte grăbit să ajungă la bibliotecă pentru a lucra ceva. Asta nu va constitui o problemă pentru dumneavoastră, sunt sigur.

Şi dacă ar fi constituit, tot aia era, îşi spuse Flavia în timp ce neamţul îşi luă servieta şi ieşi din încăpere. De fapt, situaţia era puţin enervantă, pentru că acum va trebui să se întâlnească separat cu Kollmar, dar şi fiindcă Roberts preluase atât de uşor frâiele şi organizase lucrurile în favoarea lui. Era sigură că, înainte de a fi întrerupt, neamţul nu voise decât să ceară şi el o ceaşcă de cafea. Da, interesant. Nu exista nici un dubiu în privinţa celui care conducea această mică echipă de confraţi.

Odată încheiată această misiune, Roberts îi întinse ceaşca de cafea şi se aşeză la masă din nou, luând aceeaşi poziţie de eleganţă autoritară pe care o remarcase ea când intrase în încăpere.

— Mi-a trecut prin minte să mă întreb, murmură el, pe care dintre

noi îl suspectați. Eu, spre exemplu, mă aflu pe lista dumneavoastră?

Rostise cuvintele în așa fel încât să fie limpede că lui ideea i se părea absurdă, dar Flavia avu senzația că sesizează o vagă îngrijorare undeva în adânc. Mult mai vizibilă era anxietatea afișată de Miller la această întrebare care avusese probabil doar rostul de a o prinde pe ea cu garda jos. Americanul era serios tulburat. De fapt, dădea impresia că e pe punctul de a i se face rău.

— Ce vă face să credeți că îl suspectăm pe vreunul dintre membrii comitetului? Desigur că v-a zis comisarul Bovolo...

— Despre sicilianul acela. Da, firește că acest lucru este liniștitor, cu toate că e o aiureală.

— De ce spuneți asta?

— Louise era americancă. Trăia de ani buni la New York și știa bine cum să aibă grijă de ea însăși. Era o femeie hotărâtă și încrezătoare în forțele proprii, nicidecum genul care să fie astfel prins pe picior greșit.

— Asta înseamnă că ați dori să-l implicați pe unul dintre colegii dumneavoastră?

— Dumnezeule mare, nu! replică profesorul, evident șocat la gândul unui comportament atât de vulgar. Nu am nici cea mai vagă idee despre cel care a ucis-o. Dar nu pot să nu mă întreb dacă v-ați gândit la faptul că asasinul ar fi putut avea un motiv mai bun decât jaful.

— Ceea ce dumneavoastră nu aveați.

Roberts înclină capul.

— Ceea ce eu nu am. Și nici altcineva dintre cei pe care îi cunosc. De fapt, în cazul meu situația este exact contrară. O consideram mai degrabă protejata mea, adăugă el zâmbind. Deși, firește, Louise era prea mândră și prea independentă pentru a accepta un asemenea rol subordonat. De aceea existau între noi divergențe de opinie care, din păcate, nu au fost soluționate înainte de moartea ei.

— Ce-mi puteți spune despre ea?

— La ce vă referiți?

— Cum era ca istoric, ca persoană și coleg? Era plăcută? Admirată?

— Asta, desigur, depinde de cel pe care îl întrebați, replică Roberts, repetând fără să știe cuvintele lui Argyll cu privire la el însuși. Din punct de vedere profesional, era cu adevărat promițătoare.

Flavia sesiză din nou acea tușă de condescendență față de o femeie la aproape patruzeci de ani.

— Personal, continuă el, n-am avut niciodată vreun motiv să

regret că am recomandat-o pentru a face parte din comitet. A fost pentru scurt timp eleva bunului meu prieten Georges Bralle, iar acest lucru a fost pentru mine mai mult decât suficient.

Miller pufni ușor, iar Flavia îl privi întrebător. Roberts, observă ea, se întoarse de asemenea spre el, dar cu un aer mai dezaprobator.

— Ei, bine, începu americanul ezitant, evident nesigur dacă nu cumva urma să încalce o limită și încă nerefăcut după șocul primit odată cu primele remarce ale lui Roberts, nu cred că e chiar așa. A fost la Columbia cu mine și și-a luat liber un an ca să se mute la Paris. Familia ei avea suficienți bani pentru a-și permite asta. A urmat cursurile lui Bralle și s-a întors după un an cu referințe din partea lui. Pe baza lor și-a primit postul și niciodată nu s-a mai uitat înapoi.

Flavia reținu comentariul, care nu dădea pe dinafară de afecțiune sau păreri de rău, dar decise să-l ignore deocamdată și reveni la Roberts.

— A intrat în comitet acum un an și jumătate, nu-i așa?

— Așa e. Fiindcă dr. Bralle s-a retras. Apropo, cunoașteți povestea comitetului?

Flavia clătină din cap.

— A fost constituit de mine, Bralle și Kollmar acum doisprezece ani, ca o întreprindere particulară. Amândoi am fost elevii lui. Van Heteren ni s-a alăturat câțiva ani mai târziu, iar Miller, aici de față, cu circa cinci ani în urmă. Am funcționat astfel neștiuți cât de bine am putut, după care am fost, ca să zic așa, naționalizați.

— Poftim?

— Am fost preluați de stat. Funcționam pe cont propriu, cu resurse foarte firave, și la un moment dat nu ne-am mai putut întreține. Apoi Ministerul Artelor din Italia a decis să finanțeze un proiect prestigios și ne-a oferit fonduri substanțiale și un statut oficial. Eu am negociat aranjamentul, care a fost pus în aplicare acum câțiva ani.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră.

El nu părea însă mulțumit.

— Banii ne-au fost foarte utili. Dar odată cu banii vine, firește, și multă birocrație. Bralle n-a acceptat situația și a hotărât să se retragă. Firește, în locul lui a trebuit numit un italian – dr. Lorenzo, care ni s-a alăturat acum doi ani. Cum aveam mai mulți bani, iar Ministerul Artelor dorea să vadă ceva concret, am fost nevoiți să accelerăm lucrurile și am apelat la ajutorul dr. Masterson.

Ceva din tonul lui sugera că schimbarea n-a decurs atât de lin și de

amiabil cum fusese descrisă.

— Iar Masterson nu s-a ridicat la înălțimea așteptărilor dumneavoastră?

Roberts își cântări cuvintele înainte de a răspunde. Flavia bănui că încerca să-și regleze cât mai bine mesajul – răutate sub aparența obiectivității. Deodată omul începu să nu-i mai placă atât de mult.

— *Eu* n-am avut a mă plânge de nimic, spuse el în cele din urmă, cu un accent atent plasat.

— Dar...?

— Să spunem doar că era tânără și lipsită de experiență. Sigur că s-ar fi adaptat și ar fi devenit indispensabilă odată ce s-ar fi obișnuit cu modul nostru de lucru. Unii dintre colegii mei, cred, au avut mai puțină încredere în ea.

Era extraordinar modul în care vorbea, de parcă Miller nici nu s-ar fi aflat în încăpere.

— Cu alte cuvinte, nu considerați că ați greșit recomandând-o.

Roberts nu era genul de om care să recunoască vreodată că a făcut o greșeală. Sau credea poate în loialitate.

— Doamne, nu. A conferit comitetului conștiinciozitate și entuziasm, dar avea nevoie de mai mult exercițiu în privința tehnicilor noastre de lucru. Și, desigur, nu se exprima întotdeauna cu tactul necesar.

Ce de aluzii! De ce nu pot oare oamenii să vorbească pe șleau? Discreția e bună, dar uneori riscă să fie dusă prea departe.

— Ce vreți să spuneți mai exact, domnule profesor?

— Păi, iată un exemplu. Pot foarte bine să vă povestesc, pentru că oricum probabil ați afla ce s-a întâmplat. Știți cum procedăm noi în activitatea de aici?

Flavia clătină din cap. Fusese nevoită să asimileze o sumedenie de informații în ultimele douăzeci și patru de ore; detaliile colaborării între istoricii de artă nu erau în fruntea listei ei de priorități. Aceasta s-a dovedit a fi însă, din păcate, o scuză pentru o amplă digresiune.

Așa cum îi explică profesorul, metoda folosită era foarte simplă. Fiecărui membru al comitetului îi era repartizată o pictură spre a o examina, singur sau în colaborare, și a scrie apoi un raport. Acesta era discutat ulterior la întrunirile anuale, iar comitetul vota pentru a clasifica pictura. „A“ însemna un Tiziano autentic, „B“ desemna o incertitudine în acest sens, iar „C“ codifica lipsa clară de autenticitate. Tablourile notate „A“ erau supuse apoi altor teste științifice, pentru a elimina eventualele erori. Rapoartele și evaluările individuale erau

astfel strânse și publicate într-o serie de volume scumpe, bogat ilustrate.

Flavia devenea din ce în ce mai surprinsă pe măsură ce Roberts explica.

— Vreți să spuneți că majoritatea membrilor comitetului votează pentru sau împotriva autenticității unei picturi fără a o vedea măcar?

— Da. De cele mai multe ori nu e nevoie s-o vedem. Tablourile de Tiziano sunt risipite în lumea întreagă și nu putem să alergăm de colo-colo cu toții, pentru a le studia pe toate. În plus, de când am acceptat fondurile din partea statului, suntem continuu sub presiune, fiind obligați să oferim ceea ce ministerul numește valoare în schimbul banilor primiți. Trăim într-o eră nouă și competitivă, așa cum ne tot spune dr. Lorenzo. O situație teribilă!

— Și cât timp alocați fiecărei picturi?

— Examinând-o? Oh, depinde. De multe ori două ore sunt suficiente.

— Asta e ridicol! Mie mi se pare foarte puțin. La urma urmei, trebuie să fie un studiu hotărâtor, nu-i așa?

Roberts ridică din umeri.

— Vă asigur că este mai meticulos realizat decât majoritatea proiectelor de același fel. Avem de examinat câteva sute de picturi și nici unul dintre noi nu întinerește. Ceea ce voiam să spun este că la prima întrunire cu participarea lui Louise, dr. Kollmar a recomandat ca o pictură dintr-o colecție milaneză să fie clasificată ca un „C". Era un tablou pe care-l examinasem eu, dr. Kollmar ocupându-se de cercetarea de arhivă. Nu-mi formasem o opinie certă, dar dr. Kollmar a decis că dovezile de ordin documentar sunt insuficiente. Toți membrii comitetului au convenit să-i accepte decizia, cu excepția lui Louise. Inițial se arătase și ea de acord, dar a doua zi și-a schimbat opinia, provocând agitație.

— De ce?

— În principal, cred, din entuziasm. Însă a fost un entuziasm dus prea departe și lumea începuse să fie foarte iritată. Mie întotdeauna mi se pare regretabilă o asemenea situație. Ce rost mai are acest proiect dacă se transformă într-un război personal pentru putere? Am făcut tot ce mi-a stat în puteri pentru a o convinge să se retragă, pentru binele tuturor.

— Și ați reușit?

— În parte. Am convins-o cel puțin să păstreze tăcerea. Totul devenise foarte agasant. Louise nu voia să accepte și s-a arătat

oarecum dură cu mine, așa cum am menționat deja. Am o părere bună despre activitatea lui Kollmar și sunt pregătit să accept recomandările sale. Pictura în cauză este doar o schiță în ulei pentru un tablou cu subiect religios. Subiectul – incert. Stilul sugerează începutul secolului al XVI-lea. Louise a dat de înțeles că evaluarea nu a fost făcută corect.

— Mie nu mi se pare ceva nerezonabil. La urma urmei, nu cred că ați vrea să greșiți, replică Flavia, atrăgându-și o încruntătură din partea lui Roberts.

— Desigur că nu. Pe mine nu m-a deranjat, dar dr. Kollmar s-a supărat. Și-a spus că nu se cuvine din partea ei să pună la îndoială munca altora încă de la prima ei participare. Dar despre acest lucru însă va trebui să discutați cu el. Nu ar fi corect să vă vorbesc eu despre modul în care a reacționat.

— Și care au fost concluziile lui Masterson?

— Nu știu. Urma să-și prezinte ieri raportul. Bănuiesc că acesta se afla în servieta care i-a fost furată.

— Se poate ajunge la o concluzie incontestabilă într-o astfel de privință?

Era o invitație la discurs ce nu putea fi ignorată. Roberts se lăsă pe spate în scaun, își încrucișă picioarele și își împreună vârfurile degetelor, într-o poză ce sugera că se află în sala de clasă, luminându-și unul dintre cei mai puțin dotați studenți.

— Ei, bine, începu el. Trebuie să vă amintiți că Tiziano a fost unul dintre marile genii ale Renașterii. Astfel, teoretic, ar trebui să putem identifica acea scânteie de excepție prezentă în toate lucrările lui. Însă nici chiar geniile de o asemenea anvergură nu vin pe lume, ca să zicem așa, gata formate...

Flavia își regreta deja întrebarea. Omul vorbea ca și când ar fi rostit fiece cuvânt cu majuscule și o anumită strălucire în ochii lui sugera că tocmai s-a lansat într-o disertație de cursă lungă. Nu vedea nicicum ce relevanță putea avea un expozeu pe tema măiestriei artistice a lui Tiziano, dar ea îl provocase, așa că se relaxă cât mai binevoitor și se strădui să pară deopotrivă răbdătoare și interesată.

Roberts turuia de zor despre tânărul Tiziano – cum își începuse el activitatea în atelierul lui Bellini, fiind apoi influențat de Giorgione.

— Au pictat împreună Fondaco dei Tedeschi din Veneția, așa cum nu mă îndoiesc că știți.

Flavia încuviință, cu o ușoară iritare. Știa foarte bine și o scotea din sărite faptul că era tratată ca o ignorantă iremediabilă.

— Au fost buni prieteni o vreme, dar totul s-a sfârșit când Tiziano i-a suflat maestrului său iubita și, în 1510, a plecat la Padova, să lucreze acolo. Giorgione s-a stins în același an, de inimă rea, iar iubita a murit de ciumă. Final de poveste. Ideea este că Tiziano a suferit numeroase influențe – a pictat în stilul lui Bellini, apoi în al lui Giorgione – și doar cu timpul și-a dezvoltat maniera sa caracteristică.

— Știu. Și ce-i cu asta? întrebă ea abrupt, sperând că puțină bruschețe îl va readuce pe interlocutorul ei în prezent.

— Esența micii mele expuneri este aceea că stilul picturilor lui din tinerețe s-a modificat pe măsură ce Tiziano a experimentat, a învățat și s-a maturizat. Acest lucru plasează un semn de întrebare asupra acelor picturi cu privire la care nu există dovezi documentare care să permită autentificarea certă. Și Kollmar a decis – iar el este un expert în domeniu – că în acest caz nu există. Louise a considerat, bănuiesc, că poate dovedi autenticitatea picturii pe alte căi.

— Și aveți alte informații cu privire la ceea ce s-ar fi putut întâmpla în seara zilei de vineri? întrebă Flavia, fericită că omul se oprise în sfârșit și sperând să-l poată îndrepta spre domenii mai obișnuite și mai productive ale anchetelor polițienești.

— Nici una. N-am auzit nimic despre cele întâmplate decât sâmbătă dimineață, când am ajuns pe insulă și l-am găsit pe Lorenzo pradă panicii, iar poliția mișuna pretutindeni. Nu-mi vine în minte nimic demn de interes privind ziua în chestiune. Ne-am întâlnit dimineața, am luat prânzul cu dr. Miller pentru a discuta despre tacticile de urmat în cazul disputei de la colegiul său din America – eu sunt unul dintre referenții săi –, iar după-amiaza am mai avut o sesiune de lucru, până pe la ora trei. M-am dus pe urmă să iau bilete la operă, m-am odihnit și mi-am schimbat hainele pentru spectacol. Totul, cât se poate de normal.

— Ați vorbit cu ea mai mult?

Roberts clătină din cap.

— Am discutat doar probleme obișnuite de serviciu, dar nu pe larg. Louise n-a venit la prima întrunire a zilei, lucru care a provocat anumite resentimente; se dusese să viziteze Padova, așa mi-a spus Miller. Părea a fi într-una dintre stările ei caracterizate de fermitate, dar n-a făcut nici o remarcă deosebită. De fapt, a fost neobișnuit de tăcută.

Era aici un mic detaliu care se cerea urmărit îndeaproape. Miller părea a fi o persoană interesantă, dar Flavia știa că nu va putea discuta deschis cu el atâta vreme cât prin preajmă se afla și Roberts. Nu, nu

era nimic suspect în asta; profesorului îi plăcea atât de mult să-și asume rolul dominant, încât ar fi fost dificil pentru oricine altcineva să strecoare câte un cuvânt în discuție. Oare cum decurgeau întrunirile comitetului când era și el de față?

Se ridică să plece și observă cu mulțumire că mișcarea ei întrerupsese un mic tete-a-tete. Miller anunță că se duce la piscină pentru o baie.

— Splendid! comentă Roberts puțin acid. Totdeauna mi-am spus că Statele Unite constituie ultimul avanpost al renascentiștilor. *Mens sana,* Miller, nu-i așa?

Celălalt surâse ca la comandă, fără prea multă tragere de inimă, la gluma pe care o mai auzise probabil de câteva ori deja și murmură că, în perioade de stres, înotul i se părea de mare ajutor.

— Într-adevăr. Dar sper că nu te va distrage de la alte îndatoriri. Treci pe la dr. Kollmar și amintește-i că am nevoie în această seară de materialul de la arhivă. E foarte important, ca să-mi pot finaliza prelegerea la timp.

Ordinele nu se discută și era limpede că atât Miller, cât și Kollmar erau obișnuiți să le execute. Flavia zăbovi pe coridor în dreptul camerei lui Miller până când acesta ieși ținând în brațe înotătoare, prosoape și celelalte lucruri trebuincioase la piscină. Era în mod evident un înotător pasionat: micile abțibilduri de pe sacul pe care-l ducea pe umăr aminteau de o serie întreagă de concursuri la care, probabil, participase în decursul anilor. Forma fizică este minunată, fără îndoială, dar Flavia, care își petrecea primele ore ale zilei fumând cu patimă și bând cea mai tare cafea posibilă, și pentru care înotul nu însemna altceva decât o loțiune de plajă și un șezlong, nu era întru totul de acord cu ea.

— Bănuiesc că vreți să vă dau raportul fără ca profesorul Roberts să răspundă la toate întrebările în locul meu, spuse el plat în vreme ce coborau împreună scările, îndreptându-se spre chei.

— Nu este chiar modul în care m-aș fi exprimat eu, dar e pe aproape, răspunse Flavia.

Trecuseră deja pe engleză; cu Roberts vorbise numai în italiană, iar scurtele intervenții ale lui Miller fuseseră cam chinuite.

— Cum a ajuns Masterson să facă parte din comitet? întrebă ea, bănuind că relatarea lui Miller avea să difere puțin de cea a colegului său.

Americanul ridică din umeri coborând treptele de piatră, Flavia privi în jos. Deși se îmbrăcase în blugi și tricou, din cine știe ce imbold

vestimentar ciudat și cât se poate de neitalian, Miller încălțase pantofi negri, de costum. Bizari oameni, americanii ăștia!

— Nu cred că sunt nedrept cu ea. Era o persoană bine pregătită și motivată. Dar nu era alegerea cea mai potrivită.

— Motivul nu era cumva acela că lucra bine? întrebă Flavia, resimțind din nou dorința de a o apăra pe biata femeie decedată de criticile și suspiciunile colegilor ei de sex masculin. Începea să se identifice deja prea mult cu victima.

Pentru prima dată de când îl întâlnise, Miller se arătă cu adevărat amuzat.

— Doamne ferește! În nici un caz. La urma urmei, nu era specialistă în opera lui Tiziano; domeniul ei de cercetare era iconografia renascentistă în general.

— Deci Masterson scria, lucra la muzeu și activa în același timp în comitet?

— Nimeni n-a acuzat-o vreodată că ar fi leneșă. Era mereu conștiincioasă. Poate că publicase cam multe? Nu știu. Unele dintre lucrările ei erau cam subțirele. Și nu atât de originale pe cât îi plăcea ei să creadă, știu. Nu, sunt sigur că a fost cooptată în comitet pur și simplu pentru că era femeie.

— Adică? replică Flavia, zbârlindu-se la auzul cuvintelor lui. Dacă exista un lucru pe care nu-l putea suferi...

— E evident, nu-i așa? În ziua de azi, orice proiect trebuie să implice și o femeie, ca să-și arate deschiderea și faptul că sunt progresiste. Lorenzo e foarte atent la lucruri de genul ăsta – motiv pentru care a și acceptat numirea. Nu i-a venit în minte nimeni altcineva. Masterson a fost foarte norocoasă ținând seama de realitate.

— Care realitate?

— Că Lorenzo și Roberts nu au în nici o privință opinii similare. Bietul Roberts! A crezut că face tuturor un bine obținând susținerea financiară din partea statului. Aveam, desigur, nevoie de bani. Apoi Bralle s-a retras, iar Roberts s-a pomenit pe cap cu Lorenzo, care a încercat imediat să preia conducerea. Dacă Louise n-ar fi fost femeie, n-ar fi avut nici o șansă să fie numită.

— Ce-mi puteți spune despre felul ei de a fi? întrebă Flavia, lansându-se din nou în domeniul ei favorit de cercetare și temându-se că încă o remarcă de același gen avea s-o aducă dincolo de punctul de fierbere. Ajunseseră la chei și văzu apropiindu-se un *vaporetto.* Miller fugi la chioșc și cumpără un bilet.

— Mie îmi plăcea de ea, spuse el într-o încercare exagerată de a se

arăta nepărtinitor, când Flavia se întoarse și ea cu tichetul necesar. Era o colegă destul de bună. Nu se lăsa ușor descifrată, avea limba cam ascuțită și îi înghițea cu greu pe neghiobi.

— Nu erați cumva împreună?

Abordarea directă era întotdeauna preferata ei. Întrebarea fu urmată de o lungă tăcere.

— Doamne, nu! exclamă el în cele din urmă, cu un vag zâmbet ironic. Louise era un aisberg. Cred că era ceva între ea și Van Heteren. Omul era de-a dreptul înamorat. Sincer, ți se-nnoadă mintea! Dar relația interfera cu munca ei, așa că Masterson i-a dat papucii. Iar Van Heteren n-a fost deloc fericit. Vina i-a aparținut. Eu l-am prevenit, dar nu m-a ascultat.

— Care e rostul comitetului? La nivel personal, vreau să spun. Ce aveți de câștigat de pe urma lui?

Miller se gândi câteva clipe.

— Fiecare are motivele lui. Îmi place să cred că principala motivație a tuturor e dragostea pentru știință, dar uneori, când văd mâncătoria din jurul meu, credința mi se zdruncină. Robert și Lorenzo țin amândoi să controleze situația, fiecare în felul său. Kollmar este un cărturar prin excelență, deși cam naiv. N-ar recunoaște o stratagemă nici dacă l-ar călca pe picior. Lui Van Heteren îi place să se distreze pe seama celorlalți. Iar Louise, cred, era motivată în principal de ambiție.

Nu zugrăvea o imagine plăcută a nici unuia dintre ei, se gândi Flavia în vreme ce vaporașul străbătea deschiderea de cinci sute de metri a Canal Grande, îndreptându-se spre Piazza San Marco. Se vedeau bine, își spuse ea absentă, grădinile în care Masterson fusese înjunghiată.

— Dar dumneavoastră? întrebă ea, revenind la chestiunea discutată.

Miller zâmbi.

— Mă consideri, probabil, răutăcios. Ei, bine, sunt. Dar nu mă scutesc nici pe mine. În ceea ce mă privește, sunt motivat de dorința de securitate. Faptul că sunt membru al comitetului îmi va fi de ajutor când va veni vorba despre postul meu, și de asta am fost atât de țâfnos adineauri.

— Poftim?

— Iritat. După câțiva ani, universitățile americane trebuie să decidă dacă te dau afară sau te păstrează definitiv. Piața muncii fiind așa cum e, problema nu-i deloc floare la ureche. Dacă nu reușesc să-

mi menţin postul ăsta, altul nu voi mai primi niciodată. Posibilitatea de a mă alătura comitetului a fost aproape providenţială. Mi-a adus susţinerea lui Roberts ca referent şi mi-a conferit un prestigiu deosebit. Pe urmă însă, Louise a fost ucisă, iar asocierea cu comitetul a devenit mai puţin lăudabilă. Mai cu seamă dacă suspiciunile încep să se îndrepte spre noi. Cine ar fi dispus să ofere un post pe viaţă unui prezumtiv asasin?

Acum înţelese Flavia de ce era omul atât de tensionat.

— Are dreptate Roberts? Chiar îl suspectaţi pe unul dintre noi?

Deodată simţi un val de simpatie pentru el.

— Nu, răspunse ea pe un ton liniştitor. Nu avem nici un motiv. Alibiurile dumneavoastră sunt inatacabile. Eu nu fac decât să lămuresc câteva lucruri.

— Şi care sunt şansele de a-l găsi pe vinovat?

— Nu prea mari, dacă a fost un atac la întâmplare. Dar trebuie să clarificăm situaţia suficient de mult încât toată lumea să fie convinsă că nici unul dintre membrii comitetului nu e implicat. Cel puţin, eu aşa sper. N-aş vrea ca ancheta să prejudicieze pe cineva.

Vaporaşul se opri în faţă la San Marco şi, unul lângă altul, se aşezară la rând ca să coboare şi izbutiră să pună piciorul pe uscat chiar înainte ca mulţimea ce aştepta să urce să se înghesuie şi să le blocheze drumul. Flavia îşi îndreptă hainele după acest efort.

— Mi-a făcut plăcere să vă întâlnesc, spuse Miller când ea se pregătea să se îndepărteze. Şi mulţumesc pentru cuvintele liniştitoare. Înseamnă foarte mult pentru mine.

— Înot plăcut!

Americanul nu-şi dădea seama dacă râdea de el sau nu.

— Mie mi se pare relaxant, spuse pe un ton defensiv. În aceleaşi circumstanţe, Louise ar fi intrat într-o bibliotecă şi ar fi citit ultimele publicaţii. Poate că de asta a avut întotdeauna mai mult succes decât mine.

Flavia ridică din umeri şi replică:

— Poate că de asta e moartă acum.

Fusese doar o remarcă de despărţire, fără nici o conotaţie intenţionată, însă pe Miller îl lăsă pradă confuziei.

În vreme ce se îndepărta, Flavia se uită la ceas. Venise vremea să mănânce de prânz, să ia la bord nişte calorii înainte de a trece la următorul candidat.

Pentru Flavia, imaginea lui Louise Masterson se contura tot mai mult ca fiind ilustrarea perfectă a femeii americane de carieră. Dură, profesionistă, eficientă. Tenace și meticuloasă. Conștiincioasă și muncitoare – dovadă că în seara crimei stătuse în bibliotecă până la ora închiderii. Ieșise apoi în *piazzetta,* străbătuse cheiul și intrase în Giardinetti Reali, unde îl întâlnise, în mod evident, pe asasin. Până acum însă, nu se reliefa nimic din personalitatea femeii. Trebuie să fi fost în ea și altceva decât robotul muncitor și ambițios pe care îl descriseseră Roberts și Miller, iar Flavia spera că următorul interviu va conferi portretului tonurile necesare. Presupunând, firește, că nu se înșela când bănuia că vizitatorul la care făcuse aluzie portarul de la fundație fusese, într-adevăr, Hendrick Van Heteren.

Așa cum sugera numele lui, omul era olandez. Flavia se pregătise deja să întâlnească un ins micuț, capabil să se fâțâie și să se frământe în șase limbi simultan. Impresia, așa pe jumătate formată, era cât se poate de departe de realitate.

Van Heteren era enorm. Nu gras, ci enorm. Cam cât insula Elba, cu o oarecare aproximație. Păr bogat, zburlit în toate părțile, de parcă fusese de curând electrocutat, și o barbă pe care și-o tundea probabil la fiecare trei zile cu o foarfecă de grădină. O strângere de mână ce risca să te lase ciung, o față ciupită de vărsat, remarcabil de urâtă, dar în același timp straniu de prietenoasă. O cămașă deschisă la gât, tehnicoloră, ce contrasta izbitor cu lipsa de strălucire a ochilor. Un salut mut pe care i-l adresă și o atitudine distrasă când vorbea. Pentru a-l da pe brazdă, îi aplică tratamentul studierii în tăcere, dar constată că el nu face altceva decât să se holbeze la ea mohorât, așa că renunță rapid și trecu la metodele convenționale de interogatoriu.

Micul apartament în care locuia – aparținea unui prieten și principalul avantaj pe care i-l oferea era acela că nu se vedea nevoit să-și petreacă timpul în Veneția înconjurat de istorici de artă, mărturisi el morocănos era atât de mic, încât faptul că încăpuse în el părea de domeniul miraculosului. A spune că era în neorânduială ar fi fost o palidă descriere, departe de adevăr. Patul nefăcut, șosete azvârlite pe podea, câteva zeci de cărți risipite care încotro, toate farfuriile, ceștile și cănile din apartament stivuite în chiuvetă, murdare. Flaviei îi plăcu; se plia pe stilul ei domestic. Dar nu putea să nu se mire cum se putea înțelege un om ca el cu pretențiosul Roberts, scorțosul Miller și evident pedantul Kollmar. Așa că îl întrebă, aceasta fiind cea mai directă modalitate de a-și satisface curiozitatea.

Van Heteren zâmbi pe jumătate, recunoscând astfel că apreciază întrebarea. Tristețea lui vizibilă era frapantă interesantă tocmai pentru că era atât de rară. Până acum, el era singura persoană ce părea cu adevărat afectată de moartea lui Louise Masterson. Și își simți inima caldă pentru el, dovedind încă o dată acea părtinire care îi conferea un sentiment nepotrivit în privința cazului în sine.

— Nu vi se pare că ne asemănăm prea mult, nu-i așa? întrebă el în engleză.

Van Heteren vorbea o italiană acceptabilă, dar nu perfectă, iar olandeza Flaviei era remarcabilă prin inexistența ei; așa se face că aleseră engleza, în care ea se descurca bine, iar el, deși stângaci, se făcea ușor înțeles.

— Bănuiesc că aveți dreptate, continuă Van Heteren. Bralle... îmi închipui că ați auzit deja despre el... este un om încântător, plin de virtuți, însă machiavelic. S-ar putea spune că el l-a învățat pe Roberts tot ce știe.

Ultima frază o rostise pe un ton acid.

— Ce vreți să spuneți cu asta?

— Păi, ce vreau să spun? E dificil să-l descrii fidel. Într-adevăr, e un mare istoric, dar îi place să-i țină pe oameni ca pe ace. Câte o înțepătură pe ici, pe colo, cât să te simți nesigur. Face favoritisme, astfel că fiecare are impresia că un altul este mai bun decât el. Strecoară comentarii răutăcioase pe la spatele oamenilor – cunoașteți genul. Obișnuiește să dea tuturor porecle, adesea caraghioase și crude. Mie întotdeauna mi-a spus Scrieporc – de ce, nu știu. Pe Kollmar îl numește Omul Invizibil. Și așa mai departe. Vă dați seama unde vrea să ajungă, sau cel puțin vă veți da seama când îl veți cunoaște însă pe Kollmar, dar lucrurile nu sunt întotdeauna plăcute. Cred că ne-a ales în mod intenționat astfel încât să nu ne înțelegem bine între noi. Pentru ca numai el să poată ține totul în mână.

— Dar el s-a retras totuși, iar comitetul încă supraviețuiește.

— Deocamdată, da. Dar asta-i o altă poveste. Roberts a tras niște sfori și a obținut finanțare de la statul italian. Nu există nimic mai grozav ca banii atunci când vrei să asmuți oamenii unii împotriva celorlalți, cu toate că lui Bralle ideea nu i-a plăcut deloc. Nu se știe însă cât mai poate dura chestia asta. Mai devreme sau mai târziu, cineva tot va fi înjunghiat pe la spate.

Fața i se întunecă și mai mult când își dădu seama că metafora aleasă nu era cea mai fericită, date fiind circumstanțele. Flavia trecu peste ea așa cum trecuse peste multe în ziua aceea. În mod cert,

comitetul nu părea câtuși de puțin o întruchipare a armoniei. Roberts și Lorenzo nu se înțelegeau, Miller avea o părere îndoielnică despre Van Heteren, Masterson se repezise la Kollmar. Măi, măi! Ce mai reclamă pentru stilul de viață contemplativ! Chiar și Bottando ar fi avut probleme dacă s-ar fi văzut nevoit să lucreze cu grupul ăsta.

Flavia își notă totul în carnețel și reveni la rutină, cerându-i lui Van Heteren să detalieze anumite aspecte ale declarației sale. Totul era în regulă. Fusese împreună cu niște prieteni până după miezul nopții, se întorsese direct acasă și se culcase. Avea acoperire pentru momentul în care murise Masterson așa cum aveau toți, de altfel. Păcat! Ea tot nu se împăca deloc cu varianta tâlharului sicilian.

— Știți cumva dacă era credincioasă?

El o privi nedumerit.

— Nu tocmai. Purta o cruciuliță din aur, pe care n-o scotea niciodată. Dar era un dar de la bunica ei, nu avea semnificație religioasă. De ce mă întrebați?

— Pentru că a fost găsită strângând-o în mână, într-un răzor de crini. A fost târâtă într-o seră plină de crini, după ce a fost atacată.

Olandezul o privea de parcă și-ar fi zis că e puțin sărită, în mod evident îngrozit la auzul unor asemenea detalii, așa că Flavia renunță la acest fir și trecu la chestiuni mai concrete.

— Povestiți-mi despre ea. Am înțeles că aveați o relație.

Omul începuse discuția pe un ton calm, deși morocănos, dar totul degenerase odată cu remarcile ei dure. Abia vorbeau de vreo patru minute, că el manifesta deja toate simptomele imaginabile ale suferinței. Privind în jos, își frământă mâinile uriașe o vreme, înainte de a murmura că da, aveau. Sau mai bine zis, avuseseră. Nu știa bine.

— Cum să nu știți așa ceva?!

— Păi, presupun că aveam. Eram foarte îndrăgostiți, dar treceam printr-o perioadă dificilă, dacă înțelegeți ce vreau să spun. Era o femeie minunată.

Această afirmație, aflată la polul opus față de părerile tuturor celorlalți, o luă prin surprindere.

— Povestiți-mi!

— Oh, știu ce părere aveau ceilalți, că era dură, lipsită de scrupule, ambițioasă. Nicidecum. Asta era doar fațada. De fapt, era foarte sensibilă, să știți. Și bună la suflet; nu era genul de persoană care să facă vreodată rău cuiva.

Ei, da, își spuse ea, uite un om îndrăgostit.

— Numai că în ultimele zile era cam agitată și nervoasă. Lucra

intens, foarte mult, și acest lucru își punea amprenta asupra tuturor celorlalte aspecte. Întotdeauna a fost un pic cam obsedată de muncă. Asta era singura ei trăsătură îndoielnică.

— Nu avea suficient timp pentru dumneavoastră?

— Cam așa ceva. Spunea că e ceva temporar, că lucrează la ceva de o importanță colosală și că trebuie să termine. Am încercat să înțeleg, dar ne vedeam doar o dată pe an și m-a supărat că părea să prefere să stea la bibliotecă și nu cu mine. Și, recunosc, eram îngrijorat. I-a mai părăsit și pe alții înainte. Mă întrebam dacă... Mă rog, eram puțin gelos și iritat și începusem să mă întreb dacă nu cumva Miller avea dreptate în privința ei.

Surâse a scuză, ca și cum i-ar fi fost rușine de cele spuse, iar acest lucru îi modifică chipul bizar într-un mod uluitor. De la o urâțenie îngrozitoare, fața lui deveni dintr-odată extrem de plăcută, iar schimbarea bruscă o luă pe Flavia, pentru o clipă, prin surprindere. Dar transformarea nu dură mult: noua expresie pieri într-o secundă și în locul ei reveniră tristețea și preocuparea. Dar atractivitatea fusese acolo, pentru un moment.

— Era o femeie ciudată, din multe puncte de vedere. Distantă, dar cu totul deosebită. Mă supăra modul în care o tratau colegii mei, de parcă ea nici n-ar fi fost de față. Și pe ea o deranja. I-am spus să-i ignore, așa cum făceam și eu, dar mi-a răspuns că nu era chiar atât de simplu. Oricum, muncea din greu, avea rezultate și devenea o tot mai bună profesionistă, din toate punctele de vedere. Era generoasă și conștiincioasă. Iată un exemplu: i s-a cerut să scrie o notă de referințe pentru postul lui Miller și avea de gând să-i dea o recomandare excelentă. Omul nu-i plăcea, nu-i datora nimic, nu-i agrea munca, dar considera că ar fi o mare nedreptate dacă ar fi dat afară. Mulți alții ar fi scris că tipu-i un ratat. Fiindcă e într-adevăr plictisitor. Și mai presus de toate, Louise își iubea munca. O iubea cu adevărat. Nu suferea animozitățile și de cele mai multe ori nici nu le observa.

— Din ce spuneți, dați de înțeles că semăna oarecum cu dr. Kollmar.

— Da, răspunse el încuviințând energic. Poate că asta era problema. Dintr-un motiv sau altul, nu se înghițeau reciproc. Pictura aceea a fost doar un pretext pentru ceartă. Kollmar o trata ca pe un amator a cărui opinie nu merită luată în seamă, ceea ce era foarte nepoliticos din partea lui. Omul e puțin antiamerican. Louise s-a enervat și, din câte am înțeles, a făcut și ea niște remarce deloc amabile la adresa lui.

— De pildă?

— Nu știu. Eu nu le-am auzit, dar Roberts a fost foarte supărat. Spera, cred, să poată institui o atmosferă mai senină după retragerea lui Bralle. Mai multă armonie... cu el controlând totul, desigur. Perorează întruna despre demnitatea profesională. E cam pompos, își dă cam multă importanță, dar poate că așa simte el.

Și Van Heteren își flutură mâna, ca și când ar fi vrut să-și alunge din memorie un lucru pe care-l considera dezgustător.

— Toate astea erau lucruri prostești, continuă el pe un ton conciliant, dar în ciuda eforturilor lui Roberts, apăreau mereu frecușuri ca acelea care se iscă între adolescenți. Sunt sigur că până la urmă s-ar fi spart buba. În acele momente însă, Kollmar era convins că Louise conspira împotriva lui și se simțea jignit. Vorbea cu adevărat urât despre ea, ceea ce mi s-a părut șocant. Nu e genul pe care să ți-l închipui având sentimente puternice pentru cineva sau ceva, cu excepția arhivelor. Cu privire la ele devine chiar pătimaș.

— Ce a făcut Louise în zilele pe care le-a petrecut la Veneția?

— Am sosit amândoi luni. În cea mai mare parte a timpului, ea era la bibliotecă. Seara de joi am petrecut-o împreună și a fost prima în care am rămas singuri, cu excepția zilei în care am ajuns, când m-am dus eu în camera ei. La început, totul a decurs bine. Apoi s-a cufundat tot mai mult în muncă și n-am mai văzut-o prea des. A spus că va trece pe aici vineri seară pe la unsprezece, ca să mă consoleze pentru zilele în care nu ne întâlnisem, dar eu aranjasem deja să ies cu niște prieteni, așa că am hotărât să amânăm pe altă seară. Iar apoi am auzit că a murit.

Flavia simțea o profundă compasiune pentru el, dar știa că este ultimul lucru pe care ar trebui să-l arate în fața lui. Venise aici pentru a obține informații, nu pentru a-l alina. Așa că, ignorându-și pornirea instinctivă, schimbă subiectul, sperând să-l antreneze într-o discuție mai puțin tulburătoare, în cursul căreia să-i poată oferi indicii utile.

— La ce anume lucra?

— N-am idee. Am presupus că era ceva în legătură cu nenorocita aceea de pictură asupra căreia nu se înțelesese cu Kollmar, dar ea a păstrat tăcerea cu privire la argumentele și concluziile la care ajunsese. Aparent, lucrarea ei trebuia rescrisă în ultimul moment. Nu mi-a spus decât că era ceva extrem de interesant și că prefera să-și petreacă timpul făcând cercetări – a pomenit de o carte despre cineva precum Giorgione – decât să-și piardă vremea cu interminabilele ședințe ale comitetului, unde nimeni nu-i dorea prezența. Ideea de a

se retrage și de a se închide bosumflată în cămăruța ei lasă impresia de autocompătimire, dar ea era ciudat de veselă.

— Acest lucru v-a mirat?

— Firește. Giorgione era chiar pictorul ei preferat, dar există deja zeci de cărți despre el. Pe de altă parte, continuă Van Heteren privind nostalgic pe fereastră, Louise a fost întotdeauna o romantică – iată un alt punct de vedere romanesc, își spuse Flavia –, iar Giorgione era genul de pictor care o atrăgea. Știți, desigur, că cel mai mare pictor al lumii a murit de inimă rea avându-l pe Tiziano la căpătâiul său.

— Credeam că se despărțiseră, răspunse ea, amintindu-și de discuția cu Roberts și vrând să lase să se înțeleagă că stăpânea bine subiectul.

— Oh, nu! După părerea lui Louise, nu. Tiziano și iubita lui Giorgione erau doar prieteni buni, considera ea. Cel care din cauza căruia l-a părăsit pe Giorgione a fost un alt pictor, pe nume Pietri Luzzi.

— Dar cum rămâne cu ideea ei de a părăsi comitetul? îl întrerupse ea precipitat.

— Oh, asta! N-am luat-o în serios. Oricine se agită din când în când și amenință cu demisia, mai ales după ce a pierdut una dintre numeroasele mici bătălii duse. N-o mai auzisem vorbind astfel înainte, dar m-am simțit încurajat. La fel ca Roberts, de fapt. Se arătase preocupat de absența ei. A râs apoi și a spus că se bucură să audă că Louise Masterson a început să se integreze. Știi, adică a început să se plângă și să critice ca toți ceilalți.

6

Când Flavia ajunse înapoi la hotel, Argyll, care își petrecuse cea mai mare parte a zilei izbutind să nu facă nimic constructiv în afară de colindatul prin biserici pentru a se uita la picturi, o aștepta în camera ei. Părea suficient de dornic să mai rămână acolo, câtă vreme avea acces neîngrădit la telefonul ei în timp ce ea era în baie. Venise clipa adevărului. În sfârșit își adunase suficient curaj pentru a-i telefona *Marchesei*.

Așa că ea se îmbăie, iar el ridică receptorul, iar când Flavia ieși, rozalie, radiind și simțindu-se mult mai împăcată cu lumea întreagă, amândoi erau deja într-o dispoziție mai bună. Argyll își revizuise opiniile cu privire la abilitățile lui de negustor de artă. La urma urmei, poate că se pricepea destul de bine. Era ferm, direct și cinstit. Un bun

negociator. Dur, ca un jucător de poker.

— Bingo! anunță el mulțumit de sine, când Flavia ieși din baie într-un nor de abur. Am prins-o! Renunță la intermediari, asta spun eu de fiecare dată. Am refuzat încă o dată să scot tabloul din țară clandestin, iar ea a spus că Pianta e o proastă aiurită – cuvintele îi aparțin – fiindcă mi-a sugerat așa ceva. Sigur că afacerea merge mai departe, detaliile financiare au fost deja stabilite. Victoria-mi revine Mie! încheie el cu un accent emfatic, pentru a arăta cât este de încântat de sine însuși. Prețul pe care i l-am oferit este pe deplin acceptabil și vrea să semnăm contractul mâine. Prin urmare, pot să încep demersurile pentru obținerea permisului de export.

— Splendid! exclamă Flavia, bucuroasă nu numai pentru că în sfârșit avea și el succes, ci și pentru că nu va mai fi nevoită să-i asculte lamentările toată seara. Putem sărbători, punând la lucru totodată și contul meu de cheltuieli. Astăzi a fost alarmant de modest. Pe urmă voi putea să te amuz cu detaliile interviurilor mele de azi. Ai spus că vrei să le afli.

Trebuia să mărturisească – față de ea însăși, dacă nu și în fața lui Argyll, a cărui încredere în memoria ei nu voia s-o zdruncine – că uitase complet să pună și câteva întrebări de sondare cu privire la pictura lui. Oricum, Masterson nu părea a fi fost deloc comunicativă cu colegii ei.

Argyll admiră încântat priveliștea lagunei în vreme ce ea dispăru în baie pentru a se îmbrăca, apoi o urmă spre un restaurant neobișnuit de scump, unde Flavia comandă un aperitiv sățios și așteptă până ce el îl înghiți aproape pe tot înainte de a-l pune la curent cu întâmplările zilei.

— Așa deci, încheie ea apoi. Ce părere ai?

— Foarte interesant. Oare ce poate fi mai incitant decât dinamica unui grup restrâns? Observ că nu pari a-l avea prea mult la inimă pe Roberts.

Flavia pufni.

— Pedant pompos! „Noi, cunoscătorii" în sus, „noi, cunoscătorii" în jos!

— Oh! făcu Argyll cu un aer atotștiutor. Înțeleg. Lăsați artele frumoase în seama noastră, iar voi, femeile, rămâneți la cratiță. De-aia nu-ți place de el.

— În parte. La naiba, un om a fost omorât și, cu excepția lui Van Heteren, nici unul dintre cei cu care am vorbit până acum nu pare prea afectat. Miller zice că era ambițioasă și își face griji în special

pentru efectele asasinatului asupra carierei sale. Roberts debordează de șarm în vreme ce-mi spune că ar fi putut deveni, la un moment dat, utilă. Iar Kollmar, după cât se pare, o considera lipsită de scrupule.

— Pare a fi fost foarte pricepută în a-și face dușmani, sugeră Argyll cu precauție, vag conștient că poate n-ar fi trebuit să spună așa ceva.

— Vezi, explodă Flavia de indignare, și tu ești exact ca ei! Toți o caracterizează ca agresivă, insistentă și ambițioasă. Lăsându-l la o parte pe Van Heteren, cel mai drăguț lucru pe care-l găsesc ei de spus despre ea este că era conștiincioasă. Conștiincioasă! Ha! Dacă ar fi fost vorba despre Roberts, toți s-ar fi minunat cât de dinamic, de productiv și de inovativ este el. Femeia scrie cărți și articole, muncește pe rupte, iar Miller zice că rolul ei în comitet era doar de formă. Îl critică pe Kollmar pentru neglijență, iar el concluzionează că e rea. Biata femeie este asasinată, iar tu spui că știa să-și facă dușmani. Nu mai lipsește decât să adaugi că a căutat-o cu lumânarea. Că nu e decât vina ei. Omucidere justificabilă.

Argyll o privi cu un aer suferind. Urmă o tăcere îndelungată, în vreme ce ea continuă să se încrunte feroce la el.

— Ești sigur că nu te identifici puțin cu ea? o întrebă apoi.

— Firește că mă identific. Și de ce nu? Îți închipui cum e să lucrezi cu niște bărbați trecuți de o vârstă, care te tratează ca pe o dactilografă foarte pricepută? Roberts mă școlește ca pe un boboc din anul întâi, Bottando mă trimite aici pentru că sunt inofensivă, Bovolo face comentarii murdare despre felul în care mă îmbrac și-mi permite să vorbesc cu oamenii ăștia doar fiindcă e sigur că n-o să fac nici o brânză. Tu cum te-ai simți în locul meu?

Urmă o altă pauză lungă, în care Flavia fumegă în tăcere, iar Argyll se simțea din ce în ce mai inconfortabil. Ăsta era un aspect al ei pe care nu-l observase până atunci. Crezuse că ea îi dă mereu înainte, fără să ia în seamă lumea exterioară. În mod evident, nu fusese destul de atent.

— Ai dreptate, desigur. Îmi pare rău, spuse el în cele din urmă.

O altă îndelungă tăcere se așternu, în vreme ce Flavia se răcori, iar el speră că remarca lui nu stricase iremediabil o prietenie excelentă. Dar încă o dată avea să fie uluit văzând rapiditatea cu care Flavia putea trece de la o stare de fierbere termonucleară la un calm deplin.

— Nu știam că Bottando te supără atât de tare, adăugă el când consideră că nivelul de radiație a scăzut suficient.

Flavia îl privi nedumerită.

— Bottando? El nu mă supără. Se străduiește cât poate. Și în plus, cu el m-am obișnuit deja. Toți ceilalți mă calcă pe nervi. Nu voiam să spun decât că n-ar trebui să judeci pripit toate relatările astea despre Masterson. Mai cu seamă că una dintre ele ar putea fi doar o grămadă de minciuni inventate de un asasin.

— Numai că, din câte văd eu, ai găsit o sumedenie de motive pentru care Masterson ar fi putut să pună cuțitul la gâtul unuia dintre oamenii ăștia, însă n-ai nici o idee de ce ar fi vrut vreunul dintre ei s-o ucidă, sublinie Argyll.

— Adevărat.

— Și atunci, ne întoarcem la jefuitorul sicilian? Simplu și curat, rezolvă toate problemele.

Flavia îl privi cu dezgust. Gândul oribil că, la urma urmei, era posibil ca Bovolo să aibă dreptate îi trecuse și ei prin minte când plecase de la Van Heteren, dar alungase imediat ideea ca fiind doar rezultatul oboselii. Și nu voia ca micul sâmbure de îndoială să fie hrănit de oameni precum Argyll.

Dar nu avea o altă teorie, așa că renunțară la subiect, își încheiară cina și se întoarseră la hotel, unde Argyll începu un interminabil discurs prin care îi ura întoarcere plăcută la Roma. Ea însă nu era hotărâtă. Pe de o parte, ar fi vrut să se spele pe mâini de toată afacerea. I se părea un rateu ce nu ducea decât într-o fundătură și, pe drum, risca să-i provoace o sumedenie de probleme. Pe de altă parte, nu-i plăcea să lase lucrurile neterminate și știa că Bovolo va strica totul. Și pe urmă, nu era deloc entuziasmată nici la gândul că revenea la Roma pentru a vedea cum departamentul este desființat. Dacă l-ar putea găsi pe adevăratul criminal...

— *Signorina,* aveți un mesaj, îi spuse recepționerul când îi dădu cheia camerei.

Era de la Bovolo. Lipsit de importanță, fără îndoială, așa că putea aștepta până a doua zi. Dar dacă adăuga și o posibilă discuție de durată cu el la necesitatea de a vorbi cu Lorenzo și Kollmar înainte de a se urca în avion, la prânz, însemna că urma să aibă o dimineață cumplit de aglomerată și, în plus, nu-i plăcea să piardă avioanele. De asemenea, trecuse deja de ora zece și simțea nevoia să-l impresioneze pe polițai cu entuziasmul ei profesional. Cu puțin noroc, îl va trezi chiar din somn.

Formă numărul și, spre surprinderea ei, i se făcu legătura imediat. Urmă din partea ei o serie de „hm", „ah" și „aha", după care se instală tăcerea, în vreme ce Flavia asculta. Răsucindu-se, îi făcu semn lui

Argyll, care se îndrepta spre ușă, cerându-i să nu plece.

Într-un târziu rosti un ultim „aha“, după care închise telefonul și se întoarse spre Argyll cu o privire care sugera „să vezi ce am să-ți spun“.

— Ei, bine, zise el. Ce s-a întâmplat?

— Era asistentul lui Bovolo, cu ultimele știri. Cred că plecarea mea din Veneția va trebui amânată.

Și coborî la recepție, pentru a-și prelungi rezervarea.

— Se pare, îi explică ea după ce formalitățile se încheiară, că profesorul Roberts tocmai a fost pescuit din lagună, cât se poate de mort. Vino și ține-mă de mână. Nu-mi plac țepenii.

Priveliștea era cea obișnuită, devenită însă neobișnuită din cauza împrejurimilor: o străduță îngustă cu două alei de o parte și de alta a unui canal întunecat. O imagine în perspectivă a podurilor arcuite era vag descifrabilă, constituind un fundal care, într-o lumină mai bună și în circumstanțe normale, ar fi putut deveni o pitorească ilustrată din Veneția.

La câteva sute de metri în jos pe canalul care se îndreaptă spre sud, de la Ca' Rezzonico până la Canal Grande, se află o minusculă piațetă al cărei singur motiv de celebritate este biserica mică, dar de o frumusețe austeră, San Barnaba. Era întuneric deplin, cu excepția insuliței de lumină creată de lanternele poliției. Fasciculele lor erau îndreptate spre o grămadă informă ce zăcea pe marginea canalului, acoperită cu o pânză albă.

Când izbuti în sfârșit să găsească piațeta, Flavia, urmată discret de Argyll, se alătură grupului de circa douăsprezece persoane ce stăteau în cercul de lumină. Avusese nevoie de ceva timp pentru a ajunge aici, topografia Veneției fiind și mai derutantă noaptea. Bine cel puțin că nu ploua. În cursul zilei bătuse vântul și fusese foarte frig pentru perioada respectivă, așa că în curând era așteptată și ploaia. Dar nu încă.

Flavia se înfășură mai bine în haina ei de blană. Nu-i plăcea în mod deosebit, dar o primise de la mama ei, care trăia cu impresia că blana sporește șansele de măritiș ale unei femei. Îi oferea în mod constant asemenea ajutoare matrimoniale, străduindu-se să nu pară prea afectată de nefericita soartă de a avea o fiică de treizeci și unu de ani necăsătorită. Indiferent însă de potențialul efect magic asupra burlacilor eligibili, haina nu părea a constitui un stimulent afectiv pentru comisarul Bovolo, care privi spre ea cu fermă dezaprobare.

— Te așteptam, îi spuse el sec, dând de înțeles că activitatea ei

profesională ar avea de câștigat dacă ea ar pierde mai puțin timp cu îmbrăcatul.

— Ce s-a întâmplat?

Bovolo ridică din umeri.

— S-a înecat. Nu mă întreba cum. N-am cum să spun. Probabil a alunecat.

— Nu există semne de violență?

— Nu de violență deliberată, dacă la asta te referi.

Știa foarte bine că la asta se referise.

— De când e mort?

Din nou o ridicare din umeri.

— Nu știu. Nu de mult. A fost găsit acum o oră și jumătate de lucrătorii de la salubritate. Le-a scăpat un sac în apă, au început să-l caute și l-au găsit pe el. L-au ținut douăzeci de minute în barca lor, în vreme ce ne așteptau pe noi. Mă tem că duhnește nițel.

Un detaliu inutil, dar mai mult decât corect. Se apropiară de marginea canalului, unde se adunaseră diverși reprezentanți ai autorităților. Sub privirile lor se afla unul dintre cei mai mari specialiști în pictura renascentistă, deși trecătorul obișnuit habar n-ar fi avut de acest lucru.

Înfățișarea profesorului Roberts nu era nicidecum avantajată de cojile de cartofi care îi împodobeau haina de tweed țesut manual, iar autoritatea lui profesională șchiopăta sever din cauza mirosului greu suportabil pe care îl emana. Coama sa de păr argintiu, odată elegant pieptănată, era acum udă, mânjită și în ea se vedeau încâlcite...

Flavia se strâmbă cu dezgust și încercă repede să se gândească la altceva decât la starea inadecvată a sistemului de canalizare din Veneția. Omul nu-i plăcuse în mod deosebit, dar înclina totuși să creadă că ar fi meritat un sfârșit mai demn.

— Asta-i tot ce puteți spune? Că a fost găsit pe la nouă și jumătate? întrebă ea și, la încuviințarea lui Bovolo, continuă: Dar când a căzut?

— Din câte ne putem da seama deocamdată, probabil în jur de ora șapte. Vom ști mai multe după ce medicii își vor face puțin de lucru cu el.

Comisarul îl strigă pe unul dintre subordonații lui, care arunca în apă bucățele de lemn și le privea absorbit. Flavia își spuse că probabil omul era angajat pe un post aflat mult sub capacitățile lui, dar alungă repede ideea.

— Ei, bine, întrebă Bovolo când acesta se apropie.

Tânărul cu fața plină de coșuri luă poziție de drepți și răspunse cu acel accent bizar al celor născuți și crescuți în Veneția.

— Cam două sute de metri pe oră, din câte îmi pot da seama, domnule. Curentul aduce apa din Canal Grande.

Comisarul se întoarse spre Flavia cu o privire plină de sine.

— Tradiții venețiene. De asta nu suntem tocmai încântați când vin străinii și-și bagă nasul, explică el, oarecum fără motiv, deoarece accentul îi indica limpede originile milaneze. Ceea ce înseamnă că ăsta – și arătă spre rămășițele pământești ale lui Roberts – trebuie să fi căzut cam la patru sau șase sute de metri în aval, în funcție de momentul în care a ajuns în apă.

Tânărul polițist începu să mai spună ceva, dar Bovolo îl întrerupse cu nerăbdare, încântat de sine, și făcu un gest spre Canal Grande.

— Probabil că a căzut la stația de *vaporetto* de la Ca' Rezzonico. Probabil că a mers pe jos de acasă până acolo, pe marginea canalului de aici. Trebuie să mergem și să căutăm semnele unei alunecări, să discutăm cu toți cei care locuiesc în apropiere, chestii din astea. Urât accident. Foarte urât.

— Credeți că a fost un accident? întrebă Argyll incredul.

Era prima dată când deschidea gura. Comisarul se încruntă la el, iar Flavia îl călcă zdravăn pe picior, așa că tăcu în vreme ce ea negocia pentru a obține copii după rezultatele anchetei și ale autopsiei. Aruncând priviri pline de suspiciune către Argyll, Bovolo acceptă în cele din urmă.

— Să nu-ți faci cine știe ce idei, o avertiză el în loc de la revedere. Nu uita care ți-e rolul aici. Și te rog să nu crezi că acest mic incident trebuie să-ți amâne plecarea. Sunt sigur că ești mai utilă la Roma decât aici.

Vocea i se stinse în vreme ce Flavia se depărta de piațetă, cu Argyll gâfâind pe urmele ei.

— Nu-i nevoie să alergi, îi strigă el când cotiră după un colț, ieșind din raza vizuală a lui Bovolo. Nu ești la curse.

Ea încetini când fu sigură că nu mai puteau fi auziți, alese cu grijă o alee retrasă și pustie, înaintă de-a lungul ei și vreme de câteva secunde țipă din adâncul plămânilor, eliberându-și frustrările acumulate în ultimele douăzeci și patru de ore, și izbi zidurile din jur cu vârful ghetelor. Cu mâinile în buzunare, Argyll așteptă ca ea să se liniștească. Știa că din când în când e predispusă la refulări cu mulți decibeli și că în asemenea momente avea un vocabular diabolic.

— Acum te simți mai bine? întrebă el când ea se mai potoli puțin.

— Dracu' să-l ia pe idiotul, dobitocul și molâul ăla de... om, urlă ea plină de venin încercând să asimileze atât remarcile, cât și concluziile lui Bovolo.

— Crezi că greșește?

— Dacă greșește?!

Argyll se făcu mic în clipa în care într-o casă din apropiere se aprinse o lumină și un cap apăru la fereastră, vrând să afle motivul strigătelor.

— Ha! continuă Flavia. Cum poate cineva să fie atât de tâmpit? Accident urât! Puah!

— Păi, mie mi s-a părut că s-a cam pripit, spuse Argyll, încercând să-i mai domolească puțin intensitatea sonoră. Atunci, de ce m-ai călcat pe picior? Întotdeauna faci asta. Și doare, să știi.

O convinse în cele din urmă să iasă de pe alee și traversară un pod îngust. Flavia se mai calmase, dar încă fierbea la foc mic. De două ori în aceeași seară. Cam multă energie consumată, chiar și pentru ea. Culese o piatră de pe parapetul de beton și o azvârli în apă, pentru a se mai descărca. De jos fu răsplătită cu un strigăt indignat al proprietarului barjei care trecea pe sub pod.

— Of, mai taci și tu! se răsti ea. Nu te-a lovit pe tine. Și tu ai putea să-ți ții gura! fumegă ea apoi întorcându-se spre Argyll, care se prăpădea de râs.

El își înghiți hohotele și se strădui să-și controleze glasul, pentru a vorbi coerent.

— Îmi pare rău, începu el, dar izbucni din nou în ras.

Fără a se gândi prea mult la ce face, chicotind în continuare, se întinse spre ea și o cuprinse într-o îmbrățișare camaraderească.

— Nu fi absurd! replică ea acid, atât de plină de iritare, încât aceasta se revărsă și asupra lui.

Argyll se opri din râs și își retrase brațele.

— Scuză-mă, spuse sobru. E ceva serios, știu.

— Așa e, răspunse ea înțepată, începând să-și dea seama însă că reacționa exagerat. Doamne, dar ce obosită sunt dintr-odată!

— Vrei să ne plimbăm puțin? Să-ți limpezești mintea? Cred că ți-ar face bine câțiva pași alerți.

Flavia clătină din cap.

— Nu. Seara asta a devenit din ce în ce mai urâtă. Cu cât o prelungesc mai mult, cu atât mai neplăcută va fi. Vreau să mă întorc la hotel și să mă culc imediat. Sunt extenuată.

7

Ședea apatică la masă, cu micul dejun în față, când Argyll apăru în ușă. Îi făcu semn să se apropie, iar el se trânti în scaun, vizavi de ea. Dinamicul negustor de artă din seara trecută era cam vlăguit în dimineața asta.

— Ce mai faci? întrebă el pe un ton plat. Ești cam palidă.

— Bine, cred. Nici tu nu pari plin de energie. Ce s-a întâmplat?

Argyll aruncă o privire îndoielnică spre micul ei dejun.

— Păi, poate că nu s-a întâmplat nimic, răspunse el șovăielnic. Dar trebuia să mă duc azi la *Marchesa,* să fac aranjamentele pentru a lua tablourile. Îți amintești? Așa că am telefonat să spun când voi ajunge și am avut parte de un răspuns glacial. Am vorbit iar cu Pianta, care dă semne că încearcă să se interpună între noi, ca să zic așa. Și mi-a spus să nu vin. Nu înțeleg de ce.

— Poate că se duc la cumpărături, undeva. Dar asta nu contează, nu-i așa? Odată ce *Marchesa* a acceptat să vândă.

— Sper. Dar încă n-am contractul. Ceea ce mă neliniștește oarecum. Chestie de instinct. Văd că nu mănânci prea mult. Ăsta-i întotdeauna un semn rău.

Flavia împinse amărâtă croasantul din farfurie.

— Fiindcă nu mi-e bine deloc aici, sus. Am fost trimisă să elucidez o crimă, iar acum, naiba să mă ia, a mai apărut una. Și nu pot să nu mă gândesc că e vina mea.

— De ce?

— Păi, e limpede, nu? Ceva din felul în care am discutat cu ei a aprins o scânteie. Și pe urmă, paf!

— Hm, știu și eu? Nu mi s-a părut că vreunul dintre ei a fost foarte deranjat. Nu i-ai tratat ca și cum le-ai fi rezervat deja un loc într-o celulă. Dar recunosc că, pentru observatorii neimplicați, o a doua crimă nu aduce deloc cu un progres considerabil.

Flavia oftă din nou. Își dădea și ea seama de asta, fără a avea nevoie să i-o mai spună cineva.

— Consideri deci că a fost o crimă, în ciuda părerii lui Bovolo? Ai mâncat de dimineață?

— Da și nu. Și da. Adică, cred că a fost crimă, n-am mâncat de dimineață și, ca răspuns la întrebarea ta încă nerostită, aș vrea să înghit ceva. Pofta de mâncare îmi crește atunci când sunt preocupat.

Flavia comandă și pentru el, iar apoi, după ce stătu o clipă pe gânduri, decise să se abțină. Argyll o privi îngrijorat.

— Cred, spuse el după o scurtă pauză, că *e posibil* să se fi împiedicat. Dar trebuie să recunoști că pare neverosimil.

Oricât era el de prostănac uneori, Argyll avea o calitate: nu-și însușea punctul ei de vedere. Flavia tocmai se pregătea să răspundă când chelnerul – veritabil înger al îndurării, purtător al veștilor fericite – se întoarse în sclipiri de tăvi cromate și pantofi bine lustruiți. Ea studie grămada de chifle, cornuri și gem din fața lui Argyll și începu să simtă o vagă senzație de foame.

— Poate. Bovolo nu va fi însă de aceeași părere, spuse ea întinzând mâna după un corn pe care-l unse din belșug cu gem.

Forțează-te să mănânci ceva, se îndemnă singură. Și nu mai fi atât de morocănoasă!

— Un accident ar fi, desigur, o soluție simplă.

— Aiurea, replică ea tăios lingându-se pe buze și ochind un croasant.

— Deci îți continui vânătoarea.

— N-am cum. Rapoartele ajung la biroul magistratului local. Dacă el decide să închidă cazul, asta el

— Excepție făcând situația în care se înșală.

— Lăsând la o parte acest mic detaliu, da. Dar tu de ce crezi că a fost crimă? întrebă Flavia, luând în furculiță câteva cubulețe de pepene.

— Mi se pare prea mare coincidența, asta-i tot. Cred că e mai rezonabil să presupunem că l-a împins cineva. Mi-ai mâncat tot, știi asta? încheie el cu o notă de dezamăgire în glas.

Flavia nu mai avu timp să răspundă la această acuzație. Se pregătea să mai comande o porție, când observă o siluetă masivă apropiindu-se de ei.

— Dumnezeule mare! exclamă ea.

— Ah! M-am gândit eu că o să te găsesc în sala de mese, spuse Bottando cu un aer de mulțumire întipărit pe chip. Am avut așa, o bănuială.

— Dar ce faci aici?

El îi adresă o privire curioasă.

— Muncesc, normal. Ce altceva m-ar putea aduce în locul ăsta nesuferit? Am încercat să te sun, dar întotdeauna ai avut un somn greu. Au mai dispărut niște tablouri. Mi-am zis să dau o fugă aici și să văd cum te descurci. Sper că îmi apreciezi prezența așa cum se cuvine. Abia ce-am scăpat de o oră mizerabilă într-unul dintre bidoanele alea zburătoare cu care am ajuns aici și mă simt foarte fragil. Am înțeles,

adăugă el studiind farfuriile de pe masă, că a mai murit cineva.

Se așeză, comandă un mic dejun pentru el și mai ceru un supliment pentru Flavia, ca să fie sigur că-i mai rămâne și lui ceva.

— Domnule Argyll, ce surpriză, rosti apoi pe un ton ce-i contrazicea flagrant cuvintele.

Argyll avu brusc impresia că generalul deducea cam prea multe din micul lor dejun împreună.

— Discutam despre caz, explică el încercând să lămurească situația cât mai rapid posibil. Și se pare că m-am implicat oarecum.

Bottando închise ochii și oftă ca pentru sine.

— Oh, Doamne! Iar eu speram ca vizita mea să dureze doar o zi!

— Jonathan mi-a fost de un foarte mare ajutor, interveni Flavia.

Știa că șeful ei îl considerase întotdeauna pe Argyll un tip predispus la accidente, genul de persoană care poate complica la extrem lucrurile simple. Adevărul era că avea și unele motive să gândească așa, dar simțul dreptății îi cerea să clarifice lucrurile.

— Sunt sigur de asta, replică Bottando țâfnos. Necazul e că în principal din cauza lui mă aflu aici, acum.

Argyll ridică din sprâncene cu o fracțiune de secundă înaintea Flaviei. El se dovedi mai rapid, dar ea le putea ridica pe rând, câte una – o reușită pentru care el o invidiase întotdeauna.

— Nu-mi place cum sună asta, spuse el.

— Nu mă mir. Seara trecută, pe la unsprezece, circa douăsprezece tablouri au fost furate dintr-un *palazzo* din Veneția. Nu-i nimic surprinzător: se întâmplă mereu. Dar cum proprietarul a declarat că bănuielile i se îndreaptă spre Jonathan Argyll, mi-am spus că...

— Ce?! strigă Argyll oripilat. Eu? De ce ar spune cineva că eu...

— Picturile i-au aparținut – sau îi aparțin, ca să păstrăm corectitudinea tehnică – *Marchesei* di Mulino. Și se pare că tu negociai cumpărarea lor. Nu ți-a convenit prețul cerut, așa că ai intrat în posesia lor mult mai ieftin. Așa zice ea. Sau mai degrabă persoana care a depus plângerea, o anume *Signora* Pianta.

Argyll devenea un veritabil expert la bâțâitul în scaun înainte și-napoi. O făcea și acum, deschizând de câteva ori gura, fără a emite însă nici un sunet, și apoi își trecu palma peste frunte în ceea ce părea a fi un gest de preocupare. Bottando, care fusese anterior martor la alte ocazionale momente de incoerență ale tânărului, nu interpretă mișcarea ca pe un semn indubitabil de vinovăție.

— Firește, spuse el umplând golul în conversație, până ce Argyll avea să-și recapete darul vorbirii, mi se pare puțintel improbabil. Dar

una peste alta, mi-am spus că ar fi bine să preiau eu investigația. Sper, zâmbi el încurajator, că apreciezi acest lucru. Am lăsat subcomisiile pentru buget într-un stadiu foarte delicat.

— Au dispărut? întrebă Argyll, fără a da atenție problemelor administrative ale generalului. Cum? Mi se pare ridicol! Deja convenisem să le cumpăr! Urma să mă duc în dimineața asta să semnăm contractul. E ceva teribil!

Bottando își întinse pe masă mâna grăsună.

— Eu nu fac decât să repet povestea așa cum mi-a fost spusă și mie la prima oră a dimineții de azi. La prima oră, repet. Nu că aș aștepta cumva mulțumiri! Bănuiesc că nu ai un alibi pentru ora în chestiune, nu-i așa?

— Ba sigur că am. Eram cu Flavia.

Romantic de felul său, Bottando îi adresă un zâmbet care sugera că interpreta situația cu totul greșit.

— Excelent, atunci. Și asta înseamnă, presupun, că nu le-ai furat tu.

— Bineînțeles că nu! răbufni Argyll indignat.

— Ce păcat! Ia gândește-te, cât de ușor ar fi fost pentru mine! N-ai vrea cumva să semnezi o mică, micuță mărturisire, doar așa, ca să mai aduci o ușurare unui bătrân în ultimii lui ani de muncă?

— Nu. N-am luat eu amărâtele alea de tablouri. Nici n-aș ști cum s-o fac. Și în plus, unde credeți că le-aș fi pus? În camera mea de hotel? Și, oricum, ce anume s-a furat?

Bottando scoase o listă și i-o întinse.

— Știam eu că n-o să-mi fii de mare ajutor, comentă el pe un ton melancolic.

Argyll începu să citească, iar Flavia se aplecă să vadă și ea.

— Toate tablourile mele, exclamă el pe un ton plângăreț.

— Inclusiv portretul lui Masterson, adăugă Flavia.

Bottando îi ceru să-i explice.

— Louise Masterson era interesată de una dintre aceste picturi lipsite de valoare pe care Jonathan intenționa să le cumpere. Deocamdată nu știm de ce.

— Mi-am închipuit eu! replică generalul oftând. Cred că până la urmă o să aranjez deportarea amicului tău. Dă-i drumul, atunci! Povestește-mi tot.

Când ea sfârși, Bottando aproape terminase de mâncat. Păstrase tot timpul o tăcere deplină, cu excepția câte unei mormăieli ocazionale. Știa să asculte, fiind mereu respectuos. Asta era una dintre

principalele lui calități. Dispoziția păru de asemenea să i se îmbunătățească substanțial pe măsură ce-și revenea de pe urma zborului matinal de la Roma. Flavia nu putea înțelege nici în ruptul capului cum cineva ca el intra în trepidații ori de câte ori venea vorba de o călătorie cu avionul.

— Vezi, am avut dreptate, spuse el binevoitor când ea își încheie explicațiile. În clipa în care domnul Argyll se implică în ceva, lucrurile devin complexe și dificile. Când te-am trimis aici, nu aveau decât un simplu jaf. Acum, uită-te și tu! Un haos total.

În ochi îi juca însă o anume scânteie în vreme ce vorbea. Faptul că o afacere atât de banală luase totuși o turnură care justifica deplasarea lui la Veneția părea să-l fi înviorat.

— Ce părere aveți? îi întrebă apoi pe amândoi, dându-i de înțeles lui Argyll că prezența îi fusese iertată și că era liber să vorbească.

Englezul însă, resimțindu-se încă după traumele dimineții, consideră că e preferabil să păstreze o poziție retrasă.

— N-am intervievat încă pe nimeni, spuse Flavia. Dar dacă presupunem că Masterson a fost ucisă de o persoană cunoscută, și nu de miticul sicilian, înseamnă că avem cinci prezumtivi candidați: ceilalți membri ai comitetului. Dacă îl tăiem de pe listă pe Roberts – deja a făcut-o altcineva, ca să spunem așa –, rămânem cu patru.

— Deci, interveni Bottando, poate că ar fi mai bine să așteptăm încă patruzeci și opt de ore ca să mai micșorăm puțin eșantionul?

— Ha-ha! Așa cum spuneam, toți au alibiuri convingătoare, așa că deocamdată nu avem cum să-i eliminăm în acest fel. În primul rând, îl avem pe Miller, care s-a arătat condescendent față de Masterson. A dat de înțeles că era toată doar superficialitate și ambiție, fără nici o calitate profesională reală. Am sesizat aici o anume doză de invidie; avea mai mult succes decât el. Pe de altă parte însă, nu avea motive s-o ucidă și îi era utilă pentru referințe. De asemenea, omul pare a fi fost cățelușul lui Roberts.

Bottando înclină din cap.

— Nu e foarte convingător, spuse el vesel. Să mai încercăm o dată.

— În al doilea rând, să-l luăm pe Kollmar. Mă întâlnesc cu el în dimineața asta, dar știe toată lumea că între el și Masterson a existat un conflict pe tema unei picturi pe care o examinase el. Cei doi nu se înțelegeau deloc, deși el și Roberts erau colegi vechi. Și el pare a fi fost ținut din scurt de acesta din urmă. Ideea e că Roberts aștepta de la Kollmar niște hârtii ieri-seară, iar cadavrul lui a fost găsit în canal nu departe de zona în care locuia. Alibiul pentru moartea lui Masterson e

bun.

— Tot nu e convingător, dar merită cercetat mai departe.

— În al treilea rând, Roberts. Nu avea nici un motiv să-i facă felul lui Masterson, din câte îmi dau eu seama. Și, desigur, e și el mort acum. O fi fost el un broscoi pompos, dar era șeful ei.

Bottando încuviință.

— Și în ultimul rând – lăsându-l la o parte pe Lorenzo, cu care n-am discutat încă – îl avem deja pe Van Heteren, a cărui relație cu Masterson e posibil să fi aprins o scânteie. Un dram de gelozie, poate. E un tip impetuos, cred, un posibil candidat pentru o crimă pasională, dar genul care, după părerea mea, ar fi copleșit de remușcări și ar mărturisi imediat. În plus, are un alibi credibil și nici un motiv aparent pentru a-l scoate din joc pe Roberts.

— Ce căuta Masterson în grădina aceea?

— Nu știu. Bovolo crede că aștepta un taxi cu care să ajungă pe insulă, din cauza grevei în transporturi, dar este încă un mister. Furtul acelor picturi este un altul, presupunând că există o legătură între ele.

— De ce ar exista?

— Habar n-am. Dar când o femeie este interesată de un tablou obscur, femeia e ucisă, iar tabloul e furat câteva zile mai târziu, încep să am anumite bănuieli.

Bottando își mai turnă o ceașcă de cafea, adăugă un strop de lapte și o cantitate generoasă de zahăr, amestecând meditativ.

— Firul e foarte subțire, spuse el apoi, alegându-și cuvintele pentru a nu-i răni susceptibilitatea. Știu că urmărești cazul doar de o zi, dar nu ai absolut nimic solid.

Ea încuviință cu mâhnire.

— Știu. Dar Bovolo e atât de dificil, încât e de mirare că am ajuns chiar și până aici. O să discut astăzi cu ei din nou. M-am gândit de asemenea că Jonathan ar putea trece în revistă hârtiile și minutele comitetului și tot ce mi-a dat Bovolo. Carabinierii n-au găsit nimic interesant, dar nu se știe niciodată. Adică, mi-am zis că asta ar fi o idee bună înainte de a veni tu și...

— Și a sugera că eu aș putea fi implicat în vreun fel, încheie Argyll în locul ei. Înduioșător! Poate că ar trebui s-o șterg acum și să mă întorc la Roma. Altfel, risc să fiu acuzat și de crimă. Și în plus, nu vreau să fac rău departamentului. N-ar da deloc bine dacă ai folosi ca ajutor un infractor suspect.

— Cerule mare, tinere! Sunt sigur că nu e nevoie de așa ceva. Nu mă îndoiesc că ai un alibi fermecător pentru ambele crime. Și, dacă

nu ai avut nimic de-a face cu ele, nu există motive să credem că ai avea vreo legătură cu furtul, răspunse Bottando, fără a reuși să-l liniștească însă prea mult. Și oricum, furtul cade sub autoritatea mea, nu a carabinierilor, astfel că pot să-ți permit să urmezi sugestia Flaviei. Atât timp cât mă voi ocupa eu de caz ceea ce ar putea să nu fie prea mult așa vor decurge lucrurile.

— Tot bugetul e de vină?

— Mă tem că da. Situația devine problematică. Nu a ajuns încă la stadiul în care colegii să mă întrebe ce am de gând să fac la pensie, dar nici departe nu-i. Ei, mă rog, exclamă el apoi, împăturindu-și șervetul cu grijă. Deocamdată nu-i nimic de făcut în privința asta. Domnule Argyll, îți vei petrece dimineața citind. Flavia, tu va trebui să rămâi aici și să-ți continui interviurile, iar eu o să mă duc să văd ce putem face cu amicul tău, comisarul Bovolo. Apropo, cum ți s-a părut omul?

— Nu e genul tău, replică ea. Rece, țepos și grosier. N-o să vă înțelegeți, mai ales dacă o să complici un caz pe care el vrea să-l finalizeze și să-l trimită cât mai curând magistratului de resort. În plus, pentru el apropiatul sfârșit al departamentului nostru e o sursă de ciudat divertisment, deși habar n-am de ce i-ar păsa. Ne vedem mai târziu!

Și cu aceasta, Flavia se ridică, își luă geanta și plecă.

În vreme ce Bottando și Flavia se ocupau de cei în viață și de cel recent răposat, Argyll își petrecu dimineața cufundat în studierea celor de mult decedați. Pentru aceasta, se duse la biblioteca Marciana, splendida sală de lectură ce ocupă o bună parte din latura de sud a pieței San Marco. Avea un plan simplu și chiar se mândrea cu el.

Pentru început, urma să petreacă câteva ore fără a se gândi la activitatea de achiziționare a picturilor, la slujbă și la alte lucruri neplăcute. Îi trecu prin minte să dea o fugă până la *Marchesa* și să se asigure că putea să cumpere măcar cele câteva picturi rămase, dar își spuse apoi că e mai bine să-l lase pe Bottando să asigure mai întâi pe toată lumea de nevinovăția lui și hotărî să aștepte să se liniștească apele.

Trebuia să examineze documentele comitetului și trecu repede prin ele fără a găsi nimic demn de reținut. Majoritatea erau liste ale tablourilor examinate, ale rapoartelor scrise și ale voturilor obținute. Notă și el câteva observații, ca să arate că a fost conștiincios, și își îndreptă apoi atenția către alte chestiuni, mai interesante.

Se gândise să-și folosească farmecul și talentele persuasive ca s-o

convingă pe bibliotecară să-i dea fişele completate de Masterson pentru cărţile pe care le solicitase. Misiunea se dovedi mult mai facilă decât se aşteptase el. Doar ce-şi începuse explicaţiile în faţa femeii cu înfăţişare severă de la birou, că ea se aplecă să caute într-o cutie de pe podea şi scoase un plic mare.

Dacă doamna din America era moartă, întrebă ea arţăgoasă, cine o să plătească pentru astea? După cum se dovedi, „astea" erau o sumedenie de fotocopii pe care Masterson le ceruse în seara în care fusese asasinată. Bibliotecara izbuti să dea de înţeles că era culmea impoliteţii să te laşi ucis înainte de a-ţi plăti toate datoriile.

Faptul că Argyll se oferi să ia teancul de fotocopii o înveseli imediat. După ce se duse la casierie şi plăti o sumă care lui i se păru astronomică, se întoarse, luă materialele şi se aşeză să le citească. Oricât de dificilă i-ar fi fost firea, Masterson nu fusese deloc delăsătoare, asta era limpede. Într-o singură seară, părea să fi studiat peste zece lucrări. Argyll, căruia rareori i se întâmpla să citească la bibliotecă un capitol întreg fără a adormi, era de-a dreptul impresionat. O asemenea hărnicie îi genera un sentiment de inferioritate. Reprimându-şi un oftat, se îmbărbătă pentru dificila misiune de a-i urma paşii literari, oriunde-l vor duce.

Însă după o oră îşi dădu seama că nu-l vor duce prea departe. Masterson părea să fi hotărât deja să lase deoparte treburile comitetului şi să se concentreze asupra lui Giorgione. Răsfoise *Vieţile pictorilor* de Vasari şi de Ridolfi, ambele lucrări în ediţii frumos legate, din secolul al XVII-lea. Coperte din piele, ornamente aurii pe cotor şi aşa mai departe. În privinţa lui Giorgione, singurul aspect cu privire la care cele două lucrări păreau să fie de acord era faptul că pe iubita lui o chema Violante di Modena. Cu o solidă moralitate renascentistă, ele menţionau că femeia murise la scurtă vreme după ce îl părăsise, deşi se contraziceau în privinţa celui care avusese privilegiul s-o ţină în braţe în momentul respectiv. Totuşi, ambele cărţi subliniau că aşa i-a trebuit fiindcă a înşelat un geniu şi regretau faptul că Giorgione considerase potrivit să decedeze în consecinţă de inimă rea.

Urma o scurtă biografie a lui Pietro Luzzi, elevul lui Giorgione considerat a fi cel mai probabil candidat pentru „postul" de amant înflăcărat, care o sedusese pe Violante şi fugise apoi cu ea. Dovezile erau cam subţirele în această privinţă. Cu excepţia faptului că fusese ucis în bătălie în 1511, autorul cărţii nu părea a şti nimic despre el. Dar nici nu lăsa impresia că i-ar fi păsat, sugerând limpede că ar fi preferabil ca pictorii cu talentul firav şi moralitatea îndoielnică a unui

Luzzi să fie ignoraţi şi uitaţi.

Referirile la Tiziano erau marginale şi, din păcate, lipsite de orice dovadă că el ar fi pictat portretul *Marchesei* sau că ar fi avut vreo legătură cu el. Erau extrase din relatări vechi referitoare la faptul că artistul plecase la Padova pentru a picta scene din viaţa sfântului patron al oraşului. Mai era în teanc un registru al municipalităţii veneţiene ce conţinea o petiţie semnată de Alfonso di Modena – iarăşi numele ăsta, îşi spuse Argyll – prin care solicita ca pictorului să-i fie permis să se întoarcă în Veneţia, ca urmare a marilor servicii aduse cetăţii. De asta era ataşată o notă ce menţiona că autorităţile nu-i agreau pe artiştii care părăseau oraşul fără permisiune – aşa cum făcuse Tiziano când fugise la Padova. Descrierile celor trei tablouri din Padova încheiau materialele lecturate.

Totul era cât se poate de edificator, fără îndoială, dar în nici un caz plin de indicii importante, care să ducă direct la uşa asasinului.

Toate aiurelile acestea începuseră deja să-l enerveze. Fiind o fire practică, Argyll îndesă fotocopiile înapoi în plic, returnă cărţile şi plecă spre cea mai apropiată cafenea cu preţuri acceptabile nu era atât de fraier încât să pună piciorul într-unul dintre localurile hidos de scumpe din Piazza San Marco – şi comandă ceva de băut.

Cu o seară în urmă, Flavia stabilise cu Franz Kollmar să se întâlnească la casa pe care el o închinase pe Giudecca, insula lungă şi prea puţin turistică aflată în partea de sud a Veneţiei propriu-zise. Pe ambarcaţiunea care o ducea acolo, citi însemnările poliţiei pentru a avea o idee cu privire la omul cu care urma să discute. Nu erau deloc prea multe date. Serviciu în Baden-Baden, specialist în pictura italiană de secol XVI, căsătorit, şase copii cu vârste între unu şi paisprezece ani. Şase copii? Puţin cam exagerat. În vârstă de patruzeci şi trei de ani, membru fondator al comitetului, bun renume profesional.

Barca se apropia de ţărm la San Eufemia. Din fericire pentru simţul ei de orientare, deja umilit, casa în care locuia germanul se afla aproape de chei; după un drum scurt pe lângă rio di San Eufemia, ajunse la o clădire mică, dărăpănată, la care nu ajungeau razele soarelui.

Încă îşi mai trăgea sufletul când sună la sonerie şi fu poftită înăuntru de o femeie atrăgătoare, dar muncită – în mod evident *Frau* Kollmar – şi invitată într-un mic salon. Neîndoielnic, Kollmar nu era un om bogat. Casa nu era nici pe departe suficient de mare pentru o familie atât de numeroasă, îşi spuse Flavia în vreme ce dădea la o

parte un ursuleț de pe canapea, pentru a se așeza. Probabil chiria era mică, mobila era ieftină, iar zugrăveala se cojea. În general avea un aer deprimant, pe care nici măcar prezența unei armate de mici Kollmari nu-l putea alunga.

Dintr-o altă încăpere se auzeau țipetele ascuțite ale unui copil care plângea în gura mare. Pe lângă ele se distingea și glasul unui bărbat care încerca pe cât posibil să-l liniștească – în germană, însă limbajul folosit pentru a calma copiii plângăcioși este universal: nu te speria, totul e în regulă și fii fetiță cuminte.

Flavia aștepta, cu o păpușă pe genunchi și o expresie răbdătoare pe figură. Treptat, țipetele scăzură în intensitate și încetară brusc, încununate de un gâlgâit gutural și murmure de felicitare din partea părintelui ușurat. Câteva secunde mai târziu, părintele ușurat însuși apăru în ușă. Kollmar era în mod limpede un tată cu idei bune, care încerca să se descurce cu copiii, dar considera întreaga experiență ca fiind una istovitoare. Nu părea câtuși de puțin fericit: gesturi nervoase, voce retezată, dar dacă acestea aveau ca motiv anxietatea provocată de prezența ei sau stresul cauzat de luptele cu biberonul, Flavia n-ar fi putut spune.

În mod categoric, se gândi ea, membrii comitetului formau un grup foarte eterogen. Roberts, finul profesor cultivat, Masterson, femeia dură de afaceri, plus apariția asta de aici, numai scutece și agitație. Judecând doar după aspect și personalitate, nu era de mirare că existau neînțelegeri între ei.

Vorbiră în italiană; Kollmar părea că tocmai a coborât dintr-un vechi film de război, însă exprimarea lui era de o corectitudine înspăimântătoare. Principalul lui defect era acela că vorbea mult prea bine pentru a trece drept italian. Dacă poți învăța germana, înseamnă că ești capabil să deprinzi orice, dar isprava părea a atrage după sine tendința de a te da în spectacol. Flavia chiar se chirci mental pentru a evita barajul de subjonctive la imperfect care exploda în aer ori de câte ori deschidea el gura.

— Sunt sigur că mă veți ierta dacă vom scurta acest interviu, spuse Kollmar, oarecum spre surprinderea ei. Am foarte mult de lucru și cred că deja am petrecut mai mult decât suficient timp în ultimele zile discutând cu poliția.

— Aș fi crezut că moartea neașteptată a doi dintre colegii dumneavoastră merită puțin din timpul de care dispuneți, replică Flavia tăios.

Să se-nvețe minte, își spuse ea. Expresia de consternare care se

întipări pe figura lui părea autentică. Se opri, o privi de parcă ar fi fost puțin smintită, se încruntă și se așeză mai bine în scaun, ca o persoană care știe că se întâmplă ceva necurat.

— Doi? întrebă el în cele din urmă, sesizând partea importantă a cuvintelor ei. Despre ce vorbiți?

— Nu vi s-a spus încă?

Uimirea neamțului era impresionantă, iar modul în care i se încreți fața din cauza ororii când îi povesti despre moartea lui Roberts era și mai frapant. Și Flavia avu grijă să adauge detalii cât mai sângeroase nu fiindcă ar fi fost rea, deși tipul nu-i plăcea în mod deosebit, ci fiindcă știa că oamenii își aleg cuvintele cu mai puțină grijă atunci când sunt șocați. Ținând seama de reacția lui, era dispusă să reducă probabilitatea ca el să fi fost responsabil pentru ieșirea din joc a profesorului. Observă însă că nu părea la fel de afectat de moartea lui Louise Masterson.

— Mort? întrebă el oarecum stupid. Nu cred asta. Mie de ce nu mi s-a spus? Cerule mare, acum sunt cel mai vârstnic membru al comitetului! În mod cert am dreptul să fiu informat cu privire la astfel de chestiuni!

Flavia abia izbuti să-și reprime expresia de surprindere la auzul acestei bizare afirmații. A te preocupa de propria demnitate în asemenea momente i se părea o meschinărie, dacă nu chiar nesimțire. Își închipui că nu fusese înștiințat fiindcă poliția era ineficientă ca întotdeauna și, pur și simplu, nu apucase s-o facă. Pe de altă parte, își spuse ea amintindu-și cum îl poreclise Bralle, Kollmar era exact genul de persoană pe care uiți de obicei s-o informezi. Mai bine să păstreze însă comentariul pentru ea.

— Mi se pare că i-ați dus profesorului Roberts niște hârtii acasă, seara trecută, preciză ea. Ce oră era?

— În jur de opt. Mă întorceam aici, pentru masa de seară. El nu era acasă, așa că le-am strecurat pe sub ușă, atașând un bilețel. De ce?

— Pe la ora aceasta a fost ucis.

— Oh, Doamne! exclamă el, cântărind implicațiile răspunsului ei și nefiind deloc încântat. Și credeți că eu...?

— Nu neapărat. Dar nu știu să mai fi fost nimeni prin zonă la ora respectivă. Erați singur?

Kollmar încuviință, cu o privire din ce în ce mai îngrijorată înfățișarea celui care tocmai s-a trezit dintr-un vis urât și constată că totul e de fapt real.

— Dar e ridicol! reluă el după ce clătină din cap a neîncredere. Nu

mi se pare posibil ca tragedia aceasta să fi fost o crimă. Nu pot accepta ideea că ar exista cineva care să fi vrut să-l ucidă pe Roberts. Nu avea nici un dușman. Un om atât de dinamic, de productiv și de inovator!

Flavia pufni.

— Dar Masterson? întrebă ea apoi.

— Cu totul alt... începu el, dar se opri.

— Altceva? Vreți să spuneți că ea avea dușmani? Ca dumneavoastră, de pildă?

— Și asta e ridicol! replică el repede, începând cumva să contraatace. Am avut neînțelegeri de ordin profesional, nimic mai mult. Nu pot spune că-mi plăcea. De fapt, mi se părea o persoană foarte dificilă. Dar dacă fiecare ne-am asasina colegii dificili, n-ar mai scăpa nici unul.

Aici avea dreptate. Numai Flavia ar fi putut furniza câteva sute de candidați în acest sens.

— Bine, atunci. Ce-ar fi să-mi spuneți de ce era dificilă?

Kollmar se gândi înainte de a răspunde.

— Cum să vă explic? Așa cum sunt sigur că știți, studiul artei reprezintă un domeniu aparte. În cazul unei instituții precum comitetul nostru, este nevoie de înțelegere și de sentimente comune între toți membrii pentru ca lucrurile să decurgă cum trebuie. E necesar să existe simpatie, o apropiere reciprocă, dacă înțelegeți ce vreau să spun.

Și zâmbi într-un fel care sugera că de fapt nu se aștepta ca ea să priceapă asemenea subtilități. Flavia se rezemă de spătar, își încrucișă brațele la piept și încercă să-și reprime resentimentele.

— Multă vreme a existat o astfel de încredere în activitatea noastră comună. În ultimul timp, din păcate, mă tem că ședințele au fost caracterizate mai degrabă de discordie decât de armonia care ar fi fost mai potrivită și mai productivă.

Neamțul se opri aici, nedorind să intre în detalii prea puțin importante. Flavia își zise că a venit vremea să-i dea o mână de ajutor.

— Vreți să spuneți că dr. Masterson a tulburat prin sosirea ei mica și comoda voastră frăție și că venise să facă valuri?

Insinuarea ei nu se bucură de o primire călduroasă. Kollmar afișa din ce în ce mai vizibil aerul unui sfânt martirizat. Dacă Louise Masterson se dovedise doar pe jumătate atât de directă ca ea în conversație, șansele ca ei doi să poată coopera fuseseră probabil zero.

— Acesta a fost unul dintre elemente. Celălalt a fost presiunea constantă pe care o exercita dr. Lorenzo pentru a ne impulsiona

activitatea. Este un om cu numeroase calități, dr. Lorenzo, dar mă tem că, pentru a-și impresiona șefii de la Roma, e dispus să adopte metode care sunt, probabil, pripite.

— Spuneți-mi mai multe despre Louise Masterson.

— Departe de mine gândul de a o critica, mai cu seamă în aceste circumstanțe, dar a fost fără îndoială o femeie dinamică într-un domeniu în care mai presus de toate este nevoie de... cum să spun... gândire, răbdare și dorința de a învăța.

— Adică nu era de acord cu dumneavoastră?

— Adică nu era de acord cu nimeni. Am înțeles, spre exemplu, că scria pentru dr. Miller cele mai nefavorabile referințe, deși știa că acest lucru avea să-l coste postul la colegiu. Un asemenea comportament mi se pare de neiertat.

— Ce vă face să credeți că asta avea de gând să facă?

Dintr-odată, neamțul abordă o înfățișare defensivă.

— Hm, nu-mi pot aminti. Cred că Roberts mi-a spus. Nu-și făcea griji din acest motiv, pentru că referințele pe care urma să le dea el aveau să contrabalanseze opiniile ei. Dar era necăjit, nu mă îndoiesc de asta. Și avea tot dreptul să fie. În ceea ce mă privește, dr. Masterson a contrazis unele dintre concluziile la care ajunsesem referitor la o pictură aflată în proprietatea unui colecționar din Milano. Inițial am fost tentat să închid ochii, până ce am descoperit că ducea o campanie împotriva mea, pe la spatele meu.

— Puteți fi mai explicit?

— Am fost avertizat de către profesorul Roberts că spunea cele mai urâte lucruri despre mine. Bietul om, era în mod evident mâhnit. Iar eu detest lucrurile de acest gen. La întruniri, în fața mea, dr. Masterson n-a spus decât că vrea să examineze și ea pictura respectivă. Pe urmă am aflat că îmi contesta pregătirea profesională și judecata și susținea că toată analiza trebuie refăcută. Mă tem că a găsit o ureche disponibilă la dr. Lorenzo.

— Dar nu doreați o dispută.

— În mod cert, nu. Eram convins că fusesem suficient de meticulos. Este o misiune importantă, aceea de a autentifica tablouri. E mai bine să te asiguri, decât să regreți. Nu știam sigur ce anume să fac, până când Roberts însuși a hotărât că ideea ei era probabil o aiureală.

Flavia își aminti că Roberts nu se exprimase chiar așa, dar trecu peste acest detaliu.

— Și la ce concluzii ajunsese dr. Masterson?

Kollmar își țuguie buzele și clătină din cap.

— De unde să știu? Nu pot spune că am discutat problema. Singura dată când subiectul a fost menționat, atitudinea ei mi s-a părut a fi una agresivă.

— De ce?

— Aceasta se întâmpla vineri după-amiază, când încheiasem întrunirea și ne pregăteam să plecăm de pe insulă. A fost ultima dată când am vorbit cu ea. Am încercat să ajung la un compromis, așa că am sugerat să bem ceva. M-a refuzat. Trebuie să spun că mi s-a părut puțin nepoliticoasă, ținând seama că eu făcusem primul pas. La urma urmelor, nici nu aveam nevoie. Roberts și Miller au auzit-o. Cred că și ei au fost la fel de surprinși. Dar mă tem că așa era ea. Vedeți dumneavoastră, continuă el cu o nouă vigoare în glas, totdeauna voia să câștige. N-o interesa de fapt schimbul de idei; dorea doar să-i învingă pe toți cei care aveau alte păreri decât ea. Iar acest lucru mie mi s-a părut întotdeauna insuportabil. Mai ales la o femeie.

Flavia ignoră și această remarcă, felicitându-se pentru remarcabila toleranță de care dădea dovadă astăzi. Așa că ai plecat pe furiș de la operă, ai ademenit-o în grădină și ai înjunghiat-o de șapte ori, își spuse în sinea ei. Totuși, oricât de dezirabilă ar fi fost, ideea nu părea deloc veridică.

— Și aveți vreo teorie cu privire la aceste două decese?

— În privința bietului Roberts, nu pot decât să presupun că a fost un tragic accident. Cât despre Masterson, am înțeles că a fost jefuită și apoi asasinată. Era o femeie puternică și hotărâtă, oricând ar fi ripostat. Nici un hoț n-ar fi reușit să-i fure servieta fără să se lupte pentru ea. Întotdeauna a fost foarte combativă. Îmi pare rău că s-a dovedit a fi în cele din urmă o calitate care a costat-o viața.

— Iar la ora la care dr. Masterson era ucisă, dumneavoastră vă aflați la operă, împreună cu soția dumneavoastră și cu profesorul Roberts?

— Exact. Era prima noastră seară împreună, după mai multe luni. Am aranjat cu o vecină să stea cu copiii, am plecat pe la ora opt și ne-am întors mult după miezul nopții.

— Și ați mers cu taxiul?

— Oh, da. Am fost nevoiți. Nu aveam de ales. Și am avut noroc. Din cauza grevei, abia am mai ajuns. Și întoarcerea ne-a luat câteva ore. Mi-e teamă că astfel s-a mai evaporat din plăcerea unui gest extrem de generos al lui Roberts. A primit biletele în ultima clipă și ne-a invitat telefonic. Foarte amabil, mai ales că nu-i place prea mult

Donizetti. A cumpărat chiar și șampanie, pe care s-o bem în pauză. Așa cum spuneam, era un om foarte generos.

Cuvintele lui au fost urmate de o lungă tăcere. Flavia nu mai știa ce să-l întrebe și, oricum, avea deja suficiente lucruri la care să se gândească. Nu vedea de ce i-ar mai cere alte detalii cu privire la Roberts: nu avea dușmani, nimeni n-ar putea să ucidă un om atât de bun și de distins etc. Răspunsurile lui erau foarte ușor de intuit. În consecință, recită formulele obișnuite de despărțire; regretă că l-a deranjat, foarte neplăcut, așa cere rutina, spuse ea cu cel mai seducător zâmbet al ei. Kollmar nu păru însă deloc convins.

Se întâlniră toți trei, așa cum stabiliseră, la un restaurant de lângă Santa Maria Formosa, pentru prânz. Se dovedi a fi unul dintre acele prânzuri încântătoare, de care ai parte atât de rar, când mâncarea e perfectă, iar convivii se află într-o dispoziție armonioasă. Numai vremea era mai puțin cooperantă, însă cel puțin avea bunul-simț să nu plouă.

Ținând seama că aveau de-a face cu două crime, un furt, o amenințare la adresa departamentului și probabila nemulțumire a lui Edward Byrnes, căreia va trebui să-i facă el față, Argyll își spuse că jovialitatea lor nu prea avea suport, asta dacă nu era de-a dreptul iresponsabilă. Dar Bottando era un profesionist prea versat pentru a permite ca astfel de chestiuni să tulbure plăcerea unei mese delicioase, iar el era cel care, în virtutea vârstei sale și a faptului că plătea prânzul, era cel care dădea tonul. Buna sa dispoziție era cu atât mai remarcabilă cu cât își petrecuse cea mai mare parte a dimineții în compania lui Roberts și Bovolo – unul mort, celălalt incolor și insipid.

— Și ce îngâmfat era, spuse el, referindu-se la cel din urmă. Îmi închipui că va primi o sumedenie de felicitări pentru că a rezolvat cazul atât de repede – ca să nu mai spun că n-a avut nimic de obiectat când l-am anunțat că vei rămâne să mă ajuți în privința furtului. Atâta vreme cât nu-ți bagi nasul în chestiuni care nu te privesc, a adăugat el cu ceea ce presupun că este șarmul lui obișnuit. Oricum, raportul va fi finalizat în seara asta, iar mâine va ajunge la magistratul care se ocupă de caz. Sicilianul și neatenția lui Roberts. Aparent, s-au lansat într-o cursă pentru reducerea eficientă a costurilor. Mi-a tot vorbit despre norme de lucru și procentaje de soluționare a cazurilor, lansând și câte un avertisment subtil despre modul în care amestecul celor de la Roma înseamnă ineficiență. Sunt sigur că nu la noi s-a referit! Și toată discuția asta s-a desfășurat la morgă, în prezența unui magistrat

sinistru și ostil. Apropo, am aflat de ce nu ne are Bovolo la inimă.

— De ce? întrebă Flavia, curioasă.

— Fiindcă el va conduce departamentul de artă al carabinierilor dacă se va ajunge la descentralizare. Foarte îngrijorător pentru noi, dar o reconfortantă perspectivă pentru hoții de artă. Nu bănuiam că sforăriile carabinierilor au ajuns atât de departe; probabil că sunt mult mai încrezători decât îmi închipuiam eu. Oricum, promovarea bătrânului Bovolo depinde de cât de mult vom călca noi în strâchini, așa că va avea grijă să ne ajute cât va putea în sensul ăsta. De aia e atât de nerăbdător să încheie cazul de față în timp-record.

— Și atunci, de ce ai vrut să te întâlnești cu el?

— Nici eu nu știu bine. Mi-am spus că trebuie s-o fac; e bine să-ți cunoști dușmanul. Și mă bucur că am făcut-o. Am stat puțin de vorbă cu patologul. Raportul lui menționează un semn pe gâtul lui Roberts.

— Apărut de unde?

— Într-adevăr, de unde? Patologul a zis ceva despre un guler strâmt, dar e la fel de posibil să-l fi apucat cineva de gât. Nu sunt expert în domeniu, firește, dar parcă fără voia lui, omul a recunoscut că s-ar putea să am dreptate. Mi-a mărturisit că a intenționat să treacă în raport toate variantele, dar magistratul i-a cerut să se hotărască asupra uneia și să rămână la ea. Se apropie reevaluarea contractului său de muncă, așa că i-am recomandat să păstreze linia minimei siguranțe.

— De ce ai făcut una ca asta? întrebă Flavia, surprinsă. Avem toate motivele să credem că Roberts a fost asasinat, probabil de aceeași persoană care a ucis-o pe Masterson. Un criminal o să scape cu fața curată...

Bottando ridică o mână pentru a-i opri revărsarea de indignare.

— Conștiința de care dai dovadă îți face cinste, draga mea, dar mintea pare că ți-a rămas puțintel în urmă. Gândește-te! Dacă ancheta privind crima rămâne deschisă, Bovolo se ocupă de ea și va face tot ce-i va sta în puteri să ne țină pe noi deoparte. Și nu-i uita trecutul. A luat în cătare un sicilian probabil inexistent, iar acum pare fermecat de presupunerea că Roberts s-a înecat accidental. Încearcă să i-o scoți din cap, și foarte posibil îl va aresta pe Argyll, aici de față. La urma urmelor, nu e vina mea că omu-i un idiot. Așa, el e fericit, iar noi avem mână liberă să facem ce vrem. Și cum bănuiesc că nu va găsi tablourile furate dacă nu vom dibui noi asasinul, putem să ne vedem de treabă liniștiți. Tot ce trebuie să facem este să ne asigurăm că obținem ceva rezultate înainte de lunea viitoare.

— De ce lunea...? Ah, da, sigur. Atunci se discută bugetul, nu?

Bottando înclină din cap cu un aer conspirativ.

— De asta ai venit aici? Ca să vezi dacă îți poți asuma niște merite și să-i impresionezi pe cei de la minister?

El o privi spășit.

— Ei, bine, adăugă apoi, cu o anume ezitare, m-a preocupat și ideea ca domnul Argyll să nu fie bănuit pe nedrept de vreo infracțiune. O asemenea suspiciune s-ar putea să nu fie de bun augur dacă ajunge în mâinile cui nu trebuie. Și totuși, continuă generalul senin, dacă am rezolva și cazul, nu m-aș da înapoi să aduc acest lucru la cunoștința autorităților competente.

— Ce rușinos din partea ta!

— De ce? Tu ce-ai face dacă ai fi în locul meu? Dispunem de puțin timp. Așa că te rog să-mi spui cum l-ai petrecut pe al tău, draga mea.

Bottando era singura persoană din lume care i se putea adresa Flaviei cu „draga mea", scăpând teafăr. Expresia era atât de limpede golită de orice lipsă de respect și corespundea atât de mult stilului său, încât ar fi îngrijorat-o dacă șeful ei n-ar mai fi folosit-o. Își șterse gura cu șervetul și începu să recite.

Lorenzo, spuse ea după ce sfârși de relatat cele aflate de la Kollmar, nu era deloc așa cum se așteptase. Făcea parte în mod neîndoielnic dintr-o veche familie venețiană, îmbinând aerele și grația de rigoare cu o minte surprinzător de ascuțită. O primise în apartamentul lui, care dădea spre o zonă mai părăginită de pe rio Nuovo. Clădirea era dărăpănată, cu acea neglijență pe care numai cei foarte siguri pe sine o pot afișa. Și totuși, nu era deloc decadent. Avea cam patruzeci și cinci de ani și era fermecător.

— Un bărbat foarte arătos, trebuie să spun, adăugă ea în chip de paranteză. Păr deschis la culoare, ochi de culoarea alunei, trăsături fin dăltuite...

— Bine, bine, interveni Argyll nerăbdător, atrăgându-și un zâmbet amabil din partea lui Bottando. Treci mai departe!

Flavia se încruntă către el.

— E important, replică ea. Voiam să vă faceți o idee despre felul în care arată. Dar nu contează. A fost foarte curtenitor. Puțin cam întreprinzător. Genul care știe cum să-și folosească puterea, înțelegeți voi. Face parte dintr-o serie de comitete, comisii editoriale și consilii. Tot timpul în mișcare, mai aranjând câte ceva. A ajuns în Comitetul Tiziano fiindcă e văr de gradul al doilea cu soția ministrului Artelor. Este, de asemenea, nepotul *Marchesei* tale. Știe bine despre ce

vorbește, dar se consideră mai degrabă un fel de administrator, lăsând altora partea academică. Cu toate astea, trebuie să mărturisesc că omul mi-a plăcut. Este extrem de entuziast, are un dezvoltat simț al umorului – care pare să le lipsească aproape tuturor celorlalți – și s-a arătat adecvat de mâhnit din cauza celor două decese. Deși în cazul lui Roberts cred că era mult mai preocupat de efectele asupra comitetului și asupra carierei sale. Nu se îndrăgeau prea mult, aș zice eu.

— Știi și de ce nu se înțelegeau? o întrerupse Argyll.

— Motivul era în principal cel la care au făcut și ceilalți aluzie: eterna luptă pentru putere. Individul ăsta, Bralle, a fondat comitetul și s-a retras când Roberts a obținut finanțarea de la stat. Lui Bralle ideea nu i-a plăcut în mod deosebit, dar ceilalți au susținut-o, deoarece duceau lipsă de fonduri. Roberts se aștepta să fie el suveranul neîncoronat, dar la scurt timp după primirea banilor, apare și Lorenzo. Și de atunci s-au dondănit mereu.

— Există și vreun motiv concret? Lăsând la o parte lupta pentru putere.

— În conformitate cu spusele lui Lorenzo – și nu avem în acest sens decât cuvântul lui – el vrea două lucruri. În primul rând, rezultate mai rapide, fiindcă altfel ar putea pierde fondurile. Mai important însă, vrea să procedeze metodic, începând cu picturile din muzeele italiene și trecând abia după aceea la celelalte. Îi place să pozeze în patriot. Știți voi, apărător al moștenirii naționale.

— Mi se pare perfect logic, nu-i așa? întrebă Bottando, căruia îi plăcea să se afișeze și el într-o postură similară.

— Ba da. Dar nu așa se obișnuiseră să procedeze. Înainte mergeau mai degrabă aleatoriu, căutând lucrările accesibile de pretutindeni, și în special pe cele aflate în proprietate particulară. N-ar fi nimic rău aici, dar – după spusele lui cel puțin – ăsta ar fi motivul disputelor. Dacă studiezi picturile din Italia, trebuie ca oamenii să lucreze în Italia. Ceea ce nu pot face ceilalți membri ai comitetului. Așa că aduci oameni noi, cunoștințe ale lui Lorenzo...

— Aha, înțeleg! Cât de solid e alibiul lui? întrebă Bottando.

— Foarte solid.

— Oh! Păcat!

— A fost tot timpul împreună cu iubita, prietena lui sau cum vrei să-i spui. Am discutat cu ea separat și mi-a oferit suficiente detalii lipsite de echivoc cu privire la fiecare mișcare a lui, pentru a nu mă îndoi că în privința asta a fost sincer.

Argyll, care se luminase la chip considerabil când auzise despre problemele de ordin emoțional ale lui Lorenzo, începu să ia parte mai constructiv la discuție.

— Dacă Masterson a fost protejata lui Roberts, de ce se pregătea să-și înfigă colții în Kollmar, un alt fan al profesorului?

— Poate că era interesată de cunoaștere și voia doar să afle adevărul, comentă Bottando sec, într-un fel care sugera că, pentru el, aceasta era cel mai puțin plauzibilă explicație.

— Poate, replică Flavia, încă neconvinsă, deși ar fi vrut să-i acorde răposatei prezumția de nevinovăție. Dacă așa stăteau lucrurile, înseamnă că era pregătită să devină foarte nepopulară. Roberts nu era mulțumit, și nici Kollmar. Miller o dezaproba, iar Van Heteren considera că e fraieră. În plus, chiar și bătrânul Bralle i-a spus s-o lase mai moale, dacă e să ne luăm după una dintre scrisorile pe care Bovolo le-a găsit printre documentele ei.

Flavia scoase hârtia din dosar și o întinse pe masă.

— E în franceză, preciză ea. Îi mulțumește pentru scrisoarea ei, adăugând la început tot soiul de aiureli academice. Dar în esență Bralle consideră că ea greșește când susține că germanul s-a înșelat cu privire la pictura examinată și îi va explica de ce data viitoare când se vor întâlni, în Europa. De fapt, singura persoană mulțumită era Lorenzo, care pare a fi pus ochii pe Kollmar pentru a-l da afară, deși a recunoscut că mai degrabă ar fi vrut să scape de Roberts.

Bottando își privi nostalgic farfuria goală.

— Păi, acum chiar a scăpat. Sau l-a scăpat altcineva. Fermecător sau nu, acest dr. Lorenzo al tău pare a se îndrepta spre fruntea listei posibililor asasini. Acum are două locuri libere, gata să fie ocupate de susținătorii lui.

— Dar aș fi crezut, interveni Argyll, că va aștepta până după ce Masterson i-ar fi dat lovitura de grație lui Kollmar. Atunci ar fi avut trei locuri libere. În plus, mi se pare o modalitate extremă de a câștiga voturi, nu-i așa?

Generalul oftă adânc, cu gândul la căile ciudate pe care le aleg uneori oamenii.

— Of, Doamne! Întotdeauna mă uimește câtă energie consumă unii luptându-se pentru niște nimicuri. Seamănă bine cu *polizia*. Și acum, domnule Argyll, zise el apoi întorcându-se spre englez cu un zâmbet amabil, sper că ai găsit o modalitate profitabilă de a-ți petrece această dimineață.

Argyll făcu o prezentare detaliată a activităților sale la bibliotecă,

pe care Bottando o ascultă cu o expresie visătoare.

— Dar ce ai aflat, mai exact? întrebă el când englezul începu să se bâlbâie.

— Păi, în primul rând, dulcea Violante l-a părăsit pe Giorgione, probabil pentru Pietro Luzzi, deși dragostea lor nu a durat; femeia a murit în același an. Iar Tiziano și fratele ei, Alfonso, erau foarte buni prieteni. Ceea ce nu înțeleg este de ce era Masterson atât de preocupată de chestia asta.

— Da... Da... Foarte interesant, remarcă Bottando când Argyll se opri. Nici un progres pe linia asta, înțeleg. Atunci, povestește-mi despre comitet. Le acordă cineva o atenție deosebită oamenilor ăstora? Merită toată agitația și tevatura?

— Sigur că merită! Este un proiect foarte ambițios. Așa cum știți bine, majoritatea picturilor sunt recunoscute ca fiind lucrate de Rafael, de Tiziano sau de Rembrandt fiindcă experții spun că ei le-au lucrat. Foarte puține asemenea aserțiuni au la bază dovezi documentare solide. Prin urmare, dacă niște specialiști reputați își exprimă opinia în privința unui tablou, opinia lor e luată în serios. Mai cu seamă dacă are și marca oficială a unui guvern și sume considerabile de bani care să-i ateste acuratețea. Știți cât de ușor de impresionat sunt unii oameni. Astfel, în cele din urmă, muzeele își reetichetează respectivele picturi – cu bucurie dacă lucrarea este promovată, cu scrâșnete din dinți și spume la gură în caz contrar. Eu cred că în America, în ziua de azi, cuvântul de ordine este retrogradare.

Bottando tresări; era cam chițibușar cu privire la vocabular, chiar și la al celorlalți.

— Și, desigur, reluă Argyll, verdictele date de oamenii ăștia au un efect extraordinar asupra prețului respectivelor picturi, dacă acestea sunt scoase la vânzare.

— Deci un mândru proprietar care aude că tabloul său a fost retrogradat – dacă trebuie să folosim acest cuvânt – ar putea reacționa furios? Chiar violent? întrebă generalul, sesizând posibilitatea unui motiv simplu și elementar.

— Așa cred, răspunse Flavia moale, regretând că nu i-a venit ei în minte acest lucru. Ar trebui să mă duc să vorbesc cu proprietarul picturii examinate de Kollmar. Deși, dacă asta este într-adevăr situația, Kollmar ar fi trebuit să fie cel găsit cu un cuțit în spate. El este cel care susține că pictura e un fals.

— Vom vedea, încheie Bottando. E vremea să mergem. Eu trebuie

să-i fac o vizită *Marchesei.* La urma urmei, pentru asta am venit aici.

8

Deși făcea parte evident dintr-una din acele familii care se agățau cu ghearele de respectabilitatea socială încă de când Napoleon a invadat și a distrus Republica Venețiană la sfârșitul secolului al XVIII-lea, *Marchesa* di Mulino trăia încă într-un lux considerabil.

Deși vechi și ros de vreme, la fel ca proprietara lui, impozantul *palazzo* în care locuia avea încă o valoare impresionantă. Cele mai multe tablouri de familie fuseseră de mult înstrăinate, dar ochiul priceput al lui Bottando constată că ceea ce rămăsese era de bună calitate: un mic Tintoretto pe hol, înconjurat de portrete de familie, și două desene ce păreau a fi de Watteau, la baza scării. Interesant, remarcă el. La acestea se adăugau obișnuitele tapiserii, statuete și masivul mobilier venețian de secol XVI. Toate aveau nevoie de restaurare, dar erau autentice.

Marchesa îl primi stând în pat un stil de mult apus, scuzat însă de vârsta ei înaintată și de faptul că rareori mai părăsea etajul la care se afla camera ei. Patul era uriaș – ar fi încăput în el o familie întreagă și tot ar mai fi rămas loc –, dar cea care îl ocupa era mititică, sprijinită de vreo șase perne brodate și părând o păpușă neglijată. Bătrâna avea un chip care pe vremuri fusese probabil splendid – nu frumos sau pur și simplu atrăgător, ci fermecător de-a dreptul. Nici chiar ridurile și fragilitatea vârstei înaintate nu puteau ascunde ceea ce fusese odinioară.

Marchesa avea atitudinea și manierele unei persoane obișnuite să fie respectată și ascultată. Își flutură mâna spre Bottando, pentru a-l invita să se așeze într-un scaun la fel de mic pentru rotunjimile lui pe cât de mare era patul pentru ea, și îl privi scrutător. Nici tu bun venit, nici mulțumesc pentru osteneală. Nimic. Pentru el era o onoare să fie primit de ea, iar *Marchesei* nu-i trecea prin minte să uite acest lucru.

Când vorbi, în sfârșit, impresia de fragilitate se dovedi exact asta: o impresie. Deși bătrână, nimic nu sugera că mintea ei n-ar fi fost cât se poate de sprintenă. Iar anii nu-i îndulciseră câtuși de puțin opiniile asupra lumii.

— Ai venit să-mi găsești tablouașele, eh? Tocmai de la Roma? Și chiar un general? Cerule, ce servicii ne oferă poliția în ziua de astăzi! spuse ea cu un mic zâmbet după ce Bottando sfârși cu remarcile introductive.

— Încercăm să ne facem datoria, replică el precaut.

— Prostii! Pentru ce altceva ai mai venit aici?

Bottando clătină din cap cu indignare și un dram de surprindere constatând cât de bine îl descifrase bătrâna.

— Pentru nimic altceva. Doar pentru a vă găsi picturile furate. Aceasta este specialitatea noastră.

Marchesa îi aruncă o privire piezișă, care sugera că nu credea un cuvânt din ce-i spusese el, dar trecea peste acest lucru.

— Îți pierzi timpul, declară ea ferm. Dacă numai pentru asta ai venit, du-te înapoi la Roma.

— Avem o experiență considerabilă în acest domeniu, o informă generalul pompos. Adesea identificăm picturile atunci când sunt scoase la vânzare.

— Prostii! Du-te acasă!

Bottando își schimbă poziția în scaun stânjenit, conștient că anatomia lui generoasă se revărsa peste marginile acestuia și întrebându-se cât va mai rezista înainte de a se frânge sub el. Decise însă că e mai bine să nu aștepte să afle răspunsul și se ridică îndreptându-se spre fereastră, cu mâinile încleștate la spate.

— Oh, nu te mai fâțâi de colo-colo, omule! exclamă ea acid. Dacă ești prea gras pentru scaun, vino și așază-te pe pat. Aici, îi indică apoi, bătând cuvertura cu palma.

În cei aproape patruzeci de ani de relații strânse cu armata, Bottando învățase bine să se supună ordinelor. Făcu așa cum i se ceruse, conștient că interviul nu decurgea conform procedurii uzuale.

— Bravo! îl lăudă ea, bătându-l ușor pe mână și zâmbind încurajator, de parcă ar fi fost un băiețel care izbutise pentru prima dată să-și sufle nasul cum trebuie. Bănuiesc că trebuie să-mi pui o sumedenie de întrebări prostești. Dă-i drumul! Ai cinci minute. Pe urmă trebuie să dorm. Am nevoie de liniște deplină.

— Bine, atunci, începu Bottando, ușor alarmat de neputința de a strecura și el un cuvânt. De ce credeți că nu le veți mai recupera?

— Pentru că sunteți niște idioți. Toți polițiștii sunt, adăugă ea convingător, pentru eventualitatea că el n-ar cunoaște această realitate. Nu e vina ta, dar așa stau lucrurile. Numai proștii vor să se facă polițiști.

Era un punct de vedere pe care Bottando însuși îl exprima adesea, însă acum i se părea neliniștitor să fie și el inclus în respectiva categorie – mai ales când îl rostea o persoană pe care el ar fi trebuit s-o ajute.

— Dar ce vă face să credeți, întrebă el cu vitejie, că cel care le-a furat este englezul, Argyll?

Marchesa izbucni în râs.

— El? N-ar fi în stare să fure nici măcar o pungă cu bomboane dintr-o prăvălie. Doamne, i-a fost greu chiar și-n încercarea de a le cumpăra!

— Dar avem o plângere...

— De la *Signora* Pianta, fără îndoială. Ea ar spune una ca asta. Și ea-i o proastă. Puțin ciudată la cap, înțelegi? continuă bătrâna clipind conspirativ și coborând glasul. Vede pretutindeni hoți, asasini și violatori. Asta fiindcă are televizor în dormitor. Eu, una, nu m-am uitat niciodată la așa ceva. Dumneata ai televizor?

Bottando deschise gura să răspundă că da, are un televizor, deși din cauza solicitărilor profesionale rareori dispune de timp pentru a se uita la el, când își dădu seama și se încruntă.

— Fiindcă furtul ne-a fost reclamat, trebuie să facem verificări, să știți.

— N-ar fi trebuit să-l reclame.

— De ce?

— Din cauză de scandal. Nu sufăr așa ceva. Și n-o să accept. Refuz să-mi văd numele în ziare.

— A fi jefuit nu e deloc scandalos. În ziua de azi li se întâmplă și celor mai buni dintre oameni.

Marchesa făcu o strâmbătură. În mod evident era de părere că a fi furat constituia o preocupare teribil de burgheză.

— Cine este această Pianta? întrebă generalul.

Știa descrierea pe care i-o făcuse Argyll, dar își spunea că este, probabil, părtinitoare; nimeni nu putea fi chiar atât de rău!

— E secretara sau însoțitoarea mea, numește-o cum vrei. O rudă îndepărtată, din soiul mai sărac. O femeie îngrozitoare, dar utilă pentru activitățile zilnice. M-am obișnuit cu ea și sunt prea bătrână ca să-mi mai schimb acum obiceiurile. În plus, îl enervează pe băgăciosul meu nepot mai mult decât pe mine.

Bottando oftă din greu.

— Cu permisiunea dumneavoastră, voi verifica modul în care au fost sustrase picturile. Pentru orice eventualitate. Am înțeles de la domnul Argyll că mai era cineva interesat să le cumpere.

Bătrâna afișă iar o expresie disprețuitoare.

— Vorbe goale, spuse ea pe un ton ce nu admitea replică. Tâmpenii! Îmi pare doar o altă șmecherie de-a Piantei, ca să mai

scoată ceva bani. Nimeni n-a fost interesat să cumpere vreuna dintre ele vreme de zeci de ani. Mi-a scris o femeie zicând că vrea să examineze un tablou, dar nu am motive să cred că ar fi intenționat să-l cumpere.

— O femeie?

— Of, Doamne, dar nu renunți deloc, exclamă ea plictisită. Bine, atunci. Adu-mi caseta de acolo!

Îi făcu semn spre ceea ce părea a fi o cutie de croitorie aflată pe biroul din colț. Bottando se ridică de pe pat, recunoscător, și i-o aduse. *Marchesa* scoase din interior un plic și i-l întinse. Generalul observă cu satisfacție că bănuiala lui fusese corectă. Era o scrisoare de la Louise Masterson, expediată de la New York, în care cerea permisiunea de a fotografia un portret anonim aflat în proprietatea *Marchesei,* pe care îl remarcase cu ocazia unei petreceri organizate cu un an în urmă de dr. Lorenzo. Tabloul i se păruse extrem de interesant și ar fi vrut să-l examineze în circumstanțe mai liniștite. Avea legătură cu cartea pe care intenționa s-o scrie.

— Și i-ați răspuns? întrebă Bottando.

— I-am cerut Piantei să scrie ceva, dar nu știu dacă a făcut-o sau nu. Femeie proastă! Nu e prea eficientă, să știi, cu toate că ea se plânge de toți ceilalți.

Bottando îi ceru voie să ia scrisoarea și apoi o informă că nu i se părea plauzibil ca femeia în cauză să mai scrie ceva. *Marchesa* nu se arătă câtuși de puțin impresionată.

Discuția cu Maddelena Pianta se dovedi mai puțin derutantă, dar și mult mai puțin agreabilă. Deși puțin cam dezorganizată, *Marchesa* era ageră, inteligentă, avea simțul umorului – pe cheltuiala lui Bottando, într-adevăr – și era în mod limpede o persoană care se bucurase de viață și intenționa să profite cât mai mult de timpul scurt care îi mai rămăsese. *Signora* Pianta era însă exact contrariul ei. Rece, suspicioasă, nesărată, părea să nu mai fi râs cu adevărat de prin anii cincizeci și nici nu dădea semne că ar putea repeta experiența curând.

Răspunse la întrebările și comentariile generalului cu replici rapide și seci, fără nici o adăugire: da, nu, orice alte cuvinte necesitând eforturi de extracție din partea lui. Îl acuzase pe Argyll, spuse ea, fiindcă era în mod evident vinovat. Era străin, voia picturile și nu acceptase prețul care-i fusese cerut.

Fără îndoială, englezul era favoritul ei! Bottando o întrebă apoi dacă răspunsese la scrisoarea lui Louise Masterson. *Signora* Pianta păru stânjenită și cu o evidentă, deși de neînțeles, ezitare spuse că

răspunsese, înștiințând-o pe Masterson că era bine-venită să vadă pictura dacă aceasta nu avea să fie vândută până când va veni ea în Veneția. Telefonase la fundație vineri dimineață, pentru a stabili o întâlnire, și lăsase un mesaj unui funcționar – nu știa cui, dar omul părea a fi italian – în care preciza că Masterson este așteptată la ora nouă în seara aceea. Aranjase s-o întâlnească la Zecco, vizavi de Giardinetti Reali și la câteva minute de mers pe jos de la *palazzo*. Pianta urma să se ducă la cinema și nu voia ca femeia să ajungă înainte de a se întoarce ea. Dar Masterson n-a mai ajuns la întâlnire.

— Vă dați seama, cred, că în vreme ce dumneavoastră așteptați bându-vă cafeaua, ea era ucisă la circa o sută de metri distanță. Nu v-a trecut prin minte că ar trebui să raportați acest lucru?

— Ba da, spuse ea iritată, încercând să-și ascundă disconfortul.

Dar nu vedea ce relevanță ar fi avut. În plus, *Marchesa* s-ar fi înfuriat aflând că s-a implicat într-un scandal. Și nu, nu văzuse pe nimeni comportându-se suspect.

Bottando clătină din cap. Într-adevăr, era cam toantă. Cel puțin acum știau de ce se afla Masterson în zonă. Oricum, trebuia să recunoască, deși n-ar fi vrut, că acest lucru nu contribuia câtuși de puțin la identificarea asasinului. Așa că renunță și-i spuse *Signorei* Pianta că trebuia să semneze o declarație oficială. Văzând că intră în panică, adăugă că nu exista nici un motiv ca numele ei să apară în ziare. Mai liniștită, femeia deveni ceva mai cooperantă, astfel că generalul izbuti s-o convingă să-i arate unde fuseseră expuse picturile înainte de a fi furate și pe unde – după părerea ei – fuseseră scoase din casă.

Pe ușa din față. Sau mai degrabă pe ceea ce constituise odinioară intrarea ceremonială de pe Canal Grande, unde gondolele opreau pentru a-și debarca pasagerii cu tot fastul de rigoare. Acum, abia dacă mai era folosită. Gondolele particulare nu mai erau ce-au fost odată.

Bottando cercetă ușa cu ochiul profesionistului. Foarte veche, poate din secolul al XVIII-lea. Lemnul expus continuu la umiditate și căldură. Încă solidă, dar încuiată cu un lacăt mare și impozant, în fața căruia un hoț obișnuit ar fi ezitat cam treizeci de secunde. Vechea poveste. Ce rost are să pui bare groase de fier la toate ferestrele, dacă lași ușa deschisă?

În vreme ce el se gândea la aceste lucruri, *Signora* Pianta îi spuse cu certitudine în glas că Argyll și acoliții lui – fără îndoială îl considera un fel de pirat modern, ceea ce generalului i se părea a fi una dintre cele mai exagerate comparații pe care le auzise vreodată – veniseră în

toiul nopții, luaseră picturile și plecaseră să le ascundă. Nimeni nu auzise nimic, fiindcă toate dormitoarele erau situate la etajul al treilea, iar *Marchesa* lua un somnifer în fiecare seară, la culcare. Bottando își drese glasul de câteva ori în vreme ce ea turuia, deschise ușa și ieși pe ponton.

În ciuda cerului înnorat, priveliștea pe canal era splendidă. Albă precum un tort de nuntă, biserica Santa Maria de la Salute se înălța drept în față, iar mai departe pe fondul lagunei se zărea San Giorgio. Ambarcațiuni de toate felurile străbăteau Canal Grande în sus și-n jos, stârnind valuri ce mângâiau pontonul cu un clipocit ușor. Câteva umbrele multicolore se zăreau încă în fața cafenelelor, pretinzând cu bravură că vara nu se sfârșise încă. Vântul sufla viu și rece dinspre mare, cu acel miros aspru ce nu dă nimic de bănuit cu privire la nivelul oribil al poluării din zonă.

O parte mai aglomerată a orașului, își spuse Bottando, străduindu-se să revină cu gândul la îndatoririle sale. Ar fi fost oare posibil ca, într-adevăr, cineva să fi luat picturile și să fi fugit fără ca nimeni să observe? În ciuda interogatoriilor luate de oamenii lui Bovolo, nu fusese găsit nici un martor. Era uimitor ce puțini martori existau în cazul ăsta, în privința tuturor aspectelor lui!

— Când a fost folosită ultima dată intrarea aceasta? întrebă el bătând ușor cu piciorul în fragilele scânduri din lemn. Oficial, vreau să spun.

— Cu aproape un an în urmă. De către dr. Lorenzo, nepotul *Marchesei,* care a organizat o petrecere pentru prima întrunire a noului comitet și a aranjat ca toți oaspeții să vină pe apă. El și *Marchesa* erau într-unul dintre rarele momente în care își vorbeau. Se întâmplă cam o dată pe an, după care se ceartă din nou pe tema moștenirii.

Generalul încuviință absent și studie cu atenție pilonii vechi de lemn înfipți adânc în mâlul de pe fundul canalului pentru a stabiliza structura. Nimic demn de remarcat. Țuguindu-și buzele meditativ, examină cu aceeași meticulozitate și pontonul. Încruntându-se pentru a-și lua un aer preocupat, se întoarse înăuntru cu pași repezi. Va reveni mai târziu, spuse în vreme ce strângea mâna femeii, pregătindu-se să plece.

— Așadar, conchise el în aceeași seară, știm acum de ce se afla Louise Masterson în zona respectivă înainte de a fi ucisă. Și avem în sfârșit câteva elemente de legătură solide între comitet, asasinate și

picturile astea afurisite. Lorenzo urma să le moștenească la moartea *Marchesei,* Masterson trebuia să examineze una dintre ele, iar altcineva de pe insulă știa aceste lucruri. M-aș fi așteptat, adăugă el în treacăt, ca această mică legătură să fie descoperită de bunul tău prieten și coleg, comisarul Bovolo, dar se pare că n-a fost. Sau poate că a considerat-o lipsită de importanță. Poate că are dreptate.

Luă o înghițitură din pahar și rămase câteva momente pe gânduri, înainte de a continua.

— Unde rămăsesem? A, da! Toți neagă că ar fi primit mesajul de la Pianta sau că au vorbit cu altcineva la telefon. O să-i sun să verific. Probabil că unul dintre ei, cel puțin, minte. Unde anume ne duc toate astea e o altă poveste, desigur, dar măcar am făcut un oarecare progres. Sau cel puțin așa cred.

Bottando încerca să pară modest, dar în realitate era încântat de sine însuși.

— Iar pe mine mă exonerați oficial? Renunțați la ideea că m-aș fi furișat în noapte și aș fi șters-o cu o barcă plină de tablouri? întrebă Argyll, ușurat să constate că părea să fi fost șters de pe lista suspecților.

— Oh, cred că putem face asta. Firește, ar fi posibil să te arestăm așa, ca o tactică diversionistă, dacă nu vom avea ceva mai bun până în ziua discutării bugetului. Sunt sigur că te vei arăta înțelegător, replică generalul pe un ton grav. Lăsând la o parte faptul că nimeni nu s-a furișat în noapte și a șters-o cu picturile.

— Credeam că ușa era deschisă, spuse Flavia studiind meniul cu atenție înainte de a comanda o *zuppa inglese,* pentru a umple un colțișor rămas gol în mod neplăcut.

— Era. Dar pontonul n-a mai fost folosit de un an. Nu poți încărca o barcă fără să lași în urmă câteva zgârieturi sau alte semne. Iar acolo nu se vede absolut nimic.

— Și atunci, cum au fost furate?

— Ah, ei, bine, asta-i o cu totul altă întrebare. Tot ce știu eu însă e ce *nu* s-a întâmplat. Doamnelor și domnilor, aștept părerile voastre.

— Ce-i cu cearta dintre *Marchesa* și Lorenzo? întrebă Argyll.

Bottando dădu din deget spre el.

— Bătrâna nu-l poate dezmoșteni, dacă la asta te gândești. Unchiul i-a lăsat lui proprietățile, cu condiția ca soția lui – a unchiului – să le poată folosi până la sfârșitul vieții ei. Sfârșit care se lasă așteptat mai mult decât ar fi bănuit oricare dintre ei.

— Oare faptul că Masterson voia să vadă pictura aceea să fi dus la

moartea ei?

— Nu știm.

— Telefonul dat de Pianta la fundație mi se pare ciudat, spuse Flavia, analizând opțiunile. Dacă mesajul a fost preluat de unul dintre colegii lui Masterson, respectivul ar fi știut unde o poate găsi în seara aceea – și devine astfel unul dintre favoriții pentru rolul de ucigaș. Câți dintre ei ar fi putut fi luați drept italieni? Van Heteren și Miller nu, deoarece ambii au un puternic accent străin. Kollmar da, dacă s-ar fi străduit. Roberts în mod cert. Și, desigur, Lorenzo, deși Pianta i-ar fi recunoscut vocea.

— Într-adevăr, dar se pare că Lorenzo nu era la fundație. Astfel, rămâne în ecuație numai Roberts, dar Van Heteren spune că au fost tot timpul împreună și insistă că profesorul nu a vorbit cu nimeni. Și nu văd de ce ar minți în privința asta.

— Doar dacă el i-ar fi ucis pe amândoi.

— Adevărat. Foarte adevărat. Poate că ar trebui să-i verificăm alibiul cu ceva mai multă atenție.

— L-am verificat eu, replică Flavia. Găsiți voi o modalitate prin care ar fi putut să se strecoare neobservat de la un dineu vreme de o oră și jumătate, cât ar fi avut nevoie pentru a traversa Veneția, a o ucide pe Masterson și a se întoarce, iar eu voi afirma bucuroasă că el e omul nostru.

Urmă o scurtă tăcere în cursul căreia fiecare își văzu de paharul său și cugetă la cât de nedreaptă este viața.

— Și dacă tot a venit vorba despre asta, continuă Flavia, este foarte posibil să părăsești teatrul La Fenice, să ajungi în grădină, s-o ucizi pe Masterson și să te întorci la timp. Dar Frau Kollmar insistă că nici Roberts, nici soțul ei nu s-au depărtat de ea mai mult de câteva minute.

În comparație cu posibilele scenarii entuziast prezentate de Flavia și cu discuția reușită a generalului cu Pianta, eforturile lui Argyll păreau complet lipsite de utilitate. În consecință, se arătă oarecum rușinat când fu întrebat cum își petrecuse după-amiaza.

Așa cum îi spusese Flaviei, punctul său slab ca negustor de artă era acela că tindea să devină interesat de picturile pe care încerca să le cumpere. La fel se întâmplase, aparent, și cu victimele asasinatelor. Îi telefonase patronului său, Sir Edward Byrnes, și îl întrebase despre Benedetti, proprietarul tabloului care generase disputa dintre Kollmar și Masterson. De asemenea, îi prezentase și recentele sale motive de supărare. Byrnes declarase că asemenea lucruri se mai întâmplă, deși

el nu auzise niciodată de vreo pictură furată în ultimul moment înaintea încheierii unei tranzacții. Pe urmă îl îndemnase să se întoarcă la Roma și să înceapă din nou să câștige ceva bani, lucru pe care englezul promisese că-l va face.

— Cât despre pictură, Byrnes nu știe nimic suspect despre proprietarul ei și i s-a părut mai mult decât îndoielnică ideea unor contracte încheiate între el și istoricii de artă. Dar a spus că va face niște cercetări. În altă ordine de idei, m-am gândit că ar fi indicat să dau o fugă până la Padova.

— Ei, exclamă Bottando surprins. De ce spui asta?

— Hagiografia, răspunse englezul cu un aer misterios. Viețile sfinților, adăugă apoi, în eventualitatea că termenul era prea dificil pentru ei. Flavia zice că Masterson s-a dus la Padova joia trecută, când ar fi trebuit să participe la întrunirea comitetului, și că la bibliotecă a consultat lucrări despre frescele lui Tiziano de la Scuola di San Antonio, de acolo. Mi-am spus că ar fi o idee bună să mă duc și să caut puțină inspirație la altarul sfântului.

— Și ce te aștepți să găsești acolo?

Argyll clătină din cap.

— Nu știu. Ceea ce a găsit Masterson, sper. Ea s-a dus acolo, după care a anunțat că își va rescrie lucrarea și a fost prompt ucisă.

Dacă i se părea că vizita merita făcută, replică Bottando oftând, atunci în mod cert ar trebui să-și urmeze instinctele. Departe de el gândul de a-i da ordine. Era limpede însă că nu prea vedea rostul acelei călătorii și că avea anumite îndoieli cu privire la capacitatea lui Argyll de a-l descoperi, dacă un asemenea rost exista cu adevărat. Generalul se duse apoi să se culce, iar Flavia propuse o plimbare pentru ușurarea digestiei.

Se rătăciră din nou și începură să fie tot mai iritați de refuzul Veneției de a se conforma dispunerii normale a oricărui oraș. Majoritatea, la urma urmei, sunt cât se poate de simple: catedrala la un capăt, gara la altul și toate celelalte între ele, inclusiv taxiuri care să te ducă de colo-colo. Din păcate, Veneția nu era așa și, oricât de mult i-ar fi plăcut ei orașul, Flavia începea să se simtă tot mai frustrată. Se dusese să-l cunoască pe Bovolo și se rătăcise, se dusese să-l întâlnească pe Lorenzo și se rătăcise, iar acum se plimba încet, fără o țintă anume, și iar se rătăcise. Iar asta îi reamintea cam prea mult de progresele înregistrate în cazul Masterson.

Argyll, mergând alături de ea fără nici o grijă, nu părea la fel de afectat. Turist incorigibil, își petrecea timpul întorcând privirea când

într-o parte, când în alta, privind clădirile, încercând din când în când s-o convingă să se oprească o clipă și să admire fațada unei biserici. Ea însă continua cu încăpățânare să mărșăluiască, alungându-și senzația că de fapt nu făcea nimic altceva decât să se învârtească la nesfârșit, în cercuri tot mai mici.

— Poftim! exclamă în cele din urmă, aruncând harta mototolită spre tovarășul ei de drum. Eu renunț. Vezi unde ne aflăm și du-mă acasă!

El studie harta și apoi se uită în jur, încercând să găsească undeva numele străduței pe care se aflau. Apoi răsuci harta și se uită din nou, făcu câțiva pași, se întoarse spre dreapta și spuse:

— Ce zici de asta?

Flavia nu părea impresionată.

— Nu-i ăsta locul, remarcă ea tăios.

— Știu, replică Argyll și urcă pe podul boltit care unea cele două maluri ale micului canal. Dar aici a fost pescuit Roberts. Nu-i rău, pentru început. Și nu suntem prea departe. Te poți descurca și singură de aici. Roberts locuia pe undeva pe acolo, precizează el arătând spre stânga. Iar Canal Grande e încolo, adăugă făcând semn spre dreapta. Ceea ce înseamnă că noi... ar trebui s-o luăm pe aici, conchise el în mod greșit, dar cu un aer de triumf.

Îi dădu harta înapoi, ca să se convingă și ea cât de bine știa el să se orienteze. În vreme ce Flavia îi admira încrederea în sine, îndoindu-se totuși de concluziile lui, Argyll își scoase țigările.

— Știam eu că am uitat ceva, bombăni el vârându-și un deget în pachet, cu speranța vană că, prin cine știe ce miracol, mai rămăsese vreo țigară acolo. La naiba!

Mototoli pachetul și-l azvârli peste parapetul podului.

— Uite un gest deloc civic din partea ta, remarcă Flavia.

Englezul privi în jos, în apa murdară. Ghemotocul alb plutea la suprafață, înconjurat de câteva sticle goale din plastic, de ceea ce fusese odată un șobolan mort, câteva pagini dintr-un ziar și o gamă variată de gunoaie menajere. Priviră amândoi asortimentul alunecând lent înspre Canal Grande, unde fără îndoială urma să se alăture multor altor resturi înainte de a sfârși în imensa groapă de gunoi numită Marea Adriatică.

— Ai dreptate, recunoscu el. Îmi pare rău.

Vreme de câteva clipe, urmăriră cu privirea gunoaiele lunecând încet. Dar era ceva ce...

— Se mișcă în direcție greșită! exclamă Flavia un moment mai

târziu.

Și examinară mai atent grămada care se deplasa lin în aval.

— Așa e, spuse Argyll după o vreme. Apa curgea ieri-seară dinspre Canal Grande, iar acum se îndreaptă spre el. Nu ți se pare ciudat?

— Fluxul, zise ea, cu un aer de certitudine.

— Poftim?

— Nimic. Ce zici de o plimbare cu barca?

Nu era o invitație la care el să se fi așteptat; în general Flavia nu agrea distracția și frivolitățile cel puțin atunci când muncea. Dar cine era el, ca s-o descurajeze să-și ia o oră liberă? Totuși, momentul ales era cam bizar.

— Acum? La ora unsprezece într-o seară rece de octombrie? Și cam ce vrei? O gondolă și o sticlă cu vin?

— Fii serios! Voiam să spun mâine. Organizez eu totul. Putem s-o facem când te întorci de la Padova, continuă ea, după care se întrerupse și-l privi adânc, înainte de a adăuga: Jonathan, să ai grijă!

Era o atenționare pe care o adresa frecvent atunci când se afla în compania lui. Argyll nu prea avea obiceiul să se uite pe unde merge și se tot ciocnea de diverse obstacole, precum stâlpi de iluminat și indicatoare rutiere, pe care autoritățile locale le amplasau pe străzi tocmai pentru a le face greutăți celor mai puțin precauți. Așa se întâmpla și acum. Englezul zărise ceea ce părea a fi o neobișnuit de interesantă statuie a unui sfânt, învăluită în luminile de la biserica San Barnaba, și făcuse câțiva pași spre ea pentru a o vedea mai bine. Statuile sfinților îl pasionau. Mișcarea îi adusese glezna într-un dureros contact cu o bintă de beton, amplasată acolo pentru a-i informa pe cei cu capul pe umeri că se apropiau de marginea canalului.

Cum se afla cu fața în direcția nepotrivită, se împiedică, făcu alți doi pași în spate pentru a-și regăsi echilibrul și dispăru dincolo de margine, cu un ascuțit strigăt de spaimă, care se sfârși brusc în clipa în care capul i se cufundă cu un pleoscăit sonor în apa neagră, rece și rău-mirositoare.

Flavia alergă spre canal, temându-se că laguna venețiană va înghiți încă un istoric de artă, chiar dacă cel de acum se retrăsese deja din activitate. Dar își făcuse griji degeaba. După câteva secunde în care dădu din mâini și înjură violent, Argyll se ridică, stând în apa până la genunchi cu o expresie jenată pe atât cât i se mai vedea din față. Pe lângă faptul că se cufundase în mâlul gros și scârbos de pe fund, fiind ud și umilit, nu părea a fi suferit vreo vătămare.

Flavia izbucni în râs văzându-l, dar pe urmă îl cercetă atentă din priviri.

— Ești bine?

— Mai bine ca niciodată! Drăguț din partea ta să întrebi. Tu ce mai faci? întrebă el, după care alunecă încă o dată.

— Apa nu e foarte adâncă, observă ea.

— Nu mai spune!

— Are cam un metru. Nu prea ai cum să te îneci acolo, nu-i așa?

Argyll încercă să-și șteargă ceva din mâlul de pe el, tremurând violent.

— Dacă nu depui eforturi considerabile, nu. Dar s-ar putea să mor înghețat. Vrei să lași vorba și să mă ajuți să ies de aici?

— Oh, îmi pare rău!

Flavia își ridică mâneca și, cu un ușor dezgust, îi întinse mâna.

— Altceva voiam să spun, adăugă ea în vreme ce Argyll se cățăra pe mal. Dacă tu n-ai fost în pericol să te îneci, înseamnă că nici Roberts n-a fost. Dacă a alunecat, a alunecat și atât. N-ar fi avut decât să meargă până la mal și să sară afară, nu crezi?

Ideea i se părea fascinantă și tocmai voia să se lanseze în alte detalii, dar privirea urâtă pe care i-o aruncă el o convinse că, pe moment, nu era deloc interesat de problema în cauză. Așa că, păstrând o distanță discretă, îl însoți până la hotelul lui și îi comandă un whisky în vreme ce el își făcu de lucru în baie.

9

La ora opt în dimineața următoare, generalul Bottando urca grăbit treptele sediului carabinierilor, îndreptându-se spre biroul comisarului Bovolo. Nu aștepta deloc cu nerăbdare întâlnirea.

Bovolo era însă într-o dispoziție relativ bună. A nu se înțelege de aici că zâmbea, că în ochi îi scânteia veselia sau ceva asemănător, ci că aerul său întunecat se mai rarefiase, ca pâcla de pe mare abia atinsă de razele palide ale soarelui de iarnă. Neîndoielnic, își spuse Bottando, omul era beat de propriul succes, închipuindu-se deja în noul său post, și generalul decise să nu-i strice bucuria comunicându-i noile informații.

— Vă rog să luați loc, rosti vocea morocănoasă, cenușie, când Bottando intră în birou. Presupun că doriți ajutorul meu.

Necazul cu poliția italiană este acela că e atât de fracturată. Într-un sistem mai organizat, generalul i-ar fi fost superior cu câteva trepte

acestui mic nimic provincial şi ar fi putut solicita cooperarea lui deplină. Şi s-ar fi lăsat cu represalii serioase dacă cererea nu i-ar fi fost satisfăcută. Dar fiindcă forţele poliţieneşti erau divizate, gradul lui superior nu conta deloc. Bovolo ar fi putut să-l dea afară, să refuze să discute cu el şi aşa mai departe, fără ca generalul de la Roma să aibă vreun cuvânt de spus. Un subordonat din *polizia* care i-ar vorbi pe un asemenea ton vag insolent ar fi aspru mustrat. În privinţa superintendentului de la carabinieri, Bottando nu avea de ales decât să se comporte în mod conciliant şi să încline din cap umil mai cu seamă ţinând cont de poziţia sa instabilă la Roma.

— Ceva de acest gen, răspunse el. Mă refer la furtul acelor picturi.

Bovolo încuviinţă.

— M-am gândit eu. Mi-am închipuit că veţi avea nevoie de ajutor. Curios, nu-i aşa, cum noi, provincialii, reuşim să soluţionăm un caz de crimă în numai câteva zile, iar voi, experţii, bâjbâiţi la un simplu furt. Aşa cum se spune, aşa se întâmplă când nu cunoşti zona. Dar toate astea se vor schimba în curând, nu-i aşa?

Bottando strânse din dinţi şi se consolă gândindu-se la câte explicaţii va avea de dat omuleţul ăsta macabru, dacă teoriile sale pe jumătate conturate se vor dovedi corecte. Zâmbind sec, răspunse:

— E curios, într-adevăr, dar nu şi simplu. Ştiaţi că Louise Masterson era interesată de una dintre picturile furate?

— Nu, replică Bovolo neimpresionat. Aveţi de gând să-mi spuneţi că toate astea au de-a face cu fantomele?

Bottando bănui că remarca se dorise a fi o glumă, aşa că surâse.

— Nicidecum. Dar este o coincidenţă. Nu contează, însă. Ideea este că, aproape cu certitudine, furtul a fost un rateu. Nu neapărat, firește, dar e posibil.

— De ce?

— Fiindcă hoţii au furat doar picturi lipsite de importanţă şi au lăsat neatinse un Tintoretto, două Watteau şi aşa mai departe.

— Nişte mârlani inculţi, fără îndoială. Probabil din Sud, de undeva.

— Ideea este, repetă Bottando apăsat, pentru a reveni la problema în sine, că există o probabilitate foarte mare ca hoţii să revină când îşi vor da seama că au luat tablourile greşite. Se întâmplă adesea, aşa cum sunt sigur că ştiţi. Şi dacă aşa vor sta lucrurile, dacă *Marchesa* va fi atacată sau dacă se va petrece ceva asemănător, va fi foarte neplăcut.

Cuvintele lui îşi atinseră ţinta. Bovolo trecea deja în revistă o serie de consecinţe nefericite: *Marchesa* atacată, Bottando şoptind la urechi

sus-puse: „Păi, i-am spus eu polițaiului din Veneția...” Uite așa se duceau șansele lui la promovare.

— Și ce doriți?

— Ei, bine, m-am gândit că ați putea plasa un om acolo timp de câteva zile. Ar fi bine așa. Sunt sigur că *Marchesa* ar fi recunoscătoare.

Ba n-ar fi deloc, își spuse Bottando în sinea sa; ar fi chiar furioasă. Dar și asta ar fi bine. Bovolo o și vedea însă mulțumindu-i, invitându-l la cină, spunând mai-marilor Veneției ce om de calitate este el. Iar asta demonstra cât de puțin o cunoștea.

Comisarul nu știa însă nici să scrie „delicat”, darămite să fie!

— Păi, mârâi el, probabil că ne vom putea lipsi de un om.

— Splendid! Apropo, asistenta mea ar fi vrut să vă întrebe...

Bovolo se încruntă la el, furios.

— Uite ce el De-ajuns! Trebuie să-ți spun, generale, că m-am săturat deja de amestecul subordonatei dumitale. Femeia asta aleargă de colo-colo ca și cum ar fi cazul ei...

— Dumneavoastră i-ați cerut să discute cu membrii comitetului...

— Așa este. Dar i-am cerut și să se oprească aici, să nu mai facă nimic altceva. Cazul e închis, iar ea îi tot bate la cap. Dacă mai continuă așa, va trebui să protestez într-un mod mai oficial. Oblig-o să se limiteze la furtul picturilor. Să lase crimele pe seama celor care știu să se ocupe de ele cu profesionalism.

Bottando ridică mâinile în aer.

— Nu-ți face griji, dragul meu domn, zise împăciuitor. Am înțeles aluzia. *Signorina* di Stefano se află aici pentru a mă ajuta să găsesc niște picturi. Pot să te asigur că se va concentra numai asupra acestei misiuni.

Bovolo păru mai liniștit, iar generalul obținuse tot ce dorise, așa că îi mulțumi entuziast și plecă. Era chiar încântat de sine însuși; nu-și pierduse, deci, nimic din vechile abilități.

În vreme ce Bottando își savura talentul de manipulator, Jonathan Argyll ședea înghesuit în colțul unui compartiment de clasa a doua din trenul Veneția-Padova. Cursa nu era nicidecum una expres; trenul pufăia străbătând fără grabă peisajul plat și lipsit de orice atractivitate de la vest de Veneția, oprind des în gări pentru a mai debarca din pasageri, zăbovind în altele pentru a îmbarca alții și odihnindu-se din când în când în mijlocul câmpiei, aparent doar pentru a-și mai trage răsuflarea.

Era un drum plictisitor și deprimant, care se potrivea perfect cu

dispoziția lui. Reușise destul de bine, sau așa credea, să-și țină în frâu profunda dezamăgire provocată de evoluția recentelor evenimente. Acum însă, cum nu avea altceva mai bun de făcut, mintea lui răsucea întreaga afacere pe toate părțile. Și era o afacere într-adevăr mizerabilă. Pierduse picturile dorite; Bottando și Flavia își făceau griji pentru slujbele lor; doi oameni fuseseră uciși și nimeni n-avea habar ce se întâmpla sau de ce.

Spre exemplu, de ce fusese Masterson interesat de pictura aceea a lui? De ce dăduse fuga la Padova cu numai câteva zile înainte de predarea lucrării? Ar fi vrut să creadă că între cele două elemente exista o legătură, dar n-avea nici cea mai vagă idee care ar putea fi aceasta. Oricât de plăcut era să fantazeze despre portrete de Tiziano pierdute, știa bine că tabloul *Marchesei* nu se încadra nicicum în această categorie. La urma urmei, Lorenzo îi era rudă apropiată și, în ciuda frivolității lui, era expert în opera lui Tiziano; imposibil să treacă așa ceva cu vederea.

Cum aflase Masterson despre ea – asta însă cel puțin era limpede: participase la recepția organizată de Lorenzo la reședința mătușii lui cu un an înainte de prima ei participare la întrunirile comitetului. Probabil că acolo o văzuse și îi rămăsese apoi în memorie. Dar ce asociații stârnise în mintea ei?

În a lui nu stârnea absolut nimic, așa că Argyll era într-o dispoziție cum nu se poate mai sumbră când trenul intră în gara din Padova. Coborî în aerul înghețat și auzi ploaia răpăind pe acoperișul de sticlă al peronului. Zile întregi amenințase cu venirea ei, iar acum își alesese cel mai nepotrivit moment ca să se reverse. Vremea se răcise mult peste noapte. Și, așa cum remarcase pe propria piele când căzuse în canal, nici înainte nu fusese prea caldă.

Acum însă, combinația de ploaie și aer rece făcea ca orice clipă petrecută afară să fie mizerabilă, iar el nici măcar nu se îmbrăcase adecvat. Zăbovi în gară privind către cer, sperând să risipească norii prin puterea propriei voințe, să oprească ploaia și să cheme soarele pe boltă. Nici norii, nici ploaia și nici soarele nu se sinchisiră însă. Argyll își ridică gulerul jachetei cât mai mult, își îndesă mâinile în buzunare, își luă un aer de suferință frustrată și ieși din gară. Spera doar să nu se căptușească cu vreo răceală.

Și – naiba să-i ia pe urbaniști – avea un drum lung de făcut. În general se pronunța pentru păstrarea intactă a centrului vechi al orașelor, cu împingerea construcțiilor moderne spre periferie, dar era dispus să facă unele excepții pentru gări în zilele ploioase, mai ales când toate autobuzele păreau să fi dispărut de pe fața pământului, obligându-l să meargă pe jos mai bine de doi kilometri pentru a ajunge la destinație. În asemenea circumstanțe, demolarea unei biserici medievale părea un preț prea mic de plătit.

După circa treizeci de minute de sacrificiu pe altarul justiției și al adevărului, aproape că ajunsese la capătul drumului, dorindu-și ca

justiția și adevărul să se mai descurce din când în când și fără ajutorul lui. Scuola di San Antonio se afla aproape de catedrală – o construcție mohorâtă, urâțită și mai mult de numeroasele excremente de porumbei care îi conferiseră o deloc atrăgătoare nuanță alburie și transformaseră statuile de pe fațadă într-un soi de oameni de zăpadă religioși.

Dar cel puțin era deschisă. Prea deschisă, de fapt. Ușile largi erau direct în bătaia vântului și aerul din interior părea chiar mai rece și mai umed decât cel de afară. Argyll intră în clădirea întunecoasă, se opri în mijloc nesigur și privi în jur, fără a avea habar ce ar trebui să facă mai departe. O săgeată ajutătoare indica spre o scară largă din piatră, așa că porni pe trepte în sus.

Picturile despre care sperase în zadar că-i vor oferi o idee, ceva, se aflau la capătul sălii de sus, înconjurate de lemnărie masivă, închisă la culoare, și în mare nevoie de restaurare. Timpul, umezeala și neglijența își lăsaseră amprenta puternică. Vopseaua se cojise în mai multe locuri, iar suprafața frescelor era înnegrită.

După părerea lui, erau pe ducă și în realitate abia dacă puteau fi considerate capodopere ale artei renascentiste. Greoaie și cam artificiale în compoziție. Lipsite de viață, mai bine zis. Lucrate de Tiziano, fără nici o îndoială. Însă nu făceau decât să demonstreze că până și cei mai buni pictori au zile proaste. Poate că artistul fusese chinuit de o durere de cap. Sau de o gripă. Ori poate fusese la fel de plictisit cum era el acum. Și-l imagină pe tânărul pictor la primul său prilej de a arăta ce poate face cu adevărat. Singur, fără maeștri care să-i sufle în ceafă. Nici el n-ar fi fost mulțumit de rezultat. În mod cert, pictorul își dăduse seama că poate mai mult de atât.

Chiar și subiectul era ciudat și vag pentru cineva ca Tiziano, care prefera în general abordările directe. La urma urmei, frescele aveau rolul de a celebra viața Sfântului Anton din Padova, de a imortaliza marile miracole pe care acesta le făcuse. Dar într-una dintre fresce, sfântul abia dacă apărea. Iar în celelalte era departe de a fi în centrul atenției.

Argyll consultă micul ghid pe care îl luase cu el. În dreapta, *Miracolul pruncului care vorbește*, în care un sugar îl asigură pe un soț neîncrezător, înveșmântat în alb și roșu, că soția îi este cu adevărat credincioasă. În centru, *Soțul gelos:* un aristocrat – același, judecând după haine – își înjunghie mortal soția într-o grădină, crezând că l-a înșelat; dar nu-l înșelase și, plin de remușcări, soțul își mărturisește păcatele în fața sfântului, care o întoarce pe femeie din morți. Ce

înseamnă conștientizarea! Dar, își spuse Argyll, e ceva aici. Înjunghiată de moarte într-o grădină. Bărbat gelos, care o consideră necredincioasă. Hmm!

— V-am întrebat dacă vă pot fi de ajutor, spuse o persoană care, probabil, încerca de ceva vreme să-i atragă atenția.

Argyll tresări.

— Oh! M-ați luat prin surprindere, răspunse el, afirmând ceea ce era mai mult decât limpede.

Omulețul, care era probabil călugăr, dar arăta mai degrabă ca o cărtiță înfofolită, îl privi curios.

— Păreați foarte interesat de sediul nostru, explică el, cu un vag aer de scuză. Mă întrebam dacă aveți nevoie de ajutor. M-aș bucura mult să vă pot povesti despre comorile noastre. Cele de aici, după cum nu mă îndoiesc că știți, îi aparțin marelui Tiziano.

Argyll se gândi câteva clipe. Ultimul lucru pe care îl dorea era un tur extins al împrejurimilor, pe frigul ăsta. Dar parcă ar fi avut chef să discute cu cineva. Și totuși, nu-l putea invita pe franciscan la cel mai apropiat bar.

— Vă mulțumesc. Sunteți foarte amabil. Aș fi vrut să știu de ce Sfântul Anton este atât de puțin prezent în aceste fresce, deși ar fi trebuit să fie personajul lor principal.

— Oh, da! Un om dificil, acest Tiziano, răspunse călugărul, vorbind despre artist ca și cum ar fi fost un personaj local bine cunoscut, cu care te puteai întâlni în fiecare săptămână la restaurantele din zonă. Dar știți și dumneavoastră cum sunt artiștii. Ar fi putut alege scene mult mai explicite. Sunt sigur că preferința lui a provocat neplăceri, lăsând la o parte detaliile oarecum impudice despre iubita lui.

— La ce vă referiți?

— E doar o poveste, dar se spune că Tiziano a pictat-o pe frumoasa Violante di Modena sub chipul soției înjunghiate. Se pare că ea i-a fost necredincioasă, iar artistul voia răzbunare. Călugării au considerat acest lucru ca fiind necuvenit, iar eu nu pot decât să le dau dreptate.

— Sunteți sigur că autorii poveștii nu-l confundă cu Giorgione? întrebă Argyll cu scepticism. Subiectul dragostei înșelate îmi pare suspect de familiar. Și în plus, credeam că Violante a fugit cu Pietro Luzzi, nu cu Tiziano.

Omulețul chicoti.

— Ah, da. Poate că așa a fost. Viețile pictorilor, la fel ca ale

sfinților, se mai încurcă între ele. Poate că aveți dreptate, mai ales că doamna, din câte cred eu, era deja moartă când el a venit la Padova. Din păcate, acuratețea istorică răpește uneori farmecul unei povești interesante.

— Despre cea de-a treia frescă îmi puteți spune ceva? Pare a fi lucrată într-un stil ușor diferit față de celelalte două.

Călugărul înclină din cap.

— Aveți spirit de observație. Cred că artistul a intenționat să reprezinte un subiect cu totul diferit, pe care canonicii l-au considerat inacceptabil.

— Ce anume?

— Nu știu. Era încă în stadiul de proiect când călugării au pus piciorul în prag și au insistat asupra celui de aici.

— Fascinant, replică Argyll, părându-i-se că omul avea nevoie de încurajare. Am ținut mult să văd aceste picturi. Bănuiesc că primiți numeroși turiști.

— Multișori vara, da. Sigur, noi nu suntem la fel de vizitați precum capela Scrovegni, din apropiere. Giotto pare a atrage mai mulți admiratori. Dar avem și noi destui. Acum nu e cel mai bun moment al anului, firește. E prea frig și prea întuneric pentru a le vedea bine. Săptămâna trecută a venit o femeie care aproape că s-a urcat pe altar ca să le privească mai îndeaproape. Ba chiar a folosit blițul ca să le fotografieze. Desigur, primim cu plăcere vizitatorii, dar nu suntem de acord cu asemenea comportamente lipsite de respect. Și, firește, vătămătoare pentru picturi. Și așa sunt într-o stare destul de rea.

— Unii oameni sunt foarte prost-crescuți, observă Argyll pios.

— Mai ales americanii. Nu că ar fi oameni răi, adăugă călugărul repede, dându-și seama că nu cunoștea naționalitatea interlocutorului său, dar în general sunt prea entuziaști.

— Iar femeia de săptămâna trecută era americancă?

— Da. O doamnă încântătoare... când a coborât de pe altar. Vorbea bine italiana și avea cunoștințe bogate.

— I-ați povestit și ei despre fresce?

— Oh, n-a fost nevoie. Cred că știa mai multe decât mine. Dar am avut o discuție foarte plăcută, până ce s-a văzut nevoită să plece în grabă, pentru niște treburi importante. Și s-a scuzat cum se cuvine fiindcă s-a urcat pe altar. A lăsat și o frumoasă donație în cutia respectivă.

Argyll îi mulțumi energic călugărului și urmă emfatic exemplul lui Louise Masterson era limpede că ea fusese lăsând o sumă

considerabilă în cutia pentru donații, apoi se îndreptă spre cel mai apropiat restaurant. Întrebarea era, desigur, care fuseseră acele treburi importante către care plecase grăbită.

La începutul după-amiezii era deja înapoi în Veneția și, în ciuda pornirilor sale, hotărî să fie cuminte și să nu intre direct în barul hotelului. Totuși, ar fi fost o alegere perfect justificată. Vântul sufla tot mai rece, ploaia cădea tot mai udă, iar temperatura continua să scadă. Dar fluxul își făcea simțită prezența și, în vreme ce vaporașul înainta lent și legănat spre Isola San Giorgio, zări prin ferestrele aburite spuma alburie a valurilor pe suprafața de obicei lină a apei.

Nici când ajunse la destinație nu avu parte prea mult timp de căldură și confort. Vizita în fosta cameră a lui Louise Masterson nu-i luă decât câteva clipe, după ce izbuti să se furișeze pe lângă portar care, din fericire, savurase un prânz prea îmbelșugat pentru a mai fi vigilent cu intrușii. Crezuse că, pentru a ajunge în camera decedatei, va trebui să desprindă sigiliile de ceară puse de poliție, dar cum acestea căzuseră deja, n-a fost nevoie decât să deschidă ușa și să intre, să ia ceea ce dorea și să iasă. Liniște pe coridor.

Câteva momente mai târziu, era din nou afară. Și încă o dată devotamentul altruist față de adevăr și față de propriul venit se interpuse între el și o baie fierbinte. Luă iar *vaporetto* spre insula principală și porni grăbit spre locul în care își găsise Masterson sfârșitul, considerând că ar fi bine să vadă și el scena crimei. Sigur, nu avea prea multe șanse să găsească, cu ochii săi de vultur și un zâmbet triumfător, vreun indiciu ratat de poliție.

Nu, fără îndoială că pașii îl purtau acolo dintr-un amestec de voyeurism și lipsă de hotărâre, în proporții mai mult sau mai puțin egale. Necazul era că nu-și putea da seama nici măcar unde fusese înfăptuită crima. Mașinăria investigativă – bandă de protecție, jaloane înfipte în pământ, agenți înarmați și așa mai departe – dispăruse de mult, lăsând la fața locului doar iarbă, copaci și câteva sere. Iar orice indiciu va fi fost deja șters de ploaie, își spuse el, mult prea conștient de burnița care îi șiroia pe ceafă.

Grădinile erau foarte interesante, trebuia să recunoască asta, cu toate că dădeau semne inconfundabile de ofilire de sfârșit de sezon, după ce fuseseră bătute luni întregi de picioarele turiștilor. Locul era plin de copaci și arbuști din nordul Europei și din zona mediteraneană – o metaforă horticulturală a orașului în sine, care vreme de secole fusese veriga comercială între Occident și Orient. Argyll se uită în jur

și îl felicită pe grădinarul bătrân care trecu pe lângă el. Doar așa, ca să mai treacă timpul.

Omul se însenină vizibil. Îi mulțumi și-i zise că nu sunt mulți cei care îi apreciază eforturile. Argyll îi spuse că aranjamentul vegetal era splendid. Grădinarul încuviință cu un aer înțelept și, odată creată simpatia reciprocă, îl invită la căldură, în seră, pentru a-i admira munca mai îndeaproape. Intrară tremurând în aerul cald și umed al clădirii din sticlă, iar bătrânul scoase o butelcă de *grappa* dintr-un sac de bălegar. Ține băutura caldă, îi explică el în vreme ce deșuruba dopul. Recunoscător, Argyll luă o înghițitură de licoare. Admiră într-o tăcere plină de respect aranjamentul multicolor, care începuse deja să pălească vizibil.

— Nu pe aici, pe undeva, a fost ucisă femeia aceea? întrebă el. Sper că nu v-a vătămat plantele prea rău.

Dacă se gândea mai bine, era o remarcă lipsită de sensibilitate, dar grădinarului i se păru firească. Era regretabil să fii ucis, părea el să gândească, dar ăsta nu-i un motiv să dovedești lipsă de considerație. Simplul fapt că mori nu-ți dă dreptul să strici răzoarele de flori. Nu spuse exact aceste lucruri, dar din dezgustul cu care indică un răzor din partea stângă a serei, sentimentele pe care le nutrea deveniră mai mult decât limpezi. Oare avea Argyll idee cât de dificil este să cultivi crini? Sau cât de scumpă e fiecare plantă? Englezul mărturisi că nu avea, dar își închipuia că e o activitate în care numai un expert poate reuși.

— Așa e, domnule. Ai dreptate. Ești și dumneata grădinar, sunt sigur de asta. Da, toți englezii sunt grădinari, după cum știi. Vino aici!

Puse mâna pe cotul lui Argyll și-l trase pe un culoar îngust.

— Uite!

O harababură. Un răzor dreptunghiular, cam de trei ori mai lung decât lat, plin de crini. Un aranjament drăguț, dacă o brazdă groasă n-ar fi fost trasă chiar prin mijloc, culcând la pământ cea mai mare parte a plantelor și lăsând în picioare doar câteva fire îndoite.

— Doamne, Doamne! comentă Argyll cu compasiune. Ce teribil!

Grădinarul înclină din cap cu putere.

— Așa e. Douăzeci și opt de fire. De crini! Cele mai nobile flori. Simbol al regilor Franței, știai dumneata?

Argyll mărturisi că auzise de așa ceva. Rămase locului cu mâinile în buzunare, privind răzoarele distruse din fața lui. Priveliștea îi dădea o senzație neplăcută, deși nu înțelegea de ce.

Își luă la revedere de la grădinar, urându-i succes în sezonul

următor, și drept răspuns, bătrânul îi comunică acru că florile lui vor fi probabil culese de turiști sau răpuse de boli. Și apoi se îndreptă în sfârșit spre primitoarea lui cameră de hotel, unde apa caldă curgea din belșug, ceainicul plin era reconfortant, iar Flavia lăsase un bilețel prin care îi solicita prezența imediată. Înjurând, ieși din nou în aerul rece.

10

Aștepta, înfășurată într-o pelerină de ploaie pe care o adusese cu ea de la Roma, într-o barcă veche lângă podul Accademia. Ploaia cădea încă și se făcuse târziu; mai era doar o oră până ce întunericul serii de toamnă avea să facă totul dificil de distins. Lângă ea, vorbind volubil, se afla un bătrân scofâlcit, care își flutura mâinile prin aer în vreme ce continua să turuie. Chiar și de la distanță, Argyll își dădea seama că Flavia îl trata cu o politețe delicată, așa cum făcea totdeauna cu vârstnicii, oricât de enervanți i s-ar fi părut. Apropiindu-se, i se păru că aude cuvintele: „Fluxul. Asta e, fluxul..."

O salută de pe chei și păși cu mare atenție în barcă. Ultimul lucru pe care și-l dorea era să cadă iar în apă. Flavia îl prezentă pe bătrân ca fiind *Signor* Dandolo, gondolier pensionat, pe care îl întâlnise cu câteva zile în urmă.

Argyll strânse mâna omului.

— *Signor* Dandolo, aveți un nume cu adevărat distins.

Era un compliment elegant, care fu primit ca atare. Bătrânul îi zâmbi larg.

— Așa este. Au existat mai mulți dogi în familia mea. Suntem venețieni încă de la facerea lumii.

Era o mică exagerare aici, desigur, dar ce mai conta? Dandolo era mulțumit, iar Flavia părea în acea stare de bună dispoziție care o cuprindea ori de câte ori simțea că face un lucru util. Numai Argyll era arțăgos.

— Nu așa îmi închipuiam eu o plimbare romantică în barcă, mormăi el strângându-și mai bine haina în jurul trupului, ca să se apere de aerul rece al serii. Sunt ud până la piele și e un frig al naibii! Doar nu te aștepți să-ncep să cânt, nu-i așa?

Flavia ignoră remarca, încruntându-se în vreme ce privea concentrată înainte, ca să vadă încotro merg. Se prinse strâns cu o mână de marginea bărcii când un *vaporetto* trecu pe lângă ei și stârni valuri, legănându-le mica ambarcațiune.

— Doar nu ai rău de mare? întrebă el, nevenindu-i să creadă.

Ea clătină din cap cu hotărâre, fără a deschide însă gura. Cuta dintre sprâncene i se adânci.

— Indigestie, spuse Flavia cu glas pierit după o vreme. Probabil că am mâncat prea mult.

Imposibil! Avea rău de mare! Uluitor! Abia făcuseră douăzeci de metri de la mal, iar ea era deja verde la față. Argyll clătină din cap și se întoarse să admire priveliștea. Altceva tot nu avea de făcut; Flavia nu era în cea mai bună dispoziție de conversație, așa că începu să vorbească cu bătrânul care vâslea viguros și arunca priviri pline de simpatie spre pasagera lui. Flavia tocmai își câștigase un admirator.

La fel ca mulți alți venețieni, Dandolo era hotărât să-și apere orașul împotriva oricăror sugestii că ar avea un cât de mic defect. Apele agitate și vremea urâtă, explică el, erau complet nefirești pentru momentul respectiv al anului. Asta era prima ploaie care cădea de săptămâni bune. Până la ea, totul fusese uscat, iască. Și chiar dădu de înțeles că burnița era vina urbaniștilor, a romanilor și a milanezilor, până la ultimul om. Pe vremea strămoșilor săi, a dogilor, părea să sugereze el, nu ploua așa.

După vreo zece minute de vâslit viguros, Dandolo întoarse brusc barca spre stânga și o îndreptă în mare viteză la vale pe rio di San Barnaba, trecând de locul în care fusese descoperit trupul lui Roberts. Apele scăzuseră vizibil și, până când ajunseră ei în punctul în care Argyll făcuse baia de seara trecută, tenul Flaviei își mai pierduse din nuanța verzuie care îl caracterizase pe Canal Grande, cu toate că nu revenise încă la culoarea lui naturală. Odată cu această schimbare, își recăpătase și abilitățile conversaționale.

— Fluxul, spuse ea când se simți în sfârșit pregătită să răspundă la întrebarea lui Argyll cu privire la rostul excursiei lor. Curentul și-a schimbat direcția. *Signor* Dandolo crede că asta s-a întâmplat din cauza noilor canale săpate în lagună. Tânărul polițist căruia Bovolo i-a închis gura și-a dat și el seama de asta. Prin urmare, Roberts nu a căzut în apă în apropiere de Canal Grande, ci la vreo două sute de metri distanță în direcția cealaltă. Și, așa cum ai demonstrat tu seara trecută, nu s-ar fi putut îneca accidental.

— Ba da, dacă ar fi fost inconștient.

— Sau dacă ar fi fost ținut cu forța sub apă. Dar cum poți face asta într-una dintre cele mai aglomerate zone ale Veneției, fără ca nimeni să nu observe? Răspunsul: casa lui Roberts se află la câteva sute de metri în sus pe canal. Acolo, adăugă ea arătând cu o mână și ținându-se de marginea bărcii cu cealaltă.

Casa era amplasată pe colțul format cu o alee îngustă, imediat după un pod. Strada ce mărginea rio di San Barnaba fusese acoperită de. Apă, așa că spatele casei dădea direct pe canal. Dandolo ridică vâslele din apă, iar barca lunecă lin mai departe.

— Și acum? întrebă Argyll. Totul era foarte interesant, dar nu pricepea de ce n-ar fi putut descoperi chestia asta stând comod la hotel. Dar aia ce e?

„Aia“ era o gaură întunecată la nivelul apei, care se prelungea sub casă.

— Canal acoperit, explică Dandolo. Există cu sutele. Pentru scurgere. Poți să mergi cu barca prin ele. Așa bagi și scoți mobila din casă. Și gunoiul, firește, uneori.

— Putem intra acolo? întrebă Flavia cu o anume îndoială în glas.

Bătrânul întoarse barca, o îndreptă direct spre gaură și în ultima clipă ridică vâslele. Pereții tunelului lunecau la numai câțiva centimetri de ei.

— Știam eu că lanterna asta o să ne fie de folos, spuse Flavia, scotocind în geanta ei.

— N-ai cumva și niște măști de gaze? întrebă Argyll.

Mirosul era într-adevăr sesizabil, deși ținând cont că se aflau pe un canal de scurgere neînchis ce deservea peste zece case, nu se putea spune că depășea așteptările.

— Ar trebui să se lărgească în curând, îi înștiință Dandolo, ce nu părea câtuși de puțin afectat. Iată! V-am spus eu!

Era limpede, în întunericul aproape complet, că bătrânul avea dreptate. Flavia aprinse lanterna și o roti în jurul lor. Se aflau într-un tunel scund și boltit din cărămidă, iar în dreapta lor se vedea un mic ponton. În zidul îndepărtat era o ușă.

— Poți să tragi barca acolo? întrebă ea, iar Dandolo se conformă.

Când atinseră zidul, Flavia se ridică în picioare și, sprijinindu-se de Argyll pentru a-și menține echilibrul, coborî pe ponton.

— Doamne, dar ce scârbos el exclamă ea pe un ton dezgustat ce stârni un ecou sec în lungul tunelului întunecat. E acoperit cu o mâzgă verde și miroase mai rău decât duhneai tu seara trecută.

— Nu-ți face griji, ploaia o să-l spele. Dar de ce nu stai în barcă? Poți vedea și de aici la fel de bine, îi spuse Argyll, care analizase în minte ideea de a o urma și o respinsese rapid.

— Fiindcă mă uit, răspunse ea absentă, mergând în mâini și genunchi și răsucind de colo-colo fasciculul lanternei.

Scoase apoi o batistă din buzunar, se ridică așa cum reuși în

circumstanțele date și își șterse o parte din mâzga de pe genunchi, după care studie rezultatul cu dezgust.

— Ai idee cât costă pantalonii ăștia? întrebă ea retoric. Uită-te la ei! Distruși! Cu asta te ocupi tu. Dacă nu m-aș pricepe atât de bine la chestiile pe care le fac, m-aș gândi serios să trec la ceva mai demn.

— Asta înseamnă că ai găsit ceva?

— Sigur că am găsit! replică ea, întorcând lanterna spre marginea canalului. Ceva – sau cineva – a fost târât pe aici nu cu mult timp în urmă. Ghicește cine!

— Roberts? presupuse el, ceea ce nu era tocmai o dovadă de genialitate.

— Exact! replică Flavia cu satisfacție în glas și, căutând iar în geantă, scoase de această dată un mic aparat foto. Ar fi fost mai bine dacă am fi avut fotografii profesionale, adăugă ea acționând blițul, dar sunt bune și astea, deocamdată. Bovolo o să se plângă iar că ne-am amestecat. Ultimul lucru pe care-l vreau e să-l înfurii; deja a refuzat să-i dea lui Bottando informațiile de care aveam nevoie.

— Cum rămâne cu amprentele?

Ea clătină din cap.

— Nu e domeniul meu de specializare, dar mă îndoiesc. Suprafața este prea rugoasă pentru a păstra amprente. Ei, asta el Nu putem avea tot ce ne dorim. Cum ți s-ar părea o vizită scurtă acasă la profesorul Roberts?

Sugestia ei se dovedi însă imposibil de materializat. Ușa care – îi spusese ea încrezătoare – ducea spre subsol era încuiată, iar Argyll refuză să încerce s-o spargă, în ciuda încurajărilor ei.

— Ai înnebunit? E stejar solid, gros cât antebrațul meu. Și în plus, sunt răcit.

Avea dreptate, deși Flavia, care se distra de minune acum că răul de mare îi trecuse, își spuse că se pricepea de minune să strice cheful oamenilor. Fără tragere de inimă, se întoarse în barcă și Dandolo începu să rotească barca spre a ieși din canal.

— Un lucru e limpede, spuse ea. Putem arunca la gunoi teoria accidentului.

— Așa zici tu.

— Așa zic. Roberts este vizitat de asasinul lui Masterson, îl acuză, iar acesta din urmă, cine o fi el, hotărăște că e cazul să-i închidă gura. Îl apucă de gât și astfel îi face semnele acelea roșii. Îl coboară în subsol, îl duce pe ponton și îl ține sub apă până ce-l înecă, după care se duce acasă și mănâncă de seară. Roberts, între timp, plutește în

asfințit, până când e găsit de Bovolo și ai lui. Simplu!

— Bine. Să trecem atunci la chestiunile dificile. Cine și de ce?

Flavia ridică din umeri, fără a răspunde. Argyll continua să tremure.

— Telefonul acela dat la fundație... Roberts a răspuns, Van Heteren a auzit și s-a temut că profesorul ne-ar putea spune nouă?

— Poate. Același scenariu vechi, al crimei pasionale. Rămâne însă problema alibiului, desigur.

— Atunci, Kollmar? Se afla aici la momentul potrivit?

Ea ridică din nou din umeri. Reveniseră pe canalul exterior și vântul se întețea. Argyll se uită spre cer.

— La naiba, tot mai plouă!

Dandolo pufni în vreme ce trăgea la vâsle.

— Așa e. Și o să se înrăutățească. Dacă plouă mult, poate să se inunde. Depinde de vânt când e fluxul, duminică. Vreți să vă duc înapoi la hotel?

Gândul de a străbate tot Canal Grande în această bărcuță îi îngrozi pe amândoi, așa că îl asigurară simultan că nu e nevoie, că deja a pierdut mult timp cu ei și nici să nu se gândească la așa ceva. Bătrânul gondolier îi lăsă deci la Ca' Rezzonico, unde oprea *vaporetto,* Flavia îi dădu un teanc generos de bancnote și Dandolo dispăru în ploaie și întuneric, prin traficul aglomerat de pe canal.

— Cum a fost la Padova? întrebă ea în vreme ce bărcuța se îndepărta.

Argyll ridică din umeri.

— Nu prea știu. Cert e că Masterson a fost și ea acolo. Pentru ce anume – asta-i altă poveste. A spus că avea lucruri importante de făcut, dar habar n-am care au fost ele. Dar încep să-mi formez o impresie...

Flavia îl privi alarmată. Teoriile lui erau întotdeauna periculoase, în primul rând fiindcă primele cinci se dovediseră greșite.

— Ce impresie?

Vaporașul sosi, urcară amândoi, iar Argyll schimbă subiectul. Nu că n-ar fi vrut să spună, explică el, dar avea prea puține lucruri de la care să pornească, iar ea întotdeauna se arăta severă când el greșea. Deci, dacă nu se supăra...

Flavia se supără, deși nu putea da vina pe el. În orice caz, după-amiaza fusese una reușită și abia aștepta să-i prezinte lui Bottando concluziile la care ajunsese. Așa că lăsă problema în suspensie și se întoarse la hotel, în vreme ce Argyll porni în direcție opusă, pentru

niște cumpărături.

Ziua de vineri aduse cu ea o altă călătorie cu trenul. Inițial, generalul propusese să meargă și el cu Flavia, lăsându-l pe Argyll să-și vadă de preocupările pe care le aveau în general comercianții de artă în momentele lor libere. Mica excursie la Veneția îi luase însă mai mult timp decât anticipase și în plus – așa cum tot repeta până la saturație – era vremea bugetului. Trebuia să pregătească statistici, să ungă funcționari, să enumere succesele trecute și să disimuleze cu măiestrie nereușitele. Prin urmare, cu o mare strângere de inimă și cu doze de aspirină și mai mari, plecă mohorât spre biroul său din Roma.

De ce nu-l lua pe Argyll cu ea? o întrebase însă înainte, cu o privire ce sugera că știe multe. Totdeauna avusese această mică iluzie – că între ei dormita o mare dragoste, așteptând circumstanțele potrivite pentru a se trezi la viață. Flaviei eventualitatea i se păruse mereu prea puțin probabilă, în principal din cauza nehotărârii cronice manifestate de Argyll. Dar lui Bottando îi plăcea să-și vâre nasul în astfel de chestiuni, iar ea nu voia să-i spulbere ideile romantice.

Argyll se arătă dispus să meargă, atâta vreme cât luau trenul, nu mașina. Altfel, spuse el, nu s-ar fi mișcat din loc. Deși Flavia conducea extraordinar și nu-l implicase încă în nici un accident, el nutrea convingerea nestrămutată că acest lucru era doar o chestiune de timp. Viteza era îmbătătoare, iar obiceiul Flaviei de a-și privi interlocutorul drept în ochi în vreme ce-i vorbea era încântător, dar ambele în același timp nu i se părea deloc a fi o idee bună.

Pentru ea, mersul cu trenul era mult mai puțin distractiv, dar se gândi să-i facă lui pe plac. Așa se face că luară expresul de ora zece, își ocupară locurile la clasa întâi pe care le rezervase ea și, la sugestia ei deloc neprevăzută, renunțară însă imediat la ele în favoarea vagonului-restaurant.

Mâncară într-o tăcere plăcută și, după ce ultima firimitură dispăru din farfurii, Argyll își scoase la vedere mica surpriză, cea la care se tot gândise din ajun: fotografiile făcute de Masterson în Padova, developate de pe filmul pe care-l luase ieri din camera ei.

— Hmm, murmură ea după ce le studie o clipă.

Întotdeauna făcea așa când știa că trebuie să spună ceva inteligent, dar nu-i trecea prin minte ce anume.

— Sunt sigur că poți mai mult de atât, replică Argyll cu o nuanță de dezamăgire în glas. Vrei un indiciu?

Era limpede că voia, așa că spuse mai departe:

— Figura din cele două fresce ale lui Tiziano de la Padova este

aceeași cu autoportretul din colecția *Marchesei*. Credeam că o să observi imediat.

— Poate că aș fi observat, dacă aș fi văzut și eu portretul ăsta misterios, răspunse ea înțepată. Și oricum, ce-i cu asta?

Argyll rămase cu gura căscată; lui i se păruse a fi o chestiune de o importanță colosală. În mod cert, nu aveai cum să te îndoiești. Nasul ascuțit, obrajii și părul moale constituiau dovezi suficiente. Nu putea pricepe însă de ce ea nu era entuziasmată.

— Dar nu înțelegi? Așa se explică furtul tabloului.

— Nu mi se pare. Nu demonstrează decât faptul că acum patru sute de ani a existat o legătură între cele două tablouri și putem presupune că Masterson o cunoștea. Nu văd ce altceva mai explică. Decât dacă nu vrei cumva să sugerezi că pictura *Marchesei* este un autoportret al lui Tiziano.

— Nu. În mod cert, nu e. Știm foarte bine cum arăta el.

— Și atunci, la ce ne duce asta?

— Am crezut că e interesant... începu el.

— Fără îndoială. În mod normal, aș fi de acord cu tine. Dar deocamdată nu avem timp pentru așa ceva. Va trebui să renunți la tot ce nu are legătură cu crima asta.

— Dar eu zic că are legătură cu crima! protestă Argyll.

— Poate. Însă nu știi care anume sunt conexiunile.

— Păi, încă nu, recunoscu el. Uneori însă ești prea pretențioasă, să știi! Am crezut că vă sunt de ajutor.

— Ești, replică ea pe un ton teribil de enervant. Dar îmi imaginez ce față ar face Bottando dacă ar auzi toate astea. N-ar întreba decât: „Cine i-a ucis pe Masterson și Roberts, cine a furat picturile, unde sunt ele și unde-i dovada?" Și asta nu știm.

— Cred că ești teribil de nerecunoscătoare, se strâmbă Argyll, ofensat. Când toate cercetările mele vor duce în mod inevitabil la identificarea corectă a criminalului, poate că o să păstrez informația pentru mine.

Flavia îi zâmbi larg și-l bătu ușor pe spate.

— Aiurea! O să vii fuga să-mi spui totul. Te știu eu! Și nu vreau să te descurajez, dar misiunea ta este să găsești picturile acelea. Sper din suflet să le găsești, însă deocamdată ești departe de asta.

Adevărat, iar amintirea patronului său așteptând la Londra și devenind probabil tot mai nerăbdător să vadă ceva rezultate îl cufundă pe Argyll în reverie vreme de jumătate de oră. Apoi, pentru a-i trece timpul mai ușor în vreme ce trenul străbătea câmpia insipidă

din Veneto și apoi pe cea la fel de insipidă din Lombardia, scoase o carte să citească. Luase cu el un roman polițist de o frivolitate extremă, dar Flavia i-l confiscă imediat.

— Citește asta mai bine, spuse ea și-i întinse lucrarea lui Louise Masterson despre iconografia renascentistă. Face bine la suflet.

— Chiar e nevoie?

— Da. Mie mi-ar trebui săptămâni întregi ca să mă descurc cu atâta engleză. Răsfoiește-o și spune-mi ce părere ai. N-o să-ți ia mult timp.

El privi cartea, suspicios. Era foarte groasă. Și observă că Flavia își adusese o revistă mult mai interesantă cu care să-și treacă vremea. Se uită la poze – partea care îi plăcea întotdeauna cel mai mult – și pe urmă se întinse să ridice cotorul unui tichet, care căzuse dintre file.

— Știu că s-a plimbat în ultimele ei zile, remarcă el.

— Mmm? făcu Flavia neatentă, cufundată însă în horoscopul care prezicea probleme financiare grave, combinate cu aventuri romantice savuroase pentru a douăsprezecea parte din populația lumii în cursul lunii următoare.

— A venit la Veneția cu trenul, de la St Gall. Unde este St Gall?

— În Elveția, cred. Tu ce zodie ești?

— Leu. Dar de ce s-o fi dus la St Gall?

— Leu? Ești sigur? Ar trebui să fii hotărât și agresiv. E pe malul lacului Konstanz. Frumoase împrejurimi. Poate că a avut nevoie de câteva zile ca să se pregătească. La fel ca Miller și înotul lui.

— Cum adică „ar trebui" să fiu? întrebă el înțepat, dar ea nu răspunse.

Și nici nu-i spuse ce-i rezervau astrele în luna respectivă.

La gara din Milano, Flavia opri un taxi cu un fluierat ce dădu impresia că reveniseră zilele locomotivei cu abur, și se îndreptară spre apartamentul lui Benedetti. Argyll se simțea ciudat de inconfortabil, până ce-și dădu seama că, după numai câteva zile petrecute la Veneția, se obișnuise deja să nu mai vadă pretutindeni, să nu mai audă, să nu mai miroasă sau să se ferească tot timpul din calea mașinilor. Spre cinstea canalelor, la urma urmei!

Signor Benedetti era cam trecut și, după moda vârstnicilor, își făcea somnul de frumusețe când intrară ei. Menajera îl zgâlțâi bine ca să-l trezească. Bătrânul clipi, căscă și se frecă la ochi în vreme ce ea îi amintea că stabilise o întâlnire și că persoanele așteptate veniseră, explicându-i totodată cine erau ele. Apoi îl ajută să se ridice din străvechiul fotoliu de piele, iar *Signor* Benedetti se apropie cu pași

mici să-i întâmpine, murmurând scuze pentru nepolitețea de a nu se fi pregătit mai bine în vederea vizitei.

— Nici o problemă, îl asigură Flavia. Este foarte amabil din partea dumneavoastră că ne-ați primit, deși v-am anunțat atât de târziu.

— Cerule mare, dar sunt încântat, draga mea doamnă. Un bătrân ca mine are rareori ocazia de a primi persoane tinere în casa lui. Mai cu seamă doamne atât de frumoase ca dumneata.

Despre tinerii domni frumoși, nici o mențiune, își spuse Argyll. Mă rog! Cel puțin omul știa cum să facă un compliment; nu pupa mâini sau alte aiureli de același gen.

Se așezară toți trei, Flavia și Argyll pe o sofa *settecento* firavă și cu picioare subțiratice, iar Benedetti în fotoliul de piele mult mai voluminos. Vizitatorii își studiară gazda cu atenție în timp ce menajera, care părea să fie totodată și infirmieră, așeză în jurul lui o pătură groasă de lână. Avea probabil optzeci și ceva de ani. Nu se păstrase foarte bine, dar era limpede că se îngrijea. Fața zbârcită, cu un aer serafic, părea mult prea mare pentru trupul împuținat de vreme. Când se văzu bine înfofolit, își îndreptă privirea spre vizitatorii săi, așteptând ca ei să înceapă.

Flavia îi povesti cum Masterson fusese ucisă în vreme ce studia una dintre picturile lui. El ascultă cu răbdare, înclinând din cap. Era foarte nefericit să audă acest lucru, spuse apoi cu o voce joasă. Fusese o femeie încântătoare.

— Deci ați cunoscut-o?

O cunoscuse. Îi făcuse o scurtă vizită cu o săptămână în urmă. Prietenul lui, Georges Bralle, îi scrisese pentru a i-o prezenta, iar el a primit-o cu mare plăcere. Mai cu seamă că era interesată de tablourile lui.

— Sunt foarte mândru de mica mea colecție, deși comitetul nu s-a arătat foarte interesat. Mare păcat!

— Îl cunoașteți bine pe Bralle?

— Nu tocmai. Când am vrut să vând însă schița acum vreo doi ani, Georges mi-a sugerat să solicit oficial părerea acestui comitet. Desigur, asta se întâmpla înainte de cearta lor, când el s-a retras pentru a protesta.

— Au avut o ceartă?

— Cam așa ceva. Sau poate că nu. Georges a fost întotdeauna cam irascibil în privința comitetului. Îl considera o proprietate personală. Sunt sigur că a fost numai vina lui. Un bărbat încântător, dar puțin dificil.

— Și ați consultat comitetul?

— Da. Și în cele din urmă profesorul Roberts a venit să vadă tabloul.

— Și v-a spus că nu era de Tiziano?

— Nicidecum. Mi-a spus foarte clar că era doar o vizită preliminară și că se impunea o examinare detaliată din partea unui coleg. Dar mi-am dat seama, din reacția sa, că el considera pictura autentică, mai ales când i-am arătat documentația pe care mi-o trimisese Bralle.

Ei, asta e ceva ciudat! Nimeni nu pomenise până acum de vreo documentație.

— La ce vă referiți?

— Georges mi-a trimis în decursul anilor numeroase extrase din cercetările sale – atunci când își amintea. De văzut, nu l-am mai văzut de mai bine de un deceniu. Știți dumneavoastră, un fragment de colo, unul de dincolo... N-a examinat niciodată pictura mea, dar dădea din când în când peste câte ceva și mi-l trimitea. Luate împreună, păreau chiar impresionante. Sunt pe birou, adăugă Benedetti, arătând cu mâna într-acolo.

Flavia se ridică și luă dosarul pe care bătrânul îl pregătise. Fără îndoială, era suficient de inteligent pentru a-și da seama de ce îl vizitau. Răsfoi conținutul: scrisoarea de prezentare din partea lui Bralle, contracte de vânzare din anii patruzeci, facturi de la restaurare și înrămare și așa mai departe. Nimic altceva. Când îi spuse acest lucru, bătrânul replică:

— Oh, deșteptul de mine! Desigur, i-am dat toate documentele profesorului Roberts, ca să i le transmită colegului său.

— Și ce s-a întâmplat?

— Nu știu. Roberts a spus că vor fi studiate de colegul lui, iar acesta va întocmi un raport final, în care va include și propriile sale concluzii. Evident, acest domn a considerat că documentația nu este suficient de convingătoare. Am fost foarte dezamăgit, vă spun sincer, la fel ca Georges, când i-am comunicat rezultatul.

— Dar dr. Masterson ce părere avea?

— Nici asta nu știu. A promis că-mi va spune mai târziu, când își va încheia cercetările. N-am discutat foarte pe larg. Mă tem însă că eu am vorbit prea mult. Primesc puțini vizitatori în ultima vreme și, când am ocazia, mă las dus de val. Probabil că am plictisit-o teribil cu poveștile mele, dar ea n-a vrut să recunoască. A stat și m-a ascultat multă vreme, ba chiar a pierdut și trenul. Foarte amabilă mi s-a părut.

— Deci ea n-a văzut nici un document?

— M-am oferit să-i pregătesc niște copii, dar a spus că nu are nevoie de ele. Am fost oarecum surprins, trebuie să recunosc.

— Când a venit profesorul Roberts, despre ce ați vorbit?

Signor Benedetti se gândi și rămase tăcut alarmant de mult timp. În cele din urmă, amintindu-și, dădu din cap ca pentru sine.

— În cea mai mare parte a timpului, despre nimic. I-am arătat pictura și l-am lăsat singur cu ea. Asta a durat cam o oră. Pe urmă l-am servit cu ceva de băut, a refuzat invitația la masa de prânz și a plecat. Am petrecut însă ceva timp discutând despre dorința mea de a vinde pictura.

— Cum anume?

— Evident, am spus că sper să declare pictura autentică, fiindcă voiam s-o vând, iar el a făgăduit să facă tot ce va putea. Mi-a fost de mare ajutor. După ce comitetul a votat împotrivă, mi-a scris cerându-și scuze pentru ceea ce el a numit un exemplu de prostie birocratică și mi-a oferit o autentificare bazată pe propria lui autoritate, până ce avea să se lămurească totul. Desigur, cu un comision de cinci la sută din prețul de vânzare. Bănuiesc că aceasta este procedura uzuală. L-am consultat pe Georges, care mi-a sugerat să aștept ca să văd dacă nu cumva comitetul se va răzgândi. Așa că am refuzat oferta lui Roberts. Era tentantă, dar nu mă grăbeam chiar atât de tare să vând.

Argyll își dădu seama că rămăsese cu gura căscată de uimire. Privi spre Flavia, dar ea părea cât se poate de liniștită, așa că se abținu.

— Poate că doriți să vedeți și dumneavoastră această celebră lucrare? continuă bătrânul. Ar fi păcat să fi făcut atâta drum fără să vă uitați măcar la ea.

Amândoi încuviințară cu entuziasm, iar Benedetti se ridică încet din fotoliu, ajutat de Flavia dintr-o parte și de Argyll din cealaltă. Când își regăsi echilibrul, îi conduse fără grabă în ceea ce el numea cabinetul lui, un mic studio în care își ținea picturile de mici dimensiuni.

Argyll simțea cum inima îi ia foc în piept. Ce n-ar fi dat el pentru o încăpere ca asta! Decorațiuni delicate pe tavan, șemineu din marmură cu busteni arzând molcom înăuntru, rafturi de stejar negru, bine lustruit, găzduind mii de volume legate în piele. Lumină, căldură, senzație generală de confort. Iar picturile, câteva zeci, de bună calitate, aranjate în stil vechi, una deasupra celeilalte, fără nimic din dispunerea rarefiată și pretențioasă a prezentului.

— Minunat, exclamă el. Absolut splendid!

Benedetti îi zâmbi apreciativ.

— Vă mulțumesc. Fără nici o modestie, trebuie să spun că aveți dreptate. Acesta este locul meu preferat, din toată lumea asta. Niciodată nu sunt mai fericit decât atunci când stau aici. Îmi va părea rău să părăsesc totul. Din păcate, cred că raiul nu va fi nici pe jumătate atât de plăcut – dacă voi avea norocul să ajung acolo. Iat-o!

Și arătă cu o mână tremurândă o pictură așezată între ferestre, între un mic interior flamand din secolul al XVII-lea și ceea ce părea a fi un peisaj francez din veacul următor.

Era o scenă banală. Un bărbat în veșminte albe dungate cu roșu, cu nasul ascuțit, șezând la o masă pe care erau o grămadă de mâncare, vin și niște flori mari. În jurul lui se aflau alte trei persoane, una îmbrăcată ca un călugăr, iar pe zidul îndepărtat se vedea o sculptură înfățișându-l pe Cristos răstignit. Mâinile personajului principal erau împreunate pe pântece. Îngerași zburau prin încăpere, suflând în trâmbițe. O scenă cât se poate de normală, desprinsă din viața de zi cu zi a secolului al XVI-lea. Era realizată în tușe groase, ca și când ar fi fost pictată în grabă. Era în mod evident o schiță pentru un tablou.

— Ei, bine, Jonathan, ăsta-i domeniul tău. Ce părere ai?

Argyll se holba la pictură, și mai uluit. De-a ce naiba se jucau oare oamenii ăștia?

— Nu înțeleg nimic din asta, spuse el, clătinând din cap nedumerit și, văzând că amândoi îl privesc ciudat, continuă: Nu văd cum ar putea exista vreo îndoială. Este în mod evident o schiță preliminară pentru unul dintre panelurile din seria Sf. Anton de la Padova. Nu înțeleg cum de au putut exista dubii.

— Ești sigur? întrebă Flavia, impresionată de siguranța lui. La urma urmei, nu ești expert în lucrările lui Tiziano.

— Sunt sigur. În primul rând, se pare că Tiziano a realizat schița unei scene din seria care a fost respinsă de călugări. Așa că a făcut apoi alta. Aceasta avea proporțiile corecte. Coloritul era cum trebuie, stilul era cel cuvenit. Sf. Anton era și el călugăr, la fel ca personajul acesta de aici. În toate cele trei picturi, personajul central poartă veșminte albe dungate cu roșu. Sunt sigur că acesta este *Miracolul mesei*. Dacă nu sunteți familiarizați cu viețile sfinților, trebuie să știți că Sf. Anton a luat parte la o cină la care gazda a încercat să-l otrăvească pe unul dintre oaspeți. Prezența sfântului a făcut ca otrava să devină inofensivă, iar toată lumea s-a simțit teribil de vinovată și toți s-au căit pentru păcatele lor. Știți, procedura obișnuită.

Benedetti încuviință.

— Ești foarte învățat, tinere, spuse el, fără să știe că Argyll citise povestea în ghidul turistic ieftin pe care îl cumpărase cu o zi în urmă. Există însă un clenci. Așa cum a remarcat dr. Masterson, esența legendei este că oaspetele a înghițit vesel otrava, „lăudându-l pe Domnul în inima sa". Omul acesta pare serios bolnav. În plus, mai e și acea mică inscripție de la bază. Din Cartea lui Iov, cred. *Homo igit consutu...* „*Om*ul moare și dispare." Ceea ce nu pare a fi deloc potrivit pentru o salvare miraculoasă.

Se apropiară toți trei de pictură și o priviră îndeaproape. Fără îndoială că bătrânul avea dreptate; din câte puteau distinge, personajele din jurul celui central păreau mai degrabă bine dispuse decât uluite. Iar oaspetele însuși nu arăta deloc ca un om căruia tocmai i-a fost oferită o dovadă inconfundabilă a protecției divine; de fapt, avea chiar o înfățișare jalnică, figura lui palidă și trasă fiind accentuată de părul negru și de o privire suferindă care îi scotea în evidență nasul ascuțit.

— Stați puțin! Flavia, năsosul acela nu ți se pare oarecum familiar?

Argyll își scoase încă o dată colecția de fotografii și o întinse pe biroul din lemn de trandafir. Convingător, într-adevăr.

— Iată! exclamă el. Dovadă limpede, sau pe aproape. Oaspetele este aceeași persoană cu hoțul ucigaș din cealaltă scenă. Și, din întâmplare sau nu, este și cel din portretul *Marchesei.* De aceea Masterson nu și-a mai bătut capul cu documentația; n-a avut nevoie de ea. Și de aceea s-a dus la Padova. N-am știut ce părere veți avea despre asta, continuă el cu o neașteptată izbucnire de dinamism, dar eu lucrez ca agent în Italia al Galeriilor Byrnes din Londra. Dacă vreți să vindeți această pictură, o cumpăr. Comision fix sau procentual și vă pot garanta că vom obține un preț foarte bun. Și nu percepem nici o taxă pentru autentificare. Ținând seama de ceea ce am spus, nici nu va fi nevoie de autentificare.

Benedetti se gândi o vreme și apoi încuviință. Bancherul tot bancher rămâne. Probabil aerul din Lombardia era de vină.

— Propunerea mi se pare interesantă. Va trebui să vă ocupați de toată documentația, de pregătirile necesare și de tot restul. Vă voi trimite o scrisoare în care îmi voi exprima pretențiile. Îmi puteți expedia apoi un precontract pentru avocatul meu. Dacă nu va fi vândută ca un Tiziano, comisionul va fi zero. E bine așa?

Argyll încuviință, întrebându-se dacă nu cumva mersese prea departe, mirat că bătrânul se arăta atât de hotărât. Se așteptase la cel puțin câteva săptămâni de negocieri prelungite. Dar rareori se simțise

atât de convins de ceva anume cu atât mai puțin de o pictură.

— De acord, spuse apoi. Și îmi voi primi comisionul. Sunt sigur de asta.

Flavia tuși delicat, pentru a le aminti că mai era și ea acolo.

— Detest să vă întrerup, dar ne aflăm aici pentru anchetarea unei crime, nu pentru a face achiziții de artă. Și nu sunt foarte sigură de corectitudinea unei tranzacții comerciale cu ceea ce ar putea constitui o probă în cadrul investigației.

Argyll zâmbi vesel.

— Îmi pare rău pentru asta. Dar durează atât de mult să organizezi o vânzare în ziua de azi, încât sunt sigur că ancheta va fi încheiată și cazul rezolvat înainte ca tranzacția să fie perfectată.

— Sper să nu dureze chiar atât de mult, tinere. Nu uita că sunt un om bătrân și am urmași pentru care să-mi fac griji.

— Povestiți-mi despre Georges Bralle. Unde locuiește? întrebă Flavia pentru a readuce discuția pe făgașul corect.

— În sudul Franței. S-a mutat la căsuța lui de acolo când s-a retras din comitet. Aproape că n-o mai părăsește. De ce mă întrebați?

Flavia clătină din cap.

— Fiindcă a părăsit-o cu puțin timp în urmă. Scrisoarea de prezentare a lui Louise Masterson a fost scrisă și expediată de la un hotel din St Gall, în Elveția, într-o zi în care Masterson era și ea acolo. Pentru cineva care s-a retras din comitet, menține contacte destul de strânse. Mi-am zis că ar fi interesant să auzim ce are de spus. Un punct de vedere informat, dar din exterior, ca să zicem așa. Aveți un număr de telefon al lui?

Benedetti îi privi scuzându-se parcă.

— Mă tem că este un om cu care va fi dificil să vorbiți. Nu are telefon; niciodată nu i-a plăcut, iar acum, că s-a retras, își respectă toate micile capricii. Nu a agreat niciodată secolul XX. Se pricepe foarte bine să scrie scrisori, dar acest mod de comunicare s-ar putea să fie prea lent pentru dumneavoastră.

Îi dădu adresa, iar Flavia îl întrebă dacă este pregătit să scrie o declarație oficială cu ceea ce le spusese. El răspunse că ar fi încântat s-o facă și își luă la revedere de la ei. Ajunși afară, Flavia făcu semn unui taxi și-i ceru șoferului să-i ducă la cel mai apropiat centru de închirieri auto cât mai repede posibil.

— Nu-mi place cum sună asta. Unde mergem?

— În Franța, răspunse ea. Mai precis, la Balazuc. E un sat în Ardeche, cred. Un drum de circa nouă ore. Putem ajunge acolo mâine

și apoi să luăm avionul de la Lyon spre Veneția. Foarte dramatic și o mare durere de cap, dar n-avem de ales.

11

Văzându-se ajuns în unica postură pe care sperase s-o evite – pe o autostradă italiană, în scaunul pasagerului într-o Alfa Romeo cu Flavia la volan, în aglomerația unei după-amiezi de vineri –, Argyll se străduia totuși să-și păstreze calmul și siguranța de sine. Rosti în gând o rugăciune pentru cei răposați, când acul vitezometrului se opri și rămase nemișcat la o sută șaizeci de kilometri pe oră, dar în afară de obiceiul de a-și folosi ambele mâini pentru a-și aprinde nenumăratele țigări, Flavia nu-i dădea nici un motiv să-și înnoiască rugăciunile. Era un șofer foarte bun. Doar că toți ceilalți de pe autostradă îi dădeau motive de îngrijorare.

În orice caz, era impresionat de modul în care profitase ea de ocazia oferită la Milano, iar Flavia la rândul ei era nu mai puțin laudativă la adresa lui.

— Dar ești sigur că e autentică?

— Absolut sigur. O simt în oase.

— Nu mi se pare totuși convingător.

— Nu e. De asta mă bucur să merg cu tine, să-l întâlnim pe Bralle. Vreau să văd dovezile pe care le-a descoperit el.

— Dar de ce o fi el atât de necăjit, când ar trebui să fie în al nouălea cer?

Problemele erudiților.

— Nu știu. Prea multe întrebări! Tot ce pot spune e că Masterson era sigură, iar eu sunt dispus să mă bazez pe judecata ei. Și pe cea a lui Bralle și Roberts, dacă stau să mă gândesc. Păcat că nu mai este ea prin preajmă, să ne mai dea un mic indiciu. Pe mine o altă întrebare mă preocupă: de ce numai Kollmar, dintre toți cei care au studiat pictura, are o altă părere? Și în plus, a pretins pe urmă că profesorul i-a zis că n-are nici o valoare, când de fapt Roberts v-a spus ție și lui Benedetti cu totul altceva. Și de ce a afirmat Bralle că germanul, Kollmar, n-a greșit?

— Tu să-mi spui!

— Nu știu. Și în ultimul rând, cum rămâne cu purtarea condamnabilă a lui Roberts față de Benedetti?

— Ce? întrebă ea absentă, depășind un camion și accelerând apoi pentru a trece în fața unui BMW, al cărui șofer se simți lezat și mări și

el viteza. La ce te referi?

— Reducerea. Roberts i-a oferit lui Benedetti o autentificare în schimbul unei reduceri a prețului de vânzare, când avea să fie cazul. Monstruos! Nu se poate să procedeze așa!

— Nu vorbești serios, nu-i așa?

— Ba sigur că da! Prostituție în toată regula, asta el Să-ți vinzi opiniile pe bani, pretinzând că ești motivat doar de dorința de a afla adevărul! În plus, ce reputație ar mai avea comitetul, dacă s-ar crede că opiniile lui depind de sumele pe care proprietarii picturilor sunt dispuși să le ofere? Rușinos!

Părea de-a dreptul șocat, atitudine pe care Flavia o considera oarecum exagerată, ținând seama de modul în care își câștiga el existența.

— Nu este deloc același lucru, replică el imediat. Toată lumea știe că cei care se ocupă de comerțul cu artă o fac pentru bani. De asta nimeni nu are încredere în noi. Academicienii, plătiți de stat pentru a fi obiectivi, sunt într-o cu totul altă situație. Ei n-ar trebui să ia șperțuri.

— Banii! exclamă ea cu satisfacție când mica lui izbucnire de moralitate se potoli. Întotdeauna e util să ai ca mobil banii, într-un caz de crimă, așa am auzit.

— Nu e o sumă mare, totuși. Pictura aia ar putea aduce, într-o zi bună, cam o sută cincizeci de mii de dolari. E doar o schiță! Cinci la sută din asta înseamnă șapte mii cinci sute. Nu-i suficient pentru a ucide pe cineva, după părerea mea. Și poate au fost trei implicați: membrii fondatori Bralle, Roberts și Kollmar.

— Și Masterson?

— Kollmar a descoperit că ea s-a dus la Milano, unde a aflat că el ascunsese dovezile.

— Cum?

— Cum ce?

— Cum a descoperit că Masterson s-a dus la Milano?

Argyll dădu din mână pentru a arăta că asemenea nimicuri nu contează.

— De unde să știu? Eu doar emit o ipoteză. Realitatea e domeniul tău. Oricum, Kollmar pleacă pe furiș de la operă, o înjunghie și se întoarce neobservat. El sau Roberts.

— Și cine a furat picturile? *Signora* Pianta? întrebă Flavia, privindu-l sceptic. După cum prezinți tu lucrurile, ar părea mai degrabă un joc de-a scaunele muzicale decât anchetarea unei crime.

Argyll rămase cu gura căscată, ceea ce era dezamăgitor, fiindcă tocmai începuse să se simtă și el bine.

— Ei, bine, sunt sigur că-mi va veni în minte o explicație la momentul oportun.

Drumul era lung, mult prea lung pentru o conversație neîntreruptă și, în plus, erau deja obosiți încă de când plecaseră. Se făcuse aproape miezul nopții când, după o oprire pentru masa de seară, ajunseră la granița franceză. După ce o trecură, Argyll, care preluase volanul și redusese simțitor viteza, trase mașina pe dreapta.

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea văzând că oprește motorul.

— Somn. Sunt istovit. Mai avem încă mult de mers și, dacă am continua fără pauză, am ajunge pe la cinci dimineața, adică prea devreme. Așa că eu mă culc.

Era o decizie rațională și, la rândul ei, Flavia își lăsă scaunul pe spate, se înfășură în haina de blană a mamei ei și urmă exemplul lui Argyll. Se aflau la o altitudine destul de mare în munți și afară era frig, așa cum constată el când în mașină se răcori bine. De ce naiba nu se duseseră la un hotel? Dar în nici un caz, hotărî el, n-avea să petreacă toată noaptea ascultându-și dinții cum clănțăne. Cu mișcări cât mai ușoare, se strecură și el sub haina de blană.

— Ce faci? murmură ea, pe jumătate adormită.

— Tehnici fundamentale de supraviețuire, răspunse el tresărind când frâna de mână îi intră în coaste. Căldură corporală. Noapte bună!

Trecură astfel vreo patru ore, timp în care dormiră remarcabil de bine, ținând seama că altul este scopul pentru care au fost create automobilele Alfa Romeo. Apoi corul păsărilor matinale și pofta de cafea a Flaviei îi trezi și porniră mai departe, să găsească o cafenea pentru micul dejun.

În continuare, călătoria decurse în liniște. Traficul era lejer, așa cum era firesc într-o sâmbătă dimineață, iar conversația șchiopăta. Trecând pe rând la volan, petrecură alte cinci ore pe drum și amândoi erau înțepeniți și obosiți când, la scurt timp după prânz, Flavia observă un mic indicator pe jumătate îngropat în buruienile de pe marginea drumului, care îi informa pe trecători că la 3,8 kilometri pe un drumeag spre stânga se afla Balazuc, *Village historique*.

— Slavă Domnului! exclamă ea, iar Argyll, care preluase iar volanul, coti la stânga.

— Și ce facem când ajungem acolo? întrebă el. Georges Bralle, în Balazuc, nu mi se pare o adresă prea exactă.

— Păi, căutăm barul local, cred, răspunse Flavia împăturind harta și privind la dealurile stâncoase de o parte și de alta a drumului.

Părea oarecum surprinsă de peisajul accidentat, dar cum nu-și ridicase nasul din hartă vreme de aproape două ore, nu avusese prea multe ocazii să se obișnuiască cu relieful în schimbare.

— Frumos, nu-i așa? remarcă el în vreme ce ghida mașina pe drumul îngust și șerpuit, spre un defileu. Cerule mare!

Satul se ivi pe neașteptate, când trecură de o curbă, de parcă crescuse direct din roca falezei abrupte, ce se prăvălea în râu. Era o priveliște extraordinară. Nici una dintre case nu părea a data dintr-o altă epocă decât cea medievală.

— Impresionant! replică ea cu generozitate. Aproape la fel de frumos ca în Toscana.

Principalul dezavantaj al satului, în ciuda aspectului atrăgător, era faptul că unicul său bar era închis. Iar localitatea nu zumzăia de activitate. Exista o singură stradă, o sumedenie de alei prea înguste pentru a intra cu mașina, și nici o persoană în jur.

— Nu cred că a mai locuit cineva aici de prin Evul Mediu, comentă Argyll. Acum ce ar trebui să facem, să strigăm ca să vedem dacă se întâmplă ceva?

Priviră în jos peste un parapet, spre râu, în vreme ce Flavia analiza mental problema. Apoi se duse la cea mai apropiată casă și apăsă butonul soneriei. Nu răspunse nimeni. Nici în următoarea locuință nu era nimeni, și nici în cealaltă.

— Am impresia că toate au fost transformate în case de vacanță. Asta ar cam fi o problemă, nu? Dar trebuie să fie cineva pe aici, pe undeva!

Deodată un huruit slab se auzi dinspre cealaltă parte a văii și de după curbă, la peste un kilometru depărtare, se ivi o furgonetă galbenă. Argyll își miji ochii ca să vadă mai bine.

— Poștașul, spuse el cu ușurare în glas. Și vine încoace. Necazurile noastre ar putea lua sfârșit!

Cu ochii mari, urmăriră furgonetă șerpuind pe drum, peste pod, oprindu-se pentru a lua o parte din corespondență, străbătând alți circa o sută de metri și oprindu-se din nou. Apoi dispăru și în cele din urmă apăru iar. Încetini când ajunse în dreptul mașinii lor cu număr de înmatriculare de Milano, iar șoferul cercetă strania apariție. Evident, era ceva cu totul nou în zonă. Argyll îi făcu semn să oprească și o lungă conversație se înfiripă, încheindu-se când englezul făcu semn într-o direcție, poștașul clătină din cap și indică în cealaltă,

după care se aplecă și-i întinse un pachet de plicuri.

— Ce-a fost asta?

— Păi, se pare că-i puțin cam complicat. Va trebui să mergem pe jos și poștașul m-a întrebat dacă m-ar deranja să duc eu scrisorile la casele de acolo, fiindcă tot merg în direcția respectivă.

— Dar Bralle este acolo?

— Nu știe. Nu l-a mai văzut de zece zile sau poate mai mult. Dar mi-a dat de înțeles că asta nu e ceva neobișnuit. Să mergem!

Aleea pe care porniră ducea afară din sat. Priveliștea era extraordinară, iar Flavia rămase cu respirația tăiată deși mai mult din pricina urcușului și a lipsei de antrenament, decât ca urmare a splendorii peisajului.

— Ar face bine să fie acasă după ce am bătut atâta drum, comentă ea cu arțag. Ești sigur că asta-i direcția bună?

Argyll înclină din cap în semn că da, pentru a nu lăsa să se vadă că și el rămăsese fără suflare.

— Trebuie să fie una dintre cele de acolo, spuse el apoi, când ajunseră pe culme și în depărtare se iviră două case, ambele pe marginea falezei.

Prima nu era, fiindcă altul era numele înscris pe poartă. Argyll introduse câteva plicuri în cutia poștală și plecară mai departe. Pe poarta celei de-a doua case o inscripție cu litere mici, de alamă, anunța că acolo locuia Georges Bralle.

Uneori, probabil. Acum însă nimic nu lăsa să se vadă că proprietarul ar fi fost acasă. Construcția din piatră groasă avea obloanele trase, iar în jurul ei nu se zărea nici o urmă de viață.

— Of, Doamne! Cred că am făcut atâta drum degeaba.

Flavia suspină, dezamăgită.

— Mai bine să încercăm, ca să fim siguri. Naiba să-l ia pe omul ăsta! De ce n-o fi având și el un telefon?

Ciocăniră tare la ușă, îmboldiți de speranță, fără să se aștepte însă prea mult să primească vreun răspuns. Ocoliră casa și bătură apoi în obloane. Tot nimic. Argyll era o mască a dezamăgirii. Flavia părea pe punctul de a izbucni în plâns.

— Nu-ți face griji, spuse el încurajator. Poate că a plecat doar într-o mică vizită matinală.

— După prânz? Cu toate obloanele trase? Slabe șanse! Nu-i aici!

Și se așeză pe o piatră de pe alee, să găsească puțină alinare, așa că Argyll plecă singur să mai dea o ultimă tură, în căutarea unor eventuale semne de viață. Și constată că nu toate ferestrele aveau

obloanele trase. Un geam mic, poate de la baie, era neoblonit. Se uită la el și o idee îngrijorătoare îi încolți în minte. Să nu îndrăznești! își spuse singur. Pe de altă parte, Flavia se simțea prea descurajată și, ceea ce era chiar mai rău, putea hotărî să încremenească pe piatra aceea cât era ziua de lungă, în eventualitatea că Bralle își va face apariția.

Fără a mai sta pe gânduri, studie zidul pentru a vedea de ce s-ar putea agăța și începu să urce. Tot mai sus. Când aproape că ajunsese la fereastră, privi în jur și își dădu seama ce face. Dacă i-ar fi alunecat piciorul, nu numai că ar fi căzut cam cinci metri până jos, pe pietrele colțuroase din jurul casei, dar probabil că șocul l-ar fi aruncat dincolo de marginea îngustă, în defileul de dedesubt. Se opri să cugete. Acum era probabil mai periculos să se întoarcă decât să urce mai departe, așa că își continuă drumul, întrebându-se ce va face când va ajunge acolo unde-și propusese.

Ferestruica era închisă, dar fusese fixată atât de lejer în cadrul ei, încât nu era nevoie de un hoț experimentat – așa cum el în mod cert nu era – pentru a o deschide fără a sparge geamul. Se strecură apoi prin deschizătură, pătrunse pe jumătate înăuntru, își dădu seama apoi că nu mai are cum să se întoarcă, intră în panică, se dezechilibră și se prăbuși cu capul înainte, într-un bideu. În urma acestei isprăvi se instală o îndelungă tăcere, în timpul căreia izbuti să se extragă din bideu și să se asigure că toate oasele i se aflau încă la locul cuvenit și aveau tot lungimea lor firească.

— *Monsieur* Bralle! strigă, în eventualitatea în care bătrânul dormea și fusese trezit de sosirea lui. Alo!

Neprimind nici un răspuns, deschise cu precauție ușa băii și se aventură pe coridor. Nici un sunet. Se afla în casa unui bătrân, nu era nici un dubiu în această privință, având în vedere mirosul vag de mucegai, caracteristic locuințelor celor vârstnici. Acționă un întrerupător și lumina se aprinse. Un semn bun. Dacă proprietarul ar fi plecat de acasă pentru o perioadă îndelungată, ar fi întrerupt utilitățile. Văzu scara și coborî.

Ajunse într-un hol cu uși pe ambele laturi. O deschise pe cea din stânga, care dădea într-o cameră de zi dincolo de care se distingea cu greu o bucătărie. Nicăieri, nici un semn de viață. Intră apoi în încăperea următoare, un salon de asemenea gol, în care domnea însă un miros mult mai pătrunzător. Mai departe se vedea încă o ușă, care se deschidea spre un birou. Acolo se afla sursa mirosului devenit acum grețos.

— Puah! făcu el, oripilat.

Georges Bralle – cel puțin despre el bănuia că e vorba și nu ardea nicidecum de nerăbdare să verifice îndeaproape – stătea într-un fotoliu. Era prăbușit peste birou și neîndoielnic nu se mai mișcase de mult timp. Altfel spus, era mort.

De vină n-a fost șocul de a da pe neașteptate peste un cadavru, cu toate că Argyll avea o experiență redusă în acest domeniu; n-a fost nici gândul că moartea survenise probabil violent, în cine știe ce mod încă necunoscut. De fapt, nuanța evident verzuie a cadavrului, duhoarea copleșitoare și muștele grase ce bâzâiau molcom în jurul lui au fost cele care l-au făcut să se dea doi pași înapoi și să depoziteze în colțul încăperii ceea ce mai rămăsese din micul dejun, pradă unui violent și nestăpânit acces de greață.

Istovit de efort, se așeză pe sofa, neîndrăznind să se uite spre Bralle. Senzația care îl domina acum era una de acută stânjeneală, deși rațional gândind, vomitatul constituia o reacție perfect firească în circumstanțele date. Oricine ar fi făcut la fel, își spuse în sinea sa, împleticindu-se spre locul în care își amintea că se află baia.

Odată încheiat acest episod și considerând că alterase suficient dovezile care ar fi putut exista la fața locului, se duse la ușa din față a casei s-o găsească pe Flavia. Era încuiată, nu zăvorâtă, dar nu exista nici o cheie. Se gândi câteva clipe, apoi deschise fereastra camerei de zi, desfăcu obloanele și se cățără afară.

Încă așezată pe piatra ei și cugetând la nedreptățile vieții, Flavia fu uluită văzându-l că iese din casă, iar uimirea i se transformă în îngrijorare când îi remarcă paloarea.

— Bralle e înăuntru, spuse el când se apropie. E mort.

— Încă unul? exclamă ea oarecum surprinsă, dar primind vestea cu mai mult calm decât el. Ucis, sau din cauze naturale? La urma urmelor, avea aproape optzeci de ani.

— Unde te duci?

— Să văd și eu, răspunse ea și se îndreptă spre fereastră.

— Nu cred că e o idee bună! Și o luă la fugă după ea, pe jumătate îngrijorat de reacția ei la vederea lui Bralle și în aceeași măsură dornic să ascundă dovada propriei reacții. Ai zis că nu-ți plac cadavrele.

Degeaba însă.

— Doamne, ce miros! Unde e?

Argyll o conduse în birou. Flavia își încreți nasul a dezgust, studie scena și păli. Dar sistemul ei digestiv se dovedi și de această dată mai rezistent decât al lui.

— Știu cum te simți, spuse el pe un ton încurajator când ieșiră din casă. Și acum, ce facem?

Aveau două sau mai degrabă trei lucruri de făcut, decise ea. Argyll se va întoarce în sat și va chema poliția, apoi îi va telefona lui Pierre Janet, un alter ego parizian al lui Bottando, și-i va povesti totul. Ea va rămâne la fața locului și va face unele investigații. Dar mai întâi se așeză pe o piatră în fața casei, pentru a-și reveni.

— Te simți bine? întrebă el înainte de a pleca.

Ea clătină din cap în tăcere, apoi se ridică și izbucni în lacrimi, zguduindu-se pradă hohotelor. De atâtea zile se lupta cu cazul ăsta și de fiecare dată când i se părea că înregistrează un progres, totul se încurca din nou. Iar faptul că din două în două zile mai găsea câte un cadavru nu făcea decât să-i sporească deruta și să-și dea mai bine seama ce sarcină ingrată avea. Efortul de a-și păstra firea și atitudinea profesională se dovedea a fi prea mare.

— Oh, draga mea Flavia! exclamă Argyll, luat prin surprindere.

O luă în brațe și o strânse ușor, iar ea se agăță de el cu putere.

— Uneori, bâigui ea printre hohote, cred că nu sunt potrivită pentru meseria asta. Nu sunt sigură că-s făcută pentru așa ceva.

Argyll o legăna într-o pane și-n alta, mângâindu-i părul fără a spune nimic, dar fiind profund mișcat. Era obișnuit cu furiile ei, dar nimic nu-l pregătise pentru această latură a ei.

— Poate. Dar ești mai potrivită oricum decât sunt eu. Cel puțin, tu n-ai vomitat.

Ea râse, după care își trase nasul și mai plânse puțin.

— Putem să mergem acasă după ce terminăm aici și să dăm totul uitării, dacă vrei, adăugă el.

Flavia îi dădu drumul și scoase din buzunar o batistă minusculă, își suflă nasul în ea și se smiorcăi sonor. Apoi își scutură capul cu putere.

— Nu. Du-te! Îmi pare rău. O să strâng din dinți și o să merg mai departe.

Îl privi dispărând la vale și apoi, cu o strângere de inimă și încă tremurând, se forță să se întoarcă în casă. Era ultimul lucru pe care și-l dorea și, în plus, știa că este atât nepoliticos, cât și lipsit de profesionalism. Italiancă fiind, nu avea nici un drept să privească sau să atingă ceva legat de uciderea unui francez pe teritoriul Franței. Presupunând că Bralle fusese ucis, desigur.

Iar asta, firește, era problema. Francezii probabil vor avea în fața ochilor toate dovezile și nu vor descoperi nimic semnificativ, chiar

dacă ar exista așa ceva. În mod normal, asta n-ar fi deranjat-o; informațiile i-ar fi parvenit în cele din urmă prin Janet. Dar nu putea uita de atotprezentul buget și știa că ceasul continuă să ticăie. Bottando voia o soluție, iar slujba ei depindea de ea. Singura opțiune rezonabilă era să-și vâre și ea puțin nasul la fața locului înainte ca autoritățile franceze să devină prea teritoriale.

Din păcate, tocmai aici era problema, la vârâtul nasului. Probabil că avea la dispoziție cam patruzeci de minute până la sosirea poliției, însă numai vreo zece înainte să i se facă rău din cauza duhorii. Îmbărbătându-se și mișcându-se cu atenție ca să nu șteargă amprentele și să nu lase ea altele, începu dezgustătoarea activitate de a căuta pe biroul lui Bralle. Era plin de hârtii, însă printre ele nu se afla nici una de interes pentru ea – poate cu excepția unei scrisori în care Bralle mulțumea Colegiului Jones din Massachusetts pentru invitația de a da referințe pentru James Miller, invitație pe care o declina însă pe motivul retragerii din comitet. În locul lui o recomanda pe Masterson. Desigur, știau deja asta, dar gândindu-se mai bine, împături scrisoarea și o băgă în geantă. Pentru orice eventualitate.

Pe podea, sub birou, se afla un jurnal care se putea dovedi mai util. O mână tremurândă, bătrână, scrisese în dreptul datei de 3 octombrie „St Gall". Și asta o știau, dar era plăcut să aibă astfel o confirmare. Mai rămânea de aflat ce căutau el și Masterson acolo.

Filele jurnalului erau în cea mai mare parte goale. În mod limpede, Bralle dusese o viață liniștită. Dar la patru zile după prima notiță apărea scris „Sf. Anton". Ce de sfinți! Răsar pretutindeni în cazul ăsta, își spuse ea.

Lăsă jurnalul la locul lui și cercetă restul încăperii. De-a lungul unui perete se afla un șir de dulăpioare metalice verzi. Când le deschise, constată că găzduiau probabil însemnările și lucrările de o viață ale bătrânului. Și erau multe, într-adevăr. Dar, își spuse ea, dacă îți petreci șaizeci de ani nefăcând mare lucru în afară de a scrie, ajungi să produci o cantitate serioasă. Căută în primul sertar. Zeci și zeci de dosare verzi, toate aranjate ordonat și bine organizate, cu etichete albe sus, pe care scria, probabil, ce conțin. Își plimbă degetul peste ele; aproape toate erau despre pictori și lucrări din renascentismul italian.

Cercetă metodic toate hârtiile. Nu avea vreme să le studieze și conținutul, firește, dar cel puțin le putea citi titlurile. Era o pierdere de vreme. Chiar și dosarele de corespondență păreau a fi teribil de

plictisitoare. Însă găsise măcar originalele documentelor pe care Bralle i le trimisese lui Benedetti. Un gest cam obraznic, dar poate că Argyll va avea nevoie de ele.

Deja îi ajungea însă. Mirosul îi făcea cu adevărat greață și, cu toate că s-ar fi împăcat cu el dacă ar fi găsit ceva prin dosare, așa era insuportabil. Ieși din casă escaladând fereastra, inspiră adânc aerul proaspăt de țară pentru a-și curăța plămânii și aștepta întoarcerea lui Argyll.

Când în cele din urmă, pufăind și gâfâind, își făcu și el apariția de la poalele dealului, îi spuse că întâi îi telefonase lui Janet, iar acesta – suflet bun și blând – promisese că-l va anunța pe Bottando. De asemenea, sugerase ca Flavia să le spună polițiștilor locali că el îi dăduse permisiunea să discute cu Bralle; altfel probabil că prezența ei i-ar fi scos din sărite. Mai târziu trebuia să-l sune și el va veni dacă era necesar. Între timp, trimișii poliției locale plecaseră deja spre ei.

Aceștia sosiră imediat și, în consecință, orele următoare se dovediră mizerabile. Deși erau teribil de excitați de perspectiva unei crime reale petrecute în sfârșit în jurisdicția lor, entuziasmul le mai scăzu când văzură cu propriii ochi dovezile fizice. Unul dintre ofițeri reacționă la fel ca Argyll, dar pe lângă asta nu mai izbutiră să-și atragă simpatia oaspeților prin nimic, mai cu seamă când le spuseră că dovezile nu sugerau decât că bătrânul murise din cauze naturale. Abia atunci când Flavia începu să strige și să amenințe că îi va telefona încă o dată lui Janet, francezii acceptară, de voie, de nevoie, să ceară efectuarea unei autopsii. Și ca să se răzbune, se arătară evident nemulțumiți de prezența italiană în Franța.

Medicii veniră și plecară, cadavrul fu ridicat și introdus într-o ambulanță, fotografii și toate celelalte oficialități care aveau ca obiect de activitate moartea își văzură de treabă, ținându-și pentru sine propriile opinii. Cu excepția faptului că li se luară amprentele, Flavia și Argyll se văzură complet ignorați și până la urmă deveni limpede că prezența lor nu era bine-venită.

Flavia, care nu se așteptase la un tratament mai bun, acceptă situația cu răbdare și se răzbună spunându-le cât mai puține despre cazul la care lucra ea. Dacă francezii nu voiau s-o ajute, nici ea n-o să facă nimic pentru ei.

— Ce frumos e, remarcă Argyll în vreme ce coborau dealul, să vezi cooperarea internațională în acțiune!

Flavia pufni.

— Du-mă înapoi la Veneția!

12

Când ei ajunseră duminică dimineață, la o oră oribil de matinală, Bottando se întorsese și el de la Roma. Și nu era deloc fericit – stare emoțională pe care și-o manifestă printr-o serie de referiri eliptice la nevoia de disciplină în activitatea de poliție și prin comentarii dezaprobatoare la adresa persoanelor care plecau în vacanță împreună cu prietenii, în mijlocul unui caz ce trebuia rezolvat. Flavia își ceru scuze cu umilință pentru că nu-l informase despre mica lor excursie în sudul Franței și sublinie că așa, cel puțin, mai descoperiseră un mort. Și în plus, Argyll nu era prietenul ei.

— Dar treaba voastră nu era să mai găsiți încă unul, replică el arțăgos. Treaba voastră era să vă descurcați cu cei pe care îi avem deja, în număr mai mult decât suficient. Totuși, continuă el fără tragere de inimă, ați făcut, cred, o treabă bună. Necazul e că, din cauza asta, domnii în costume la patru ace din Roma au intrat în noi trepidații. Vor rezultate și consideră că responsabil pentru asta este departamentul. Noi o să primim scatoalca dacă nu găsim o soluție, nu Bovolo!

— Asta înseamnă că afacerea Masterson a fost oficial redeschisă?

— Oh, nu! Nu-i chiar atât de simplu, spuse el cu amărăciune. Nu vor decât o operațiune de explicitare, de îmbinare a tuturor pieselor. Am încercat să le spun că ceea ce știm noi nu poate fi îmbinat cu concluziile lui Bovolo, dar n-am reușit să impresionez pe nimeni. Și cred că asta-i esența. Dacă nu rezolvăm cazul, ne demonstrăm incompetența și consolidăm poziția celor care ne vor capul.

Acum Flavia îi înțelegea mai bine iritarea. Dar nu putea spune sau face nimic ca să-l înveselească, așa că-l întrebă dacă vorbise cu Janet.

— Da. Și de asta mă aflu aici. Pe el, cel puțin, mă pot baza. Mai mult decât pe poliția din Ardeche, trebuie să recunosc.

— Și n-a spus nimic care să ne fie de ajutor?

— Doar că în mod cert a fost crimă.

— Asta o știam deja.

— Cum de ai fost atât de sigură?

— Fiindcă Jonathan a observat că toate ușile erau încuiate și în interior nu exista nici o cheie.

Argyll se strădui să arate modest.

— Înțeleg, spuse Bottando. Mă rog, cred că e bine să avem și confirmarea oficială. Și în cazul că n-ați observat asta, a fost vorba de

sufocare. Cu o pernă pe față. I s-au găsit scame în nas, sau așa ceva. Mă îndoiesc că, în circumstanțe normale, i-ar mai fi făcut măcar o autopsie; la urma urmei era destul de bătrân. Și avea inima slăbită, se pare. Dar insistența ta și o intervenție la timp a amicului Janet i-a obligat să fie mai conștiincioși, din fericire. În afară de asta însă, n-au mai găsit mare lucru. Nici amprente, nici martori, nimic – așa cum pare deja obișnuit în cazul ăsta. Nu lipsește nimic, nu e nimic nelalocul lui. A fost ucis pe 7 octombrie, cu aproximație de o zi în plus sau în minus. Nu-i așa că precizia e un lucru minunat? sfârși el într-o notă sarcastică.

— Sfântul Anton lovește din nou, exclamă Flavia, prea criptic pentru starea delicată a generalului.

Bottando o întrebă la ce se referea.

— În jurnalul lui Bralle, pe data de 7 octombrie este notat „Sf. Anton". Bănuiesc că urma să facă ceva în privința respectivei picturi.

— Sau sfântul însuși s-a coborât din ceruri, l-a sufocat și a urcat apoi din nou în văzduh. Intervenție divină. Un miracol. Ce părere aveți despre asta? sugeră Argyll.

— Tentant, dar nu ar da bine în raportul oficial al poliției, replică Bottando fără prea multă răbdare.

— Ei, bine, cel puțin am înregistrat un oarecare progres, constată Flavia cu speranță în glas.

— Mă bucur că gândești așa. Eu nu sunt prea sigur. Dar n-ar trebui să te furișezi în casele din alte țări, să-ți însușești dovezi sau să dispari fără a spune unde te duci. Iar eu mă aflu aici pentru a-ți reaminti ce înseamnă munca de poliție.

— Atunci, spune-ne ce trebuie să facem.

— Urmați-mi exemplul. Eu am revăzut metodic toate dovezile, în conformitate cu procedura polițienească oficială, replică generalul pompos.

— Și ca de obicei, n-ai ajuns la nici un rezultat, îmi închipui.

Bottando o privi jignit.

— Păi, dacă tot ai adus vorba despre asta, nu. Voi ce ați făcut?

— Iată ce am descoperit noi așa, în modul nostru amatoricesc de a proceda, răspunse Flavia pe un ton superior. În primul rând, pictura din Milano este autentică, atât de autentică, dacă pot zice așa, încât Argyll aici de față intenționează să o cumpere.

— Oh, Doamne! Asta-nseamnă că o să fie furată într-o săptămână.

— Ține-ți firea! ricană ea. Lucrurile nu stau chiar atât de rău. În al doilea rând, Masterson, Roberts, Kollmar și Bralle au știut asta, dar

toţi cu excepţia celei dintâi s-au străduit s-o ascundă. Masterson s-a întâlnit cu Bralle la St Gall, chiar înainte de sosirea ei în Veneţia. Pe urmă, din jurnalul lui reiese că a avut o legătură cu studiul ei despre frescele cu Sfântul Anton din Padova.

Bottando era impresionat, dar hotărât să nu lase să se vadă.

— Asta-i tot?

— Mai este şi chestiunea autentificării, răspunse Flavia, povestindu-i pe scurt despre oferta făcută de Roberts lui Benedetti.

— Ah, tare aş vrea să vă hotărâţi odată! oftă generalul, lăsându-se pe spate în scaun şi întinzându-se. Dacă înainte nu aveam nici un motiv, acum pare-se că înotăm în ele. Ce sâcâitor! Şi presupun că acum va trebui să mai muncim încă puţin. Cazul ăsta pare a fi al unei crime care duce la alta şi aşa mai departe. Aflaţi cine l-a ucis pe Bralle şi probabil veţi şti şi cine le-a făcut felul celorlalţi. Şi aşa, totul se va limpezi. Va trebui să mai vorbim încă o dată cu oamenii ăştia. Doamne, am început să mă satur de cazul ăsta!

— Înainte de a pleca, interveni Argyll, aş întreba dacă s-au înregistrat ceva progrese în privinţa picturilor mele, acum că autoportretul acela pare a merita investiţia.

— Nu. Absolut nici unul. Ştiu unde sunt, firește, dar asta-i cu totul altceva.

Englezul părea uluit şi totodată plin de speranţă.

— Ştiţi? Unde sunt?

Bottando făcu o strâmbătură de superioritate.

— În văzul tuturor. Haideţi, îi îndemnă apoi, ridicându-se încet. La treabă!

Stresul implicării în anchetarea unei crime începuse să-şi spună cuvântul asupra diverşilor membri ai comitetului care supravieţuiseră. Iniţial, toţi se arătaseră oarecum iritaţi de interogatorii şi, cu excepţia lui Van Heteren, păruseră prea puţin impresionaţi de moartea lui Louise Masterson. Acum însă, că Doamna cu Coasa părea a fi intrat într-o fază de hiperactivitate, cu un accent deosebit pus pe istoricii de artă, nervozitatea lor crescuse considerabil.

Masivul Van Heteren deschise şirul, înghesuit în fotoliul neîncăpător din camera lui îmbâcsită şi deloc mai mulţumit de viaţă decât păruse cu câteva zile în urmă. Ba arăta chiar mai rău. Iar faptul era întristător; omul era singurul cu care Flavia izbutise să simtă o conexiune, iar Bottando, care abia acum făcea cunoştinţă cu toate personajele, îşi dădu seama de ce.

Hotărâse să conducă el însuși interviurile, pentru a vedea dacă o perspectivă nouă putea adăuga ceva la ceea ce știau deja. Nu că n-ar fi avut încredere în Flavia, nici gând! Va trebui să fie de față când va discuta cu Miller, pentru a-l ajuta în privința limbii, dar cu Van Heteren și Kollmar se putea descurca singur, în vreme ce ea urma alte piste.

— Am crezut că ancheta s-a încheiat, spuse Van Heteren de la început.

Amândoi erau solizi și, în apartamentul micuț, aproape că se vedeau nevoiți să se înghesuie unul în altul pentru a încăpea.

— Și atunci de ce mai suntem ținuți aici? continuă el. Eu trebuie să eliberez casa aceasta până luni cel târziu.

— Orarul dumneavoastră este chiar într-atât de important?

Van Heteren îi aruncă o privire ascuțită, apoi râse cu jumătate de gură.

— Egoist din partea mea, nu-i așa? Scuzele mele. E rușinos să te gândești la muncă în asemenea circumstanțe. Dar am început să urăsc locul ăsta și să mă îndoiesc că-l veți găsi vreodată pe cel care a ucis-o pe Louise.

— Sunt anumite elemente de care trebuie să ne ocupăm, sublinie generalul. Bralle, spre exemplu.

Și-i spuse despre moartea acestuia: Van Heteren se arătă de-a dreptul șocat de veste.

— Doar nu credeți că unul dintre noi l-a ucis pe bietul Georges?!

— Cineva l-a ucis pe bietul Georges. Și de ce n-ar fi unul dintre dumneavoastră? Și apropo, unde vă aflați când a fost el asasinat?

Cu mare greutate, Van Heteren declară că fusese într-o drumeție în Alpi. O mică vacanță. Da, singur. Nu, nu putea dovedi că n-a fost la Balazuc. Și nu, nu fusese acolo.

— Înțeleg. Păcat! Dar în seara în care a murit Roberts? Și când au fost furate picturile?

Fusese în camera lui. Singur. Se simțise prea deprimat după moartea lui Louise, ca să mai facă ceva sau să se întâlnească cu cineva. Cu alte cuvinte, nu avea nici un alibi.

— A-ha, exclamă Bottando pe un ton cât mai neutru cu putință. Îmi păreți a fi un om foarte preocupat.

— Și asta vă miră? replică el acid. Cea mai bună prietenă și totodată iubita mea este ucisă, doi colegi mor, iar dumneavoastră bănuiți, în mod evident, că responsabil este unul dintre noi. Ceea ce, îmi închipui, este adevărat. Nu știu pe ce loc mă aflu în lista

dumneavoastră de suspecți, dar vă pot asigura că niciodată, orice s-ar fi întâmplat, n-aș fi putut să-i fac lui Louise vreun rău. Mă credeți?

Bottando ridică din umeri.

— Fiți rezonabil! Ce altceva ați putea spune? Dar dacă asta vă ajută să vă simțiți mai bine, eu personal nu cred că dumneavoastră ați ucis-o. Mulțumit?

Van Heteren încuviință, deloc mai liniștit, iar Bottando continuă:

— Știați că Masterson era interesată de o pictură aflată în proprietatea *Marchesei* di Mulino?

Vag, răspunse el. Vorbise cu ea la petrecerea organizată anul trecut de Lorenzo. Atunci relația lor fusese mai strânsă ca oricând – așa crezuse el. Louise îi arătase în joacă un tablou, un portret, și îl întrebase ce părere are. El răspunsese că nu i se părea a avea vreo valoare, iar ea râsese.

— Și?

— Și nimic. Asta a fost tot. Eram deja puțin amețiți de băutură. Fusese o petrecere reușită; Lorenzo se pricepea să le organizeze. Mâncare, muzică, multă băutură, împrejurimi frumoase. S-a uitat însă multă vreme la portret și pe urmă, în treacăt, mi-a spus că era un chip interesant, nu eram de aceeași părere? Un bărbat nu drăguț, dar interesant. Am replicat că asta era o afirmație foarte științifică, iar ea a afirmat că necesita ceva muncă.

— La ce s-a referit?

— A vrut să spună, bănuiesc, că tabloul trebuia să fie curățat și restaurat. Era foarte murdar și neîngrijit. Oricum, pe urmă a râs și mi-a propus să ne întoarcem în camera ei pentru a celebra capacitatea de discernământ. Și așa am făcut. Era într-o dispoziție foarte bună, probabil în cea mai fericită în care am văzut-o eu vreodată, adăugă Van Heteren, amintindu-și întâmplările cu o vizibilă suferință.

— I-ați spus asistentei mele că Masterson urma să scrie o scrisoare de referință pentru Miller.

El încuviință.

— Știți cumva dacă a mai spus acest lucru și altcuiva?

— Sunt sigur că nu. Eu am aflat fiindcă am văzut o ciornă pe biroul ei. De fapt, ea m-a rugat insistent să nu pomenesc despre asta; zicea că va trebui probabil să scrie ceva pozitiv, dar nu vedea de ce să știe și alții despre gestul ei. Nu voia să pice ea de vinovată pentru că un ins atât de plictisitor obținea postul la colegiu. Cred că ar fi trebuit să scrie ceea ce credea despre el, dar era prea delicată ca să facă așa ceva.

Bottando înclină din cap cu înţelegere. Pomenise Masterson despre o întâlnire a ei cu Bralle în Elveţia? Vorbise cumva despre călătoria ei la Milano? Dar la Padova? La toate întrebările primi răspuns negativ. Van Heteren nu avusese habar că ea călătorise atât de mult în ultimele ei zile de viaţă. Şi totuşi, nu era ceva surprinzător. Totdeauna fusese o femeie ocupată. Ăsta fusese necazul.

Şi interviul cu James Miller se sfârşi repede, şi nici el nu aduse nimic util, la prima vedere. Americanul avea părul ud, pe care îl şterse cu un prosop în vreme ce-i explica generalului că tocmai se întorsese de la bazin. Înota în fiecare zi, preciză el.

Bottando studie începerea cu atenţie, străduindu-se să facă, împleticit, conversaţie în italiană şi engleză până când apăru Flavia, părând încântată de sine. Italiana lui Miller era remarcabil de săracă pentru cineva care petrecuse atâţia ani studiind arta din peninsulă. În mod cert, nu el vorbise cu Pianta la telefon în ziua în care fusese ucisă Masterson.

Generalul îl întrebă cât avea de gând să rămână în Veneţia, iar americanul spuse că voia cu disperare să ajungă acasă cât mai repede posibil. Deja întârziase şi evenimentele săptămânii trecute nu aveau să-l ajute deloc în lupta pentru post, care îl aştepta. Părea pe jumătate înnebunit de anxietate şi eşuă lamentabil în încercările de a părea neafectat. Flavia aduse în discuţie problema referinţelor; părea interesată de ea. Miller răspunse răstit că îşi putea imagina ce ar fi scris Masterson.

— Cum? întrebă ea.

— Păi, marţi am avut o mică neînţelegere. Cred că ar trebui să aflaţi despre ea. I-am spus că speram să nu-l ia tare pe bietul Kollmar. Încercam să-i împărtăşesc din experienţa mea. Enervarea celor din jur nu este cea mai bună modalitate de a obţine ceea ce vrei.

— Iar ea n-a primit bine observaţiile?

Aproape că-şi putea imagina scena: Miller devenind tot mai condescendent în vreme ce o instruia, iar Masterson zburlindu-se. Nu părea genul de persoană care să accepte uşor asemenea recomandări.

— Evident că nu, ţinând seama de bruscheţea cu care i-a refuzat a doua zi invitaţia la un pahar. De fapt, şi-a ieşit din sărite şi mi-a spus că s-a săturat să vadă cum toţi fac din ţânţar armăsar şi că şi-ar dori ca oamenii să nu mai fie naibii chiar atât de sensibili. Iar în ceea ce mă priveşte, aş face mai bine să petrec mai mult timp văzându-mi de treburile mele şi mai puţin pupând funduri academice.

— Adică?

— Tot despre postul meu era vorba. Ea era de părere că nu scrisesem suficiente lucrări.

— Și ați scris?

El clătină din cap.

— Cred că nici *Encyclopaedia Britannica* n-ar fi suficientă pentru a o mulțumi pe Louise. Dar așa cum i-am spus, sunt pe cale de a publica un articol important. I-am dat și ei o copie. Ciudat, nu-i așa? comentă el apoi cu o amărăciune al cărei egotism era aproape jenant. M-am alăturat comitetului fiindcă mi s-a spus că îmi va fi de folos în carieră. Iar acum, în momentul crucial, totul se destramă. Comitetul e implicat într-un scandal, iar eu îmi pierd ambii autori de referințe. Moartea Louisei a fost în sine destul de rea, deși îmi este greu să cred că s-ar fi arătat generoasă în privința mea. Dar să moară și Roberts... asta e prea mult. Nu cred că mai stă cineva la rând să-și ofere astfel serviciile, nu? Mortalitatea e și așa prea ridicată.

Bottando interveni pentru a aduce discuția pe făgașul dorit. Timpul era scurt. Miller scoase pașaportul și biletele de avion pentru a dovedi că fusese în Grecia în ziua morții lui Bralle și spuse că nu-l mai văzuse pe bătrân de aproape trei ani. Alibiurile lui pentru serile în care muriseră Masterson și Roberts erau la fel de solide.

— Ei, bine? întrebă generalul în vreme ce se îndreptau spre ieșire. Ai avut noroc?

— Așa cred. Apa de la scurgere s-a oprit cam pe acolo, răspunse Flavia, arătând spre partea din spate a coridorului. Am vorbit cu paznicul clădirii. Acoperișul nu avea nimic. Mai important, a subliniat că ar fi trebuit să-mi amintesc și eu asta, fiindcă a plouat pentru prima dată în trei săptămâni în ziua în care m-am plimbat cu barca împreună cu Jonathan, cu două zile în urmă.

Bottando surâse.

— Știi, spuse el în vreme ce se îndreptau spre stația de *vaporetto,* încep să cred că, la urma urmelor, s-ar putea să ne păstrăm slujbele.

Nici dr. Kollmar nu se arătă mai bucuros să-l întâlnească, dar Bottando se obișnuise deja cu acest tip de primire. Dacă atunci când discutase cu Flavia se simțise inconfortabil, acum germanul fremăta vizibil când intră și se așeză.

— Bănuiți, îmi închipui, că eu am ucis-o din cauza acelui tablou, spuse el pe un ton sumbru și ușor agresiv, care nu avea deloc darul de a-i atrage simpatia generalului.

— Gândul mi-a trecut prin minte. Aţi ucis-o?

— Sigur că nu! replică el mai aprins decât de obicei. Ce idee absurdă!

— V-am citit raportul. Roberts era de părere că pictura este autentică, existau dovezi în acest sens, dar dumneavoastră le-aţi ignorat pe toate. De ce?

Kollmar păru cu adevărat uluit.

— Ce? Greşiţi cum nu se poate mai rău în ambele privinţe. Profesorul Roberts nu a spus niciodată aşa ceva, iar dovezile pe care le-am găsit în cadrul cercetărilor mele în arhive nu au oferit nimic concludent.

— Cum rămâne însă cu cercetările altora? De pildă, cu cele ale dr. Bralle?

— Nu ştiu la ce vă referiţi, replică el înţepat. Bralle se retrăsese şi, dacă avea anumite opinii cu privire la pictură, mie nu mi le-a comunicat. Vă sugerez să vă limitaţi la munca de poliţie şi să nu-mi mai spuneţi mie cum să-mi fac...

— Cât era partea dumneavoastră, dr. Kollmar? îl întrerupse Bottando.

Germanul îl privi din nou nedumerit.

— Poftim?

— Partea care vă revenea. Ştiţi dumneavoastră.

Urmă o pauză lungă, după care Kollmar răspunse acru:

— Dacă sugeraţi ceea ce cred eu, trebuie să vă spun că este ruşinos şi inacceptabil. Cum îndrăzniţi măcar să vă gândiţi că aş...

— Da, da, bine. Îmi pare rău că am pomenit despre asta. Dar credeaţi cu adevărat că pictura este un fals?

Frământându-şi mâinile pradă unei nelinişti moderate, Kollmar oftă.

— Existau dubii considerabile...

— Şi atunci, de ce n-aţi spus asta?

— Fiindcă am crezut că e mai sigur să urmez sfatul profesorului Roberts. În absenţa dovezilor scrise, totul depinde de evaluarea privitoare la stil. Iar acesta era domeniul lui, nu al meu.

Germanul şedea drept în scaunul lui, cu genunchii lipiţi unul de celălalt, mistuit de ceea ce putea trece drept mânie aprinsă. Orice semn al nervozităţii sale anterioare se evaporase în timpul discuţiei. Bottando suspină şi se strădui să-l readucă într-o stare de spirit mai cooperantă. Dar nu prea reuşi.

— Teatrul Fenice, începu el apoi.

Kollmar oftă, plictisit.

— De câte ori trebuie să vă mai spun despre asta? Am fost la operă. Am stat tot timpul împreună cu soția mea și cu Roberts.

— O parte a alibiului dumneavoastră este moartă, cealaltă vă e rudă. Nu e bine, doctore.

Kollmar păstră o tăcere demnă.

— Bine, atunci, reluă Bottando. Seara în care a murit Roberts. Unde erați?

— V-am mai spus deja de câteva ori. I-am dus un plic acasă și pe urmă m-am întors la mine. Le-am dat de mâncare copiilor și am încercat să lucrez ceva.

— Singur?

— Da, singur.

— Înțeleg. O ultimă întrebare. Când ați invitat-o pe Masterson la un pahar, erați pe insulă sau pe *vaporetto?*

— Pe *vaporetto.* Puteți să-l întrebați pe Miller; el a auzit totul.

— Vă mulțumesc, dr. Kollmar. Deocamdată este suficient.

Îndurase destule pentru o singură dimineață. Îl durea capul, iar teoriile și datele se amestecau în mintea lui, aproape îmbinându-se, dar nu complet. Generalul părăsi casa mohorâtă, ieșind pe strada și mai mohorâtă. Ploua tare acum, așa cum îi spusese Flaviei bătrânul barcagiu că se va întâmpla. Privi cerul cenușiu, se înfofoli mai bine împotriva vântului aspru care sufla cu putere dinspre lagună și porni cu pași repezi spre chei. Era târziu și discuția cu germanul se prelungise dincolo de ora prânzului. Va trebui să renunțe la masă dacă voia să ajungă la vreme la întâlnirea cu Bovolo. Pe naiba! Dacă exista un singur lucru în lume care îl irita, acela era să sară peste masa de prânz.

Argyll era și el la fel de ocupat în dimineața aceea, înviorat de perspectiva de a-și recupera picturile. Îi telefonase lui Byrnes la Londra, pentru a-l ruga să-și întindă antenele cu privire la lucrările de Tiziano scoase pe piață în ultimii ani. Câte fuseseră vândute cu certificate de autentificare nou-nouțe? întrebă el și-i comunică patronului veștile despre noua oportunitate care i se deschisese. Mai îmblânzit de perspectiva ca Argyll să-și merite în sfârșit salariul, Byrnes acceptă să facă unele cercetări discrete și promise să revină cu un telefon.

De atunci, lăsase munca de poliție în seama poliției și se devotase încercării de a-l identifica pe autorul picturii *Marchesei.* La urma

urmei, poate că avea o legătură cu asasinarea lui Louise Masterson și, în plus, Bottando părea a crede că va reuși să pună mâna pe ea. Și cum va avea în curând posibilitatea de a o cumpăra, era interesat să știe pe ce va da banii.

Dar a ști ceea ce cauți nu înseamnă automat a și găsi, iar în această privință progresele lui nu se dovediră impresionante. Șterpelise notițele lui Masterson, luase fotocopiile făcute de ea de la bibliotecă și-i sustrăsese temporar cărțile de pe rafturi. Înarmat cu toate acestea, spera să poată contura ceva suficient de convingător, dar se văzu nevoit să admită că, deocamdată cel puțin, la orizont nu se întrezărea absolut nimic. Giorgione, Tiziano și dezagreabilul Pietro Luzzi. În mod cert, între cei trei exista o anume conexiune și la fel de sigur era faptul că Masterson o descoperise. În consecință, era limpede că ea fusese mult mai deșteaptă decât el.

— Și deci ce știi? îl întrebă Flavia când i se alătura la prânzul la care Bottando se văzuse obligat să renunțe.

El pufni, enervat.

— Păi, nu prea multe. Știu că este portretul unui pictor de treizeci și ceva de ani și că Tiziano l-a reprezentat în seria lui de la Padova și în schița din Milano. Asta-i tot.

— Bine, atunci, replică Flavia încercând să fie de ajutor. Află cine au fost toți apropiații lui Tiziano și gata. La urma urmei, era ceva obișnuit să-ți incluzi amicii în picturile cu subiect religios. Ai spus că Tiziano a pictat-o și pe iubita lui răposată, așa că de ce n-ar fi făcut la fel și cu alții?

Argyll ridică ochii spre ea.

— Mai spune o dată!

— Am zis că tu mi-ai spus...

— Vorbeam retoric, replică el, ridicându-se și scuturându-și firimiturile de pe haine. Deși e plăcut s-o mai aud o dată. Of, ce tâmpit, ce tâmpit!

— Sper că te referi la tine însuți.

— Sigur că da. Este evident. Iubită, ha! Cred că sunt cea mai neghioabă persoană pe care am întâlnit-o vreodată.

Flavia se simțea adesea înclinată să fie de acord cu asemenea aserțiuni, dar de data aceasta pretinse că nu i-a auzit remarca.

— Ce tot spui acolo?

Argyll începu să sară în loc, fremătând de entuziasm.

— Pictura în care Violante di Modena e ucisă de iubitul ei fiindcă îi fusese necredincioasă. Cine altul i-a mai fost iubit, în afară de

Tiziano, probabil? Și cine, deci, a pictat portretul din colecția *Marchesei?* Și de ce era Masterson atât de chitită pe el?

— Oh, Dumnezeule! exclamă ea, începând să-și dea seama. Vino aici! Vreau să discutăm despre asta.

— Nu-i timp, bolborosi el în al nouălea cer. Am treabă.

Se aplecă, o sărută pe frunte și pe urmă, în eventualitatea că se purtase prea familiar în public, o bătu ușor cu palma pe cap, în compensație.

— La treabă! Ești o ființă minunată și te iroșești complet în poliție. Mulțumirile mele. Ne vedem mai târziu.

Odată ce-i oferise lui Argyll inspirația necesară, Flavia își termină prânzul, se convinse să iasă încă o dată în ploaia tot mai rece și plecă spre Lorenzo. Problema, în opinia ei, era una destul de simplă. Ce anume se întâmplase știau deja. Partea dificilă era acum aceea de a lega toate ițele împreună pentru a ajunge la o imagine coerentă. O crimă după alta, urmând probabil un tipar logic – odată ce-l înțelegeai. La urma urmei, căsăpirea oamenilor era o treabă serioasă; nimeni nu trebuia să se apuce de ea fără un motiv foarte bun.

— Oh, da, știam că mătușa mea are de gând să vândă câteva picturi, replică Lorenzo după ce ea ajunse la apartamentul lui, fu invitată înăuntru, se scutură de ploaie și se așeză. Dar nu eram sigur care anume. Singura mea grijă era să nu vândă două tablouri de Watteau la care am ținut întotdeauna. Mi-a spus că nu pe ele le avea în vedere, așa că restul nu m-a mai interesat și i-am dat acceptul meu.

— Și nu sunt valoroase, sunteți sigur de acest lucru?

— Oh, nu! Chestii neînsemnate. Nu este nici un pericol ca vreun Michelangelo să iasă din țară neobservat, fiți convinsă.

Lorenzo părea perfect stăpân pe sine însuși, iar ea hotărî să-i cânte în strună.

— Cum vă înțelegeți cu mătușa dumneavoastră?

— Nu prea bine. Ne tolerăm reciproc, așa cum fac mătușile și nepoții. Mie unul îmi cam place bătrâna, trebuie să recunosc. Ea, din păcate, nu mă agreează foarte mult.

— De ce?

— Nu știu. Nu-i place să mă consulte în privința chestiunilor financiare, desigur. Îi știrbește imaginea de cap al familiei și a fost furioasă când a aflat că unchiul a făcut testament în favoarea mea. Mie mi se pare că sunt fermecător, întotdeauna mă străduiesc să-i fac pe plac, dar ea mă consideră, cred, prea frivol. Un fel de playboy. Ține

la jargonul ăsta demodat. Dumnezeu știe ce-și închipuie ea că pun la cale! Sunt sigur că viața mea nu-i nici pe jumătate atât de scandaloasă cum a fost a ei.

Dacă exista între ei o animozitate accentuată, Lorenzo știa s-o ascundă și să pară că nutrește față de bătrâna doamnă o afecțiune tolerantă, nicidecum sentimente de ură.

— Dar despre *Signora* Pianta ce-mi puteți spune?

Lorenzo își ridică ochii spre cer.

— Ah! Femeia-dragon! O cunosc de când s-a mutat în casa mătușii mele, acum circa un sfert de secol. A venit cu intenția de a rămâne o săptămână și nu s-a mai dat dusă. Dar e o ființă jalnică, la propriu și la figurat, și încerc mereu să fiu cât mai politicos cu ea.

— Unde erați în seara în care a murit Roberts, iar picturile mătușii dumneavoastră au fost furate?

Merita să încerce; cine știe, poate că omul se contrazicea la un moment dat. El însă zâmbi vesel.

— N-aveți cum să mă prindeți cu asta. Eram la o întrunire la Accademia. La ora respectivă susțineam o scurtă, dar – dacă-mi permiteți să spun – suficient de amuzantă alocuțiune în fața unui public de o sută cincizeci de persoane. Vă voi da însă numărul de telefon al muzeului. Mâine dimineață, când vor deschide, vă vor putea oferi ei numele câtorva zeci de persoane care pot să confirme că m-am aflat acolo până la miezul nopții.

O spusese atât de încrezător, încât Flavia înțelese că alibiul lui se va dovedi de nezdruncinat. În mod evident, nu el îl trimisese pe Roberts în lumea drepților. Ar fi avut însă timp să subtilizeze tablourile *Marchesei,* dacă s-ar fi mișcat repede sau dacă ar fi angajat pe altcineva s-o facă în locul lui. Mai departe? O ultimă chestiune.

— Petrecerea aceea de anul trecut, din casa mătușii dumneavoastră, pentru ce ați organizat-o?

El ridică din umeri, oarecum luat prin surprindere de această întrebare al cărei rost, în mod limpede, nu-l înțelegea.

— A fost în parte o petrecere de bun venit pentru Louise, ca nou membru al comitetului, și în parte o celebrare a faptului că statul își dezlegase baierele pungii. Fericitul contribuabil contribuia. Și, desigur, voiam să mă afirm în fața colegilor mei ca lider al comitetului.

— Lucru care, dacă am înțeles bine, nu a fost pe placul profesorului Roberts.

Lorenzo zâmbi afabil și de această dată.

— E tare urât să-i vorbim de rău pe cei morți, dar aveți dreptate, desigur. Nu mă jenez să spun că bietul Roberts își cam pierduse finețea. Cât despre petrecere, a fost un succes. Și drept urmare, hotărâsem să mai organizez una sâmbăta trecută, la care să avem flori din serele de la Giardinetti. Louise le alesese. A vrut în special crini, nu știu de ce. Spunea că au legătură cu ceea ce studia ea.

— De ce credeți că era atât de convinsă că dr. Kollmar se înșelase cu privire la pictura aceea din Milano? continuă Flavia, vag conștientă de o serie de conexiuni pe jumătate conturate, cărora le mai lipsea doar o verigă.

— Încă vă preocupă asta, așa-i? Nu știu. Și ce credea ea că era de fapt?

— O schiță pentru al treilea panel, la care s-a renunțat, din seria Sfântului Anton de la Padova.

— Ah! Foarte interesant. Mărturisesc că n-am privit problema cu atâta seriozitate. Am lipsit de la întrunirea aceea; trebuia să fiu la Roma în ziua respectivă și, în plus, ratarea unui raport susținut de Kollmar nu e niciodată o pierdere considerabilă. E un ins meticulos și conștiincios, dar nu chiar unul dintre cei mai scânteietori cărturari. Cât despre Masterson, presupun că a găsit în pictura aceea indicii cu privire la prezența Sfântului Anton, ceva în firul narativ, care s-o lege de un episod din viața sfântului...

— Este posibil, îl întrerupse ea, povestindu-i apoi despre miracolul respectiv.

— Nu e suficient, replică Lorenzo. Salvarea oamenilor de la otrăvire sau de la moarte în general apare frecvent în viețile sfinților. Ce altceva mai era în pictura aceea?

Flavia se gândi intens, dorindu-și să fi avut la ea o fotografie pentru a-și împrospăta memoria. Argyll avusese întotdeauna o memorie vizuală mai bună decât a ei. Dar se strădui.

— Bărbat care mânca la masă, înconjurat de alți oameni. Îngeri zburând în jur. O cruce pe perete. Flori pe masă.

— Crini?

Flavia ridică ochii și îl privi fix. Un beculeț era pe cale să i se aprindă. În mod cert, subconștientul ei lucra mai bine decât conștientul.

— De ce spuneți asta?

— Sunt simbolul Sfântului Anton, răspunse el simplu. Crinii și crucifixul. Puritatea trupească și dragostea pentru Dumnezeu. În general, sunt însoțiți de inscripția *Homo igit consutu atque nudat*

queso ubi est. Din Cartea lui Iov. „Omul moare și dispare, omul ajunge la sfârșitul vieții, și unde este el?“ Păreți surprinsă, adăugă Lorenzo după câteva clipe. Dar sunt sigur că am dreptate. Pot verifica, dacă vreți.

— Nu, replică ea dusă pe gânduri. Nu, este în regulă. Aveți dreptate. Mulțumesc. Mi-ați fost de mare ajutor.

13

Vești rele, sau cel puțin descumpănitoare, o așteptau când se întoarse la hotelul Danielii, la ora patru. Se prezentau sub forma unui Bottando nemulțumit, care se înfrupta dintr-un platou cu paste și avea un aer de profundă melancolie. Îi făcu semn să se așeze și rămase tăcut până ce termină de mâncat.

— Necazuri, o înștiință apoi morocănos, înainte ca ea să apuce să deschidă gura. Bovolo ăsta începe să mă calce pe nervi.

Îi povesti că întâlnirea lui cu venețianul nu fusese deloc distractivă. Comisarul se lansase în acuze la adresa amestecului celor de la Roma și îl anunțase că a luat măsuri puternice – ăsta era termenul pe care îl folosise nătângul, sublinie el – pentru a împiedica subminarea poziției sale.

— Și ce înseamnă asta?

— Înseamnă, draga mea, că omul nu te place. Și nici pe mine, dacă tot a venit vorba. Crede că ne-am vârât prea mult nasul în ancheta crimei, în loc să ne limităm la găsirea tablourilor furate ale *Marchesei*. Că suntem mână-n mână cu principalul suspect – adică Argyll – și că imparțialitatea noastră – adică a ta – este grav compromisă. Că am dovedit o incompetență fără pereche zăpăcind un simplu caz de furt, când el a rezolvat o crimă complicată în numai câteva zile. Și a trimis peste tot scrisori în care ne acuză serios. Iar rezultatul – am fost criticat de *polizia* din Roma pentru lipsa mea de tact, iar miniștrii Apărării și al Internelor și-au adus și ei obolul. Nu suntem deloc populari, iar tu știi bine ce înseamnă asta.

— Oh, Doamne! Dar care a fost motivul?

— Bovolo e un om foarte preocupat, asta e. A scurtcircuitat mult prea multe șicane și l-a convins pe magistratul local să promită că va declara că Roberts a murit accidental. Iar noi ne străduim să dovedim că a fost ucis. Dacă reușim, el va părea un dobitoc. *Marchesa* îl presează să-l îndepărteze pe omul lăsat de pază în casa ei. Așa că vrea ca toată afacerea asta să fie închisă cât mai repede, pentru ca el să-și

poată trage atâta spuză pe turta lui câtă va putea înainte ca lucrurile să se întoarcă împotriva lui și șansele de promovare să se evapore. În plus, mulți dintre demnitarii locali tind să-i adopte punctul de vedere.

— Și atunci, noi ce facem?

Bottando își frecă bărbia, gânditor.

— Dificil, nu-i așa? Dacă găsim asasinul, dăm de necaz. Dacă nu-l găsim, tot rău e. Problema nu e Bovolo; cu el mă descurc eu. Mai greu este cu magistratul local, care are relații sus-puse și influență pe măsură. Aici e buba. Dacă-i dezbinăm, suntem în regulă. Dar a sugera că biroul magistratului a complotat pentru a acoperi asasinarea lui Roberts ar însemna să ducem o luptă murdară. Am putea câștiga, dar nu la timp pentru a salva departamentul. Orice s-ar întâmpla, trebuie să încheiem rapid investigația asta stupidă. Altfel riscăm să rămânem fără slujbe. Spune-mi că totul s-a rezolvat.

— Cu părere de rău, nu pot. Suntem pe aproape, dar mai lipsește o verigă sau două.

Și-i povesti ce-i spusese Lorenzo despre crini.

Bottando mârâi.

— Dar...?

— Știu. Dificil, nu?

Un alt mârâit.

— Mă rog, asta înseamnă că am mai potrivit o verigă în lanț. Misterul tumbei lui Roberts în canal s-a lămurit în sfârșit.

— Așa e. Dar asta nu limpezește nimic altceva.

Bottando oftă, iar Flavia decise că ar fi o idee bună să schimbe subiectul.

— L-ai văzut pe Jonathan?

Generalul își verifică ceasul.

— Ar trebui să fi ajuns deja. Mi-a telefonat și mi-a spus că vine. Dar până acum n-a fost niciodată punctual, așa că nu văd de ce ar începe să fie acum. Iată un alt punct comun între tine și el. Cum vă mai înțelegeți voi doi, hmm?

Flavia se văzu scutită să-i răspundă în doi peri, despre amestecul în treburile altora, de sosirea subiectului lor de discuție, într-o stare de spirit neobișnuit de veselă.

— Salut, salut! spuse el senin în vreme ce se așeza la masa lor. Ce s-a întâmplat? Aveți o zi proastă?

Îi povestiră și lui, însă veștile despre problemele lor interne nu-i afectară dispoziția efervescentă.

— O să se fâsâie, răspunse, fără a mai acorda atenție subiectului.

Vreți să știți ce am aflat eu?

— Atâta vreme cât n-o să ne informezi că Roberts a ucis-o pe Masterson, da.

Replica îi mai tăie din elan.

— Oh! De ce spuneți asta?

— Fiindcă nu el a ucis-o.

— Sunteți siguri?

— Da. De ce?

— Păi, pe lângă faptul că mi-am văzut eficient de munca mea, am petrecut o lungă după-amiază la telefon, în beneficiul vostru. Îmi veți putea mulțumi mai târziu. De fapt, lui Byrnes mai întâi. În ultimul deceniu, au fost scoase pe piață cinci tablouri de Tiziano, două fiind autentificate de comitet după ce au fost vândute. Ambele în ultimii patru ani.

— Și?

— Nu ghiciți unde locuiau proprietarii lor?

— Nu. De ce nu ne spui tu? Am termina mai repede.

— Unul locuiește în St Gall, iar celălalt în Padova. Ce părere aveți despre asta?

Acum le stârnise interesul, fără îndoială.

— Nota mea de plată la telefon va fi uriașă, continuă el. Sper s-o achitați voi. Am vorbit cu ambii. Nici unul dintre ei n-a întâlnit-o pe Masterson, dar elvețianul confirmă că a discutat cu Bralle despre târgul pentru autentificare, pe care acesta l-a dezaprobat categoric. La Padova, Masterson a dus o scrisoare din partea lui Bralle, în care întreba din nou despre vânzare. Ne-o trimite. Acum, cine credeți că a scris rapoartele despre cele două picturi? Și cine a eliberat o autentificare personală pentru ele, în schimbul unei părți din prețul de vânzare net în total circa două sute optzeci de mii de dolari?

Argyll întinse pe masă carnețelul în care notase într-un tabel îngrijit metodele de lucru ale comitetului și distribuția sarcinilor cu privire la picturile examinate și autentificate.

Creierul Flaviei zumzăia febril în vreme ce o verigă după alta se așezau la locul lor, ducând la noi concluzii. Unele erau deranjante, fiindcă păreau acum atât de evidente. Altele erau deconcertante. În cele din urmă, se întoarse spre Bottando.

— Domnule general, cred că va trebui să discutăm despre asta.

— Eu am impresia că domnul Argyll mai are încă ceva să ne spună, replică el pe un ton scăzut.

— Mai am. Ceva foarte important. Despre pictura *Marchesei*.

— Acum nu avem timp pentru asta. Putem sărbători mai târziu. Doar dacă nu cumva aflăm astfel ceva în plus despre asasin. Aflăm?

— Păi, nu. Nu în acest caz.

— Atunci, din păcate va trebui să mai aştepte. Jonathan, du-te şi telefonează-le oamenilor de pe lista asta, îi ceru ea, mâzgălind câteva nume pe dosul meniului, şi spune-le că e important să ne întâlnim pe Isola San Giorgio. La ora nouă fix, să zicem.

— E oare o idee bună? Apele sunt teribil de umflate. Deja în unele locuri s-au revărsat.

— N-avem de ales. Nu mai avem timp, replică ea grăbită.

Bottando o privea gânditor în vreme ce ea preluase controlul, începând să dea ordine. Ăsta era rolul lui, aşa îşi spunea de obicei, dar nu putea nega că Flavia se descurca destul de bine. Numai că avea impresia oribilă că ştia ce-i trece ei prin minte. Iar ea, care zisese că *el* ştie să facă politică...

Argyll dispăru în direcţia telefonului, ţinând lista în mână, iar Flavia se întoarse către şeful ei, având în ochi o sclipire care îl convinse că nu se înşelase.

— Domnule general, începu ea pe un ton cât mai convingător. Ce părere aveţi dacă am încălca o regulă sau două? Nu multe, vă daţi seama. Şi numai aşa, puţin, pentru a salva departamentul?

14

Ploaia şi vântul îşi dăduseră deja mâna într-o furtună care, împreună cu mareea înaltă, ridicase nivelul apei în lagună. Cu plafonul gros de nori negri coborât parcă până deasupra capului, Veneţia nu mai părea deloc un paradis al turiştilor; chiar şi pescăruşii dispăruseră, aşteptând probabil în altă parte o vreme mai bună. Sâmbătă, nivelul mării fusese mai ridicat decât cel obişnuit. A doua zi dimineaţă ajunsese aproape până la marginea cheiului în Piazza San Marco, izbucnirile de vânt aruncând fuioare de stropi pe pietrele din pavaj. Până la ora amiezii cel mai întunecat scenariu prinsese viaţă şi, în ciuda încercării autorităţilor locale de a folosi stocul limitat de saci cu nisip, inamicul pătrunsese deja în cetate. Optimiştii erau siguri că Veneţia nu avea să treacă prin aceleaşi traume ca în 1966, când oraşul fusese acoperit de mai bine de un metru de apă, dar răul începuse să fie făcut, în privinţa aceasta nu mai era nici o îndoială.

În plus, comunicaţiile în oraşul inundat erau din ce în ce mai dificile. Pontoanele din staţiile de *vaporetto,* ancorate de marginile

canalului cu frânghii groase, se ridicau și ele odată cu apa. Ambarcațiunile funcționau încă, deși nimeni nu știa cât timp o vor mai face. Apropierea de stații era problematică; punți improvizate fuseseră așezate pe pietre și cărămizi deasupra oglinzii apei, dar nu erau nici pe departe suficiente. În Veneția sunt numeroase străzi și acum multe dintre ele erau sub ape.

Pentru a te deplasa și a rămâne uscat – de confort nu mai putea fi vorba – era nevoie de încălțăminte groasă. Flavia avea ceva la ea, desigur; scotocise în valiza ei aparent fără fund și găsise o pereche de cizme impermeabile care, pe lângă faptul că i se potriveau și țineau apa afară, arătau și bine. Argyll se văzuse nevoit să se descurce cu bocancii cusuți manual pe care părea să-i poarte în fiecare zi, în miez de vară și în toiul iernii, de când îl cunoștea ea. Încălțările se achitară de misiunea lor neașteptat de bine, dar asta le era probabil ultima zvâcnire înainte de a fi aruncate la coșul de gunoi.

În cea mai grea situație se afla Bottando, care suferea rău din cauza bătăturilor și de aceea purta pantofi italieni lejeri, din piele subțire, ale căror tălpi erau parcă din carton. Nu populariza informația despre bătături, considerând că nu constituiau o problemă demnă de un om în poziția lui și, în consecință, era nevoit să asculte uneori remarce referitoare la vanitatea care-l caracteriza. Pe măsură ce pantofii lui se transformau într-un soi de terci pe drumul spre Isola San Giorgio și Fondazione Cini, începu să se plângă de starea industriei italiene de încălțăminte. Nu doar pantofii îi dădeau o stare neplăcută, însă; toată afacerea îl nemulțumea.

Întrunirea fusese convocată în grabă, dar se părea că toți cei chemați acceptaseră să vină. În mod normal, generalul nu agrea astfel de scene, dar Flavia avea dreptate: viteza era esențială pentru a se putea întoarce la Roma cu ceva rezultate înainte ca pumnalele birocratice să-i fie înfipte în spate, luni dimineață.

— Trebuia să vii mai bine pregătit, comentă ea în vreme ce pleoscăiau prin apă, felicitându-se implicit pentru prevederea ei.

— Și în primul rând ar trebui să vă cumpărați pantofi mai buni, adăugă Argyll, la fel de încântat de propria lui chibzuință.

Bottando rezistă ispitei moderate de a riposta și păstră o tăcere frustrată în vreme ce urcară în ambarcațiunea-taxi, care porni încet, dar răscolind apele, pe Canal Grande.

— Sper să vină toată lumea, spuse el la un moment dat pe un ton pesimist, privind spre cer ca și cum încruntătura lui l-ar fi putut convinge să-și revizuiască purtarea.

— Vor veni, răspunse Flavia. La urma urmei, au și ei un anume interes în povestea asta.

Urmă din nou o tăcere, timp în care Bottando își mișcă degetele de la picioare în ceea ce mai rămăsese din pantofii lui – cataramele aurite erau tot ce mai putea fi recunoscut din ei – și simți apa sărată bâltâcâind în jurul lor. Își jură în sinea lui să nu se mai întoarcă niciodată în locul ăsta oribil și repetă legământul când coborâră pe insulă. Acolo nu fuseseră instalate nici măcar punțile de lemn – după cum remarcă el în vreme ce călcau apa în picioare îndreptându-se spre intrarea în mănăstire.

Ajunși înăuntru, se despărțiră pentru scurt timp în căutarea unor prosoape și în încercarea de a se usca pe cât posibil, după care se reuniră în sala în care aveau loc întrunirile comitetului. În capătul ei îndepărtat ședeau *Marchesa* și *Signora* Pianta; Bottando observă că nimeni nu făcea conversație. *Marchesa* îi privi cu un interes amuzat, părând senină și complet lipsită de griji. Stătea ca și cum locul i-ar fi aparținut de drept.

Argyll îl studia atent pe fiecare nou-venit; încă nu-i întâlnise personal și își conturase despre ei câte o imagine din descrierile Flaviei. Iar ea făcuse o treabă bună în acest sens, trebuia să recunoască. Iată-l pe uriașul Van Heteren cu aerul lui deprimat și anxios; durduliul și ferchezuitul Miller, cu un aer de animal hăituit, care dovedea că omul se gândea la slujba lui; pe cenușiul și anostul Kollmar; elegantul Lorenzo, care ținu neapărat să-și salute mătușa cu o curtenie exagerată, fiind răsplătit cu o moțăială disprețuitoare din partea *Marchesei* și o tresărire nervoasă a *Signorei* Pianta.

Dar nu apăruse Bovolo. Oare unde o fi? se întrebă Bottando privind în jur. N-ar fi vrut să înceapă fără el. Se îndreptă spre unul dintre scaunele rămase libere, simțind cum începe să iasă abur din el în încăperea aceea aglomerată și mult prea încălzită. Flavia se așeză alături, iar Argyll, străduindu-se cuviincios să se piardă în fundal, își găsi loc într-un colț.

— Vă mulțumesc tuturor pentru că ați venit aici într-o seară atât de păcătoasă, începu generalul când văzu că toți se așezaseră.

Va trebui să se descurce o vreme fără Bovolo, în speranța că omul va apărea totuși mai târziu. Inițial voise s-o lase pe Flavia să vorbească, fiindcă ideea îi aparținuse, dar ea insistase că, venind din partea lui, explicațiile vor avea mai multă greutate. Fusese o mică glumă, care demonstra că se simțea deja mai bine. Așa explicase ea situația; nu foarte detaliat, dar suficient pentru a termina repede și a

izbuti să prindă ultimul avion spre Roma.

— Îmi cer scuze pentru că am convocat această întâlnire menită să ia în discuție evenimentele petrecute în ultima săptămână, dar cred că va fi spre binele tuturor. Fiecare dintre dumneavoastră a fost suspectat în cursul acestei anchete, sau a crezut că este. Fără îndoială, în multe cazuri, convingerea a fost greșită. Sunt conștient de specificul vieții academice și îmi dau seama că reputația dumneavoastră ar avea grav de suferit de pe urma bârfelor și a zvonurilor dacă poliția nu ar explica limpede situația, astfel încât asupra celor nevinovați să nu mai planeze nici o suspiciune de... hmm... comportament inadecvat.

Murmure de mulțumire întâmpinară aceste afirmații cu titlu oficial, temperate însă de neliniștea privind ceea ce va urma.

— Fiecare dintre dumneavoastră, din varii motive, merită să afle ce s-a întâmplat și, pentru a nu mai pierde timpul, vă voi explica totul imediat. Am întins deja prea mult acest caz și am sfârșit anchetând crime care nu cad și nu au căzut în responsabilitatea departamentului nostru, adăugă Bottando cu o înclinare din cap spre magistrat, care părea mai îmblânzit, dar încă suspicios. Desigur, programul nostru de lucru nu vă interesează. Așa cum știți, totul a început cu ancheta asasinării lui Louise Masterson, înjunghiată mortal în grădina publică de lângă Piazza San Marco, vinerea trecută, și descoperită a doua zi dimineață, în seră. Patru zile mai târziu, unul dintre colegii ei, profesorul Roberts, a murit în circumstanțe misterioase și în aceeași seară au dispărut câteva picturi din colecția *Marchesei* di Mulino. Așa cum am descoperit mai târziu, fondatorul comitetului, Georges Bralle, fusese ucis în locuința sa din Franța cu câteva zile înainte. Firește, orice netot putea să-și dea seama că tot acest șir de infracțiuni era legat într-un fel sau altul de activitatea comitetului. Întrebarea era însă cu care dintre diversele aspecte ale activității lui.

Poate că era mai bine, la urma urmei, că Bovolo nu venise încă, deși magistratul se arătă din nou nemulțumit. Bottando începuse deja să se simtă bine în rolul său. Se întrerupse și privi în jur, scrutând expresiile celor din încăpere – de la suferința acută întipărită pe fețele lui Van Heteren și Miller la interesul amuzat afișat de *Marchesa*.

— Departe de a fi un exemplu de cooperare armonioasă a unor cărturari cu țeluri comune, Comitetul Tiziano s-a dovedit a fi un focar de nemulțumiri și neîncredere. Georges Bralle instituise modelul de lucru de tip divide și cucerește, dar i-a căzut el însuși victimă atunci când profesorul Roberts l-a scos din funcție, aranjând obținerea unei finanțări despre care știa că Bralle o va considera inacceptabilă. După

plecarea lui, lucrurile au continuat în aceeași manieră. Masterson, de pildă, trebuia să scrie o lucrare de mare importanță pentru dr. Kollmar, iar dr. Lorenzo înclina să se folosească de acest lucru ca o scuză pentru a-l înlocui. Când Louise Masterson a devenit membră a comitetului, anul trecut, părea dornică să facă o impresie bună. Însă acest lucru n-a fost de durată. Chiar de a doua zi, a ridicat obiecții față de raportul dr. Kollmar asupra unei picturi din Milano, spunând că vrea s-o examineze și ea. Și chiar începuse s-o facă. I-a scris lui George Bralle, cerându-i lămuriri, iar el a declarat că, după părerea lui, dr. Kollmar n-a greșit. De ce a spus acest lucru, când știa din documentația pe care el însuși o oferise, că dr. Kollmar se înșelase? Masterson pleacă apoi la Zurich cu avionul și de acolo ia un tren până la St Gall, unde Bralle se întâlnește cu cineva care a vândut cu patru ani în urmă o *Madonna* pictată de Tiziano. Apoi se duce la Milano pentru a vedea pictura pe care o studiază și lipsește de la o întrunire a comitetului pentru a da o fugă la Padova. Acolo îi duce o scrisoare unui bărbat care vânduse și el un Tiziano cu doi ani în urmă. În sfârșit, entuziasmată și surescitată, începe să-și rescrie lucrarea în care își prezintă descoperirile, dar este asasinată înainte de a o putea susține. Descoperise de fapt un element neoficial al activității comitetului, care prinsese contur în ultimii ani. În toate cele trei cazuri, Roberts, expertul în stil, făcuse evaluarea vizuală, iar Kollmar, specialistul în arhive, se ocupase de probele documentare și scrisese rapoartele. Două dintre picturi au fost vândute, iar Roberts a încercat să obțină bani din fiecare operațiune. Primele două au fost simple. Viteza de lucru a Comitetului Tiziano nu fusese mare în timpul regimului anterior. Scotocirea în arhive și verificarea datelor îi luau lui Kollmar chiar și optsprezece luni foarte frustrant pentru un proprietar care vrea să vândă și are nevoie de o autentificare din partea unui organism reputat, pentru a obține prețul maxim. În primul caz, se pare că nici măcar n-a fost ideea lui Roberts. Proprietarul din St Gall a sugerat ca profesorul să primească cinci la sută din prețul de vânzare, în schimbul autentificării în nume personal. Afacerea merge frumușel, iar Roberts încasează un cec în valoare de o sută douăzeci de mii de dolari, din care nici măcar unul nu ajunge la dr. Kollmar. A doua oară preia el inițiativa, propunând același aranjament. Și de ce nu? Picturile sunt probabil autentice, iar Roberts știe că-l va putea determina pe Kollmar să declare ceea ce trebuie dacă apar probleme. Pe de altă parte, nu este o procedură tocmai etică și dacă faptul că marele Anthony Roberts se îmbogățește vânzându-și astfel serviciile

ar fi ajuns la urechile publicului, integritatea Comitetului Tiziano ar fi fost compromisă iremediabil. La fel ar fi avut de suferit reputația lui Roberts, și exact această necesitate de a-și apăra onoarea a fost cea care a declanșat nefericitul lanț de evenimente ce a urmat. Dacă s-ar fi aflat că disponibilitatea sa de a recunoaște sau nu un Tiziano depinde de suma primită în schimb, ar fi fost devastator pentru el. Chiar și cineva precum dr. Kollmar s-ar fi putut întoarce împotriva lui, iar Lorenzo l-ar fi mâncat de viu. Totul decurge cum nu se poate mai bine însă, până când se solicită examinarea picturii de la Milano. Benedetti vrea să vândă, iar Roberts este tentat să repete stratagema, cu toate că nu are stringentă nevoie de bani, iar profitul obținut ar fi mic. Dar sub conducerea dr. Lorenzo, ritmul de lucru s-a accelerat, iar Kollmar trebuie să-și finalizeze rapoartele mai repede. Intervalul de timp între examinarea picturii și adoptarea unei decizii este acum prea scurt, mai cu seamă că în acest caz Georges Bralle scosese deja la lumină o serie de dovezi deloc utile. Așa se face că Roberts ascunde pur și simplu aceste dovezi și-i sugerează lui Kollmar că tabloul nu valorează mare lucru. În consecință, Kollmar recomandă respingerea lui. Roberts se oferă apoi să autentifice el pictura, în termenii deja obișnuiți, intenționând să scoată la iveală dovezile după demararea vânzării, astfel încât comitetul să-și schimbe decizia. Foarte simplu, dar aici a făcut o greșeală. Roberts depășește orice limite ale comportamentului etic și este descoperit. A urmat apoi elementul crucial: Benedetti îl consultă pe Bralle, care își dă seama ce se întâmplă și fumegă de furie. De aceea a spus că dr. Kollmar nu a greșit. El crede însă că și germanul este implicat și începe să facă cercetări pentru a vedea dacă tactica mai fusese folosită și înainte.

Kollmar începu să protesteze zgomotos, negru la față din cauza celor auzite.

— Ce susțineți dumneavoastră este nemaiauzit! Ideea că o persoană în situația lui Roberts ar putea proceda atât de nerușinat...

Bottando se pregătea să-l întrerupă, dar i-o luă altcineva înainte:

— Taci tu, prostănac bătrân și îngâmfat! exclamă soția lui Kollmar vorbind în germană, însă suficient de elocvent pentru ca nimeni să nu se îndoiască de înțelesul cuvintelor ei. Nu e nevoie să demonstrezi cât de neghiob ești, nu-i așa?

Bottando îi zâmbi.

— Vă mulțumesc, doamnă. Vedeți dumneavoastră, ceea ce trebuie să rețineți este că Roberts i-a spus *Signorinei* di Stefano că nu avea nici o opinie formată cu privire la valoarea picturii, dar lui Kollmar i-a

declarat că, după părerea lui, nu avea nici o valoare. De ce s-a contrazis astfel? Nu avea nici un motiv s-o facă, decât dacă voia să se distanțeze de ceea ce-i sugerase lui Kollmar și să lase în seama acestuia întreaga responsabilitate a unei decizii.

După ce-i explică astfel germanului că graba lui de a sări în apărarea fostului său coleg fusese probabil neînțeleaptă, Bottando hotărî că era timpul să revină la argumentația sa inițială, înainte de a uita care era aceea.

— Roberts este deci îngrijorat când Masterson decide să examineze la rândul ei pictura și se întreabă ce-o fi având ea de gând. Eforturile de a o convinge să renunțe nu dau roade, iar neliniștea lui crește. Cum niciodată nu i-a luat în serios priceperea, bănuiește că a văzut dovezile lui Bralle și că le-ar putea folosi împotriva lui. Trebuie să afle ce se întâmplă, așa că îi face bătrânului o vizită pentru a se lămuri. Știm acest lucru fiindcă este menționat în jurnalul lui Bralle. Așa cum ne-a spus și Van Heteren, Bralle obișnuia să născocească porecle oarecum răutăcioase. Dr. Van Heteren, cum îi spunea el lui Roberts?

Olandezul ieși din reveria mohorâtă care sugera că ascultă doar cu jumătate de ureche cele discutate în jur și privi spre Bottando.

— Păi, răspunse el ezitant, ca urmare a înfățișării elegante și a purtării cucernice, obișnuia să-l numească Sfântul Anton.

Generalul îi surâse.

— Iar în jurnalul lui Bralle este notat că urma să primească vizita Sfântului Anton în ziua în care a murit. În plus, Roberts a spus că Masterson trebuia să scrie o scrisoare de referințe pentru Miller. Dintre cei din Veneția, numai Louise Masterson și Van Heteren știau acest lucru, pentru că ea nu voia ca vestea să se răspândească. Și atunci, cum de-a aflat Roberts? Simplu: o copie a scrisorii prin care Bralle o recomanda pe ea se afla pe biroul lui din Balazuc. Acolo a văzut-o Roberts. Ce s-a întâmplat la întâlnirea celor doi din Franța nu putem ști, evident. Dar probabil că Bralle l-a acuzat pe Roberts de comportament neprofesional și l-a amenințat că-l demască pentru a salva comitetul. A fost ucis astfel încât să pară că vârsta înaintată a fost cea care l-a doborât. Era singura modalitate de a-i închide gura. Fără îndoială, Roberts s-a gândit că bătrânul oricum nu mai avea mult de trăit.

Un suspin de ușurare se ridică din toate piepturile prezente. Deci Roberts fusese! Cum responsabilitatea fusese atent plasată asupra unui om mort, atmosfera din încăpere se însenină sesizabil. Doar Van

Heteren încă părea conștient de tragicele dimensiuni ale ultimelor evenimente.

— Când s-a întors la Veneția, continuă Bottando, Roberts era probabil convins că rezolvase totul. Bralle ieșise din scenă și nu existau dovezi că Masterson luase legătura cu el. Mai târziu însă, a împrumutat cartea ei și între file a găsit un bilet de tren spre St Gall. Și-a dat seama că studia tabloul din Milano, iar după aceea a auzit că se dusese și la Padova. Mai mult decât atât, Van Heteren îi spune că Louise Masterson își rescrie lucrarea, încrezătoare că va face senzație. El știe însă ce fel de senzație, și că nu va avea nici o legătură cu analiza tușelor în lucrările de tinerețe ale lui Tiziano. Desigur, Roberts are un alibi inatacabil pentru asasinarea lui Masterson. A avut grijă să și-l asigure, cumpărând bilete la operă în ultimul moment. Și n-ar fi putut fura el tablourile *Marchesei*.

Se auzi un foșnet în spatele sălii, când Bovolo și un alt polițist își făcură apariția, primul având întipărită pe figură o expresie de triumf temperat. Bottando o remarcă și începu să se neliniștească. Un individ ca el nu zâmbește fericit fără un motiv serios.

— Se spune adesea că o crimă duce la alta, continuă el sperând că situația nu va lua o turnură prea urâtă. În cazul nostru, acest lucru nu a fost valabil, deoarece Roberts era mult prea precaut pentru a risca încă o dată.

Afirmația stârni rumoare. După ce îngustase domeniul celor responsabili într-un mod mulțumitor pentru cei prezenți, iată că generalul îl lărgea acum din nou.

— Am avut de-a face cu multe picturi în acest caz cele două de Tiziano din Milano și Padova, cele furate din colecția *Marchesei*. Paralele ciudate apăreau mereu. Una dintre lucrările de Tiziano înfățișează o femeie înjunghiată într-o grădină; Masterson a fost înjunghiată într-o grădină. Asasinul din pictură era un soț gelos, iar iubitul lui Louise Masterson, Van Heteren, era gelos, așa cum singur a recunoscut. Părea aproape că istoria se repetă, indicând vinovatul. Dar în cele din urmă ne-am dat seama că toate acestea erau de fapt diversiuni. Gelozia lui Van Heteren a fost cauzată de comentariile răutăcioase ale dr. Miller, singura persoană care avea nevoie urgentă să scape de Masterson. Nu am dreptate, domnule doctor?

Omul nu părea a dori să comenteze. Luă exemplu de la Van Heteren și rămase cu privirea fixată în podea, alb la față și tăcut. Nu izbuti decât să clatine din cap.

— Atunci, permiteți-mi să vă spun eu ce s-a întâmplat. Vineri la

prânz, Miller și Roberts au mâncat împreună. Este limpede acum modul în care Roberts și-a țesut pânza. A aruncat bomba că Masterson scria o referință pentru Miller și l-a adăugat așa, pentru savoare, că probabil va face tot ce-i va sta în puteri ca el să piardă postul. Ținând seama de remarcele pe care ea le făcuse cu o zi în urmă, Miller l-a crezut. În plus, Roberts i-a spus și că lucrarea pe care Masterson urma s-o prezinte lunea următoare îi va pecetlui soarta. Deși raportul ei era doar o urzeală de minciuni, avea să afecteze cel puțin temporar buna reputație a comitetului, distrugând-o însă pe a lui Roberts și anulându-i astfel puterea de a acționa în beneficiul americanului.

Ajuns în acest punct, Bottando observă că Flavia adoptase un aer nemulțumit și se temu că a luat-o pe arătură. Se întrerupse, luă o înghițitură de apă și se aplecă spre ea.

— Am greșit cu ceva? o întrebă în șoaptă.

Ea flutură din mână.

— Dă-i drumul mai departe. Îți spun eu pe urmă.

Generalul lăsă paharul pe masă și încercă să-și amintească unde rămăsese.

— Așa cum *Signorina* di Stefano și-a dat seama imediat, Miller nutrea profunde resentimente față de Masterson. Ea avea relații mai bune, un post mai convenabil, scrisese cărți, iar acum urmărea să-l distrugă. E de mirare deci că, atunci când Roberts a spus că femeia trebuie oprită, el s-a arătat total de acord? Dar Miller avea un alibi perfect. Se afla deja pe insulă la ora zece, fiind văzut în bucătărie, și în seara respectivă nici o ambarcațiune nu a acostat în insulă. În consecință, trebuie să fi fost acolo de mai devreme, astfel că nu putea fi el cel care a ucis-o pe Masterson în Giardinetti Reali. Numai că nu a avut nevoie de vreo ambarcațiune. L-a auzit pe Kollmar invitând-o pe Masterson la un pahar; discuția a avut loc pe *vaporetto,* la plecarea de pe insulă. Deci de plecat, a plecat și Miller; asta e clar. Dar cum s-a întors, dacă ambarcațiunile nu mai circulau? Trebuie să fi reușit, într-un fel sau altul. Și iată ce s-a întâmplat. Mai devreme în aceeași zi, Roberts preluase un mesaj pentru Masterson, astfel că știa unde poate fi găsită – informație pe care i-a dat-o lui Miller la masa de prânz. Miller ia un *vaporetto,* după care rătăcește de colo-colo, alimentându-și constant furia. Se duce în grădină s-o caute și să se certe cu ea. O acuză că vrea să-l distrugă, că e rea și perversă. Că Roberts i-a spus asta, că Roberts i-a spus aia. Ea îi răspunde, probabil la fel cum o făcuse cu o zi înainte, că e ridicol și că face din țânțar armăsar. La care

el explodează. O înjunghie cu un briceag și o lasă să moară. A fost un act premeditat sau nu? Nu știu. Poate că n-a vrut decât să-i arate ce crede despre ea. Dar insinuările lui Roberts, combinate cu invidia care îl rodea de ani, l-au împins dincolo de limită. La urma urmei, ea o ceruse. Era vina ei. Însă Miller avea o problemă. Ideea de a se preda nu-i surâdea și, pe de altă parte, era departe de camera lui, fără mijloace de a se întoarce acolo. Dar distanța până la ea era de numai cinci sute de metri peste canal, echivalentul câtorva lungimi de bazin. O nimica toată pentru un înotător atât de bine antrenat ca el. Își scoate deci pantofii și-i aruncă, împreună cu geanta ei și cu briceagul, în canal. Când ajunge pe Isola San Giorgio, intră în clădire pe o ușă laterală, folosindu-și propria cheie. Mustește de apă și lasă dâre pe coridor, confundate apoi cu apa pătrunsă prin acoperiș. Numai că în ziua aceea nu plouase. Cum altfel ar fi putut ajunge bălțile acolo? Miller se duce și se șterge, coboară la spălătorie să-și spele hainele și pe urmă cere un pahar cu apă, ca să-și creeze un alibi. Aveți vreun comentariu până aici, dr. Miller?

Nici un răspuns, nici de această dată. Bottando continuă:

— Dar Masterson era încă în viață. Știa că va muri dacă nu va primi ajutor la vreme. Mai știa și că totul fusese pus la cale de Roberts, care se jucase de-a Iago la urechea de Othello a lui Miller. O metaforă potrivită aici, la Veneția, după părerea mea. Așa că încearcă să lase un indiciu despre ceea ce s-a întâmplat. Nu a fost târâtă până în seră, așa cum a crezut comisarul Bovolo. S-a chinuit ea singură să ajungă acolo, fiindcă știa ce se află înăuntru: florile pe care ea însăși le alesese în mod special pentru banchetul de sâmbătă. Își smulge crucifixul de la gât și prinde în mână o floare. O cruce și un crin: simbolul Sfântului Anton. Florile urmau să fie o aluzie triumfătoare la descoperirea pe care o făcuse la Milano, dar i-au devenit în final jerbă funerară.

În sală se instală o tăcere prelungită, fiecare întorcându-se să-l privească pe Miller, care ședea în continuare mut și palid.

— Ei, bine, dr. Miller, cât de aproape suntem de adevăr? întrebă Bottando în cele din urmă.

— Aproape, răspunse el cu osteneala cuiva care a îndurat destul. Foarte aproape.

— Vreți să dați o declarație oficială? De obicei face minuni la pronunțarea sentinței și ajută la reducerea pedepsei. Sau puteți aștepta până ce vom găsi urme de sânge pe hainele dumneavoastră sau sub unghii. Ceva tot vom găsi. Criminaliștii ăștia găsesc întotdeauna. Sunt foarte buni în munca lor, să știți.

În realitate, generalul avea unele dubii. Laboratoarele criminalistice nu erau nici pe departe atât de eficiente cum pretindeau specialiștii. Văzuse prea multe falsuri declarate lucrări autentice ca să mai aibă prea multă încredere în profesionalismul lor, însă argumentul păru să-l convingă pe Miller, care înclină din cap în silă, semn că era de acord. Bottando oftă ușurat.

— Bun, replică el cu satisfacție, observând nuanța tot mai galbenă care se întipărea pe fața lui Bovolo; era figura unui om care își vedea promovarea evaporându-i-se chiar sub nas.

— Stați puțin, vreți să spuneți că tot dr. Miller l-a ucis și pe Roberts?

Fusese vocea lui Kollmar, care se mai calmase și începuse să devină chiar interesat de discuție. Generalul și-ar fi dorit totuși altceva. Nu se simțea deloc bine când se gândea la etapa următoare, dar Flavia insistase că, din punct de vedere tactic, era absolut necesară. Înainte de a se lansa însă în explicații, i-o luă ea înainte; probabil că nu prea avea încredere în el, își spuse Bottando în sinea sa.

— Nu, sigur că nu l-a ucis el, replică ea cu tărie. De ce ar fi făcut-o? Șirul evenimentelor este destul de limpede. Roberts este interogat și își spune povestea: ce tulburat e de moartea lui Louise Masterson, cum a încercat el să facă atâtea lucruri pentru ea și așa mai departe. Și nu se descurcă deloc rău. Nici un dram de suspiciune nu planează asupra lui. După aceea însă am discutat cu Van Heteren – aici olandezul deveni și mai palid decât fusese înainte – și am menționat ideea crucii și a crinului. Ca urmare a metodei mele oarecum impresioniste de anchetă, el este singurul în fața căruia am pomenit despre ea. Dr. Van Heteren nu e prost deloc. Își dă seama că Masterson l-a indicat pe Roberts, dar nu-i vine să creadă. Și nici nu vrea să incrimineze în mod eronat un coleg, motiv pentru care a refuzat să ne spună că l-a auzit pe profesor vorbind cu Pianta la telefon. Așa se face că marți seară, după întâlnirea mea cu el, se duce la Roberts pentru a discuta problema. Acesta din urmă îl liniștește, dar știe că, deși carabinierii nu vor înțelege probabil semnificația celor două simboluri, este posibil ca noi s-o recunoaștem. Iar dacă asta avea să ducă la investigarea mai atentă a morții lui Bralle...

Nu strică puțină publicitate, își spuse ea. Mai ales pentru o cauză bună.

— Roberts se simte prins în capcană, continuă ea, și nu poate suporta ideea închisorii sau a umilirii. Deja a ucis și a manipulat pentru a le evita, dar este limpede că eforturile lui n-au dat roade. Nu

mai există cale de salvare, așa că, după ce Van Heteren pleacă, se sinucide pentru a scăpa de inevitabil. Încearcă mai întâi să se spânzure, dar nu are suficient curaj pentru a merge până la capăt, așa că se aruncă în canal și se îneacă.

Bottando arăta și mai stânjenit, Argyll avea o expresie de considerabilă surprindere, iar restul publicului răsuflă din nou ușurat.

— Așa s-a întâmplat, am dreptate, doctore? îl întrebă Flavia pe olandez.

Van Heteren rămase tăcut câteva clipe. Apoi își ridică ochii din covor, pe care îl studiase cu un interes covârșitor, și răspunse încet:

— Dacă spuneți dumneavoastră...

— Și ați auzit conversația telefonică?

— Da. Dar...

— Bun, îl întrerupse Flavia. Păcat că nu ne-ați spus mai devreme, însă eu am știut că așa trebuie să fi stat lucrurile.

Apoi zâmbi cu un aer reconfortant către șeful ei, care se încruntă la ea. Cel puțin partea mai grea trecuse. Bottando își schimbă poziția în scaun și hotărî să sfârșească afacerea asta mizerabilă cât mai rapid cu putință. Triumful total era la doar câteva minute distanță. Ar fi dorit totuși să știe ce surpriză le pregătise Bovolo.

— Și acum, interveni el preluând din nou controlul, un ultim mister. Picturile *Marchesei.* Aceste tablouri aveau un statut ambiguu. Soțul doamnei a procedat așa cum procedează mulți aristocrați: și-a lăsat proprietățile moștenitorului, dr. Lorenzo, cu condiția ca soția lui, *Marchesa,* să beneficieze de ele pe întreaga durată a vieții. Nimic nu putea fi vândut însă fără permisiunea lui Lorenzo – permisiune pe care acesta a dat-o în privința picturilor respective, fiindcă nu aveau nici o valoare. Dar *Marchesa* și *Signora* Pianta bănuiau că alta este situația în cazul unui tablou, un portret anonim. Louise Masterson era dornică să-l examineze, fără a explica însă de ce. Dacă pictura ar fi fost valoroasă și dacă dr. Lorenzo ar fi aflat, și-ar fi retras în mod cert acceptul pentru vânzare, ca urmare a rolului său de apărător al patrimoniului național. *Marchesa* suporta cu greu ideea de a se supune voinței unei persoane mult mai tinere decât ea o trăsătură de caracter pe care trebuie să spun că o înțeleg perfect. Recent am avut eu însumi astfel de probleme. *Signora* Pianta se gândea la vârsta ei înaintată și la faptul că, după moartea *Marchesei,* risca să rămână fără bani și fără un adăpost deasupra capului. Și acest lucru mi se pare absolut de înțeles. Odată ce Masterson a murit și exista posibilitatea să se afle despre interesul ei pentru respectiva pictură, a devenit

evident că tabloul trebuie să părăsească țara cât mai repede posibil, înainte ca Lorenzo să se poată opune. Firește, doamnele erau hotărâte să nu atragă atenția asupra lor – motiv pentru care *Signora* Pianta a omis să menționeze însă întâlnirea cu Masterson, programată chiar înainte de uciderea acesteia. Prin urmare, pe ultima sută de metri, au încercat să renegocieze afacerea cu Argyll, încercând să-l determine să ducă pictura clandestin în Elveția. Din păcate pentru ele, englezul a refuzat, așa că au apelat la planul de rezervă. Nu este de mirare că *Signora* Pianta a fost atât de supărată când Argyll i-a prezentat-o asistentei mele, ținând seama de ceea ce erau pe cale să facă. Simplu și foarte ușor, au mutat picturile într-o pivniță rar utilizată și au anunțat că au fost furate, pentru a câștiga timp să caute un comerciant de artă corupt. Apoi puteau să scoată pictura din țară și s-o vândă printr-un intermediar, fără ca Lorenzo să mai poată face ceva. În consecință, când mi-am dat seama ce se întâmplase, am cerut ca un polițist să rămână de pază, pentru ca pictura să nu poată fi scoasă din casă.

Pianta era albă la față, îngrozită, dar *Marchesa* avea aerul unei puștoaice obrăznicuțe prinse la furat de pișcoturi. De fapt, părea chiar mulțumită. Ea cel puțin se distrase de minune în ultimele zile.

— Foarte bine lucrat, generale, spuse încântată. Și îmi retrag afirmația. Nu *toți* polițiștii sunt tâmpiți.

Bottando înclină din cap, în semn că accepta complimentul.

— Mătușico, să fim serioși! exclamă Lorenzo cu severitate. Cum ai putut? Nu se pune problema ca Pianta să fie aruncată în stradă, iar tu știi asta. Întotdeauna am fost convins că ești șireată, dar chiar atât de rea nu mi te-am închipuit.

Marchesa ridică din umeri strengărește și-l privi cu scânteieri în ochi.

— Cum rămâne însă cu picturile mele? interveni Argyll, încercând să obțină ceva informații despre chestiunea cu adevărat importantă.

— Desigur că nu se mai pune acum problema... începu Lorenzo, dar se văzu întrerupt de o tuse ușoară de undeva din spatele sălii. O tuse discretă. Aproape modestă, pentru *Commissario* Bovolo. Lui Argyll i se păru a fi însă un sunet prevestitor de rele.

— Înainte de a continua, spuse comisarul cu un vag ton de satisfacție în glas, dar se opri.

Urmă o scurtă pauză, venețianul savurând bucuria rarisimă de a fi în centrul atenției.

— Continuați, îl îndemnă Bottando mohorât.

Acum e acum, își spuse el.

— În conformitate cu sugestiile generalului Bottando, spuse Bovolo cu o anume stânjeneală, când am constatat că *Marchesa* și *Signora* Pianta au părăsit clădirea, noi am intrat cu un mandat de percheziție și am căutat prin pivnițe lucrările lipsă. N-a fost ușor și de aceea am întârziat. Așa cum știți, vremea a fost rea, iar fluxul a crescut...

Un icnet sugrumat venit dinspre Lorenzo îl întrerupse. Ochii *Marchesei* își pierduseră scânteierea, iar Argyll, deși habar n-avea ce va urma, hotărî că nici nu vrea să audă. Bovolo însă își continuă ideea.

— Pivnița comunică nemijlocit cu canalul de afară, pentru a facilita accesul comercianților în clădire. Se pare că majoritatea picturilor au fost așezate direct pe pardoseală, proptite pentru a nu păți ceva, însă nu suficient de sus...

— Oh, Pianta, proasto! Nu ești în stare să faci nimic cum trebuie? izbucni *Marchesa*.

— Nu suficient de sus, spuneam, reluă Bovolo sentențios, pentru a nu fi mutate din loc de fluxul care astăzi la un moment dat a început să umple pivnița. Mai multe tablouri au fost descoperite de ofițerii mei încă în pivniță, plutind la suprafața apei. Au fost grav afectate, dar le-am recuperat.

— Dar portretul? întrebă Argyll abia auzit.

În asemenea circumstanțe, stoicismul e tot ce-i mai rămâne unei ființe umane.

— Portretul în chestiune, răspunse Bovolo, pe care generalul Bottando m-a rugat în mod special să-l recuperez, pare a fi unul dintre cele duse de flux în lagună. Desigur, vom începe să-l căutăm mâine dimineață...

— Oh, Doamne, nu vă mai obosiți, replică Lorenzo cu un mic râs nervos. După douăsprezece ore în apa sărată a mării, nu va mai fi nimic de găsit. Singura consolare pe care o mai avem este speranța că totuși nu era valoros.

Argyll îi privi pe toți cei din jur, remarcând că majoritatea erau mult mai afectați de pierderea picturii decât fuseseră când se vorbise despre asasinarea lui Masterson sau Bralle. Jalnic, într-adevăr! O văzu însă și pe Flavia fulgerându-l din priviri, cu o aparentă panică pură. N-ar fi putut spune chiar că îi ieșeau ochii din cap de spaimă, dar era limpede că voia să-i transmită ceva.

Închise gura. O deschise din nou. Iar ezită. Nu așa își imaginase el că se va încheia seara asta. Cum rămânea cu triumful lui? Marea lui

lovitură? Of, ce nu face omul pentru prieteni!

— Ei, cum e? întrebă Lorenzo când decise că privise suficient gura lui Argyll închizându-se și deschizându-se. Era valoros?

Englezul își frecă obrajii, obosit, strănută sonor și privi pe rând figurile în așteptare, ce sperau să nu audă din partea lui ceva prea tulburător.

— Eu rămân la evaluarea mea inițială, atât cât valorează ea. Am studiat cu atenție toate probele. O lucrare neînsemnată, de un artist neînsemnat. Nicidecum una care să stârnească rumoare în sălile de licitații, de asta pot să vă asigur.

Toată lumea cu excepția lui și a comisarului Bovolo părea mai mult decât mulțumită de această explicație. Recunoscătoare, chiar. Argyll se ridică morocănos și, cum părea că nu mai este nimic de spus, toți ceilalți începură de asemenea să se ridice. Încetul cu încetul, întrunirea se apropia de sfârșit. Remarce și replici disparate se auziră în vreme ce fiecare își lua haina și se pregătea să plece.

Miller era păzit de asistentul lui Bovolo, urmând a fi dus să dea declarația. Colegii lui se străduiau zelos să-l ignore. Bottando și magistratul se adânciseră într-o discuție din care Bovolo era ostentativ exclus. Lorenzo își studia atent mătușa, evaluând parcă oportunitatea unei abordări directe, după care decise s-o lase să fiarbă în suc propriu. Kollmar și soția lui ieșiră tăcuți din sală, urmați de *Marchesa* încă veselă și de Pianta ca ariergardă.

În cele din urmă, doar Van Heteren mai rămăsese în încăpere. Se apropie de Flavia și deschise gura pentru a vorbi.

— Nu, doctore, nu vreau să mai aud nimic, spuse ea repede, înainte ca el să poată scoate un sunet. Pleacă! Du-te înapoi, în Olanda.

— Dar trebuie să...

— Nicidecum. Mi-a fost suficient. Du-te acasă și culcă-te. Acum!

— Ți-a trecut vreodată prin minte să te faci mamă? o întrebă Argyll privindu-l pe olandezul rușinat cum se supune cuminte și iese din sală. Pari plămădită pentru așa ceva.

— Nu. Dar îți mulțumesc pentru ofertă. Vino! Hai să ieșim de aici.

Ploaia, cel puțin, mai spălase atmosfera. Umezeala apăsătoare dispăruse, lăsând în loc o noapte senină precum cristalul și o adiere proaspătă. Încă o oră sau două și străzile vor fi pustii. Într-o tăcere perfectă și nu prea fericită, cei doi italieni și englezul traversară deschiderea largă a Canal Grande.

— A fost o lucrătură excelentă, spuse Bottando în cele din urmă,

bătând-o ușurel pe umăr. Felicitările mele! Sunt mândru de tine. E foarte posibil să-ți păstrezi slujba.

— Mulțumesc, răspunse Flavia. Totuși, nu sunt sigură cu privire la unele detalii.

— Nici eu, interveni Argyll. Adică, atunci când ai spus...

Flavia puse mâna pe brațul lui și-l strânse ușor pentru a-l sili să tacă. Ofuscat, englezul se cufundă în tăcere.

— Am remarcat că erai nemulțumită. Am greșit eu pe undeva? întrebă generalul.

— Ai nimerit omul, replică ea, dar cred că ai ratat esențialul în privința morții ei.

— Ah, da? Și ce anume n-am înțeles cum trebuie?

— Ai caracterizat-o într-un mod absolut previzibil, dacă pot spune așa. Insistentă, agresivă, ambițioasă, răzbunătoare. Ai presupus, la fel ca ei, că Masterson urma să muște.

— Și vrei să spui că nu avea de gând s-o facă?

— Sigur că nu! Fiindcă nu se potrivește. Asta credea Roberts și de aia l-a întărâtat pe Miller. Dar se înșela. Nu cred că Masterson se sinchisea de manevrele lui, mai mult decât să le dezaprobe și să-și dorească să se retragă din comitet înainte ca Bralle să dea totul la iveală. S-a dus la St Gall fiindcă a vrut să afle ce știa Bralle despre pictura lui Benedetti. S-a dus apoi la Milano și la Padova din același motiv. Nici măcar nu s-a întâlnit cu cei care au vândut picturile. Masterson nu a vrut să se implice. Și de ce ar fi dorit așa ceva, când Bralle deja se pregătea să-l dea pe Roberts în vileag? Știm că nu avea timp pentru asta. Kollmar o enerva, fără îndoială, dar numai Roberts a afirmat că ea l-a jignit. Nimeni altcineva n-a văzut-o vreodată altfel decât politicoasă. La întrunirea de anul trecut a comitetului a spus doar că voia să examineze pictura; Roberts a fost cel care i-a șoptit lui Kollmar că l-a vorbit de rău pe la spate. Bun, a fost tăioasă cu el, dar cine n-ar fi în fața unui gogoman pedant ca el? Cu Van Heteren, cu Benedetti și cu călugărul de la Padova a fost amabilă și fermecătoare. Toți au spus asta. Iar în ultima ei zi de viață nu a stat la bibliotecă scriind denunțuri despre corupția lumii academice sau referințe negative pentru Miller, ci a citit lucrări de istoria artei. Ca un bun și conștiincios om de știință ce era. Nu a constituit niciodată un pericol pentru Roberts sau pentru Miller. Biata femeie a fost ucisă pur și simplu fiindcă toți au crezut că era la fel de meschină, de ambițioasă și de egoistă ca ei înșiși.

— Și atunci, despre ce urma să fie lucrarea aceea a ei?

— Urma să anunțe una dintre cele mai senzaționale descoperiri ale ultimilor ani. La asta muncea atât de asiduu. Nu la manevre politice sau la denunțuri.

Bottando se chirci ușor și ridică o mână.

— Oprește-te aici! Nu vreau să știu. Poate că ai dreptate. Poate că i-am făcut bietei femei o nedreptate, dar nu suport să aud detaliile. În plus, se pare că l-am arestat pe cel care trebuia, așa că acum nu mai vreau, sincer, decât să mă usuc la picioare și să mă urc în primul avion spre Roma, spuse generalul când *vaporetto* opri la ponton, pășind greoi pe uscat. Trebuie să înaintez bugetul și mâine la prima oră am de depus o serioasă muncă de convingere. Cel puțin, adăugă el ceva mai vesel, acum avem și un dram de muniție cu care să luptăm.

Așa că Flavia tăcu. Bottando nu se gândea decât la o baie fierbinte și se îndepărtă în grabă imediat ce ambarcațiunea atinse cheiul. Flavia și Argyll plecară împreună și în nici zece minute se rătăciră încă o dată.

— Acum poți să-mi pui întrebarea aceea, îi spuse ea după ce Bottando dispăruse din vedere, iar ei renunțaseră să mai încerce să-și dea seama unde se află.

— Ah! Care dintre ele?

— Cea despre Van Heteren.

— Ah, aceea. Ei, bine, da. El a făcut-o, nu-i așa?

— Sigur că el a făcut-o. S-a dus să discute cu Roberts, l-a acuzat că a ucis-o pe Louise, l-a strangulat pe jumătate, l-a târât până la canal și l-a aruncat în apă. Urmele acelea de sub casa lui Roberts și de pe gâtul lui o demonstrează. Crimă pasională. E un bărbat impetuos, exact ăsta ar fi stilul lui. Ți-am spus că așa e el.

— Dar și-a greșit omul. Nu Roberts a ucis-o pe Masterson. Nu ți s-a părut că e cazul să spui lucrul ăsta? Iar Bottando a fost de acord?

Flavia ridică din umeri.

— Nu noi ne ocupăm de anchetarea crimei. N-ar fi fost bine să umilim total poliția locală. Oricum, între Bovolo și magistrat s-a creat acum o prăpastie. Comisarul e puțintel la pământ fiindcă a greșit cu privire la Masterson, pe când magistratul este atât de fericit că nimeni nu a pomenit de presiunile asupra patologului, încât a fost de acord să ne mulțumească în scris pentru excelentele rezultate obținute. Iar Pierre Janet cel drag și scump ne va prezenta și el ca pe niște eroi, fiindcă am elucidat asasinarea lui Bralle. Departamentul e ridicat în slăvi exact la timp pentru bugetul lui Bottando. Ce altceva ne-am mai putea dori?

— Ei, haide! exclamă el cu exasperare. Nici tu, nici Bottando nu sunteți cinici. Sau sunteți?

— Nu. Dar n-am putut s-o fac. Și nici generalul n-a mai putut, odată ce l-am prelucrat eu nițel. A trebuit să depun ceva muncă de convingere, dar în realitate e impresionabil și deschis la argumente raționale – atâta vreme cât nu află nimeni despre asta.

— Hm! Eu totuși cred că ați fost puțin cam prea generoși. La urma urmei, omul e un criminal.

— Într-adevăr, și sunt sigură că se simte cum nu se poate mai prost din cauza asta. Dar Roberts a fost vinovat pentru toată afacerea asta și tot el l-a ucis pe Bralle. Un ticălos din toate punctele de vedere. Și unul mort, pe deasupra. Nimic din ce am putea face noi nu-l va aduce înapoi. Van Heteren, pe de altă parte, este unica persoană agreabilă din întregul grup. A iubit-o cu adevărat pe Masterson și a fost singurul care i-a dat și ei o șansă. Mie una mi se pare că e rezonabil așa. În plus, la ce bun să-l arestăm? Eu n-am înțeles niciodată cu adevărat ideea că ucigașii trebuie musai deferiți justiției. De fapt, sunt de părere că unii dintre ei merită să scape nepedepsiți. Depinde de cine e victima, desigur. Nepotrivit mod de a gândi pentru o polițistă, nu-i așa?

— Cam nepotrivit. Dar așa cum îmi amintești tu mereu, nu ești polițistă, și deci presupun că poți gândi cum îți place.

— Pe lângă asta, desigur, Van Heteren ne-a făcut un serviciu. Mă îndoiesc că l-am fi putut aresta pe Roberts. Știm că el l-a ucis pe Bralle, dar nu avem nici o dovadă cu care să putem duce cazul în instanță. Nu l-am fi putut condamna pentru că l-a manipulat pe Miller, iar afacerea cu tablourile, deși lipsită de etică, nu era ilegală. Ar fi scăpat cu fața curată dacă n-ar fi intervenit Van Heteren. Mă rog, asta nu-l scuză pe olandez, dacă e să ne ținem de litera procedurii până la capăt.

— Și deci mușamalizați toată afacerea?

— Noi?! Să mușamalizăm așa o crimă?! Doamne sfinte, nu! Ce idee! replică ea cu îngâmfare. Tocmai asta-i frumusețea. Noi am expus doar o opinie. Nu înseamnă că ești corupt dacă prezinți mai voalat unele detalii. Așa cum ne tot spunea Bovolo, este cazul lui, în care noi nu avem nici un amestec. Va trebui să-și retragă raportul inițial și să scrie unul nou, bietul comisar. Teribil de stânjenitor pentru el! Firește, îl va redacta exact așa cum am descris noi situația. Va prezenta asasinarea lui Masterson și va continua cu opinia oficială că Roberts s-a sinucis. Isteț, nu-i așa? Nu e ca și cum l-am fi împiedicat noi să afle

adevărul, dacă ar fi vrut s-o facă.

Argyll rămase tăcut pentru câteva clipe, iar Flavia presupuse că era pierdut în admirație. În realitate, nu prea era; încerca mai degrabă să-și clarifice implicațiile morale ale modului în care procedase ea. Efortul îl depășea însă, așa că decise s-o considere nevinovată deocamdată. La urma urmei, sunt unele lucruri la italieni pe care un străin nu le-ar putea pricepe niciodată.

— Singura problemă a fost cu tabloul *Marchesei,* reluă Flavia cuprinzându-i umerii cu brațul, în semn de mulțumire. Și din fericire, tu ne-ai salvat de un accident urât în privința asta. Ar fi fost foarte neplăcut dacă ai fi spus că, din cauza cererii lui Bottando ca un polițist să rămână de pază în casa *Marchesei,* singurul autoportret al lui Giorgione a fost luat de apă și a ajuns în mare.

Argyll o privi nedumerit.

— Giorgione? Ce tot spui acolo? Cine a zis ceva despre vreun Giorgione?

Flavia își luă brațul de pe umerii lui.

— Tu ai zis, începu ea pe un ton ezitant.

— Ba nu, n-am zis.

— Ba da. Ai spus că pictura era un autoportret al iubitului Violantei di Modena...

Englezul izbucni în râs.

— Oh, nu! exclamă el în culmea veseliei. Nu cred asta. La cu totul altceva m-am referit. Biata de tine! Trebuie să te fi simțit tare neplăcut în ora asta care a trecut!

— Atunci, ce naiba ai vrut să spui? se răsti ea, temându-se că afișase prea multă simpatie și preocupare, când nu fuseseră deloc necesare.

El chicoti din nou.

— Am crezut că ți-am spus. Pictura aceea reprezentând un bărbat cu nasul ascuțit era autoportretul autorului. În seria de la Padova pe care Tiziano *voise* s-o picteze apărea acest bărbat: a) acuzând-o pe Violante di Modena că i-a fost necredincioasă; b) ucigând-o; e) fiind el însuși otrăvit. E cam neobișnuit să „deturnezi" pentru așa ceva o comandă din partea Bisericii, dar Tiziano era tânăr și foarte stresat pe vremea aceea. Poate că asta a fost pentru el un fel de terapie creativă. Oricum, nu e ceva important. Și în mod clar n-a avut nici o legătură cu Giorgione, care a murit înaintea Violantei și deci n-ar fi putut s-o ucidă el. În plus, Giorgione s-a sfârșit de inimă rea. Ți-am mai spus asta. Ar fi fost imposibil ca un om atât de cunoscut ca el să fie asasinat

fără ca nimeni să știe. Mai mult decât atât, portretul era exact așa cum am spus, de mâna a doua. Giorgione picta mai bine chiar și în somn. Nu asta descoperise Masterson; nu credea că a dat peste o capodoperă pierdută. Era însă entuziasmată fiindcă descifrase povestea complexă și personală a unui scandal de multă vreme ascuns. Iconografie, simbolism, decodificarea picturilor – asta era specialitatea ei, nu stilul pictural sau arhivistica. Cine a fost individul nu tocmai drăguț, pentru a folosi aici cuvintele ei, care i-a furat iubita și l-a trimis pe Giorgione prea devreme în mormânt, cu inima frântă deja de durere? Și totodată cel care, se pare, a ucis-o într-un acces de gelozie când a avut impresia că ea s-a îndrăgostit de Tiziano? Și pe urmă s-a otrăvit din cauza a ceea ce făcuse? Călugărul cu care am vorbit la Padova spunea că frescele au fost o răzbunare a lui Tiziano, dar nu știa de fapt la ce se refereau ele cu adevărat. Masterson și-a dat seama punând toate piesele cap la cap, reconstruind mental seria de la Padova și făcând legătura cu portretul din colecția *Marchesei*. Foarte ingenios din partea ei! Hai, gândește-te! o îndemnă el apoi, când văzu că Flavia continuă să-l privească în tăcere. Tiziano n-ar fi fugit la Padova dacă n-ar fi făcut ceva necugetat. Fratele Violantei n-ar fi zădărnicit procesul împotriva lui dacă artistul nu ar fi refăcut onoarea familiei. Iar Pietro Luzzi chiar a dispărut, născocindu-se o poveste ridicolă despre moartea lui în luptă. „Un om moare și dispare." Așa sună inscripția Sfântului Anton. Însă ea redă totodată adevărul concret despre Luzzi. Îți poți imagina impactul unui articol susținut de o confesiune elaborată, aproape personală, care dovedește că Tiziano l-a otrăvit pe Luzzi fiindcă îi ucisese un prieten și a provocat moartea de inimă rea a altuia?

— Ah, înțeleg! spuse ea într-un târziu, cu un oftat adânc. Ce ușurare! Deci nu s-a pierdut decât un autoportret al lui Pietro Luzzi?

— Bravo! Marele final dramatic s-a produs, desigur, atunci când Louise Masterson a sesizat conexiunea. N-a spus nimic când Kollmar și-a dat verdictul cu privire la pictura din Milano, dar în aceeași seară a luat parte la petrecerea lui Lorenzo. A văzut portretul și beculețul acela din cap i s-a aprins – dacă există beculețe în cap. Nu și-a dat seama ce anume înseamnă, dar a pus-o serios pe gânduri. E o față interesantă, așa i-a spus ea lui Van Heteren, dar nu una plăcută. Și trebuie examinată. Nu se poate să nu existe o legătură între ea și pictura lui Kollmar, despre care discutaseră dimineață, așa că hotărăște să afle care anume e aceasta. Abia pe urmă anunță că va analiza ea însăși tabloul lui Benedetti. Când aude că portretul

Marchesei e scos la vânzare, știe că trebuie să lucreze repede – și chiar mai repede când Bralle îi spune că și pictura lui Benedetti ar putea fi vândută. Era posibil ca și altcineva să facă aceeași conexiune, așa că începe să alerge de colo-colo. Milano, Padova, bibliotecile din Veneția. Începe să-și rescrie în viteză lucrarea, pentru a adăuga ultimele dovezi de care mai are nevoie. Spre iritarea lui Van Heteren, desigur. Probabil că Roberts nu-și putea imagina că cineva s-ar entuziasma atât pentru o simplă pictură, așa că, urmărindu-i mișcările, trage din păcate o concluzie greșită. Restul îl știi deja. Violante a fost înjunghiată de Pietro Luzzi din gelozie, Tiziano l-a ucis pe asasin, iar autoritățile vremii au mușamalizat cazul. Miller o înjunghie pe Masterson din cauza unui alt fel de gelozie, Van Heteren se răzbună în mod oarecum incorect, iar autoritățile mușamalizează cazul încă o dată. Frumoasă paralelă, nu crezi? Istoria se repetă, într-adevăr.

— Iar tu te aștepți ca eu și restul lumii să credem asta?

Argyll ridică iar din umeri.

— Faci cum vrei. Dar asta-i singura explicație pe care am găsit-o pentru felul atât de neobișnuit în care a lucrat frescele acelea din Padova. Știu că nu contează. Eu, unul, cel puțin, n-o să-i fac prea multă publicitate.

— De ce nu?

— În esență, nu-mi place să fiu luat în râs. Dacă aș putea dovedi ce am spus, ar fi ceva. Dar dovezile depind de o examinare riguroasă a tabloului *Marchesei* – examinare care, mulțumită vouă, nu mai poate fi făcută. Portretul a dispărut pentru totdeauna. Nu există nici măcar fotografii ale lui; agenția nu avea nici una. Voiam să aștept până când primeam picturile. Masterson intenționa să-l fotografieze, dar Miller a fost mai rapid. Și desigur, fără poze, povestea nu ține; rămân doar supoziții, presupuneri și fantezie. Prin urmare, ca și Tiziano, Van Heteren va trebui lăsat în pace, cu reputația intactă. Păcat! Nu m-ar fi deranjat să am portretul acela, dar presupun că o să mă declar mulțumit cu tabloul de Tiziano al lui Benedetti.

Apoi se întoarse spre ea, să vadă cum a primit ceea ce el considera a fi un magnific expozeu.

— Ei, bine, nu știu, replică Flavia înfundându-și mâinile în buzunar, într-un gest de stânjeneală. Ești sigur că tot ce mi-ai spus e altceva decât o mică glumă pe seama mea?

Argyll îi aruncă o privire ciudată, pe care o voia cât mai ambiguă.

— Ce-i aia? întrebă în cele din urmă, văzând-o că privește un plic pe care îl găsise în buzunar.

— Pozele pe care le-am făcut la pontonul de sub casa lui Roberts. Singurele dovezi reale împotriva lui Van Heteren.

Englezul le luă și le studie la lumina unui stâlp electric. Apoi zâmbi, le rupse și le azvârli în canal bucată cu bucată, după care procedă la fel cu negativele. Unul lângă altul, le priviră plutind la vale, până ce apa le înghiți.

— Dacă vrei să alterezi mersul justiției, măcar fă-o cum trebuie, asta-i părerea mea. A naibii lagună, în seara asta se pare că e plină de dovezi și probe!

Acestea fiind spuse, îi cuprinse umerii cu brațele, considerând că, date fiind circumstanțele, era un gest scuzabil.

— Ei, bine, așa s-au îmbinat toate ițele. Haide, o îndemnă apoi strângând-o ușor și remarcând cu infinită încântare că ea îi răspunde la fel. Te însoțesc până la camera ta de hotel.

Și o întoarse în loc, până ce ajunse cu fața în direcție opusă.

— Pe aici, cred.

Poem de Samuel Taylor Coleridge, poet și critic literar englez (1772-1834) (n. tr.).
Referire la un alt roman scris de Iain Pears, *Afacerea Rafael,* Editura Nemira, București, 2008 (n. tr.).